5

νοεμβρης 1980

ΖΥΡΙΧΗ
αμστερνταμ
ΙΡΑΝ
πολωνια

ΡΗΞΗ

πολιτικο δελτιο πληροφορησης για μια προλεταριακη αριστερα
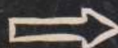

ΟΙ ΣΗΜΕΡΙΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ένα ρώτημα πού έχει ξαναμπεῖ σέ πολλούς παλιώτερους συντρόφους καί πού μπαίνει σέ ένα σύνολο άπό νέους είναι τί εἴμαστε καί τί θέλουμε, τί προοπτικές βάζουμε γιά τό κίνημα τῆς ἄκρας άριστερᾶς στήν περίοδο πού ἔρχεται;

α. Η κριση του παλιου

Πιστεύουμε πώς άπό τή στιγμή καί πέρα πού σέ διαρκῶς διευρυνόμενη κλίμακα δημιουργεῖται στή χώρα μας ἕνα νέο έπαναστατικό κίνημα πραγματοποιεῖται μιά διπλῆ διαδικασία : Άπό τήν μιά μπαίνει σέ κρίση ή παλιά "ἄκρα άριστερά", άπό τήν ἄλλη γεννιέται ή άναγκαιότητα τῆς οἰκοδόμησης νέων όργανωτικῶν σχημάτων πού νά μποροῦν νά έκφράσουν τή νέα ἄκρα άριστερά, τό νέο κίνημα πού γεννιέται. Καί σήμερα ή κρίση τῆς παλιᾶς ἄκρας άριστερᾶς εἶναι όλοφάνερη. Κρίση πού έκφράστηκε σ'ὅλα τά έπίπεδα.

Α. Ἰδεολογική κρίση. Ἡ παλιά ἄκρα άριστερά ἔχασε κυριολεκτικά τό ἔδαφος κάτω άπό τά πόδια της μέ τό προχώρημα τῆς μεταπολίτευσης, ἔχασε τήν ἴδια τήν ίδεολογική της βάση, πού ἦταν ή ὕπαρξη ένός "πρωτόγονου καπιταλισμοῦ" στήν Ἑλλάδα, μέ τίς θεωρίες γιά άνυπαρξία έλληνικοῦ κεφάλαιου καί έσωτερικῆς πάλης τῶν τάξεων, μέ τήν ξενοδουλεία της, καί τήν άναφορά της σέ ξένα πρότυπα, μέ τήν άδυναμία της νά πάρει μιά όποιαδήποτε πρωτοβουλία στίς νέες συνθῆκες τῆς ταξικῆς πάλης στή χώρα μας. Τό άποτέλεσμα ἦταν νά χάνει άπό τό 77 καί μετά ἕνα μετά τόν ἄλλο τούς ίδεολογι-

Ο ΝΕΓΚΡΙ για την ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

κούς πόλους ἀναφορᾶς της : Τήν Κίνα, τήν Ἀλβανία, τό Βιετνάμ - τρίτο κόσμο, τήν θεωρία τῆς ἀμερικανοδουλείας, τήν ἄποψη τῆς "ἐθνικῆς ὑποτέλειας", τήν ἀναφορά στήν "παλιά -καλή παράδοση" τοῦ ΚΚΕ, τό "δημοκρατικό συγκεντρωτισμό" κλπ. κλπ. Ἀντίθετα νέες ἰδέες ἔφεραν σέ κρίση ὅλο αὐτό τό σάπιο οἰκοδόμημα. Ἡ πάλη ἐνάντια στόν μονοπωλιακό καπιταλισμό τοῦ σήμερα ἡ κριτική τῆς προσκόλλησης σέ ξένα πρότυπα, ἡ κριτική στήν δῆθεν καλή παράδοση, καί τόν "δημοκρατικό συγκεντρωτισμό" πού δέν ἦταν παρά ἡ μεταφορά στό σήμερα προτύπων πού λειτούργησαν πρίν 50 χρόνια καί ἡ ἀντιδραστική ἡγεμόνευση σατραπίσκων τῆς κακιᾶς ὥρας, ἡ γέννηση τοῦ γυναικείου κινήματος, τοῦ νέου φοιτητικοῦ κινήματος κλπ. κλπ.

Τέλος, καί τό κυριώτερο, αὐτή ἡ παλιά ἄκρα ἀριστερά ἔχασε κάθε πρότυπο, ἔπαψε νά ἔχει ἕνα ὁποιοδήποτε πρότυπο κοινωνίας, καί τά τελευταῖα πού διέθετε ἡ Ρωσία τοῦ Στάλιν, ἤ τοῦ ... Τρότσκυ, ἡ Κίνα τοῦ Τένγκ, ἡ Ἀλβανία τοῦ Ἐμβέρ, ἀναπόφευκτα δέν μποροῦν παρά νά ἀποτελοῦν ἀνάμνηση μᾶλλον πικρή ἤ ἀντικείμενο θυμηδίας. Τό ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι αὐτή η παλιά ἄκρα ἀριστερά δέν ἔχει πιά ὅραμα, καί δέν μπορεῖ ἀκόμα περισσότερο νά προσφέρει ἕνα ὁποιοδήποτε τέτοιο ὅραμα. Καί ἐπαναστατικές ἤ καί ψευδοεπαναστατικές δυνάμεις πούδέν μποροῦν νά προσφέρουν ἕνα ἔστω καί ἐλάχιστα πιστευτό ὅραμα, εἶναι καταδικασμένες στήν ἐξαφάνιση.

Β. Ὀργανωτική κρίση. Αὐτή ἡ ἰδεολογική καί πολιτική κρίση τῆς "ἄκρας ἀριστερᾶς"ἔχει σάν ἀναπόφευκτη συνέπεια τήν ὀργανωτική της κρίση. Ὀργανωτική κρίση πού δέν εἶναι ἁπλᾶ καί μόνο ὀργανωτική της συρρίκνωση καί διάλυση, ἀλλά τό κυριώτερο κρίση καί διάλυση τῆς ἴδιας τῆς ὀργανωτικῆς της ἀντίληψης, τῆς ἀντίληψης τῆς πολιτικῆς ὁμάδας πού αὐτοαναπαράγεται μέσα ἀπό ἐσωτερική διαδικασία ἄσχετα καί πέρα ἀπό τίς "ἐξωτερικές περιπέτειες"... τῆς πάλης τῶν τάξεων, καί πού ἀπό τήν στιγμή πού μαζεύονται πάνω ἀπό πέντε ἐκλέγουν πρῶτα πολιτικό γραφεῖο. Τῆς ὀργανωτικῆς ἀντίληψης, πού περιφρονεῖ τούς ἐκτός τῶν "τειχῶν" καί ἀναπτύσσει αὐτό τόν ἀηδιαστικό πατριωτισμότοῦ γκρουπούσκουλου, τό μῖσος γιά τά ἄλλα γκρουπούσκουλα, πού μεταφέρει τήν κοινοβουλευτική μικροπολιτική σέ κάθε χῶρο τοῦ κινήματος, κλπ. Σήμερα μαζί μέ τίς ὀργανώσεις φορεῖς τους μπῆκαν σέ ἀγιάτρευτη, ἀξεπέραστη κρίση αὐτές οἱ ἴδιες οἱ ἀντιλήψεις. Μέσα στά 3 χρόνιαπού πέρασαν ἔγινε μιά ὁλόκληρη "κοσμογονία", ὁ πολιτικός χάρτης τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς μεταβλήθηκε ριζικά, μέ κέντρο τήν οὐσιαστική διάλυση τοῦ ΕΚΚΕ, πού ἀκριβῶς ἐκφραζε στήν πιό ὁλοκληρωμένη τους μορφή ὅλες αὐτές τίς ἀρρώστιες, τήν οὐσιαστική ἐξαφάνιση τῶν τροτσκιστικῶν ὁμάδων, καί τήν προσπάθεια (πράγματι ... ἐναγώνια) τοῦ ΚΚΕ(μ-λ) νά προσαρμοστεῖ στήν νέα πραγματικότητα.

Ἔτσι μέσα ἀπό τήν κρίση τῶν τριῶν τελευταίων χρόνων στήν οὐσία ξεμπερδέψαμε μέ τήν παλιά δομή καί στύλ δουλειᾶς τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς (κι αὐτό ἄσχετα ἄν πολλοί ἀπ'ὅσους ἐγκατάλειψαν δῆθεν τό παλιό στύλ δουλειᾶς ἔχουν ἀλλάξει μόνο ... τήν τρίχα τους).

Ὅπως ἔχουμε τονίσει κι ἀλλοῦ ἡ κρίση τοῦ παλιοῦ δέν εἶναι πάντα καί ὑποχρεωτικά γέννηση τοῦ καινούργιου. Μπορεῖ σέ δοσμένες ἱστορικές περίοδες νἆναι ἁπλᾶ καί μόνο μεταβατική περίοδος κρίσης χωρίς ἐμφάνιση μιᾶς ὁποιασδήποτε ἐναλλακτικῆς λύσης. Ὅμως κάτι τέτοιο καί πιστεύουμε ἔχει φανεῖ καί ἀπό τά πράγματα, δέν συμβαίνει. Καί γι'αὐτό ἔχουμε δυό εἰδῶν δεδομένα. Ἀπό τήν μιά στό ἐπίπεδο τῆς ἀντικειμενικῆς πραγματικότητας, ὅτι δηλαδή ἡ ἑλληνική κοινωνία βρίσκεται σέ μιά περίοδο κοινωνικῆς ἀλλαγῆς μέσα σέ συνθῆκες παγκόσμιας κρίσης - ἄρα εἶναι ἐξαιρετικά εὐαίσθητη, καί εὔθραυστη, ἀπό τήν ἄλλη ἤδη στό ἐπίπεδο τοῦ ὑποκειμενικοῦ στοιχείου ἔχουμε ἕνα σύνολο ἀπό στοιχεῖα πού ἐπιβεβαιώνουν τήν κοινωνική ἀνάλυση. Ἡ κρίση τοῦ καθεστῶτος τῆς μεταπολίτευσης ἔχει ἀνοίξει χωρίς καμμιά ἀμφιβολία, καί ὁδηγούμαστε σέ ἀνοιχτή πολιτική κρίση, εὐνοϊκή γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ κινήματος. Ταυτόχρονα ἡ κοινωνική κρίση ἔχει κι ὅλας σάν ἀποτέλεσμα τήν ἀνάπτυξη μιᾶς ἀπαρχῆς ἑνός νέου κινήματος τῆς νεολαίας.

Ἔτσι γίνεται καθαρό πώς ὑπάρχει ἡ ἀντικειμενική δυνατότητα νά οἰκοδομηθεῖ στή χώρα μας ἕνα "νέο κίνημα", σέ πολλά πράγματα παρόμοιο μέ ἐκεῖνο πού ἀπό τό 68 καί μετά ἀναπτύχθηκε σ'ὅλο τόν ἀναπτυγμένο καπιταλισμό, μέ τονισμένες φυσικά τίς ἐθνικές μας ἰδιαιτερότητες, ποὖναι σημαντικές, καί μέ τήν δυνατότητα νά χρησιμοποιήσουμε τήν πεῖρα πού ἔχει συσσωρεύσει τό κίνημα στή Δύση.

Παλιώτερα, καί πάλι καί στή ΡΗΞΗ Νο 4 εἴδαμε τά στάδια πού ἔχουν ἤδη διανυθεῖ στή συγκρότηση αὐτοῦ τοῦ νέου κινήματος, καί δέν θά ξαναγυρίσουμε σ'αὐτά, οὔτε στό γενικό χαρακτηριστικό τῆς σημερινῆς φάσης, σάν φάσης, πού μετά τίς καταλήψεις, μπαίνει ἡ ἀναγκαιότητα νά οἰκοδομηθεῖ μιά ὀργάνωση τοῦ νέου κινήματος, ἀλλά θά ἐπιμείνουμε στίς ἀνάγκεςπιό συγκεκριμμένα πού βάζει αὐτή ἡ φάση.

β. Το ιδεολογικο και πολιτικο κενο

Ἐκεῖνο πού μποροῦμε νά ποῦμε γιά τό "νέο κίνημα" εἶναι πώς ἡ πραχτική του, κοινωνική, καί πολιτική, εἶναι πολύ πιό μπροστά ἀπό τήν ἰδεολογία του καί τή θεωρία του. Ὅμοια ἡ "κοινωνική" του πραχτική εἶναι πιό ἀναπτυγμένη ἀπό τήν πολιτική. Τί ἐννοοῦμε μ'αὐτά. Ὅτι αὐτό πού λέμε νέο κίνημα στήν Ἑλλάδα ἐμφανίστηκε περισσότερο σάν κριτική τῆς "παλιᾶς πολιτικῆς" μέσω ἑνός ἄλλου τρόπου ζωῆς, παρά σάν πολιτική παρέμβαση καί ἀκόμα περισσότερο σάν πολιτική ἰδεολογία καί θεωρία. Κι' αὐτό εἶναι ἡ δύναμή καί ἡ ἀδυναμία τοῦ κινήματος. Δύναμη γιατί δέν πρόκειται γιά λόγια, ἀλλάγιά τρόπο ζωῆς, ἀκόμα στρωμάτων τῆς νεολαίας τουλάχιστον, αὐτό ἀκριβῶς εἶναι καί ἡ ἐγγύηση, πώς τό κίνημα δέν μπορεῖ νά ξεριζωθεῖ. Ἀπό τήν ἄλλη εἶναι ἀδυναμία γιατί ἀπό τήν ταξική σύνθεση ("τρόπος ζωῆς") μέχρι τήν πολιτικήπαρέμβαση (διαμόρφωση πολιτικῶν στόχων)καί τήν φιλοσοφική καί θεωρητική θεμελίωση ὑπάρχει ἕνα μεγάλο κενό. Ἕνα μεγάλο κενό πού ἐπιτρέπει σέ ἄλλες πολιτικές δυνάμεις νά "καπελώνουν" τό κίνημα (ὅπως εἶχε φανεῖ π.χ.στίς καταλήψεις) καί στό θεωρητικό ἐπίπεδο νά γίνονται τά πιό ἀλλοπρόσαλα θεωρητικά δάνεια.

Ἔτσι στό ἰδεολογικό θεωρητικό ἐπίπεδο μέχρι σήμερα τό "νέο κίνημα" ἔχει τραφεῖ μέ ἕνα κράμμα ἀναρχικῶν καί φιλελεύθερων ἤ εὐρωκομμουνιστικῶν ἀπόψεων. Γι'αὐτό ἐξ'ἄλλου καί οἱ δυό θεωρητικές "πηγές" του εἶναι στό πολιτικό ἐπίπεδο ἀπό τήν μιά ὁ ἀναρχισμός καί ἀπό τήν ἄλλη τό πολιτικό στερέωμα τοῦ εὐρωκομμουνισμοῦ. Ἀπό τήν μιά ὁ Μπακούνιν καί ἀπό τήν ἄλλη ὁ Ἀλθουσσέρ, οἱ ἰταλοί εὐρωκομμουνιστές κλπ. Ὅμως τό "νέο κίνημα" σήμερα δέν εἶναι οὔτε ἀναρχικό οὔτε "εὐρωκομμουνιστικό" φιλελεύθερο, εἶναι κάτι ποιοτικά καινούργιο, πού προσπαθεῖ ἤ θἄθελε νά συνδυάσει διαφορετικές παραδόσεις καί στοιχεῖα τοῦ ἐργατικοῦ

συνεχεια στη σελιδα 89

ΤΟ ΝΑΤΟ ΚΑΙ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ

Ἡ μεταπολίτευση έγκαινιάστηκε μέ τήν ἔξοδο τῆς Ἑλλάδας ἀπό τό στρατιωτικό σκέλος τοῦ ΝΑΤΟ, ἐνῶ τό τέλος της φαίνεται ἀκριβῶς νά σφραγίζεται ἀπό τήν ..."ἐπανένταξη" σέ αὐτό. Δέν μένει παρά τό ζήτημα τῆς Κύπρου, πού κι αὐτό προχωράει σύμφωνα μέ τό σχέδιο τῆς "λύσης" του γιά νά κλείσουν ὅλα τά μεγάλα "ἐθνικά θέματα" μετά καί τήν εἴσοδο καί στήν ΕΟΚ. Καί τότε ὅλα θά μπορέσουν ... νά ἀρχίσουν.Ὅλα θά μποῦν σέ κίνηση καί πάλι. Μοιάζει μέ παραδοξολογία ;

η κυβερνηση

Ἄς τό δοῦμε ἀπό πιο κοντά. Αρχικά θά πρέπει νά ξεκινήσουμε μέ μιά διευκρίνηση τῆς φύσης τῆς μεταπολίτευσης, σάν προσπάθειας ἀναπροσαρμογῆς τοῦ ἐλληνικοῦ πολιτικοῦ πλαισίου μέσα σέ ἕνα ἀλλαγμένο παγκόσμιο συσχετισμό δυνάμεων πρός τά "ἔξω" καί ἀλλαγῆς τοῦ πολιτικοῦ παιγνιδιοῦ πρός τά "μέσα" μέ βάση τήν ἀλλαγή τῶν κοινωνικῶν καί πολιτικῶν δυνάμεων. Τέλος "ἐκσυγχρονισμός" τῶν οἰκονομικῶν καί κοινωνικῶν δομῶν, ἔτσι ὥστε ὁ ἐλληνικός καπιταλισμός νά μπεῖ στή φάση τοῦ "νεοκαπιταλισμοῦ", τοῦ σχεδιοποιημένου κράτουςκλπ.

Ἡ ἀλλαγή τῶν διεθνῶν σχέσεων προϋπόθετε στήν πρώτη φάση μιά βίαιη "ρήξη" μέ τήν προηγούμενη κατάσταση ὁλοκληρωτικῆς ὑποταγῆς στήν Ἀμερική, πού ἔκφραζε ἰδιαίτερα ἡ χούντα τοῦ Ἰωαννίδη. Τό ἀποτέλεσμα ἦταν ἡ ἀποχώρηση ἀπό τό ΝΑΤΟ καί ἡ ἔναρξη μιᾶς περισσότερο "πολυκεντρικῆς" ἐξωτερικῆς πολιτικῆς.

Ὅμως ἀπό τό 74 μέχρι τό 80 ἄλλαξαν πολλά, Ἡ παγκόσμια κρίση βάθυνε καί μετά τήν Περσία καί τό Ἀφγανιστάν ὁδηγεῖται καί πάλι στά πρόθυρα πολέμου. Πολυτέλειες δέν ἐπιτρέπονται πιά. Καί γιά ἕναν ἀκόμα λόγο, ὅταν ἡ δεξιά κινδυνεύει νά χάσει τήν εξουσία πρός ὄφελος "ἀντινατοϊκῶν" δυνάμεων. Ἄρα ἡ ἐπιστροφή στό ΝΑΤΟ, μαζί μέ τήν ΕΟΚ ἀποτελοῦν κάτι σάν ἐγγυήσεις διατήρησης τοῦ καθεστῶτος μέσα στίς διεθνεῖς καί ἐσωτερικές μπόρες πού ἔρχονται.

Σέ καμμιά περίπτωση δέν σημαίνει τό ἴδιο πράγμα μέ τό 1974 ὅπως λένε διάφοροι κρεττίνοι. Ἡ Ἑλλάδα στό ΝΑΤΟ σήμερα δέν σημαίνει πιά ἀπόλυτη ἀμερικάνικη ἡγεμονία ὅπως κάποτε ἀλλά "ἀποκατάσταση τῶν σχέσεων" παίρνοντας ὑπ'ὄψη τούς νέους συσχετισμούς. Καί αὐτό εἶναι τό νόημα. Τό "συμβολικό" πολιτικό νόημα τῆς ἐπανένταξης εἶναι τό πιό οὐσιαστικό.Γιατί ἀπό τή στρατιωτική ἄποψη τίποτε δέν ἀλλάζει.Πολιτικά ἀλλάζουν πολλά. Καί σέσχέση μέ τήν Τουρκία. Μπρός σέ πιθανούς ἐσωτερικούς καί διεθνεῖς κινδύνους ἡ ἐλληνική ἀστική τάξη θέλει νά κλείσει τήν ἄμεση δυνατότητα ἀναμέτρησης μέ τήν Τουρκία, πού θά μποροῦσε νά ὁδηγήσει σέ ἀποφασιστικήρήξη μέ τό ΝΑΤΟ καί ἀπειλή τοῦ καθεστῶτος αὐτή τή φορά καί ὄχι ἀλλαγή τύπου μεταπολίτευσης. Γι'αὐτό θά πρέπει ὅσο εἶναι δυνατό νά κλείσει ἡ ἀντιπαράθεση μέ τήν Τουρκία,πράγμα πού μπορεῖ νά γίνει μόνο κάτω ἀπό τήν ὀμπρέλλα τοῦ ΝΑΤΟ.

Πρόκειται δηλαδή γιά ἀσφαλιστικό συμβόλαιο ἔναντι ἐσωτερικῶν καί ἐξωτερικῶν κινδύνων.

ΕΟΚ, ΝΑΤΟ, Κύπρος. Τό τρίπτυχο. Ἄν προχωρήσει καί ὁ διακανονισμός στήν Κύπρο τά "ἐθνικά θέματα" θά ἔχουν κλείσει, ὁ γενικός προσανατολισμός ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ θά ἔχει καθοριστεῖ καί θά μπορεῖ νά ἀρχίσει τό παιγνίδι.

Ὁ δεύτερος στόχος τῆς μεταπολίτευσης ἦταν ἡ δημιουργία ἑνός "σύγχρονου πλαίσιου". Δημιουργία "πολιτισμένης πολιτικῆς ζωῆς", ἀποφυγή τῶν "ἀκροτήτων" κλπ. Ἐπί πλέον ἀντικατάσταση τῶν παλιῶν γερασμένων καί ξεπερασμένων κομμάτων, ἀπό νέα. Τό σχέδιο τῆς ἀστικῆς τάξης ἀμέσως μετά τή μεταπολίτευση ἦταν νά ἐνισχύσει ἕνα δικομματισμό τύπου δεξιᾶς-σο

σιαλδημοκρατικοῦ κέντρου καί στήν ἀριστερά νά δημιουργηθεῖ ἕνα εὐρωκομμουνιστικό κόμμα. Αὐτές οἱ προσδοκίες ἔδειχναν ἀκριβῶς τήν πολιτική μυωπία τῆς ἀστικῆς τάξης πού δέν ἔβλεπε πώς ἡ ἐπιβίωση ἀρχαϊκῶν πολιτικῶν καί κοινωνικῶν δομῶν, πού χρονολογούνταν ἀπό τόν ἐμφύλιο πάνω σέ μιά χώρα γιά 30 ὁλόκληρα χρόνια ἀποτελοῦσε τή βάση γιά μιά ἔντονη "πόλωση" τῶν πολιτικῶν δυνάμεων. Τό ἀποτέλεσμα ἦταν λοιπόν ἡ ἀποτυχία τοῦ "σοσιαλδημοκρατικοῦ κέντρου" καί τῶν "εὐρωκομμουνιστῶν" καί ἡ ἀνάπτυξη τοῦ"ριζοσπαστικοῦ"ΠΑΣΟΚ καί τοῦ "ἐπαναστατικοῦ" πρακτορείου τῆς Ρωσίας. Ἔτσι ἐνῶ πράγματι "ἀνανεώθηκαν" οἱ πολιτικές δυνάμεις, αὐτή ἡ ἀνανέωση δέν ἔγινε σύμφωνα μέ τίς θελήσεις τοῦ ἡγεμονικοῦ τμήματος τῆς ἀστικῆς τάξης, ἀλλά σύμφωνα μέ τήν δυναμική τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Αὐτή ἡ κατάσταση στό ἐπίπεδο τῶν κομμάτων θά ἀπαιτοῦσε ἀρκετά χρόνια γιά νά μπορέσουν σιγά - σιγά αὐτά τά μικροαστικά ἤ κρατικοκαπιταλιστικά κόμματα νά ἀποβάλλουν τό βερμπαλιστικό ριζοσπαστισμό τους καί νά γίνουν "ὑπεύθυνα" κόμματα, ὅπως ἔγιναν οἱ ἀντίστοιχες σοσιαλδημοκρατίες στό ἐξωτερικό. Ὅμως τό γερμανικό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα χρειάστηκε 80 χρόνια ἀπό τό συνέδριο τῆς Ἐρφούρτης μέχρι τό Μπάντ Γκόντεσμπεργκ, τό 1959, γιά νά ἀπορρίψει τό μαρξισμό καί τό ΚΚ Ἰταλίας καμμιά 25 χρόνια μετά τόν πόλεμο σάν κοινοβουλευτικό κόμμα γιά νά γίνει ὁλοκληρωτικά "εὐρωκομμουνιστικό". Ἄν ὄχι τόσα, πάντως ἀρκετά χρόνια σταθερότητας θά χρειάζονταν καί στήν ἑλληνική περίπτωση.

Ὅμως ἐδῶ ἡ κρίση δέν ἀφήνει πολλά περιθώρια. Ἡ ἑλληνική δεξιά καί ἡ ἀστική τάξη βρέθηκαν μετά τήν μεταπολίτευση μπρός σέ ἕνα τιτάνιο ἔργο, πού ἀποθάρρυνε πολλούς δυνατώτερους της, νά πετύχει τόσο ριζικές ἀλλαγές σ'ὅλα τά ἐπίπεδα χωρίς νά βοηθιέται κἄν ἀπό τή διεθνῆ συγκυρία. Τό ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι "ἦταν στραβό τό κλῆμα τὄφαγε κι ὁ γάϊδαρος." δηλαδή ἡ ἀστική τάξη δέν διαθέτει τό χρόνο, σέ ἐποχή παγκόσμιας κρίσης γιά ὁμαλές μεταβάσεις.

Καί ἐρχόμαστε στό τρίτο ζήτημα, ὅπου ἡ ἀποτυχία εἶναι σχεδόν ἀπόλυτη. Στήν "μεταρρύθμιση" τῆς ἑλληνικῆς κοινωνικῆς καί οἰκονομικῆς δομῆς. Φυσικά πρόκειται καί γιά τό πιό χοντρό πρόβλημα. Γιατί σημαίνει ἀλλαγή τοῦ κέντρου βάρους τῆς συσσώρευσης ἀπό τήν οἰκοδομή στή βιομηχανία, πέρασμα στήν ἐποχή τοῦ χρηματιστικοῦ κεφάλαιου, χτύπημα τῶν μεσαίων στρωμάτων, πού στήριξαν μέχρι χτές τή Δεξιά, κι ὅλα αὐτά σέ μιά ἐποχή παγκόσμιας κρίσης, καί κρίσης τῆς ἐσωτερικῆς παραγωγικῆς δομῆς, πράγμα πού σημαίνει ἀδυναμία νά πραγματοποιηθοῦν οἱ "μεταρρυθμίσεις" μιά καί δέν ὑπάρχει καμμιά κοινωνική δύναμη νά τίς στηρίξει ἔξω ἀπό τίς δυνάμεις τῆς ... ἀντιπολίτευσης. Ἔτσι σ'αὐτό τόν τομέα ὑπάρχουν οἱ μεγάλες ἀποτυχίες, οἱ μεγάλες παλινωδίες, ἡ ἀδυναμία πραγματικοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ. Ἀκριβῶς αὐτή ἡ κατάσταση ἐπιταχύνει τήν κρίση. Καί εἶναι φανερό μ'ὅλες τίς ἀλλαγές οἰκονομικῶν προγραμμάτων πού ἔχουν γίνει πώς ἡ ἀπάντηση δέν μπορεῖ νά εἶναι οἰκονομική, χρειάζεται νά εἶναι πολιτική. Κι ἀπό κεῖ ἀρχίζουν τά "μεγάλα γυμνάσια", ἀριστοτεχνικά μέχρι σήμερα τῆς ἀστικῆς πολιτικῆς, γιά τό τέλος τῆς μεταπολίτευσης. Κατ'ἀρχήν ἐπισπεύδεται ἡ εἴσοδος στήν ΕΟΚ, πού πραγματοποιεῖται κάτω ἀπό τήν προσωπική καθοδήγηση τοῦ Καραμανλῆ. Βῆμα δεύτερο, ὁ Καραμανλῆς γίνεται πρόεδρος καί ΔΕΝ ΑΝΑΚΑΤΕΥΕΤΑΙ ΠΑΡ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ στήν τρέχουσα πολιτική. Ἔτσι κερδίζονται δύο "πιόνια" γιά τό μέλλον, ἡ εἴσοδος στήν ΕΟΚ καί ἡ προεδρία. Κίνηση τρίτη, παρ'ὅλες τίς προβλέψεις πρωθυπουργός ὁ Ράλλης καί ὄχι ὁ "μαχητικός" Ἀβέρωφ, πράγμα πού σημαίνει διατήρηση τοῦ "ἤπιου κλίματος"καί ἐπανένταξη στό ΝΑΤΟ. Τρίτο πιόνι. Μένει τό Κυπριακό πού ἀπ'ὅτι φαίνεται δέν ἀργεῖ.

η αντιπολιτευση

Ἔτσι ὅμως ἀνοίγεται ὁ δρόμος στήν ἀντιπολίτευση "νάκάνει χαρτιά". Μέχρι πρίν τά χέρια τοῦ Ἀνδρέα ἦταν δεσμευμένα. Ἤξερε πολύ καλά πώς "τό πρόγραμμά του", δηλαδή μή ἔνταξη στήν ΕΟΚ, ἀπό τό ΝΑΤΟ, κόψιμο μέ τή Δύση κλπ. σήμαιναν μέ τόν ἕνα ἤ ἄλλο τρόπο ἔνοπλη σύγκρουση, μέ τό στρατό. Γι αὐτό καί ἡ στρατηγική του ἦταν στρατηγική ἀναμονῆς. Ἀπό τήν ἄλλη δέν μποροῦσε σέ καμμιά περίπτωση νά ἀγκαταλείψει κι ὅλας αὐτά τά συνθήματα. Ἔτσι προτιμοῦσε νά περιμένει καινά

ἐπαναλαμβάνει τά συνθήματά του. Ὅμως ἀπό τήν στιγμή καί πέρα πού τά θέματα ΕΟΚ. ΝΑΤΟ. καί Κυπριακό θά εμφανίζονται σάν "λυμένα" πέρα ἀπό τίς θελήσεις τοῦ ΠΑΣΟΚ καί ἄρα θά γίνεται ὅλο καί περισσότερο συνείδηση στόν κόσμο πώς κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ δέν σημαίνει ἀλλαγή στίς διεθνεῖς κατευθύνσεις, τότε ἡ ἀστική τάξη μπορεῖ νά ἀναλάβει τό ρῖσκο τοῦ ΠΑΣΟΚ στήν ἐξουσία, κάτω ἀπ' αὐτούς τούς περιορισμούς, πρόεδρος, διεθνές "πλαίσιο", κάποια συμμαχική κυβέρνηση καί τήν ἀπαραίτητη μυστική συμφωνία, πού ἀναπόφευκτα θά γίνει μέ τήν "ἡγεσία τῶν ἐνόπλων δυνάμεων". Καί ἐξ ἄλλου σέ συνθῆκες κρίσης τό Πασόκ δέν μπορεῖ νά ἐγκαταλείψει τήν κούρσα γιά τήν ἐξουσία γιατί τότε οἱ μάζες θά πᾶνε πιό πέρα, ἐξ ἄλλου καί τό ΚΚεξ καραδοκεῖ. Ἔτσι ἀρχίζουν μιά σειρά ἀπό παράλληλες ἐξελίξεις ἀπό τήν πλευρά τοῦ ΠΑΣΟΚ.

Ἐγκαταλείπονται οἱ Καντάφι κλπ. καί τό κέντρο μπαίνει στίς σχέσεις μέ τά Εὐρωπαϊκά - σοσιαλιστικά κόμματα, πού κατά τύχην εἶναι ὅλα καί ὑπέρ τοῦ ΝΑΤΟ καί ὑπέρ τῆς ΕΟΚ (ὁ Ἀντρέας μάλιστα βγάζει λόγους στήν Πορτογαλλία ὑπέρ τοῦ Σοάρες στίς ἐκλογές, ἐνῶ ὅλο τό "σοσιαλιστικό" σκυλολόϊ θά ὑποστηρίξει τόν Ἀντρέα στίς ἑλληνικές ἐκλογές). Ἡ ἀλλαγή, εἶναι στρατηγικῆς σημασίας. Ἡ Θάτσερ βλέπει τόν Ἀντρέα , καί τόν καλεῖ στήν Ἀγγλία, ὅπου καί ἑτοιμάζεται νά πάει . Οἱ σχέσεις μέ τό Βίλλυ Μπράντ συσφίγγονται. Καί πάρα πέρα, ἡ κριτική σ' ὅτι ἀφορᾶ τήν ΕΟΚ γίνεται ὅλο καί περισσότερο γιά τό πόσο θά βλάψει ὄχι πιά τούς ἀγρότες... ἀλλά τή βιομηχανία. Ἐπί πλέον ἐγκαταλείπονται ὅλο καί περισσότερο τά περί ΕΟΚ, ΝΑΤΟ κλπ. καί τό κέντρο μπαίνει στό πώς θά ἀναπτυχθεῖ ἡ "οἰκονομία τῆς χώρας", δηλαδή τό πρόβλημα πού ἔχει ἡ ἀστική τάξη.

Ταυτόχρονα ἐντείνονται οἱ ἐπαφές μέ τούς κεντρώους, ἀκόμα καί τό Μαῦρο καί χτυπιοῦνται μέσα στό κόμμα ὅσοι ἔχουν "στενές" ἀντιλήψεις. Ὁ Ἀντρέας στόν τελευταῖο λόγο του βάζει τό κέντρο βάρους τοῦ κόμματος στήν κοινοβουλευτική ὁμάδα. Στήν οὐσία οἱ ὀργανώσεις τοῦ ΠΑΣΟΚ διαλύονται τήν ἴδια στιγμή πού ἀναπτύσσει τήν πολιτική του ἐπιρροή στήν "μεγάλη δεξαμενή" ὅπως τή χαρακτηρίζει ὁ ἴδιος τῆς κεντροδεξιᾶς. Αὐτή ἦταν πάντα μιά ἀρχή γιά τά σοσιαλδημοκρατικά κόμματα. Ὅταν πλησιάζουν ἐκλογές ἤ πολιτικές μανοῦβρες δέν στηρίζονται ποτέ στή βάση ἀλλά στήν κορυφή. Τό ΠΑΣΟΚ στήν Ἑλλάδα γιά νά μπεῖ στό παιγνίδι τῆς ἐξουσίας θά πρέπει οὐσιαστικά ΝΑ ΔΙΑΛΥΣΕΙ τήν ὀργανωμένη βάση του. Ὅπως εἴδαμε πρίν αὐτό ἐπιβάλλει ἡ μεγάλη ταχύτητα τῶν πολιτικῶν ἀλλαγῶν.

Ἔτσι λοιπόν, μ' ὅλους τούς κινδύνους πού ἀντιπροσωπεύει αὐτή ἡ κατάσταση γιά τήν ἀστική τάξη τό παιγνίδι ξαναρχίζει.

ΚΙ ΕΜΕΙΣ;

Κι' ἐμεῖς, τί κάνουμε ἐδῶ :

Πρίν εἴδαμε πώς τό ἰσχυρότερο σημεῖο τῆς κυβέρνησης εἶναι τά διεθνῆ, ἐκεῖ ἔχει τό πάνω χέρι κι' ὁ κόσμος τίποτε. Ἐξ ἄλλου ἐκεῖ στηρίζεται, σ' αὐτά ΕΟΚ, ΝΑΤΟ κλπ. γιά νά ἐλέγξει τήν πολιτική κατάσταση.

Ἡ ἐσωτερική πολιτική κατάσταση εἶναι κάτι στό ὁποῖο ἔχει μικρότερο ἔλεγχο, πού τόν μοιράζεται μέ τήν ἀντιπολίτευση.

Τέλος ἡ κοινωνική καί οἰκονομική πραγματικότητα, ἡ ζωή τῶν μαζῶν εἶναι τό σημεῖο στό ὁποῖο ἔχει τό μικρότερο ἔλεγχο καί τήν μεγαλύτερη ἀδυναμία παρέμβασης.

Ἡ στρατηγική της συνίσταται στά ἑξῆς : Χρησιμοποιώντας τό "διεθνές πλαίσιο" νά καθορίσει μέ τέτοιο τρόπο τίς ἐσωτερικές πολιτικές ἐξελίξεις ὥστε νά βρεῖ μιά κάποια διέξοδο στά κοινωνικά καί οἰκονομικά προβλήματα, καί νά προχωρήσει τόν "ἐκσυγχρονισμό". Δηλαδή εἶναι μιά στρατηγική ἀπό τά πάνω πρός τά κάτω, ἀπό τά ἔξω πρός τά μέσα, ἄρα ἐξαιρετικά ἀδύνατη.

Ἀντίθετα ἡ ἀντιπολίτευση εἶναι δυνατή στό ζήτημα τῶν ἐσωτερικῶν πολιτικῶν ἐξελίξεων, γιατί ἐκεῖ σήμερα, μέσω τοῦ ΠΑΣΟΚ, μπορεῖ νά ἐμφανιστεῖ σάν "ἐναλλακτική λύση". Εἶναι φυσικό νά βάζει ὅρια σέ ὁποιαδήποτε κινητοποίηση πιά μέ τή γνωστή σάλτσα : "μή τρομάξουμε τούς μεσαίους, ἔρχονται οἱ

ἐκλογές".

Ἐμεῖς, εἶναι φανερό πώς μποροῦμε νά χρησιμοποιήσουμε τήν διαμετρικά ἀντίστροφη στρατηγική. Μέσα σ'αὐτές τίς συνθῆκες πού "ἀρχίζει νά γίνεται παιγνίδι", πού θά ἐνταθοῦν δηλαδή οἱ πολιτικές ἀντιθέσεις καί θά ὁδηγηθοῦμε σέ πολιτική ἀστάθεια νά κινηθοῦμε "ἀπό τά κάτω", ἀπό τό πεδίο τῶν τάξεων, καί ἔτσι μέσα ἀπό τήν κρίση στό ἐπίπεδο τῶν τάξεων νά οἰκοδομήσουμε τή δική μας παρέμβαση (καταλήψεις, χαβοῦζες, κλπ.). Εἶναι φανερό πώς ἐκεῖ ἔχουμε σήμερα μιά ὁποιαδήποτε δύναμη, ἐκεῖ πρέπει νά βάλουμε τό κέντρο, ἔτσι ὥστε νά μή τούς ἀφήσουμε νά κάνουν τό "παιγνίδι τους", ἀλλά νά προσπαθήσουμε ν'ἀλλάξουμε τούς ἴδιους τούς κανόνες τοῦ παιγνιδιοῦ.

Οὕτως ἤ ἄλλως ἡ μεταπολίτευση τελειώνει, βρισκόμαστε μπρός στήν πολιτική κρίση πού θά συνοδεύσει τό τέλος της. Σ'ἕνα βαθμό ἐξαρτᾶται κι ἀπό μᾶς νά ειναι καί κοινωνική κρίση κι ὄχι ἁπλᾶ αὐτομεταρρύθμιση τοῦ καθεστῶτος.

ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '80
«ΕΚΡΗΞΗ» ΤΩΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΝ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ

"Αν ή δεκαετία τοῦ 60 ἦταν ἡ δεκαετία τῆς ἄνοιξης τῶν ἐλπίδων τῆς ἐπανάστασης σ' ὅλο τόν πλανήτη καί ἡ δεκαετία τοῦ 70 ἡ δεκαετία τῆς διάψευσης, τῆς παγκόσμιας κρίσης καί τῆς ἀπογοήτευσης, ὅλα τά σημάδια μᾶς δείχνουνπώς ἡ νέα δεκαετία, ἡ δεκαετία τοῦ 80 θἄναι ἡ δεκαετία τῶν πολέμων, τῶν ἐπαναστάσεων, τῆςπαγκόσμιας ἔκρηξης τῶν ἀντιθέσεων.

Ο καπιταλισμός στή δεκαετία τοῦ 70 μπῆκε σέ κρίση. Στή δεκαετία τοῦ 80 αὐτή ἡ κρίση γενικεύεται σ' ὅλο τόν κόσμο καί ὁδηγεῖ σέμιά περίοδο ἀντιπαράθεσης.

Καί εἶναι φανερό πώς ἐδῶ δέν μιλᾶμε γιά προφητεῖες ἀλλά γιά κάτι πού ἀπό τή Νικαράγουα, τήν Περσία, τό Ἀφγανιστάν, τήν Πολωνία, τόν πόλεμο Ἰράκ - Ἰράν ἀρχίζει κιόλας νά γίνεται ζωντανή πραγματικότητα. Ομως τό ζήτημα δέν εἶναι νά ποῦμε : "γίνεται χαμός", ἤ "θά γίνει χαμός","πολιτική πρόβλεψη"πού τόσο τή συνηθίζουν διάφοροι ....μαρξιστές,ἀλλά νά δοῦμε τίς κινητήριες δυνάμεις αὐτῆς τῆς διαδικασίας καί τήν κατεύθυνσή τους.

Ποιό εἶναι τό κεντρικό στοιχεῖο τῆς σημερινῆς παγκόσμιας κρίσης τοῦ συστήματος ; Ἡ σημερινή κρίση εἶναι κρίση τοῦ συστήματοςπού δημιουργήθηκε μετά τόν Β΄παγκόσμιο πόλεμο,δηλαδή τοῦ "νεοκαπιταλισμοῦ" στίς ἀναπτυγμένες καπιταλιστικές χῶρες πού στηριζόταν σέ μιά νέα ὀργάνωση τῆς παραγωγῆς - ἐργάτης τῆς ἀλυσσίδας - εἰδίκευση - παραγωγή μέ κέντρο τά διαρκῆ καταναλωτικά ἀγαθά - αὐτοκίνητο, ἠλεκτρικά κλπ., στίς φτηνές πρῶτες ὕλες καί τήν ἐνέργεια τοῦ τρίτου κόσμου καί σ' ὅτι ἀφορᾶ τίς ἀνατολικές χῶρες - μέ ἐνδιάμεσο ἐπίπεδο ἀνάπτυξης-στηρίζονταν στά πλεονεκτήματα μιᾶς συνολικῆς ποσοτικῆς σχεδιοποίησης καί μιᾶς φτηνῆς ἐργατικῆς δύναμης.

Αὐτή η παγκόσμια τάξη μπῆκε σέ κρίση καί στίς τρεῖς της συντεταγμένες.

Κρίση στό "κέντρο", κρίση στήν "περιφέρεια", κρίση στόν ἀνατολικό καπιταλισμό.

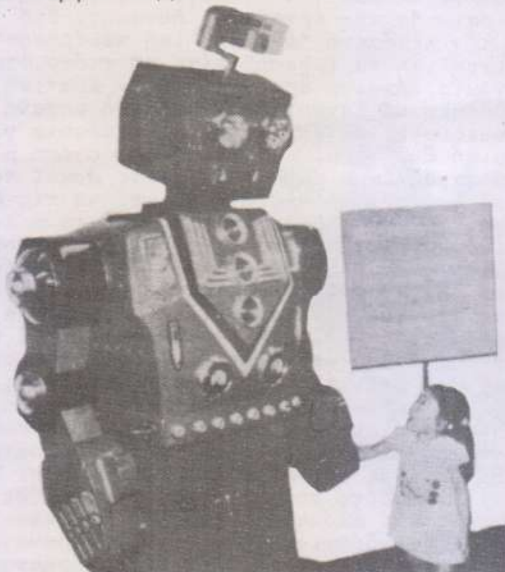
ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΝΕΟΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ

Κρίση στό κέντρο κάτω ἀπό τήν διπλῆ πίεση τῶν ἴδιων τῶν μαζῶν στό κέντρο,καί ἐκείνων τῆς περιφέρειας. Δηλαδή γιά νά τό κάνουμεπιό συγκεκριμμένο.

Τό σύγχρονο ἤ "νεοκαπιταλιστικό κράτος ", γεννήθηκε σάν ἀπάντηση στήν προηγούμενη κρίση τοῦ καπιταλισμοῦ, τήν κρίση τοῦ '29 πού ὁδήγησε στό δεύτερο πόλεμο. Τά θεμέλια τῆς νέας ἀντίληψης γιά τήν ἐπιβίωση τοῦ καπιταλισμοῦ μπῆκαν ἀπό τόν Κέϋνες σέ ἕνα θεωρητικόἐπίπεδο καί ἐφαρμόστηκαν ἀπό τόν Ροῦζβελτ γιά πρώτη φορά στήν Ἀμερική. Ὁ νεοκαπιταλισμός στηρίζεται στήν ἀρχή πώς, στό ἐπίπεδο ἀνάπτυξης πού ἔχει φτάσει ὁ καπιταλισμός καί στό ἐπίπεδο πού ἔχει ἀναπτυχθεῖ τό βάρος τῆς ἐργατικῆς τάξης, δέν εἶναι δυνατό νά ὑπάρχει ὁποιαδήποτε σταθερότητα τοῦ συστήματος χωρίςἡ ἐργατική τάξη νά ἀντιμετωπιστεῖ ὄχι ἁπλά σάν παραγωγός ὑπεραξίας, ἀλλά καί σάν βασικόστοιχεῖο τῆς κατανάλωσης. Ἄρα τό ἴδιο τό σύστημα ἔχει ἀνάγκη, γιά νά διατηρήσει τήν ἰσορροπία του, ἀπό ἕνα κάποιο ἐπίπεδο κατανάλωσης τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ταυτόχρονα. γιά νά συνεχίζουν νά αὐξάνονται τά κέρδη σ' ὅλο τόν ἀναπτυγμένο καπιταλισμό, εἰσάγονται νέες μέθοδες παραγωγῆς, τῆς παραγωγῆς σέ ἀλυσσίδα (Ταιηλορισμός) τῆς μεταβολῆς τῆς ἐργασίας σέ κατατεμαχισμένη διαδικασία καί τῆς αὔξησης τῆςέντατικοποίησης τῆς παραγωγῆς. Παράλληλα ἐξασφαλίζονται φτηνές πρῶτες ὕλες καί ἐνέργεια ἀπό τόν Τρίτο κόσμο. Ὅλα αὐτά συνδυάζονται μέ τήν ἀνάπτυξη τῆς παρέμβασης τοῦ κράτους στήν οἰκονομία, τή δημιουργία τοῦ λεγόμενου "κρατικομονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ". Ἡ παρέμβαση τοῦ κράτους εἶχε ἕνα πολύ συγκεκριμμένο λόγο - ἀπό τήν μιά τήν ὀργάνωση τῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν, δηλαδή τήν συλλογική ὀργάνωση τῆς ἀναπαραγωγῆς τῆς ἐργατικῆς δύναμης, ἀπό τήν ἄλλη τήν λεγόμενη "ἀντικυκλική παρέμβαση". Ἡ "ἀντικυκλική παρέμβαση" εἶχε σά στόχο,ὅταν ἡ οἰκονομία πήγαινε ἄσχημα, μέ τήν κρατική χρηματοδότηση νά ξαναμπαίνει μπρός ἡ μηχανή καί νά δημιουργεῖται καί πάλι ἡ δυνατότητα γιάοἰκονομική ἄνοδο. Εἶναι γνωστό, σέ σχέση μ' αὐτό τό παράδειγμα τοῦ Κέϋνες, ὅτι ἀρκεῖ τόκράτος νά ἀνοίγει τρύπες στή γῆ καί νά τίς ξανακλείνει γιά νά δημιουργήσει συνθῆκες μιᾶς νέας οἰκονομικῆς ἀνόδου, μέσω τοῦ λεγόμενου"πολλαπλασιαστή". Δηλαδή μέσα ἀπό τά εἰσοδήματα πού θά δημιουργηθοῦν ἀπό τούς ἀπασχολούμενους γιά τό ἄνοιγμα τῶν λάκκων, τά μηχανήματα πού θά χρειαστοῦν κλπ. κλπ., θά μεταβιβαστεῖ ἡ ἄνοδος καί στούς ὑπόλοιπους κλάδους τῆς οἰκονομίας καί ἔτσι τό κράτος θά δράσει "ἀντικυκλικά" ὡς πρός τήν ἄνοδο. Ἄν ἀντίθετα ἡ οἰκονομία "τρέχει" περισσότερο ἀπ' ὅσο χρειάζεται καί αὐξάνεται ὁ πληθωρισμός, τό κράτος ἐπεμβαίνει πρός τήν ἀντίθετη κατεύθυνση. Μέσα ἀπό τίς τράπεζες πού ἐλέγχει, περιορίζει τίς πιστώσεις καί ἀκόμα περισσότερο μειώνει τίς δημόσιες ἐπενδύσεις. Ἔτσι ἔχει τή δυνατότητα νά ἀντιμετωπίσει καί τήν "ὑπερθέρμανση " τῆς οἰκονομίας. Τό ἀποτέλεσμα αὐτῶν τῶν ἐπεμβάσεων εἶναι ἡ ἄμβλυνση τοῦ οἰκονομικοῦ κύκλου. Ἐκεῖ δηλαδή πού κάποτε ἡ καπιταλιστική οἰκονομία προχώραγε μέσα ἀπό ἀδιάκοπεςκρίσεις, τώρα τό μάξιμουμ πού ὑπῆρχε ἦταν οἰκονομικές "ὑφέσεις".

Αὐτή ἦταν ἡ ἀπάντηση τοῦ κεφάλαιου στήν Ὀκτωβριανή ἐπανάσταση. Καί γιά ἕνα διάστημα ἀποδείχτηκε ἀποτελεσματική. Μέχρι τά μέσατῆς δεκαετίας τοῦ '60 ὅλα φαίνονταν νά πηγαίνουν καλά καί ὁ καπιταλισμός γνώρισε τήν μεγαλύτερη περίοδο εὐ..ρίας. Τά κομμουνιστικά καί σοσιαλιστικά κόμματα καί τά συνδικάτα μπῆκαν στό παιγνίδι καί ὅλα ἔμοιαζαν σάν ὁ καπιταλισμός νἄχε γίνει αἰώνιος. Ὅμως οἱ προϋποθέσεις αὐτῆς τῆς χωρίς προηγούμενο "εὐημερίας" δέν ἦταν καί τόσο στέρεες. Στηρίζονταν σέδύο προϋποθέσεις : Στό ὅτι ἡ ἐργατική τάξη θά ἀποδεχόταν μιά αὔξηση τοῦ βιοτικοῦ της ἐπιπέδου κατώτερη ἀπό τήν αὔξηση τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας, ἤ τό μάξιμουμ ἴση μέ τήναὔξηση τῆς παραγωγικότητας, ἔτσι ὥστε νά αὐξάνονται τά κέρδη, δηλαδή θά ἦταν μιά ἐργατική τάξη "ἐνταγμένη" στό σύστημα, καί ἀπό τήν ἄλλη πώς οἱ πρῶτες ὕλες καί ἡ ἐνέργεια ἀπό τόν Τρίτο Κόσμο θά συνέχιζαν νά παραμένουν σέφτηνές τιμές. Καί οἱ δυό αὐτοί ὅροι ἄρχισαν νά ἀνατρέπονται ἀπό τά μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ60. Ἡ ἐργατική τάξη, μέ πρωτοπορία της τήν ἐργατική τάξη τῆς ἀλυσσίδας παραγωγῆς, ἐγκαινιά-

ζει έναν κύκλο αγώνων πού ξεπερνάει τά "όριά πού έβαζε ο νεοκαπιταλισμός. Παράλληλα καί άλλα κοινωνικά στρώματα, φοιτητές, νεολαίοι, κλπ. κινητοποιούνται. Ο Κεϋνσιανός καπιταλισμός είχε δημιουργήσει τό "κράτος πρόνοιας". Τά "παιδιά" αύτού τού καπιταλισμού προσαρμόζουν πιά τά αιτήματά τους σ'αύτό τό κράτος. Πάει νά πεί τά αιτήματά τους δέν είναι πιά ΕΡΓΑΣΙΑ, ΔΟΥΛΕΙΑ, ΑΛΛΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑ. Αγρότες, φοιτητές, νέοι ζητάνε από τό καπιταλιστικό κράτος, επιδοτήσεις, ενισχύσεις, δωρεάν σίτιση κλ.κλπ. Προσαρμόζουν δηλαδή τά αιτήματά τους στήν ... εποχή τού Κέϋνες. Τό αποτέλεσμα είναι πώς τό κράτος καί η αστική τάξη βρίσκονται αντιμέτωποι μέ μιά εργατική δύναμη πού δέν ζητάει τήν "δίκαιη ανταμοιβή τής εργασίας" αλλά έχει σά σημαία της τό σύνθημα τών εργατών τής ΦΙΑΤ τό 1969 : VOGLIAMO TUTTO E SUBITO (τά θέλουμε όλα καί αμέσως), μιά εργατική δύναμη πού ζητάει τήν εξίσωση τών μισθών, κλπ. κλπ., πού ξαπλώνεται σιγά - σιγά σέ καινούργια κομμάτια - γυναίκες κλπ.

Τό προλεταριάτο καί η νεολαία τής Δύσης αρχίζουν δειλά - δειλά νά βάζουν σά σημαία τους τήν άρνηση τής εργασίας, τήν άρνηση τών διαχωρισμών καί τής ιεραρχίας καί έτσι οδηγούν τό κεφάλαιο σέ βαθειά κρίση. Οι απεργίες πολλαπλασιάζονται καί γεννιέται ο στασιμοπληθωρισμός. Πάει νά πεί πώς οι εργάτες καί οι μάζες γονάτισαν τόν νεοκαπιταλισμό.

Ο ΤΡΙΤΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

Παράλληλα, ο άλλος μεγάλος εχθρός τού σύγχρονου καπιταλισμού, οι λαϊκές μάζες τού Τρίτου Κόσμου οδήγησαν σέ όχι λιγότερο ριζικές ανατροπές. Η περίοδος από τό δεύτερο πόλεμο καί μετά σήμανε τή σταδιακή αλλά αδιάκοπη πορεία τών λαϊκών μαζών τού Τρίτου Κόσμου πρός τή χειραφέτηση, έστω κι άν ακόμα δέν ξεπέρναγαν στίς περισσότερες περιπτώσεις τά όρια τών αστικών σχέσεων, όμως δημιουργούσαν όλο καί μεγαλύτερες δυσκολίες στήν εξεύρεση φτηνών πρώτων υλών καί πηγών ενέργειας, ενώ ταυτόχρονα αποτελούσαν παράγοντα διεθνούς αναταραχής. Μέ κορύφωμα τό Βιετνάμ καί τή Παλαιστίνη, ο Δυτικός κόσμος λύγισε μπρός σ'αύτή τήν εξέγερση τού Τρίτου Κόσμου.

Τά αποτελέσματα δέν άργησαν νά φανούν. Καί πρώτα απ'όλα στό νευραλγικότερο τομέα, τόν τομέα τής ενέργειας, εκεί όπου μέ τόν πολλαπλασιασμό τής τιμής τού πετρέλαιου χτυπήθηκε η δυνατότητα αναπαραγωγής τού κεφάλαιου μέ βάση τό μέχρι τότε δοσμένο κόστος. Έτσι από δύο πλευρές, από τά "μέσα" καί από τά "έξω", χτυπήθηκε η δυνατότητα τής αναπαραγωγής τού κεφάλαιου μέ βάση τό δοσμένο κέρδος καί τό επίπεδο παραγωγικότητας πού είχε κατακτήσει τό κεφάλαιο μέχρι τότε.

Παράλληλα στίς χώρες τού Τρίτου Κόσμου οι ντόπιες ολιγαρχίες, κάτω από τό φόβο τών μαζών, προσπαθούσαν νά μπούν σέ μιά διαδικασία "ανάπτυξης" καί βιομηχανοποίησης, διαδικασία πού έτεινε νά επιτελεί τήν απόσπασή τους από τήν απόλυτη ηγεμονία τών μεγάλων δυνάμεων καί γέννανε καινούργιες δυνάμεις ανταγωνιστικές στίς βιομηχανίες τών αναπτυγμένων χωρών.

Η «ΑΝΑΤΟΛΗ»

Όσο γιά τόν ανατολικό κλάδο τού κεφάλαιου, τόν κρατικό καπιταλισμό, πού όμοια μέχρι τή δεκαετία τού '60 εξασφάλιζε γρήγορους ρυθμούς ανάπτυξης μέ βάση τήν υπερεκμετάλλευση τής εργατικής τάξης, τήν πρωταρχική συσσώρευση, τήν συγκέντρωση τών οικονομικών πόρων μέ βάση τή σχεδιοποίηση, αρχίζει κι αύτός νά αντιμετωπίζει προβλήματα από τή στιγμή καί πέρα πού δοκιμάζει νά εισχωρήσει στήν παγκόσμια αγορά. Γιατί στήν παγκόσμια αγορά δέν είναι συναγωνιστικός εξ αιτίας τής χαμηλής παραγωγικότητας καί τής κακής ποιότητας τών προϊόντων, πού οφείλεται ακριβώς στή "μή σύγχρονη οργάνωση τής εργασίας", τήν έλλειψη ατομικού κίνητρου στήν παραγωγή κλπ. κλπ.
Η κρίση τής Τσεχοσλοβακίας τό '68, τής Πολωνίας τό '70, κλπ. ήταν τά σημεία εξάντλησης τής παλιότερης μορφής ανάπτυξης τού ανατολικού καπιταλισμού.

Η ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ

Έτσι στά τέλη τής δεκαετίας τού '60, αρχές τού '70, έχουν εμφανιστεί όλες οι αντιθέσεις. Στή δεκαετία τού '70, μέσα από τήν προσπάθεια "λύσης" τους από τόν καθένα γιά λογαριασμό του, γεννιούνται οι προϋποθέσεις τής "έκρηξης" τού '80.

Η Δύση, γιά νά αντιμετωπίσει τό πρόβλημα τού Τρίτου Κόσμου μετά τήν κοσμοϊστορική ήττα τού Βιετνάμ, προσπαθεί νά αναθέσει τήν αστυνόμευση στίς ίδιες τίς ντόπιες μπουρζουαζίες καί ολιγαρχίες. Τό αποτέλεσμα είναι η ενίσχυση τού διαπραγματευτικού ρόλου τών χωρών τού Τρίτου Κόσμου καί γιά πολλές απ'αύτές καί τού ρόλου οικονομικού ανταγωνιστή τής Δύσης, καί άρα η ενίσχυση τών φυγόκεντρων τάσεων καί τής σχετικής αυτονομίας αυτών τών χωρών. Ταυτόχρονα, στό ίδιο τό εσωτερικό τού Δυτικού κόσμου, παρ'όλες τίς προσπάθειες τής Αμερικής νά ελέγξει καί πάλι απόλυτα τήν κατάσταση, μεγάλωσαν οι τάσεις αυτονόμησης τών υπόλοιπων καπιταλιστικών χωρών - βλέπε Ευρώπη, Ιαπωνία - ενώ συνέχισε νά δρά ο νόμος τής ανισόμετρης ανάπτυξης τού καπιταλισμού πού μείωσε ή καί μηδένισε τή διαφορά τών υπόλοιπων καπιταλιστικών χωρών από τήν Αμερική (σήμερα τό κατά κεφαλήν εισόδημα πολλών δυτικών χωρών, κι ανάμεσά τους τής Γερμανίας, είναι μεγαλύτερο από τό Αμερικάνικο).

" Μέσα", ή προσπάθεια αντιμετώπισης της κρίσης σήμαινε τόσο τήν επίθεση ενάντια στό βιοτικό επίπεδο μέσα από τήν πολιτική λιτότητας, καί τήν οικοδόμηση τοῦ αὐταρχικοῦ κράτους, πού σκοπεύει νά χτυπήσει καί νά ποινικοποιήσει εκείνους πού εξεγείρονται ενάντια στή μισθωτή εργασία, όσο καί τήν πολιτικήτης μαζικής ανεργίας γιά νά χτυπηθοῦν οἱ διεκδικήσεις εκείνων πού δουλεύουν μέ τόν εφεδρικό στρατό εργασίας καί τήν απειλή της απόλυσης. Ταυτόχρονα όλο καί πιό έντονα μπαίνει τό ζήτημα μιᾶς διαφορετικής παγκόσμιας οργάνωσης τῆς παραγωγῆς μέ πέρασμα τῶν δυτικῶν χωρῶνσέ τομεῖς "τεχνολογικούς" καί "μεταβιομηχανικούς" (ηλεκτρονικά, όπλα, πληροφορίες, πυρηνική ενέργεια κλπ.), ώστε νά δημιουργηθεῖ ένα επίπεδο παραγωγικότητας τέτοιο πού νά επιτρέπει νέα κέρδη, ενῶ ἡ "παραδοσιακή" βιομηχανία θά πρέπει νά μεταφερθεῖ στίς "νέες βιομηχανικές χῶρες" - Λατινική Αμερική, Νοτιοανατολική Ασία, Μέση Ανατολή.

Ταυτόχρονα στήν Ανατολή τό βάρος έπεσε αὐτή τή δεκαετία σέ μιά διπλή κατεύθυνση. Από τή μιά στόν "εκσυγχρονισμό" τοῦ παραγωγικοῦ δυναμικοῦ, μέ μαζικές εισαγωγές καί δανεισμό από τή Δύση, καί από τήν άλλη στήν "κάλυψη τοῦ κενοῦ" πού άφηνε ἡ Δύση στόν Τρίτο Κόσμο - Αγκόλα, Αιθιοπία, κλπ.

Αὐτές ήταν οἱ κατευθύνσεις πού πῆραν τά διάφορα πρακτορεῖα τοῦ παγκόσμιου κεφάλαιου, γιά νά απαντήσουν στήν "πρόκληση" πού στήνδεκαετία τοῦ '60 καί τά πρῶτα χρόνια τοῦ 70 έβαλε τό παγκόσμιο κίνημα στό κεφάλαιο.

Τό αποτέλεσμα ήταν ὁ κόσμος νά οδηγεῖται στήν έκρηξη.

Η ΕΚΡΗΞΗ

Στόν Τρίτο Κόσμο οἱ λαϊκές μάζες τῶν "νέων βιομηχανικῶν χωρῶν" πού ξεριζώνονται βίαια από τό χωριό καί ρίχνονται στίς παραγκοπόλεις τῶν μεγάλων πόλεων ξεσηκώνονται ενάντια στήν ανάπτυξη τοῦ κεφάλαιου - Περσία, Τουρκία Κορέα, κλπ. - καί ὁ Τρίτος Κόσμος συνεχίζει τήν αλυσσιδωτή έκρηξη, στό βαθμό μάλιστα πού είναι φανερό τό "κενό εξουσίας" πού πιά αφήνεται από τίς υπερδυνάμεις - βλέπε καί πόλεμο Ιράν - Ιράκ - χωρίς νά μπορεῖ κανείς νά τό καλύψει - κι αὐτό είναι τό αδιέξοδο τοῦ πόλεμου. Τέλος καί ἡ Ρωσία γιά πρώτη φορά συναντάει άμεση αντίδραση. Τό Αφγανιστάν αποτελεῖ σταθμό πού ἡ σημασία του θά διαγραφτεῖ στά επόμενα χρόνια. Η "κάλυψη τοῦ κενοῦ" από τούς Ρώσους στόν Τρίτο Κόσμο φτάνει στά όριά της.

Στήν Ανατολή ὁ "εκσυγχρονισμός" στό εσωτερικό οδηγεῖ σέ υπερχρέωση από τή Δύση καί συναντάει αὐξανόμενη αντίσταση από τήν εργατική τάξη. Τόσο στήν Πολωνία αλλά καί στήν Οὐγγαρία, τή Ρουμανία καί τήν ίδια τήν καρδιά τοῦ "τέρατος", τή Ρωσία, ἡ εργατική τάξη ξεσηκώνεται καί οδηγεῖ σέ αναποδογύρισμα τήν πολιτική τῆς άνετης εξάπλωσης πρός τά έξω. Ὁ Μπρέζνιεφ στήν τελευταία σύνοδο τῆς Κ.Ε. τοῦ ναζιστικοῦ κόμματος γιά πρώτη φορά μίλησεγιά καταναλωτική βιομηχανία, αντί γιά ατσάλι καί όπλα.

Τέλος στή Δύση, είναι φανερό πώς ἡ λύση τῆς "τεχνολογικῆς επανάστασης" είναι μακρόχρονη καί σήμερα δέν μπορεῖ νά λύσει κανένα πρόβλημα εκτός από τήν αὔξηση τῆς ανεργίας. Όμως αὐτή ἡ άνοδος τῆς ανεργίας, ιδιαίτερα τῶν νέων πού φτάνουν πιά τίς δεκάδες εκατομμύρια, δέν λύνει τά προβλήματα τοῦ συστήματος. Τό εκπαιδευτικό σύστημα παραμένει "αντιοικονομικό", όλο καί περισσότερα στόματα κρέμονται από τίς κοινωνικές επιδοτήσεις, ἡ πάλη ενάντια στήν πυρηνική ενέργεια, τή μόλυνση, τό αἴτημα τοῦ επιδόματος ανεργίας ίσου μέ τό μισθό, αὐξάνουν τό κόστος τῆς αναπαραγωγῆς τοῦ κεφάλαιου καί τῆς εργατικῆς δύναμης, ενῶ ταυτόχρονα τά πράγματα στόν Τρίτο Κόσμο δέν πᾶνε καθόλου καλά. Έτσι ἡ κρίση παρ' όλη τή λιτότητα συνεχίζει νά βαθαίνει, καί τό σύστημα γίνεται όλο καί λιγώτερο αποδοτικό καί κερδοφόρο.

Δηλαδή τρεῖς δυνάμεις σέ παγκόσμιο επίπεδο, οἱ προλεταριοποιημένες μάζες τοῦ Τρίτου Κόσμου, ἡ εργατική τάξη τῆς Ανατολῆς, οἱ "κοινωνικοί προλετάριοι" καί οἱ νεολαίοι τῆς Δύσης βάζουν σέ κρίση τό στερέωμα τῶν καθεστώτων. Σ' αὐτές τίς τρεῖς δυνάμεις είναι συγκεντρωμένο κι αὐτό τό τεῦχος τῆς ΡΗΞΗΣ, πού στή διεθνή κατάσταση.

Περσία, Τουρκία, Νικαράγουα, Σαλβαντόρ, απ' τή μιά Πολωνία, τέλος Ζυρίχη - Άμστερνταμ έρχονται νά δώσουν συμβολικά τήν ενότητα τῶν δυνάμεων πού ανατινάζουν τή διεθνή τάξη τοῦ κεφάλαιου.

Καί φυσικά μέσα σέ συνθῆκες πού δέν υπάρχει κανένα αποκλειστικό κέντρο εξουσίας, αλλά πού αντίθετα αὐτά τείνουν νά πολλαπλασιάζονται, ἡ τάση είναι στήν ανάπτυξη τῶν τοπικῶν καί περιφερειακῶν συγκρούσεων γιά νά ξεπεραστοῦν τά αδιέξοδα, μέ μόνο αποτέλεσμα αὐτάνά βαθαίνουν. Η Μέση Ανατολή είναι χαρακτηριστική. Από τήν Παλαιστίνη στήν Περσία, μετά στό Αφγανιστάν, σήμερα στόν πόλεμο Ιράν - Ιράκ, στό πραξικόπημα στήν Τουρκία κλπ. ενῶ ταυτόχρονα εξακολουθοῦν νά ισχύουν καί οἱ παλιώτερες αντιθέσεις. Έτσι μέσα από αὐτό τό αξεδιάλυτο δίχτυ τῶν αντιθέσεων, ὁ καπιταλισμός οδηγεῖται σέ πολέμους, κρίσεις καί ριζικές ανατροπές χωρίς νά υπάρχει δυνατότητα ενός κέντρου εξουσίας. Άρα ἡ δεκαετία τοῦ 80 θά'ναι μιά δεκαετία έκρηξης. Κι αὐτοί πού δέν έχουν παρά τίς αλυσσίδες τους γιά νά χάσουν, καί πού όσο βαθαίνει ἡ κρίση θά τό νοιώθουν όλο καί πιό βαθειά, θά τείνουν νά μεταβάλουν αὐτή τήν έκρηξη σέ επανάσταση.

ΖΥΡΙΧΗ - ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ

Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΤΟΥ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΟΥ»

«Οι μειοψηφίες, τάγματα ξυπόλητα σκαρφαλώνουν μέσα σε σκοτάδια απόλυτα»

Δ. Σαββόπουλος

Φέτος τό καλοκαίρι, μέ μεγάλη ἔκπληξη, διαβάσαμε ὅλοι στίς ἐφημερίδες γιά τό ξέσπασμα ἑνός νεολαιΐστικου κινήματος στήν Ἑλβετία καί τήν Ὁλλανδία, χῶρες κι οἱ δυό πού φαίνονταν νά ἔχουν μπεῖ στό περιθώριο τῆς ἱστορίας.

Πρόκειται γιά ἕνα κίνημα πού ἐμφανίστηκε σχεδόν ταυτόχρονα (στίς ἀρχές τοῦ Μάρτη καί στίς δύο χῶρες), καί πού χαρακτηρίζεται ἀπό μιά μεγάλη βιαιότητα καί σχεδόν παρόμοια αἰτήματα ἤ μᾶλλον συνθήματα. Συνθήματα ποιότητας ζωῆς, ἄρνησης τῆς ἀλλοτριωμένης ἐργασίας, νέων πολιτικῶν καί πολιτιστικῶν προτύπων.

Ἡ τεράστια σημασία αὐτοῦ τοῦ κινήματος βρίσκεται στό ὅτι, γιά πρώτη φορά, ἡ λεγόμενη δομική κρίση τοῦ καπιταλισμοῦ ἀγγίζει δύο ἀπό τίς πλουσιότερες καπιταλιστικές χῶρες, πού μέχρι τώρα ἡ ἰδιαίτερη κοινωνική τους σύνθεση τίς εἶχε ἀπαλλάξει ἀπό τά κύματα ἐξέγερσης πού ἐπί μιά δεκαετία σχεδόν συντάραξαν τίς ὑπόλοιπες χῶρες τῆς Εὐρώπης. Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά, πρόκειται γιά μιά σχεδόν ἄμιγή ἔκφραση ἐκείνου τοῦ κομματιοῦ τοῦ κινήματος πού χαρακτηρίζουμε "κοινωνικό προλεταριάτο". Τά στρώματα δηλαδή πού ο ὥριμος καπιταλισμός, στήν προσπάθεια ἀναδιάρθρωσής του, καταστρέφει μαζικά, ὑποβαθμίζει κοινωνικά, ρίχνει στήν ἀνεργία, πιέζει μέ όλο τό βάρος τοῦ αὐταρχικοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ του καί τέλος πετάει στό περιθώριο.

Ἔτσι, τό κίνημα αὐτό εἶναι ἄμεσα δεμένο, εἶναι ἔκφραση αὐτῆς τῆς φάσης τοῦ καπιταλισμοῦ, τῆς μαζικῆς δηλαδή καταστροφῆς τῆς παλιᾶς κοινωνικῆς σύνθεσης καί τῆς δημιουργίας μιᾶς νέας ἐργατικῆς τάξης, τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς ἀναπτυγμένης τεχνολογίας. Σήμερα βρισκόμαστε στό στάδιο τῆς μαζικῆς καταστροφῆς, δηλαδή τοῦ πετάγματος στήν ἀνεργία ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, τῆς κοινωνικῆς ὑποβάθμισης πλατιῶν μεσοστρωμάτων. Κι αὐτή τήν κατάσταση ἀκριβῶς ἐκφράζει αὐτό τό κίνημα, σίγουρα ἀκόμα ἀνοργάνωτα καί μέ μεγάλη ἰδεολογική σύγχιση, χωρίς ὅμως νά παύει νά βάζει ποιοτικά καινούργια αἰτήματα γιά τό ἐπαναστατικό κίνημα. Θά ἦταν λοιπόν μεγάλο λάθος νά ἀντιμετωπίσουμε αὐτά τά κινήματα σά μιά τυφλή ἐξέγερση "ἀδιαμόρφωτων πολιτικά νέων" καί νά περάσουμε ἔτσι δίπλα ἀπό τήν πραγματικά σημαντική κοινωνική πραγματικότητα πού ἀντανακλοῦν.

Στά κείμενα πού ἀκολουθοῦν προσπαθοῦμε νά παρουσιάσουμε ὅσο γίνεται πιό ἀναλυτικά αὐτά τά κινήματα, καθώς καί νά ἐξηγήσουμε λίγο τίς αἰτίες τους μέ βάση τίς κοινωνικο- πολιτικές ἰδιομορφίες αὐτῶν τῶν χωρῶν. Οἱ πηγές ἀπ' ὅπου ἀντλήσαμε τήν πληροφόρηση προέρχονται κύρια ἀπό τίς ἰταλικές ἐφημερίδες LOTTA CONTINUA, QUOTIDIANO DEI LAVORATORI καί MANIFESTO, πού, ὅπως φαίνεται, εἶχαν μιά ἀρκετά ἄμεση παρουσία στά γεγονότα, καθώς καί ἀπό διάφορες ἄλλες ξένες ἐφημερίδες καί περιοδικά.

ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΟΙ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΕΣ

«Δέν θέλουμε ἕναν κόσμο ὅπου τήν ἐγγύηση ὅτι δέν θά πεθάνουμε ἀπό τήν πείνα τήν πληρώνουμε μέ τόν κίνδυνο νά πεθάνουμε ἀπό ἀνία»

Μ'αὐτό τό σύνθημα, φέτος τό καλοκαίρι, χιλιάδες νεολαῖοι τῆς Ζυρίχης κατέλαβαν τούς δρόμους, ξαφνιάζοντας τούς πάντες μέ τήν ἔντασηκαί τή διάρκεια τῆς ἐξέγερσής τους.

Στή χώρα μέ τό μεγαλύτερο ἐθνικό εἰσόδημα στόν κόσμο, ἐδῶ καί πάνω ἀπό ἕξη μῆνες, χιλιάδες νέοι καί νέες καταλαμβάνουν σχεδόν κάθε Παρασκευή βράδυ τό πολυτελές κέντρο τῆς Ζυρίχης, ἐκφράζοντας τήν ἀγανάκτησή τους ἐνάντια σέ μιά [illegible]τική κοινωνία πού τούς πνίγει, φ[illegible]μένη μονάχα γιά τραπεζίτες καί γιά γέρους πάνω ἀπό 60 χρονῶν.

α. Ενα νεο προλεταριατο ξεσηκωνεται...

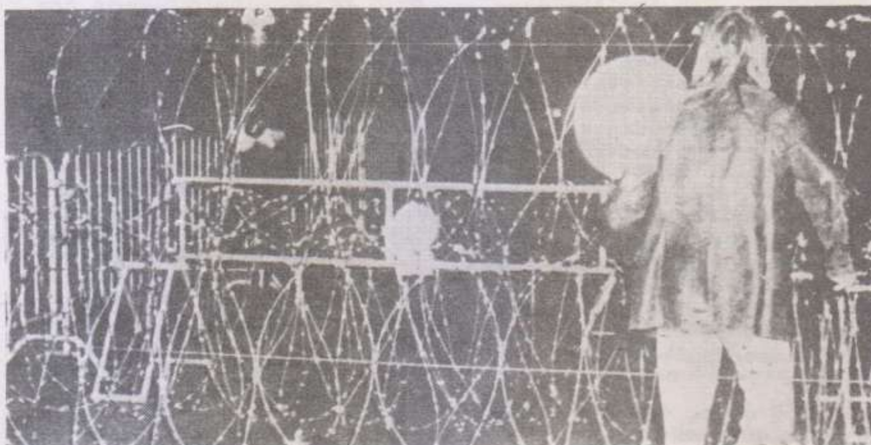
Ὅλα ἄρχισαν στίς 30 τοῦ περασμένου Μάη, ὅταν τό "καθωσπρέπει" κοινό μιᾶς πρεμιέρας στήν Ὄπερα δέχτηκε ξαφνικά ἕναν καταιγισμό ἀπό αὐγά, συνοδευόμενα μέ βρισιές, ἀπό ἑκατοντάδες νέους πού εἶχαν μαζευτεῖ γιά νά διαμαρτυρηθοῦν ἐπειδή οἱ δημοτικές ἀρχές τῆς πόλης ἔδωσαν 6Ι ἑκατομμύρια ελβετικά φράγκα (περίπου Ι,5 δισεκατομμύριο δραχμές) γιά τήν ἐπισκευήτοῦ κτίριου. Οἱ νέοι ζητοῦσανάπό καιρό νά τούς παραχωρήσουν ἕνα παλιό ἐργοστάσιο γιά νά ἔχουν ἕνα χῶρο ὅπου νά βρίσκονται. Μπρός στίς ἐπίμονες ἀρνήσεις τοῦ Δήμου νά ἱκανοποιήσει τό αἴτημά τους, ἐξεγέρθηκαν. Ἡ βάρβαρη ἐπέμβαση τῆς ἀστυνομίας τό ἴδιο κιόλας βράδυ ἔκανε τό κίνημα νά ξαπλωθεῖ σέ ἀκόμα πιό πλατιά στρώματα τῆς νεολαίας, πού ἀπό τότε, καί σχεδόν κάθε βδομάδα, διαδήλωνε στό κέντρο τῆς πόλης, μέ προνομιοῦχο στόχο τούς δρόμους μέ τά πολυτελῆ μαγαζιά καί τίς τράπεζες, σύμβολο τοῦ ἐλβετικοῦ καπιταλισμοῦ.

Μετά ἀπό ἕνα μήνα ἀδιάκοπου ἀγώνα, ὁ στόχος τους πετυχαίνει: τό δημοτικό συμβούλιο ὑποχρεώνεται νά τούς παραχωρήσει τό ἐργοστάσιο στίς 2 Ἰούλη, πού τό διαμορφώνουν σέ Σπίτι τῆς Νεολαίας.

" Στό JUGENDHAUS (τό Σπίτι τῆς Νεολαίας), λέει ἕνας νέος ἀπό τό κίνημα, εἴχαμε συγκεντρωθεῖ ὅλοι οἱ περιθωριακοί τῆς πόλης, ὅλοι αὐτοί πού ἀνήκουμε στήν περιφέρεια τῆς μητρόπολης, ὅλοι αὐτοί πού εἶχαν διωχτεῖ ἀπό τίς κομμοῦνες τῆς Ζυρίχης. Μέσα ἐκεῖ κοιμόντουσαν κάπου 200 ἄνθρωποι, εἶχε γίνει λίγο σάν ξενοδοχεῖο τῆς νεολαίας, ἕνας ἐλεύθερος χῶρος πού δίκαια διεκδικήσαμε. Ὀργανώσαμε ὁμάδες τοιχογραφίας, ὁμάδες ἀνανέωσης τῶν δομῶν τοῦ κέντρου, γιά τούς μαθητέςκαί τούς μαθητευόμενους τεχνίτες. Ἐπίσης, μιά ὁμάδα νομικής [illegible] καί μιά ἄλλη γιά τό τύπο. Ἐκδίδαμε τή δική μας ἐφημερίδα. Εἴχαμε ζυγαριές καί ἐλέγχαμε τήν τιμή καί τήν ποιότητα τοῦ καπνοῦ. Ὅσο γιά τά σκληρά ναρκωτικά, προσπαθήσαμε νά μήν μπαίνουν ἐδῶ μέσα. Ἄλλωστε, ὅσοι τρυπιόντουσαν συμμετεῖχαν σέ ὁμάδες συζήτησης γιατά ναρκωτικά καί συζητοῦσαν μέ τούς ἄλλους χωρίς ἠθικολογίες. Εἴχαμε δυό ἑστιατόρια, δύο μπάρ. Ἑτοιμάζαμε μιά αἴθουσα γιά κινηματογράφο καί θέατρο. Στό τέλος τῆς βδομάδας, μαζευόμαστε γύρω στούς χίλιους μέ δυό χιλιάδες. Στή Ζυρίχη δέν ὑπάρχει τίποτε τό βράδυ, δέ φτάνει ἕνα κέντρο γιά τούς νέους, χρειάζονται πολλά".

Ἀλλά ἡ ἴδια ἡ ὕπαρξη αὐτῶν τῶν νέων εἶναι μιά πρόκληση γιά τό "μέσο **Ἐλβετό πο**λίτη" πού ἔχει ἕνα μικρό μπάτσο μέσα του. Ἡ ἀντίδραση μειοψηφίας (γιά τήν ὥρα τουλάχιστον) στόν πολιτισμό τοῦ χρηματιστήριου καί τῆς τράπεζας, ἡ θέλησή της νά βγεῖ ἀπό τό χρυσό-κλουβί, εἶναι καταδικαστέα στό πῦρ τό ἐξώτερο. Ἡ δουλική ὑποταγή τους στήν πειθαρχία τοῦ κεφάλαιου νιώθει ν'ἀπειλεῖται θανάσιμα ἀπ'αὐτούς τούς περίεργα ντυμένους νεαρούς πού δηλώνουν: "Δέν ἔχουμε ἀρχηγούς, δέν ἔχουμε ἐκπροσώπους, ὅλα τ' ἀποφασίζουμε στή γενική συνέλευση πού κάνουμε κάθε Τετάρτη". Χαρακτηριστικά, ἡ πιό συντηρητική ἐφημερίδα τῆς Ζυρίχης ἔφτασε νά πλέξει τό ἐγκώμιο τοῦ '68, "γιατί μ'ἐκείνους τούς νέους μποροῦσεστουλάχιστον νά συζητήσεις λογικά" (;)

Ὅλοι οἱ "καλῶς σκεπτόμενοι" ζητᾶνε τήν ἐξόντωση τοῦ κινήματος. Ἡ ἀστυνομία φυσικά δέ θά χάσει τήν εὐκαιρία: στίς Ι2 Ἰούλη, ἐπιτίθε[illegible] μιά διαδήλωση πού ζητοῦσε νά [illegible] οἱ διώξεις ἐνάντια στούς 250 [illegible] πού εἶχαν συλληφθεῖ μέχρι τότε. Ἐπί Ι4 ὧρες, οἱ διαδηλωτές ἀντιστέκονται στά δακρυγόνα καί τίς ἐλαστικές σφαῖρες τῆς ἀστυνομίας καί τό κέντρο τῆς Ζυρίχης μεταβάλλεται σέ πεδίο μάχης. Μετά ἀπό αὐτό, οἱ συγκρούσεις μέ τήν ἀστυνομία γίνονται πιά σχεδόν καθημερινές καί στίς 5 Σεπτέμβρη, 300 γρεναδιέροι εἰσβάλλουν στό Σπίτι τῆς Νεολαίας καί τό ἐκκενώνουν μέ τή βία. Τό ἴδιο βράδυ (ἀλλά καί πολλά ἄλλα στή συνέχεια) ἡ ἀγανάκτηση τῶν νέων ἐκδηλώνεται μέ πρωτοφανή βιαιότητα: φωτιές καί κοκτέιλ Μολότωφ φωτίζουν ὅλη τήν πόλη, οἱ βιτρίνες τῶν μαγαζιῶν σπᾶνε, καί τά ἐκθέματα (γοῦνες, τηλεοράσεις, κλπ.) καταλήγουν στά συντριβάνια τῆς BANHOF STRASSE (τοῦ δρόμου μέ τά πε

ρισσοτερα μαγαζιά καί τράπεζες σ'όλο τόν κόσμο).

'Αλλά στήν 'Ελβετία,ἡ λεγόμενη "σιωπηλή πλειοψηφία" δέν εἶναι καί τόσο σιωπηλή. Καταστηματάρχες, δημοσιογράφοι, ἐπιχειρηματίες καί διάφοροι ἄλλοι "πολίτες" σχηματίζουν τήν "'Επιτροπή γιάτήν ὑπεράσπιση τοῦ δικαίου καί τῆς τάξης" μέ στόχο νά "προστατέψουν τή δημοκρατία ἀπό τούς βανδάλους". 'Η πιό παραδοσιακή δημοκρατία τῆς Εὐρώπης δέν ἀνέχεται εὔκολα ὁποιον δέ συμμορφώνεται μέ τούς ὅρους της, ὅποιον τήν ἀμφισβητεῖ: η ἐφημερίδαTAGES ANZEIGER ἔχασε περίπου 8 ἑκατομμύρια φράγκα ὅταν οἱ ἐπιχειρήσεις ἀπέσυραν τίς διαφημίσεις τους σέ ἔνδειξη διαμαρτυρίας ἐπειδή ἐκφράστηκε μέ κάποια συμπάθεια ἀπέναντι στούς νέους. 'Ανάλογη ἐπίθεση δέχτηκαν καί 300 περίπου δημοκρατικές προσωπικότητες πού ζητοῦσαν νά ξανανοίξει τό Σπίτι τῆς Νεολαίας καί νά ἀρχίσει ἕνας διάλογος μέτούς νέους "πού ἔχουν σοβαρούς λόγους νά ἐξοργίζονται".

Αὐτή ἡ ἐξέγερση τῆς νεολαίας δέ θά μᾶς ξάφνιαζε καί τόσο ἄν ξέραμε ὅτι ἡ Ζυρίχη εἶναι ἡ πόλη μέ τίς περισσότερες αὐτοκτονίες στήν Εὐρώπη, ὅτι δεκάδες χιλιάδες ἄνθρωποι ἀργοπεθαίνουν στά ψυχιατρεῖα, ὅτι υπάρχει ἕνα ἀπό τά πιό ἐξοντωτικά συστήματα ἐπιλογῆς στήν ἐκπαίδευση καί στή δουλειά πού πετάειχιλιάδες νέους στό περιθώριο, ὅτι ἀνάμεσα σ'αὐτούς τούς νέους ἕνα μεγάλο ποσοστό εἶναι τά παιδιά τῶν μεταναστῶν πού μεγαλώνουν σ'ἕνα ἐχθρικό περιβάλλον μέ τεράστια προβλήματα προσαρμογῆς καί διγλωσσίας.

"'Ο ἀέρας δέν εἶναι καθαρός σ'αὐτή τήν πόλη"."δέν ἔχουμε χῶρο νά ζήσουμε", ἀπαντοῦν οι νέοι ὅταν τούς ρωτᾶνε γιατί συγκρούονται μέ τήν ἀστυνομία. "Εἶναι ναζί,ἡ ἀστυνομία καί ὅλοι. Δέν ἔχουμε τίποτα πιά νά χάσουμε γιατί τά ἔχουμε χάσει ὅλα, δέν υπάρχει πιά τίποτε νά μᾶς πάρουν".

'Ανάμεσά τους, ἐλάχιστοι φοιτητές. Οἱ περισσότεροι εἶναι μαθητές τεχνικῶν σχολῶν, νέοι ἐργάτες, ἄνεργοι, μισοάνεργοι. Τή μέρα τῆς μεγάλης διαδήλωσης μετά τήν ἐκκένωση τοῦ Σπιτιοῦ τῆς Νεολαίας:

"θά ἦταν ὡραῖα νά πηγαίναμε πρός τήν ZURIBERG,ἐκεῖ πού ζοῦν οἱ πλούσιοι. Αὐτοί φταῖνε. 'Η πόλη χειροτερεύει μέρα μέ τή μέρα, δέν ὑπάρχουν διαμερίσματα, κατεδαφίζουν τά σπίτια ὅπου ζοῦμε ὅλοι μαζί, δέν μπορεῖς νά βρεῖς μιά καλή δουλειά, θά 'χεις πάντα ἕνα ἠλίθιο ἀφεντικό πάνω ἀπό τό κεφάλι σου, δίνουν ἑκατομμύρια φράγκα γιάτήν Όπερα ὅπου πηγαίνουν μονάχα οἱ πλούσιοι, καί γιά μᾶς τίποτε. Εἴχαμε τό Σπίτι τῆς Νεολαίας καί μᾶς τό πῆραν κι αὐτό".

Παρόλο τόν αὐθόρμητο χαρακτήρα του καί τή μεγάλη συμμετοχή πολύ νέων ἀτόμων (ὁ μέσος ὅρος ἡλικίας εἶναι 20 χρονῶν), τό κίνημα εἶναι πολύ ὀργανωμένο σέ μαζικό ἐπίπεδο. Κάθε Τετάρτη βράδυ, συζητᾶνε ὅλοι γιά τό τί θά κάνουν. Σέ κάθε συγκέντρωσή τους κυκλοφοροῦν δεκάδες προκηρύξεις κι ἐφημερίδες τοῦ κινήματος. Σχεδόν κανένας ὅμως δέν ἀνήκει σέ πολιτική ὀργάνωση. Στίς συζητήσειςδέν υπάρχουν πρόεδροι, κατάλογοι ὁμιλητῶν, καμιά τυπική διαδικασία. Μιλᾶνε ὅμως πολλοί, κανένας πάνω ἀπό τρία λεπτά, ψηφίζουν καί ἀποφασίζουν ἐντελῶς δημοκρατικά γιά τίς ἐνέργειές τους. Στίς διαδηλώσεις κατεβαίνουν ὀργανωμένα, ἔχουν ἀκόμα καί δικούς τους "νοσοκόμους", τό αὐτόνομο "ὑγειονομικό προσωπικό, μέ ἄσπρες μπλοῦζες μέ τόν κόκκινο σταυρό καί στή μέση τό A τῶν ἀναρχικῶν.

"Εἴμαστε 30,χωρισμένοι σέ δυό ὁμάδες: ἔχουμε δυό ἰατρεῖα οπου μεταφέρουμε τούς πληγωμένους ἀπό τίς ἐλαστικές σφαῖρες.Αὐτό ὅμως δέ μᾶς ἀπαλλάσσει ἀπό ἀπό τίς ἐπιθέσεις τῆς ἀστυνομίας".

Αὐτά λένε τρεῖς "νοσοκόμοι" τοῦ κινήματος, δυό ἀγόρια καί μιά κοπέλλα. 'Η κοπέλλα εἶναι 2Ι χρονῶν καί δουλεύει σ'ἕνα σέλφ-σέρβις, ἀπό τά δυό ἀγόρια ὁ ἕνας εἶναι μπογιατζής καί ὁ ἄλλος δουλεύει σέ μηχανουργεῖο.

β. ...εναντια σε μια ολοκληρωτικη κοινωνια

Μ'αὐτό τό κίνημα ἄρχισε νά καταρρέει ὁ μύθος τῆς εἰρηνικῆς 'Ελβετίας μέ τίς λίμνες καί τά ρολόγια. Ἔβγαλε στό φῶς μέ ὅρους κινήματος (καί ὄχι πιά μόνο οἰκονομικῆς ἀνάλυσης) αὐτό πού λέμε σήμερα "δομική κρίση τοῦ καπιταλισμοῦ", καί μάλιστα μέσα στήν καρδιά τοῦ τέρατος, τῆς παγκόσμιας χρηματιστικῆς ἐξουσίας.

'Η σημασία τοῦ κινήματος αὐτοῦ βρίσκεται τόσο στό ἴδιο τό περιεχόμενό του ὅσο καί στήν πραγματικότητα πού ἀποκαλύπτει.

Καί ἡ πραγματικότητα αὐτή εἶναι ὁ λανθάνων φασισμός ὅλων αὐτῶν τῶν "παραδοσιακῶν εὐρωπαϊκῶν δημοκρατιῶν". Ἕνας φασισμός πού δέν ἐπιβάλλεται, ὅπως σέ μᾶς, ἀπό τά πάνω, μέ τά σώματα καταστολῆς, ἀλλά πού ὑπάρχει μέσα στήν ἴδια τήν κοινωνία. Χαρακτηριστικό δεῖγμα ἄφογης τυπικῆς δημοκρατίας εἶναι τό γεγονός ὅτι ὁ κάθε 'Ελβετός ἔχει στό σπίτι του τό ὅπλο πού χρησιμοποίησε στή στρατιωτική του θητεία. Ποῦ ἀλλοῦ θά μπορούσαμε νά βροῦμε μεγαλύτερο σεβασμό στά "δικαιώματα τοῦ πολίτη"; 'Η διαφορά βρίσκεται στό ὅτι αὐτός ὁ "πολίτης" εἶναι τόσο ταυτισμένος μέ τό κράτος πού ἄν ποτέ ἀποφάσιζε νά χρησιμοποιήσει τό ὅπλο του, θά τό ἔκανε μονάχα ἐνάντια στούς ἀρνητές τῆς τάξης τοῦ κεφάλαιου.

'Από έναν άλλο, διαμετρικά αντίθετο δρόμο, ή Ελβετία έχει κατορθώσει νά πλησιάσει τό ίδεώδες τοῦ καπιταλισμοῦ, τόν κρατικό καπιταλισμό, σέ τελική ανάλυση τό φασισμό. Κι αὐτό όχι μέ τήν επιβολή ἀλλά μέ τήν ίδεο λογική συμμετοχή.Πέτυχε αὐτό στό όποῖο προσβλέπουν οί ά-πανταχοῦ καπιταλιστές,κρατικοί καί μή, δηλαδή τήν εξαφάνιση τῆς πολιτικῆς. Η Ελβετία είναι η μοναδική χώρα στόν κόσμο πού οί ίδιοι οι κάτοικοί της δέν ξέρουν ποιά είναι η κυβέρνησή της. Η πολιτική έξουσία έχει μεταβληθεῖ σέ οἰκονομικο-τεχνικήδια χείρηση ἀνθρώπων καί πραγμάτων.

Κι αὐτό μπόρεσε νά τό πετύχει γιατί κατάφερε νά έκμηδενίσει πολιτικά τή μοναδική ανταγωνιστική στό κεφάλαιο δύναμη, τήν εργατική τάξη. Στήν Ελβετία, τό 20 μέ 25% τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ είναι μετανάστες. Πράγμα πού σημαίνει ότι οἱ ανειδίκευτοι εργάτες, οἱ ἐργάτες πού κάνουν τίς πιό βαριές καί βρώμικες δουλειές, τίς πιό κακοπληρωμένες, είναι όλοι ξένοι έργάτες, μετανάστες. Δηλαδή ἄνθρωποι πού ἀπό τή μία δέν έχουν κανένα πολιτικό δι καίωμα, ζώντας κάτω από τή μόνιμη άπειλή τῆς ἀπέλασης, καί ἀπό τήν ἄλλη υφίστανται τήν πιό βαριά έκμετάλλευση. Αὐτό μπορεῖ νά έξηγήσει σ'ένα βαθμό (μαζί μέ τή χρηματιστική λειτουργία αὐτῆς τῆς χώρας) τόν ίδιαίτερο φασισμό ενός μεγάλου μέρους τοῦ πληθυσμοῦ, τήν ταύτισή του μέ τήν κρατική έξουσία.

'Ωστόσο, ή κρίση πού έχει ἀρχίσει νά πλήττει τόσες χῶρες τοῦ ἀναπτυγμένου καπιταλισμοῦ, δέν άφησε, οὔτε καί μποροῦσε ν'άφήσει, ἀνέπαφη τήν Ελβετία. Ό,τι κατάφερε έπί τόσα χρόνια νά ἀποφύγει, έξουδετερώνοντας πολιτικάτήν έργατική τάξη, τό βρίσκει τώρα μπροστά της ἀπό ένα νέου τύπου προλεταριάτο πού γεννάει αὐτή ή κρίση καί πού αὐτή τή φορά δέ μπορεῖ νά τό έξαφανίσει ἀλλάζοντάς του τή σύνθεση.

Η ανάγκη αναδιάρθρωσης τῆς παραγωγῆς πού εμφανίζεται κι έκεῖ (πίσω ἀπό τήν ά-πατηλή είκόνα πού έχουμε γι' αὐτήν, ή Ελβετία δέν παύει νά είναι μιά ἀπό τίς πιό έντονα βιομηχανοποιημένες χώρες στόν κόσμο) γεννάει τήν ἀνεργία πού χτυπάει κύρια τούς νέους, σπρώχνοντάς τους στό περιθώριο. Όπως καί σέ όλες τίς άλλες χῶρες τοῦ ὥριμου καπιταλισμοῦ, τό νέο κίνημα πού γεννιέται ἀπό αὐτή τήν κρίση, μπορεῖ νά είναι ά κόμα ἀδιαμόρφωτο ίδεολογικά καί όργανωτικά, ὡστόσο βάζει έμβρυακά πολλά ἀπό τά στοιχεῖα τοῦ νέου προγράμματος τῆς επανάστασης.

'Απέναντι στήν ἀνεργίαδέν ἀπαντάει μέ τό νά ζητάει κάποια δουλειά. Αντίθετα, άρνεῖται αὐτή τήν ἀποβλακωτική καί ἀλλοτριωμένη εργασία καί βάζει τό αἴτημα "θέλουμε λεφτά γιά νά ζήσουμε", καί "θέλουμε νά ζήσουμε διαφορετικά", πράγμα πού σημαίνει: νά παράγουμε ἀξίες χρήσης καί όχι έμπορεύματα, νά έχουμε έλεύθερο χρόνο πού νά τόν δια θέτουμε έξω ἀπό τό σύστημα παραγωγή-εκμετάλλευση- ἀλλοτρίωση-αὐταρχισμός, νά δημιουργήσουμε νέες πολιτικέςκαί πολιτιστικές άξίες, κλπ. Είναι ένα κίνημα πού θεωρεῖ δικαίωμά του νά μή δουλεύει σ' αὐτό τό σύστημα ἀλλά νά συντηρεῖται ἀπ'αὐτό (δέν είναι τυχαῖο ότι σ'αὐτές τίς χῶρες όλο καί περισσότεροι νέοι ζοῦν ἀπό τό επίδομα ἀνεργίας) πού θεωρεῖ δικαιωματικά δικά του όλα αὐτά πού αἰῶνες τώρα οι καπιταλιστές απαλλοτριώνουν ἀπό τήν ἐργατική τάξη, πού θέλει νά ζεῖ έξω ἀπό τό σύστημα καί ανακαλύπτει μιά νέα συλλογικότητα μέσα στά κοινόβια πού ζεῖ μέ τίς δικές τους εφημερίδες,τούς δικούς του ραδιοφωνικούς σταθμούς, τή δική του πολιτιστική ζωή.

Χαρακτηριστικό ἀπό αὐτή τήν άποψη είναι τό πῶς άρχισαν τά γεγονότα τῆς Ζυρίχης: στίς 8 τοῦ Μάρτη, μέ τήν εὐκαιρία τῆς γιορτῆς τῆς γυναίκας, τό Δημοτικό Συμβούλιο τῆς πόλης παραχώρησε ένα παλιό έργοστάσιο τῆς ΙΤΤ γιά μιά γιορτή πού όργάνωναν ὁμάδες ἀνάπηρων, νάνων, μουγκῶν, ψυχοπαθῶν καί όμοφυλόφυλων, στή βάση οτι ἀνῆκαν όλοι τους σέ κατηγορίες ἀνθρώπων περιθωριοποιημένων κι έξω ἀπό τό "κανονικό".

"Περιμέναμε νά έρθουν μερικές εκατοντάδες ἄνθρωποι -διηγεῖται μιά κοινωνική παιδαγωγός. Κατέφθασαν κάπου 4 μέ 5 χιλιάδες άτομα,ακόμα κι ἀπό ἄλλες πόλεις τῆς Ελβετίας, όλοι "φυσιολογικοί",ἀλλά πού ένιωθαν κι αὐτοί τόν έαυτό τους περιθωριοποιημένο καί ανικανοποίητο".

Μετά ἀπ'αὐτή τήν εκδήλωση μπῆκε καί τό αἴτημα γιά τό Σπίτι τῆς Νεολαίας.

'Απέναντι σ'αὐτό τό κίνημα έχει ἀρχίσει νά αναπτύσσεται ένας πραγματικός ρατσισμός ενάντια στούς νέους, ένῶ τό κράτος αντιδρᾶ μέ τήν οἰκοδόμηση ενός πρωτοφανοῦς κατασταλτικοῦ μηχανισμοῦ. Τό θλιβερό προνόμιο τῶν λευκῶν κελλιῶν δέν υπάρχει πιά μονάχα στή Γερμανία. Η Ελβετία έχει ένα ἀπό τά πιό δολοφονικά σωφρονιστικά συστήματα πού, μέ τήν τελευταία καινοτομία τῶν ψυχιατρείων, ἀρχίζει πιά νά συναγωνίζεται ἀντάξια καί τή Ρωσία.Δέν είναι ἄσχετο μέ τήν έκρηξη αὐτοῦ τοῦ κινήματος τό ότιστίς ἀρχές τοῦ Οκτώβρη, ή κυβέρνηση τοῦ καντονιοῦ τῆς Ζυρίχης ενέκρινε τή χορήγηση 20 εκατομμυρίων ελβετικῶν φράγκων γιά τήν κατασκευή μιᾶς φυλακῆς ανηλίκων, γιά νέους ἀπό 14 έως 18 χρονῶν, μέ ένα ειδικό ψυχιατρικό τμῆμα καί ένα τμῆμα απομόνωσης, μέ ά-τομικά κελλιά καί τεχνητό φῶς, αναμμένο 24 ὧρες τό 24ωρο.

ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΩΝ ΚΡΑΚΕΡΣ

Τά πράγματα δέν εἶναι καί πολύ διαφορετικά στό κουκλίστικο Ἄμστερνταμ πού ἐδῶ καί μερικούς μῆνες συνταράζεται ἀπό τό κίνημα τῶν "κράκερς", ὅπως ὀνομάζονται οἱ νέοι πού καταλαμβάνουν παλιά ἄδεια σπίτια.

α. «Βεατρικη θαρθω να μεινω σπιτι σου»

Στούς 700.000 κατοίκους τοῦ Ἄμστερνταμ, οἱ 50.000 δέν ἔχουν σπίτι νά μείνουν. Γύρω στίς 20.000 ἄνθρωποι μένουν στά πλοιαράκια πού εἶναι ἀραγμένα στά κανάλια τῆς πόλης. Πάνω ἀπό 10.000 ἔχουν καταλάβει παλιά ἀκατοίκητα σπίτια, οἱ περισσότεροι νέοι ἐργάτες, ἄνεργοι φοιτητές, μετανάστες, νέοι πού ἔχουν φύγει ἀπό τά σπίτια τους.

Στίς ἀρχές τοῦ Μάρτη, οἱ ἰδιοκτῆτες σπιτιῶν ἀποφασίζουν νά γκρεμίσουν τά παλιά σπίτια καί στή θέση τους νά χτίσουν τσιμεντένια μεγαθήρια. Ἔτσι, ὅταν ἀρχίζουν οἱ πρῶτες ἐκκενώσεις κατειλημμένων σπιτιῶν, χιλιάδες "κράκερς" κατεβαίνουν στούς δρόμους. Ἡ ἀστυνομία ἐπιτίθεται, οἱ διαδηλωτές ἀντιστέκονται μέ ὁδοφράγματα ἐπί τρεῖς μέρες.

Στίς 30 Ἀπρίλη γίνεται ἡ στέψη τῆς νέας βασίλισσας Βεατρίκης γιά τήν ὁποία τό κράτος ξοδεύει πολλά ἑκατομμύρια. Οἱ "κράκερς" ἑτοιμάζονται νά τήν μεταβάλλουν σέ ἐκδήλωση διαμαρτυρίας ἐνάντια στήν πολιτική τῆς κυβέρνησης πού ξοδεύει τέτοια ὑπέρογκα ποσά γιά τή βασίλισσα τή στιγμή πού δεκάδες χιλιάδες κόσμος δέν ἔχει σπίτι νά μείνει. Ἀπό τίς ἀρχές Ἀπρίλη καταλαμβάνουν 50 πολυτελῆ διαμερίσματα, ἄδεια ἐδῶ κι ἕνα χρόνο. Στίς προσόψεις κρεμοῦν πανώ μέ τό σύνθημα: "Ὄχι σπίτια - Ὄχι στέψη". Τό κίνημα δέ χάνει καί τό χιοῦμορ του: "Βεατρίκη, ἔρχομαι νά μείνω στό σπίτι σου", λέει ἕνα ἀπό τά πανώ. Ἔτσι στίς 30 τοῦ περασμένου Ἀπρίλη, τή μέρα τῆς στέψης, ἔξω ἀπό τήν ἐκκλησία δέν περιμένει τό "φιλοθεάμον κοινό" γιά νά ζητωκραυγάσει τή βασίλισσά του, ἀλλά ἔξη χιλιάδες ἀγανακτισμένοι νέοι πού συγκρούονται ἄγρια μέ τήν ἀστυνομία.

Στό ἑξῆς, οἱ βίαιες ἐκκενώσεις κατειλημμένων σπιτιῶν θά συνεχιστοῦν ὅλο τό καλοκαίρι, καί φυσικά καί οἱ συγκρούσεις μέ τήν ἀστυνομία. Συχνά ἡ ἀντίσταση τῶν κράκερς στίς ἐξώσεις εἶναι τέτοια πού ἡ ἀστυνομία ἀναγκάζεται νά ὑποχωρήσει. Τήν 1η Αὐγούστου χρειάστηκε νά κινητοποιηθοῦν δυό χιλιάδες ἀστυνομικοί γιά νά ἐκκενώσουν ἕνα κατειλημμένο σπίτι κοντά στό σταθμό(!)

Νά πῶς περιγράφει τήν κατάσταση ἕνας ἀπό τούς πιό δραστήριους ἀγωνιστές αὐτοῦ τοῦ κινήματος (εἶναι 20 χρονῶν, ζεῖ μέ τό ἐπίδομα ἀνεργίας πού τοῦ ἐπιτρέπει, ὅπως λέει, νά ἔχει ἐλεύθερο χρόνο γιά ν' ἀσχολεῖται μέ τό κίνημα, καί δέν ἀνήκει σέ καμιά πολιτική ὀργάνωση) :

"Στό Ἄμστερνταμ οἱ καταλήψεις σπιτιῶν καί διαμερισμάτων γίνονται ἐδῶ καί πολλά χρόνια. Οἱ κερδοσκόποι τῶν οἰκοδομῶν ἀφήνουν τίς κατοικίες ἄδειες τή στιγμή πού ἑκατοντάδες χιλιάδες κόσμος, κύρια νέοι καί μετανάστες, περιμένουν νά βροῦν σπίτι, ὅπως ἐμεῖς. Ὑπάρχουν ἀκόμα ἑκατό χιλιάδες αἰτήσεις γιά σπίτια πού ἐκκρεμοῦν στήν ἁρμόδια ὑπηρεσία. Κατειλημμένα σπίτια ὑπάρχουν ἐδῶ καί χρόνια ἀλλά ἡ σύγκρουση ἔγινε φέτος πιό σκληρή γιατί ἄρχισαν οἱ ἐξώσεις.
(...) Ὑπάρχουν πολλές ἑκατοντάδες σπίτια πού εἶναι δεμένα μέ τό κίνημα καί πού συντονίζονται αὐθόρμητα μεταξύ τους κατά γειτονιές. Δέν ἔχουν σχέση μέ κανένα κόμμα ἤ συνδικάτο. Σέ μερικά ἀπό αὐτά τά σπίτια ὑπάρχει μιά πραγματικά κοινή ζωή: τρῶνε ὅλοι μαζί, ἔχουν κοινό ταμεῖο. Τό χασίσι κυκλοφορεῖ ἐλεύθερα, ἀλλά στήν πραγματικότητα ἔχει περάσει ἡ "μόδα" του· μάλιστα ὁ κόσμος κοροϊδεύει τούς νεαρούς ἰταλούς γιατί καπνίζουν πολύ. Ὅσο γιά τά ἄλλα ναρκωτικά, τό κίνημα τῶν καταλήψεων κατόρθωσε νά ἀποφύγει τόν ἐκφυλισμό του ἀπό τήν ἡρωίνη..."

Τά κατειλημμένα σπίτια ξεχωρίζουν μέ τήν πρώτη ματιά: εἶναι παλιά σπίτια πού ἔχουν ἀνακαινιστεῖ, ζωγραφισμένα μέ ζωηρά χρώματα, γεμάτα πανώ καί συνθήματα. Ὑπάρχουν ἀκόμα κατειλημμένα μπάρ, ἑστιατόρια, θέατρα. Ἡ ἐπίπλωσή τους προέρχεται σχεδόν ἀποκλειστικά ἀπό τούς δρόμους ὅπου, δυό φορές τή βδομάδα οἱ Ὀλλανδοί πετοῦν στά σκουπίδια κρεβάτια, χαλιά, καρέκλες, στρώματα, ὅλα σχεδόν καινούργια.

Ἕνας πραγματικός ὑπόγειος μικρόκοσμος ἔχει ἀναπτυχθεῖ μέσα στήν καρδιά τοῦ Ἄμστερνταμ. Ὁλόκληρα μουσικά συγκροτήματα ἔχουν γεννηθεῖ καί ζοῦν στά σπίτια τῶν κράκερς. Ὑπάρχουν ἀκόμα θεατρικές ὁμάδες καί ἕνα σωρό ἄλλες δραστηριότητες. Ἕνα "σύστημα ἐλέγχου" ὅπως τό λένε, δηλαδή ἕνα σύνολο ἀπό βάρδιες περιφρούρησης, μικρά φορτηγάκια, τηλέφωνα, καί ὁμάδες ἄμεσης ἐπέμβασης, ἐπιτρέπει, μέσα σέ ἐλάχιστο χρόνο, τήν κινητοποίηση ἑκατοντάδων νέων γιά τήν ὑπεράσπιση κάποιου κατειλημμένου σπιτιοῦ πού κινδυνεύει ἀπό τήν ἀστυνομία. Ἕνας πειρατικός ραδιοσταθμός, ὁ "Ἐλεύθερος Αὐτοκράτορας", πού λειτουργεῖ σ' ἕνα ἀπό τά κατειλημμένα σπίτια, καί πολλές ἐφημερίδες πού ἐκδίδονται ἀπό τούς ἴδιους, ἐξασφαλίζουν τή δημοσιότητα τοῦ κινήματος.

Ὅπως λένε οἱ ἴδιοι, ὁ ἀγώνας δέν εἶναι μονάχα γιά τά σπίτια ἀλλά ἕνα εἶδος συνολικῆς ἀμφισβήτησης τοῦ συστήματος: ἀναφέρον-

ται σ'ὅλα τά κινήματα νεολαίας αὐτῆς τῆς χρονιᾶς, στή Δυτική Γερμανία, στήν Ἐλβετία.

"Εἶναι ὅλα σκατά, λέει ἕνας νέος πού μόλις ἔχει βγεῖ ἀπό τή φυλακή ὅπου, εἶχε κλειστεῖ μετά τά γεγονότα τοῦ Ἀπρίλη, γι'αὐτό ἀγωνιζόμαστε συνέχεια, ὄχι μόνο γιά τό σπίτι. Εἴμαστε ἐνάντια στά πυρηνικά ἐργοστάσια, ἐνάντια στό ΝΑΤΟ".

Τώρα περιμένουν μιά μεγάλη ἐπίθεση τῆς ἀστυνομίας γιά τίς ἑβδομάδες πού ἔρχονται. Προβλέπουν ὅτι θά γίνουν πολλές ἐξώσεις. Εἶναι ὅμως ἕτοιμοι νά τίς ἀντιμετωπίσουν.

β. Κοινωνικες «παροχες»;

Σέ ἀντίθεση μέ τήν Ἐλβετία, στήν Ὀλλανδία δέ θά βρεῖς αὐτό τό ἀποπνικτικό κλίμα τῆς κυριαρχίας τοῦ χρήματος. Ἀντίθετα, θά μποροῦσες νά πεῖς ὅτι τό Ἄμστερνταμ εἶναι μιά πολύ πιό ἀνθρώπινη πόλη. Ταυτόχρονα, πρόκειται γιά μιά χώρα μέ πολύ πιό ἔντονη πολιτικοποίηση ἀπ'ὅτι στήν Ἐλβετία. Στήν Ὀλλανδία θά ἐμφανιστεῖ γιά πρώτη φορά, μέ τούς "πρόβος", τό κίνημα πού θά σημαδέψει τή δεκαετία τοῦ 60 σ'ὅλη τήν Εὐρώπη καί θά κορυφωθεῖ μέ τό Μάη τοῦ '68.

Χώρα ἔντονα βιομηχανοποιημένη κι αὐτή, κι ἀπό τίς πιό πλούσιες τοῦ καπιταλισμοῦ, ἔχει ἀναπτύξει σέ μεγάλο βαθμό τό σύστημα κοινωνικῆς πρόνοιας. Γιά παράδειγμα, στήν Ὀλλανδία, ὅποιος ἔχει δουλέψει τουλάχιστον ἐπί 6 συνεχεῖς μῆνες, μπορεῖ νά παίρνει ἀπό τό κράτος ἕνα ἐπίδομα πού φτάνει τίς 135 γκίλντες τή βδομάδα (περίπου 3.000 δρχ.). Τό μέσο ἐπίδομα ἑνός ἄνεργου χωρίς οἰκογένεια, φτάνει τίς 25.000 δραχμές τό μήνα περίπου (ποσό βέβαια πού, ἄν πάρουμε ὑπόψη τό κατά πολύ ἀνώτερο βιοτικό ἐπίπεδο τῆς Ὀλλανδίας θά μπορούσαμε νά ποῦμε ὅτι ἀντιστοιχεῖ σέ 7 μέ 10 χιλιάδες δραχμές). Κατά γενικό κανόνα, μέσα σέ 8-9 μῆνες, προτείνεται στόν ἄνεργο μιά καινούργια δουλειά πού μπορεῖ ὡστόσο νά ἀρνηθεῖ μέχρι δυό φορές ἄν τή θεωρεῖ ἀκατάλληλη γι'αὐτόν.

Στό βαθμό ὅμως πού ἡ κρίση, πού σήμερα χτυπάει ὅλες τίς χῶρες τοῦ καπιταλισμοῦ, στενεύει τά οἰκονομικά περιθώρια, ἡ ἀστική τάξη προσπαθεῖ νά πάρει πίσω πολλές ἀπ' αὐτές τίς κοινωνικές ἐπιχορηγήσεις, κύρια μέσα ἀπό τόν πληθωρισμό. Καί ὅπως εἶναι φυσικό, αὐτοί οἱ οἰκονομικοί περιορισμοί, μαζί μέ τήν ἀνεργία καί τή γενικότερη κοινωνική κρίση, πλήττουν κι ἐδῶ πρωταρχικά τούς νέους.

Ἡ ἀντίδραση τῶν νέων σ'αὐτή τήν κατάσταση ἔχει σάν ἀποτέλεσμα τήν ἄμεση παρέμβαση τῶν κατασταλτικῶν μηχανισμῶν τοῦ κράτους. Κι αὐτό εἶναι κάτι καινούργιο γιά τήν τόσο φιλελεύθερη καί ἀνεκτική ὀλλανδική κοινωνία (ἀρκεῖ νά σκεφτεῖ κανείς ὅτι εἶναι ἡ μόνη χώρα στόν κόσμο ὅπου τά ἐλαφριά ναρκωτικά πουλιοῦνται στά περίπτερα, πλάϊ στίς καραμέλλες, τουλάχιστον σέ ὁρισμένες περιοχές τοῦ Ἄμστερνταμ). Καί ὅμως, παράλληλα μέ τό φιλελευθερισμό καί τήν ἀνεκτικότητά της, ἡ Ὀλλανδία διαθέτει ἕνα ὑπεραναπτυγμένο σύστημα κοινωνικοῦ καί ἀστυνομικοῦ ἐλέγχου ἀπό τό ὁποῖο δύσκολα ξεφεύγει κανείς (γιά παράδειγμα, σέ χώρους ὅπου συγκεντρώνεται πολύς κόσμος, π.χ. σταθμοί τραίνων, κλπ., ὑπάρχουν παντοῦ κάμερες τηλεόρασης κλειστοῦ κυκλώματος πού καταλήγουν στά πιό κοντινά ἀστυνομικά τμήματα, πού ἔχουν ἔτσι τόν ἀπόλυτο ἔλεγχο τῆς περιοχῆς, μέ ἀποκορύφωμα μιά ἐπιγραφή, γιά τούς δύσπιστους, σύμφωνα μέ τήν ὁποία "οἱ κάμερες βρίσκονται ἐδῶ γιά τό καλό ὅλων μας".).

Ἔτσι, ἀπέναντι σέ ὅποιον νιώθει νά στριμώχνεται μέσα σ'αὐτά τά, ἔστω καί φιλελεύθερα, πλαίσια (ὅπως στήν προκειμένη περίπτωση οἱ "κράκερς"), τό κράτος δείχνεται ἀντίθετα ἐλάχιστα ἀνεκτικό.

Ἀκόμα καί στόν "παράδεισο", ἡ ἀνυπακοή τιμωρεῖται. Εὐτυχῶς ὅμως, ἀκόμα καί στόν "παράδεισο", ἡ ἀνυπακοή εἶναι δυνατή...

ΙΡΑΝ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΣΤΗΝ ΤΑΞΙΚΗ ΑΝΑΜΕΤΡΗΣΗ

Πολλοί βιάστηκαν, μετά τήν εισβολή τοῦ Βιετνάμ στήν Καμπότζη
νά χαρακτηρίσουν τόν Τρίτο Κόσμο,"τελειωμένη ἱστορία", μή βλέπον
τας πώς ἐκεῖ ἀκόμα ἐξακολουθοῦσαν νᾶναι συγκεντρωμένες οἱ παγκό-
σμιες ἀντιθέσεις. Ἡ ἐπανάσταση στό Ἰράν, στήν Νικαράγουα,ή ἀνά
πτυξη τοῦ ἔνοπλου ἐπαναστατικοῦ κινήματος στό Σαλβαδόρ, τή Γουα-
τεμάλα, τήν Τουρκία, ἡ λαϊκή ἐξέγερση στήν Κορέα, ἡ   ἀντίσταση
στό Ἀφγανιστάν κι ἀλλοῦ, δείχνουν ἀντίθετα πώς ἡ ἐπανάσταση τοῦ
τρίτου κόσμου συνεχίζεται, καί οἱ χῶρες του ἀποτελοῦν ἀνάμεσα ἀ-
πό τίς τρεῖς περιοχές πού σήμερα ἐξελίσσονται οἱ παγκόσμιες ἀντι
θέσεις, ἐκείνη πού ἡ ἐπαναστατική ἀνατροπή βρίσκεται πιό κοντά
στήν πραγματικότητα. Ἔτσι σ'αὐτό τό φύλλο τῆς Ρήξης, ἐπειδή δέν
ἔχουμε χῶρο, δίνουμε μιά συνέντευξη Ἰρανῶν στό ἰταλικό περιοδι-
κό CONTRO-INFORMAZIONE, πού δημοσιεύτηκε στό τεῦχος τοῦ   Ἰούλη
1980, ὅπως κι ἕνα κείμενο συντρόφου πάνω στήν ἀντιμετώπιση   τῆς
Ιρακινῆς ἀἐπανάστασης ἀπό τό "χῶρο".

Φυσικά οἱ ἀπόψεις πού ὑπάρχουν σ'αὐτή τήν συνέντευξη,   ὅπως
καί σέ ὁποιαδήποτε ἄλλη δημοσιεύεται στή Ρήξη δέν ἐκφράζουν πα-
ρά ἐκείνους πού τήν ἔδωσαν.

Αὐτή ἡ ἀπό πρώτη ἄποψη ἄχρηστη διευκρίνηση, γιατί πολύ φυσι-
κή, εἶναι πιστεύουμε ἀναγκαία λόγω τῶν "παραδόσεων" τοῦ κινήμα -
τος, πού κάθε κείμενο πού δημοσιεύεται θά πρέπει νά "ἐκφράζει τή
γραμμή".

Ἡ ἀρχή μας εἶναι διαφορετική: κάθε κείμενο πού δημοσιεύεται
θά πρέπει νά βοηθάει στήν κατανόηση καί γνώση τῶν προβλημάτων.Ὅ-
σο γιά τή "γραμμή"σ'ὅτι ἀφορᾶ... τό Ἰράν, πέρα ἀπό τό γενικό
πλαίσιο πού μποροῦμε νᾶχουμε, αὐτή τήν ἀφήνουμε στούς ἔχοντες ἤ
ἀναζητοῦντες ἀνά τόν κόσμο "ἀδερφές ὀργανώσεις".

ΟΙ ΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΙΡΑΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Ερ. Ἡ προοδευτική ἀστική τάξη πού συνεισέ-
φερε στό πάρσιμο τῆς ἐξουσίας ἀπό το Χο
μεΐνυ ποιές θέσεις ἔχει καί ποιό ρόλο ἔ
χει στήν οἰκονομία τῆς χώρας καί ποιές εἶναι
οἱ πιθανές σχέσεις της μέ ξένες δυνάμεις;

Απ. .... Ἡ ἐθνική ἀστική τάξη ἀπό οἰκονο-
μική καί πολιτική ἄποψη ἦταν ἀδύνατη. Ἀ
ρα προσπαθοῦσε εἴτε νά παλέψει ἐνάντιον
τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ εἴτε νά συνεργαστεῖ. Πράγ-
ματι ἄν ὑπάρχει ἕνα ἰσχυρό ἀντιμπεριαλιστικό
κίνημα ἐνώ νεται μαζύ του γιατί βλέπει μιά
δυνατότητα γιά ἧττα τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ· ἤ δια
φορετικά συνδέεται μέ ἕνα ρεφορμιστικό κίνη-
μα προσπαθώντας νά ἀντιμετωπίσει τόν ἰμπερια
λισμό μόνο μέχρις ἕνα βαθμό, χωρίς νά ὁδηγη
θεῖ σέ ὁλοκληρωτική-ρήξη...
Κι'αὐτό ἀπό τήν μιά γιά νά διατηρήσει τό
χῶρο πού χρειάζεται γιά τήν δική της ἀνάπτυ-
ξη καί ἀπό τήν ἄλλη ἐξ αἰτίας τῆς ἔντονης τε
χνολογικῆς καί ἐμπορικῆς ἐξάρτησης ἀπό τόν ἰ
μπεριαλισμό. Ἕνας ἐθνικός καπιταλιστής μπο-
ρεῖ νά ἔχει δικό του ἐργοστάσιο ἀλλά ἔχει πά
ντα ἀνάγκη ἐξ'αἰτίας τῆς τεχνολογικῆς ἐξάρτη
σης,ἀπό τόν ξένο ἰμπεριαλισμό.
Πάρε γιά παράδειγμα τά ἰρανικά χαλιά: οἱ
πωλήσεις στό ἐξωτερικό ἐξαρτιοῦνται πάντοτε
ἀπό τήν διεθνή ἀγορά.
Βέβαια ἄν αὐτή ἡ ἐπανάσταση θἄφτανε νά ἀ-
πειλήσει τά συμφέροντά της ἡ ἀστική τάξη θά
ἐγκατέλειπε τό λαό καί θά βάδιζε στά χέρια
τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Ἡ οἰκονομική της ἀδυναμία
καθόριζε τίς πολιτικές της προτάσεις. Ἀρχι-
κά προσπάθησε νά πάρει τήν ἡγεσία τοῦ κινήμα
τος, ἀλλά δέν τό κατόρθωσε ἐξ'αἰτίας καί τῆς
δομικῆς της ἀδυναμίας. Γι'αὐτό βλέπουμε πώς
ἡ ἐθνική ἀστική τάξη πού ἀντιπροσωπευόταν ἀ-
πό τόν πρώην ὑπουργό ἐξωτερικῶν τῆς κυβέρνη-
σης Μπαζαργκάν, Σαντζάμπι, δέχτηκε τήν ἡγεμο
νία τῆς μικροαστικῆς τάξης-ἐκείνης πού ἀντι-
προσωπεύει ὁ Χομεΐνυ- πάνω στό κίνημα. Κι'αὐ
τό γιατί δέν μποροῦσε νά πάρει ἀμέσως τήν ἐ-
ξουσία.

Ερ. Ποιά εἶναι ἡ κοινωνική σύνθεση τῶν μικ-
ροαστῶν ;

Απ. Ἔμποροι τοῦ μπαζάρ, μικροπωλητές κλπ.Ε

μεῖς τή χωρίζουμε σέ επαναστατική καί ἀντιδραστική. Ἡ πρώτη ἀντιπροσωπεύεται,ὅ, τι ἀφορᾶ τό ἰσλαμικό της κομμάτι, ἀπό τούς μουτζαχεντίν· ἡ δεύτερη εἶναι τοῦ Χομεΐνυ.

Ερ. Τούς φενταγίν τούς συμπεριλαμβάνεις στή ἐπαναστατική μικροαστική τάξη;

Απ. Ναί, τόσο γιά τίς θέσεις τους, ὅσο καί ἀπό τήν κοινωνική τους σύνθεση. Εἶχαν ἀναπτυχθεῖ βασικά στούς φοιτητές, στά πανεπιστήμια. Ἕνας ἀπό τούς ἀρχηγούς τους εἶχε φτάσει μέχρι τήν θεωρητικοποίηση τῆς ἐγκατάλειψης τῆς ἐργατικῆς τάξης ,πού τήν θεωροῦσε ἀνίκανη νά ἔχει μιά ἐπαναστατική στάση.Νά πρόκειται γιά μιά τυπικά μικροαστική θέση.Αὐτοί ἦταν οἱ φενταγίν τοῦ λαοῦ...

Ὅμως θά πρέπει νά δοῦμε καί τίς ἀλλαγές πού ἔχουν γίνει σ'αὐτή τήν ὀργάνωση· σήμερα δέν εἶναι ἴδια μέ τό ἀρχικό πρόγραμμα 8 χρόνων πρίν. Ἔχουν μεταβάλει ριζικά τή θέση αὐτή , γιά τήν ἐργατική τάξη, χωρίς ὅμως νά κάνουν καί αὐτοκριτική γιά τίς παλιώτερες πολιτικές τους θέσεις.

Ερ. Πόσοι εἶναι οἱ ἰρανοί ἐργάτες;

Απ. Λίγο πολύ 3 μέ 3,5 ἑκατομμύρια. Σέ μεγαλο ποσοστό δουλεύουν στήν συναρμολόγηση αὐτοκινήτων καί στά διυλιστήρια.

Αὐτοί εἶναι οἱ τομεῖς μέ τήν μεγαλύτερη συγκέντρωση ἐργατῶν... Γιά παράδειγμα ἡ"Ράμπλε" (ἀμερικάνικο αὐτοκίνητο πού δέν παράγεται πιά στήν 'Αμερική) ἀποκεντρώθηκε στό 'Ιράν.. Αὐτή εἶναι ἡ πολιτική τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ: νά δημιουργεῖ βιομηχανικές δραστηριότητες πάντοτε ἐξαρτημένες ἀπό τίς κυρίαρχες χῶρες· τήν ἴδια πολιτική ἐφαρμόσανε καί στήν βιομηχανία αὐτοκινήτων: μέ τό πλησίασμα τῆς ἐπανάστασης ἀμέσως μπλοκαρίστηκε ἡ προμήθεια ἀνταλλακτικῶν. Ἔτσι ἡ βιομηχανία γίνεται ἄχρηστα ἐργοστάσια, σωρός ἀπό παλιοσίδερα.

Ὅλα τά ἐργοστάσια, ἀκόμα καί ἕνα ἐργοστάσιο τρακτέρ δημιουργημένο ἀπό τούς Ρουμάνους ἔχουν στηθεῖ μέ τά ἴδια κριτήρια... ἐξαρτῶνται ὅλα ἀπό τόν ἰμπεριαλισμό.

....

Ερ. Αὐτοί πού ἀποτελοῦσαν τήν κυρίαρχη τάξη τήν ἐποχή τοῦ Σάχη εἶχαν συγκεκριμένους ρόλους καί συμφέροντα, ἤ ἐπρόκειτο ἁπλᾶ γιά μιά αὐλή ὑποταγμένη στήν βασιλική ἐξουσία;

Απ. Τό νά τούς ὀνομάσεις τάξη δέν εἶναι ἀκριβές. Ἡ κομπραδόρικη ἀστική τάξη ἀνήκει συνολικά στήν ἀστική τάξη,πού ἔχει μέσα της πολλά στρώματα. Ὁ Σάχης ἀντιπροσώπευε τήν κομπραδόρικη ἀστική τάξη: ἕνα τμῆμα ἀποτελεῖται ἀπό ἐξαρτημένους βιομήχανους(ἐργοστάσια συναρμολόγησης) ἕνα ἄλλο ἀπό ἐξαρτημένους τραπεζίτες(μεικτά κεφαλαια , μέ τήν 'Ιαπωνία, τήν Μεγάλη Βρετανία κλπ) τέλος ἀπό ὅλα τά στοιχεῖα πού εἰσήγαγαν καταναλωτικά εἴδη ἀπό τίς ἰμπεριαλιστικές χῶρες. Ὅλες οἱ πρῶτες ὕλες ἀγοράζονταν καί πουλιοῦνταν ἀπό αὐτούς τούς ἀστούς τούς ταυτισμένους μέ τήν βασιλική οἰκογένεια καί τά συμφέροντά της. Μέ μιά φράση κομπραδόρικη καί γραφειοκρατική ἀστική τάξη ......

Πάρε γιά παράδειγμα τό τομέα τῶν τροφίμων αὐγά, φροῦτα, κοτόπουλα, κλπ. Ἐνῶ ἡ ἀστική τάξη ποὔχε ἐθνικό χαρακτήρα θἄθελε νά ἀναπτύξει τήν ἐσωτερική παραγωγή , ἔτσι ὥστε νά αὐξήσει τό οἰκονομικό της βάρος, καί ἄρα τήν ἐξουσία της,ἐνῶ ἡ κομπραδόρικη ἀστική τάξη αὔξανε τόν πλοῦτο της μέ τό ἐμπόριο καί τή διανομή τῶν ξένων προϊόντων. Τό ἰρανικό ρίζι κόστιζε 40 δραχμές τό κιλό στόν παραγωγό, ἐνῶ τό ἀμερικάνικο ἔφτανε στήν ἀγορά μέ 15 δρχμ. τό κιλό.

....

Ἡ γραφειοκρατική ἀστική τάξη ἐξαρτοῦνταν περισσότερο ἀπό τήν 'Αμρερική ἐνῶ ἡ κομπραδόρικη(ἐμπορική) ἀστική τάξη εἶχε σχέσεις καί μέ τήν 'Ιαπωνία, τή Γερμανία , τήν 'Ιταλία...

.. ..

ΛΑΪΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Ερ. Μετά τήν ἄνοδο τοῦ Χομεΐνυ ποιές τάξεις ενωνοήθηκαν;

Απ. Εἶναι ἀνάγκη νά δοθεῖ μιά γενικώτερη εἰκόνα τῆς κατάστασης. Σ'ὅτι ἀφορᾶ τίς κατώτερες τάξεις γεννήθηκαν μαζικές ὀργανώσεις πού ἀποτέλεσαν τήν ἔκφραση τῶν διεκδικήσεων τῶν ἀγροτῶν, τῶν ἐργατῶν...γεννήθηκαν τά σοβιετ τῶν ἐργατῶν στήν πετρελαιοπαραγωγό περιοχή τοῦ Κουζεστάν, στό 'Αμπαντάν. Γεννήθηκαν τά σοβιέτ τῶν ἀγροτῶν, στό Κουρδιστάν.Προσπάθησαν νά συντονιστοῦν ἀλλά δέν κατόρθωσαν μέχρι σήμερα νά ὀργανωθοῦν σέ πανεθνικό ἐπίπεδο . 'Από ντοκουμέντα πού ἔ-

χουμε γίνεται φανερό πώς στό Κουρδιστάν οί άγρότες δουλεύουν μέ τίς κομμουνιστικές έπαναστατικές όργανώσεις...'Οργανώθηκαν τόσο μέ κατεύθυνση τήν όργάνωση τοῦ ένοπλου λαϊκοῦ άγῶνα, όσο καί γιά τούς οίκονομικο-κοινωνικούς άγῶνες τῶν έργαζόμενων.

Ερ. Ποιά εἶναι τά αἰτήματα αὐτῶν τῶν σοβιέτ σήμερα;

Απ. Σ'ότι άφορᾶ τούς έργάτες τό αἴτημα εἶναι μιά άντιπροσωπευτική δημοκρατική κυβέρνηση όλων τῶν λαϊκῶν κοινωνικῶν τάξεων καί στρωμάτων , άγροτῶν, έργατῶν, μικροαστῶν κλπ. 'Υπάρχουν έπίσης διαφορές άνάλογα μέ τίς διαφορετικές περιοχές τῆς χώρας Γιά παράδειγμα σ'ότι άφορᾶ τό Κουρδιστάν τά πράγματα εἶναι διαφορετικά: έκεῖ οί όργανώσεις προωθοῦν βασικά τό σύνθημα τοῦ ένοπλου έθνικοῦ άγῶνα τοῦ κούρδικου λαοῦ, καί οί στόχοι εἶναι ἡ αὐτοδιάθεση τοῦ Κούρδικου λαοῦ, έλευθερίες γιά τίς άλλες έθνικές μειονότητες τῆς Περσίας κλπ..... Νά στήν Τουρκαμάσαρα ὑπάρχουν σοβιέτ άρκετά προχωρημένα: σέ μερικές περιοχές αὐτοδιαχειρίστηκαν τό μοίρασμα τῆς γῆς στούς άγρότες. Τώρα πιά οί άγρότες ὑποστηρίζουν αὐτή τήν όργάνωση. Αὐτή ἡ τάση γιά κολεκτιβοποίηση, γιά μαζική πολιτική πάλη χτυπήθηκε έντονα, άκόμα καί σέ ίδεολογικό έπίπεδο, άπό τήν ίσλαμική ραδιοτηλεόραση.

Αὐτή ίσχυρίστηκε πώς πρόκειται γιά παράβαση τοῦ ΘΕΪΚΟΥ ΝΟΜΟΥ , γιατί ἡ γῆ δέν άνήκει στόν ΑΝΘΡΩΠΟ άλλά στό ΘΕΟ.... καί μιάκι ἡ ίσλαμική Δημοκρατία έκπροσωπεῖ , μετά τόν Μωάμεθ τό θεό έπί τῆς γῆς, αὐτοί πού καταλαμβάνουν τή γῆ παλεύουν ένάντια στό θεό, κάτι πού όπως εἶναι γνωστό άντιπροσωπεύει τό σοβαρώτερο άμάρτημα πού τιμωρεῖται μέ θάνατο.

....

Στήν Τεχεράνη ὑπάρχουν όρισμένες όργανώσεις όπως τό ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΗ πού άποτελεῖ ένα πόλο προλεταριακῆς συγκέντρωσης. Δημιουργήθηκαν κέντρα στά όποῖα συγκεντρώνονται έργάτες, άγρότες, σπουδαστές· άλλά όσο ένισχύονταν τό νέο καθεστώς, τόσο προσπαθοῦσε νά χτυπήσει αὐτές τίς αὐτόνομες δομές άλληλεγγύης καί ένότητας τοῦ προλεταριάτου...
.... Μπρός στούς άγρότες πού ἦθελαν νά κολεκτιβοποιήσουν τή γῆ, ἤ τούς έργάτες πού καταλάμβαναν τά σπίτια καί τίς ίδιοκτησίες παλιῶν ὑπεύθυνων τοῦ καθεστῶτος τοῦ Σάχη ἤ τῆς

ΣΑΒΑΚ τό ίσλαμικό καθεστώς πῆρε μιά άντιδραστική τοποθέτηση.

'Ενάντια στούς άγρότες όπλισε τούς φεουδάρχες ἤ έστειλε τό στρατό μαζί μέ τούς έπαναστατικούς φρουρούς.

Στίς πόλεις χρησιμοποίησε τούς φρουρούς ἤ τούς "φαλαγγίτες" γιά άντιπρολεταριακές ένέργειες.

Οί "φαλαγγίτες" εἶναι όμάδες φανατικῶν ό

Ο ιμαμης και το τριγωνο της αμαρτιας

'Οταν, στίς έκδηλώσεις γιά τήν έπανένταξη στό ΝΑΤΟ, μιά όμάδα άπ'αὐτούς πού συμμετέχουν στήν έκδοση τῆς "Ρήξης" έμφανίστηκε μέ ένα πανώ πού εἶχε τό σύνθημα "οὔτε ΝΑΤΟ, οὔτε Βαρσοβία τό δρόμο τόν δείχνουν Περσία-Πολωνία", διάφοροι συν-αντα-γωνιστες, άντέδρασαν μέ ποικίλλους τρόπους: ""Εόχι καί ἡ Περσία", "δηλαδή ό Χομεϊνί;", "Μά τί νέο πρότεινε ἡ Περσία;" κλπ. Πράγμα πού σέ πολλούς άπό έμᾶς ένίσχυσε την έντύπωση πού εἴχαμε άπό παληότερα, γιά διάφορα προβλήματα που ὑπάρχουν. 'Οχι στήν Περσία βέβαια, άλλά σ' αὐτό πού λέμε "χῶρο" (όρος πολύ πιό σωστός άπό τόν όρο "κίνημα"). Γι'αὐτά τά προβλήματα τοῦ χώρου τῶν 'Εξαρχείων γράφτηκε κι'αὐτό τό άρθρο, παρ' ότι προσπαθοῦμε νά τά προσσεγγίσουμε μέσω Περσίας.

1. Τι συμβαινει στην Περσια;

'Οταν γίνονταν ἡ μεγάλη έξέγερση, στά τέλη τοῦ '78 καί στίς άρχές τοῦ '79, όλοι οί "μαρξιστές" εἶχαν στρέψει τό ένδιαφέρον τους πρός τήν Τεχεράνη, τό Σιράζ, καί τό 'Αμπαντάν περιμένοντας τίς έξελίξεις, άλλοι μέ αἰσιοδοξία και άλλοι μέ έπιφύλαξη. Τώρα, μετά Ι,5 χρόνο, οί έξελίξεις εἶναι τόσο περίπλοκες που εἶναι δύσκολο νά ποῦμε άν ειχαν δίκηο οί πρῶτοι ἤ οί δεύτεροι. Γι'αὐτό χρειάζεται μιά προσπάθεια γιά άξιολόγηση τῶν γεγονότων άπό την άρχή γιά νά βρεθεῖ άν πραγματικά ὑπάρχει κάτι "νέο" σ'αὐτά. Η πραγματικότητα λοιπόν εἶναι άπλη: στή Περσία έγινε-καί φυσικά έξακολουθεῖ νά γίνεται-μιά άπ'τίς σημαντικώτερες έπαναστάσεις του αἰωνα μας. Τό έρώτημα (το "ζητούμενο" κατά τήν όρολογία του χώρου) εἶναι κατά πόσο αὐτή ἡ έπανάσταση προχώρησε μπροστά καί κατά πόσο μπορεῖ νά προχωρήσει άκόμα. Δηλαδή θά πρέπει νά άπαντηθεῖ τό έρώτημα, άν ό Χομεϊνί καί οί μουλλάδες του εἶναι ένα "προοδευτικό" καθεστώς ἤ εἶναι ἡ "έπιστροφή στό μεσαίωνα καί στόν σκοταδισμό". Οί κληρικοί στή Περσία άποτελοῦν μιά ίσχυρότατη κοινωνική δύναμη. Εἶναι μιά (χρησιμοποιώντας τήν έννοια τοῦ Γκράμσι) "παραδοσιακή" καί όχι "όργα

παδῶν τοῦ Χομέϊνυ, ἐξαπατημένοι ἄνθρωποι, δημιουργημένοι ἀπό ὑποπρολετάριους, ἕτοιμους γιά όλα ἀρκεῖ νά πάρουν δυό δεκάρες. 'Αναμεσα τους, θά πρέπει νά ποῦμε, ὑπάρχουν ἀρκετοί πού πιστεύουν στίς ἐπαναστατικές προθέσεις τοῦ Χομέϊνυ, καί εἶναι κάτι πό διαφορετικό ἀπό τούς "'Επαναστατικούς Φρουρούς" πού εἶναι στρατός.

Τό "σπίτι τοῦ ἐργάτη" ἀντιμετώπισε τή συντονισμένη ἐπίθεση φαλαγγιτῶν καί ἐπαναστατικῶν φρουρῶν....

'Ο Χομέϊνυ ἔχει ἀρχίσει νά χάνει τή λαϊκή του βάση καί ὁ ἀριθμός τῶν ὀπαδῶν του ἔχει μειωθεῖ ἰδιαίτερα μέσα στήν ἐργατική τάξη, στά βιομηχανικά κέντρα καί στίς πόλεις· γι' αὐτό δημιουργήθηκαν κίτρινα συνδικάτα ὥστε νά μπορεῖ νά περνάει ἡ κυβερνητική πολιτική......

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΑΠΟΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Ερ. Μετά τήν ἐπανάσταση δημιούργηθηκε ἕνα σημαντικό πολιτικό ρῆγμα ἀνάμεσα στήν μικροαστική τάξη ἀπό τήν μιά καί τήν ἐργατική τάξη καί τούς ἀγρότες ἀπό τήν ἄλλη

Απ. 'Η ἰρανική ἐπανάσταση δέν ἦταν μιά σοσιαλιστική ἐπανάσταση· τό μικροαστικό στρῶμα πού ἀντιπροσωπεύει ἡ κυβέρνηση δέν εἶναι σύμμαχος τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, ἀλλά ἦρθε στήν ἐξουσία χάρις στούς λαϊκούς ἀγῶνες

'Αλλά αὐτή ἡ ἐπανάσταση στήν ὁποία ἡγεμόνευσε δέν ἱκανοποίησε τά αἰτήματα καί τίς προσδοκίες τοῦ λαοῦ. Δέν ἔδωσε τή γῆ στούς ἀγρότες, δέν ἔδιωξε τούς ἰμπεριαλιστές, δέν ἐθνικοποίησε τίς τράπεζες καί τά ξένα κεφάλαια, δέν προχώρησε στόν ἔλεγχο τῶν πρώτων ὑλῶν, πάει νά πεῖ δέν ἔγιναν οἰκονομικές ἀλλαγές. Δέν ἀνταποκρίθηκε στά αἰτήματα τῶν μαζῶν τῆς ἐπανάστασης. 'Η μόνη ἀλλαγή συνίσταται στήν ἀνατροπή τῆς γραφειοκρατικῆς-κομπραδόρικης ἀστικῆς τάξης, βάση στήριξης τοῦ καθεστῶτος τοῦ Σάχη....

'Η κατάληψη τῆς 'Αμερικάνικης Πρεσβείας ἔγινε μέ στόχο νά ξανασυσπειρωθεῖ γύρω ἀπό τό Χομέϊνυ καί τή χαρισματική ἡγεσία του ἡ λαϊκή βάση πού στό μεταξύ εἶχε χαθεῖ. Τά νέα ἡγετικά στρώματα όχι μόνο ὑποστήριξαν ἀλλά καί χρησιμοποίησαν τό Χομέϊνυ σάν θρησκευτικό ἡγέτη γιά τούς πολιτικούς τους σκοπούς.

Ἄλλη σκηνοθεσία. 'Ο Χομέϊνυ ἀρρωσταίνει. Ἕνα μικρό κρυολόγημα εμφανίζεται σάν βαρειά ἀρώστια πού χρειάζεται τήν ἐπέμβαση ξένων εἰδικῶν ....

'Ο Μπανί Σάντρ ξέρει νά μιλάει ὡραῖα. Λέει πώς ἡ χώρα πρπει νά διατηρήσει μιά ἴση ἀπόσταση ἀπό 'Αμερική καί τή Ρωσία, χρησιμοποιεῖ μιά ἀντιμπεριαλιστική ὁρολογία, ἀλλά ὑποστηρίζει ταυτόχρονα πώς δέν μποροῦμε νά κάνουμε χωρίς τούς 'Αμερικάνους γιά τά ἐργοστάσιά μας.... Ἔτσι μποροῦμε νά κόψουμε κάθε γέφυρα μέ τούς ρώσους, ἀλλά ὄχι μέ τούς ἀμερικάνους. Ὅσο γιά τούς εὐρωπαίους, θά ἀναπτύξουμε τή συνεργασία μαζύ τους στά οἰκονομικά ζητήματα. Προωθεῖ δηλαδή στήν πράξη τή θεωρία τῶν τριῶν κόσμων... Δέν εἴμαστε ὅπως εἶναι φανερό σύμφωνοι μέ τόν Μπάνι Σάντρ, θεωροῦμε ὅμως τήν ἐκλογή του σάν θετικό σημάδι, πώς ἡ συνείδηση τῶν ἀνθρώπων ἀρχίζει νά ξεπερνάει τόν περιορισμό τῆς θρησκείας.

Ερ. Ποιά εἶναι ἡ τοποθέτηση καί ὁ ρόλος 5 ἑκατομμυρίων ἀνέργων στήν σημερινή πολιτική καί κοινωνική συγκυρία;

Απ. Τό καθεστώς μιλάει γιά 3 ἑκατομμύρια, ἀλλά στήν πραγματικότητα ὁ ἀριθμός εἶναι πιό κοντά στά νούμερα πού ἀνάφε -

---

νική" διανόηση πού δέν ἔχει μέν ἄμεση σχέση μέ τήν ὀργάνωση καί τήν ἐποπτεία τῆς παραγωγῆς, ἀλλά μέσω τῶν ἰδεολογικῶν λειτουργιῶν της ἔπαιζε καί παίζει τόν ρόλο τοῦ πολιτικοῦ διαμεσολαβητή καί τοῦ κοινωνικοῦ ὀργανωτή. Μιά τέτοιου εἴδους διανόηση εἶναι φυσικό νά ἀποτελεῖ ἕνα θανάσιμο ἐχθρό, κάθε ἐκσυγχρονιστικῆς προσπάθειας ὅπως ἦταν αὐτή τοῦ Σάχη-καί παράλληλα νά γνωρίζει μιά σχετική ριζοσπαστικοποίηση στή σύγκρουσή της μ' αὐτόν τόν ἐκσυγχρονισμό. Μιά "παραδοσιακή" διανόηση, μέ διαμορφωμένες ἀντιλήψεις ριζοσπαστικοῦ χαρακτήρα καί μέ ἰσχυρότατα ἐρείσματα στίς μάζες γιατι νά μή μπορεῖ νά παίξει τόν ρόλο τοῦ κόμματος, πού ἡγεῖται σέ μιά ἀντιϊμπεριαλιστική ἐπανάσταση; 'Ο Χομεϊνι καί ὁ κλῆρος στή πραγματικότητα αὐτο τό ρόλο δέν παίζουν; Εἶναι πολύ φυσικό πῶς ὅσο ἡ ἐπανάσταση στή Περσία δέ θά ἔχει ξεπεράσει τό ἀντιϊμπεριαλιστικό στάδιο, αὐτή ἡ παραδοσιακή διανόηση θά παίζει κυριαρχικό ρόλο.

Βέβαια ὑπάρχουν καί κάποιοι που πιστεύουν ὅτι ἡ Περσία τοῦ Χομεϊνί καί τοῦ Μπανί Σαντρ, μέ αὐτούς στήν ἡγεσία, βαδίζει πρός τήν ἀταξική κοινωνία καί τόν κομμουνισμό. Ἄποψη πού τή στηρίζουν στό γεγονός ὅτι ὑπάρχει μιά προσπάθεια-πού γιά μᾶς πάντως εἶναι ἀμφιβόλων διαστάσεων-νά βγεῖ ἡ Περσία ἀπό τόν παγκόσμιο καταμερισμό ἐργασίας καί νά ἀναπτυχθεῖ μέ βάση μιά ἐσωστρέφεια τῆς οἰκονομιας της δημιουργώντας μιά παραγωγική αὐτάρκεια σέ ἐθνικό ἐπίπεδο. Δέ γίνεται φυσικά νά σχολιασθεῖ στά σοβαρά αὐτή ἡ ἄποψη πού δέν βλέπει ὅτι γιά νά οἰκοδομηθεῖ ὁ σοσιαλισμός δέν πρέπει νά ὑπάρχει κανενός εἴδους διανοηση πού νά εἶναι φορέας γνωσης καί ἐξουσιας. Πού δέ βλέπει πῶς ποτέ μιά τάξη διανουμένων πού διοικεῖ καί ἐξουσιάζει δέν μπορεῖ νά ἀρχίσει αὐτόματα νά αὐτοκαταργεῖται ἀπό μιά στιγμή καί μετά. Πού δέ βλέπει πῶς τό πέρασμα στήν ἀταξική κοινωνία γίνεται μόνο ἀπό τήν ἐπίθεση τῶν μαζῶν στίς παληές κοινωνικές σχέσεις καί τούς φορεῖς τους μέ στόχο τήν κατάργησή τους. Πράγματα πού δέν μποροῦν νά σημαίνουν τίποτε ἄλλο παρά καταστροφή τῶν ἰσλαμικῶν κέντρων ἐξουσίας, ἀλλά καί τῆς ἰδεολογίας τους. (Ὅμως ἐκτός ἀπ' αὐτά θά ἔπρεπε νά θυμίσουμε ὅτι ἡ ἔξοδος ἀπό τόν παγκόσμιο ἰμπεριαλιστικό καταμερισμό ἐργασίας δέν σημαίνει μέ κανένα τρόπο ὅτι φθάνεις στήν ἀταξική κοινωνία. 'Η ἐσωστρεφής ἀνάπτυξη τῆς Ρωσσίας τοῦ Στάλιν, τῆς 'Αλβανίας τοῦ 'Εμβέρ καί λιγώτερο ἴσως τῆς Κορέας τοῦ Κίμ 'Ιλ Σούνγκ πού ἔγιναν ἔξω ἀπό τόν παγκόσμιο καταμερισμό καί τήν παγκόσμια ἀγορά ὁδήγησαν σέ κάτι πού μόνο σοσιαλισμός ἤ κομμουνισμός δέν εἶναι.)

Παρ ὅλα αὐτά ὅμως ἡ Περσία

ρες, 4 μέ 4,5 ἑκατομμύρια.

Ἕνα ποσοστό ἀνάμεσά τους δούλευε στά ἐργοστάσια τῶν καπιταλιστῶν πού ἔφυγαν· ἕνα ἄλλο ποσοστό ἦταν ἤδη ἄνεργοι· ἕνα ἄλλο ποσοστό προέρχεται ἀπό χωράφια πού ἐγκαταλείφανε οἱ ἰδιοκτῆτες τους· τέλος ἕνα ἄλλο μέρος εἶναι συνέπεια τῆς λαθεμένης οἰκονομικῆς πολιτικῆς τοῦ καθεστῶτος... Πάρα πολλές διαδηλώσεις, ἄγνωστες ἔξω ἀπό τή χώρα, ἔγιναν ἀπό ἀνέργους στήν φαμποζζ, τήν Τεχεράνη, τό 'Αμπαντάν κλπ. Ὅλος αὐτός ὁ κόσμος εἶναι συγκεντρωμένος στίς μεγάλες μητροπόλεις· ἡ διαδικασία ἀστικοποίησης ἐπιταχύνθηκε τά τελευταῖα χρόνια καί τώρα οἱ πόλεις ἔχουν μεταραπεῖ σέ κοινωνικές πυρουταποθῆκες...

Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Ερ. Ποιά εἶναι ἡ ἀριστερά καί οἱ δυνάμεις της;

Απ. Στό χῶρο πού καθορίζεται σάν ἀριστερά ὑπάρχουν 3 κόμματα, πού δέν ἔχουν καμμιά σχέση μέ τά συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξης.

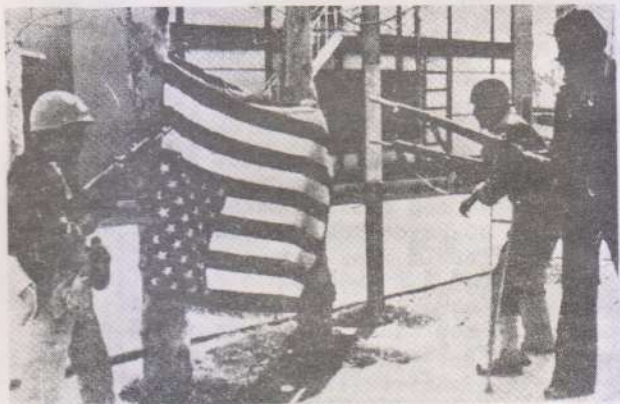
- Τό ἕνα εἶναι τό Τουντέχ.... ἀκολουθεῖ ἀποκλειστικά τά ρώσικα συμφέροντα καί ὁ γενικός γραμματέας του ἔφτασε νά πεῖ πώς "ἡ ἰσλαμική ἐπανάσταση εἶναι ἀκριβῶς ἴδιο πράγμα μέ τή σοσιαλιστική".... 'Αποτελεῖται ἀπό ἠλικιωμένους καί δέν ἔχει μεγάλη παρουσία στούς νέους.

- Μιά ἄλλη πέμπτη φάλλαγγα ὀνομάζεται Κόμμα Ρανχιμπάτ(κυριολεκτικά τῶν " προλετάριων πού ὑποφέρουν")... ἀντιπροσωπεύει τήν 5η φάλαγγα τῆς Κίνας. Εἶναι ἀδύνατο, ἀλλά χειρότερο ἀπό τό Τουντέχ· ὅταν ὁ Χομέϊνυ ἔδωσε τό σύνθημα τῆς ἐκμηδένισης τοῦ Κούρδικου λαοῦ αὐτοί ἄρχιζαν νά ζητάνε ὅπλα γιά νά συνεισφέρουν στό πνίξιμο τοῦ κινήματος. Αὐτοί μαζί μέ τό Τουντέχ εἶναι πιό μουσουλμάνοι ἀπ' τό Χομέϊνυ.

-'Υπάρχει ἕνα τρίτο κόμμα πού ὀνομάζεται κόμμα τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν . Αὐτό δέν ὑποστηρίζει τό Χομέϊνυ ἀλλά κάνει ὅτι πεῖ ἡ 'Αλβανία. Δέν κάνει τίποτε ἀπό μόνο του καί ἔχει μικρή δύναμη.

'Εκτός ἀπ' αὐτά τά "κόμματα" ὑπάρχουν πολλές ὀργανώσεις τῆς ἀριστερᾶς, βασικά μοντζαχεντίν καί φενταγίν, πού ἀριθμητικά εἶναι κι οἱ δυνατώτεροι. Μετά τήν ἐπανάσταση μοντζαχεντίν καί φενταγίν ἐνισχύθηκαν στόν ἴδιο βαθμό ... συμβολα οἱ φενταγίν ἐκτός ἀπό τό ὅτι βρίσκονται μέσα στούς φοιτητές, τούς προλετάριους κλπ. ἀπόκτησαν καί μιά ἐργατική βάση κλπ.

.... Οἱ φενταγίν στό Κουρδιστάν ἀποτελοῦν 3 κόμμα τῆς περιοχῆς σέ ἀπόλυτους ἀριθμούς. Ὅσοι ἄνθρωποι εἶναι ἐνάντια στό Χομέϊνυ τάσσονται ἔστω καί αὐθόρμητα μέ τούς φενταγίν, πού ἔχουν πιά μιά λαϊκή βάση...

σήμερα, ἀκόμα καί κάτω ἀπό τό καθεστώς τοῦ Χομεϊνί σηκώνει περήφανα τό κεφάλι ἐνάντια καί στούς δυό ἰμπεριαλισμούς τόν Δυτικό καί τόν 'Ανατολικό. Αὐτή ἡ ἐπανάσταση πού γιά νά ἀνατρέψει τό καθεστώς τοῦ Σάχη θυσίαζε κάθε μέρα χιλιάδες διαδηλωτές, συνεχίζει καί σήμερα νά βρίσκεται στό ἐπίκεντρο τοῦ διεθνοῦς ἐνδιαφέροντος. 'Ανεβάζοντας τίς τιμές τοῦ πετρελαίου κάθε λίγο στά ὕψη, σακατεύει τήν "νέα παγκόσμια οἰκονομική τάξη" πού προσπαθεῖ νά ἐπιβάλλει ὁ ἰμπεριαλισμός μέ ἐπικεφαλῆς τούς 'Αμερικάνους. Καί αὐτοί οἱ τελευταῖοι πού μᾶς ἔχουν συνηθίσει νά εἰσβάλλουν σέ κάθε χώρα πού ὁ πρωθυπουργός της μίλησε γι' αὐτούς χωρίς νά κάθεται προσοχή ἤ τουλάχιστον νά ἀνατρέπουν τή κυβέρνηση πού δέ τούς ἀρέσει ὅποτε θέλουν, κάθονται ἀνίκανοι νά ἀντιδράσουν ἀκόμη καί ὅταν γιά πρώτη φορά στήν ἱστορία τους συλλαμβάνονται καί κρατοῦνται σάν αὐτό πού πραγματικά εἶναι-κοινοί ἐγκληματίες-ὅλα τά μέλη τῆς πρεσβείας τους. Καί ἐνῶ οἱ Πέρσες καταρρακώνουν τό κῦρος καί ξευτιλίζουν χωρίς οἰκτοστή παγκόσμια κοινή γνώμη τήν κάποτε κοσμοκράτειρα 'Αμερική, ἀπ' τήν ἄλλη ὄχι μόνο δέν κάνουν τήν παραμικρή παραχώρηση στήν ἄλλη ἰμπεριαλιστική ὑπερδύναμη, τή Ρωσσία, ἀλλά τήν καταγγέλουν σάν ἐξίσου ἐπικίνδυνο ἐχθρό τους. Καί παρά ὅλα τά προηγούμενα ἔχουν τό σθένος καί τήν ἀντοχή νά ἀνοίγουν πόλεμο μέ τά φιλοϊμπεριαλιστικά καθεστῶτα τῆς περιοχῆς καί νά μή κάνουν συμβιβασμούς, ἔστω καί στό ἐλάχιστο. 'Εάν αὐτό δέν εἶναι κάτι τό "νέο" ἀλλά καί κάτι τό "μεγάλο", δέ ξέρουμε σέ ποιό ἄλλο γεγονός θά ταίριαζαν αὐτοί οἱ χαρακτηρισμοί. Εἶναι "νέα καί μεγάλα" καί γιά ἕναν ἀκόμη λόγο, τό κυριώτερο. Αὐτόν τόν λόγο τόν βλέπουμε πίσω ἀπ' τίς γραμμές τῆς ἡγεσίας καί πίσω ἀπ' τά τηλεγραφήματα τῶν διεθνῶν πρακτορείων. Βλέπουμε, καί αὐτό πού μᾶς εἶναι πού μᾶς συγκινεῖ καί μᾶς συναρπάζει στή περσική ἐπανάσταση, ἕνα λαό νά βγαίνει ἀπό τό σκοτάδι τῆς ἱστορίας, ἐκεῖ πού ζοῦν ἑκατομμύρια ἀκόμη ἀνθρώπινες ὑπάρξεις, καί νά γράφει τήν ἱστορία του μόνος του, ἐνάντια στή μοίρα πού προσπαθοῦν νά τοῦ ἐπιβάλλουν οἱ μεγάλοι τῆς 'Ανατολῆς καί τῆς Δύσης. Ἄν αὐτό δέν εἶναι τό σημαντικώτερο ἔχει ἄραγε νόημα νά ψάχνουμε γιά κάτι πιό σημαντικό ἀκόμα;

Σήμερα μπορεῖ στή Περσία νά ἐκτελοῦνται οἱ ὁμοφυλλόφιλοι καί νά καταπιέζονται οἱ μειονότητες. Ὅμως αὐτό γίνεται ἀπό τή μεριά ἑνός κρατικοῦ μηχανισμοῦ καί μιᾶς κοινωνικῆς ἐξουσίας πού ὅπως καί νά τό κάνουμε δέν εἶναι αὐτό πού πρῶτ' ἀπ' ὅλα θά ἔπρεπε νά πάρει κανείς ὑπ' ὄψη του γιά νά κρίνει τή πέρσικη ἐπανάσταση. Ὅπως ἐπίσης δέ θἄπρεπε νά πάρει κύρια ὑπ' ὄψη του καί

εlναι πια πολλές χιλιάδες. Αύτή ή όμάδα άπο
τελεΐ τή σπονδυλική στήλη τών έργατικών καί
άγροτικών έπαναστατικών σοβιέτ...'Οπως θά έ
κθέσουμε πάρα κάτω αύτή τους ή ήγεμονία άν-
τιπροσωπεύει καί ένα κίνδυνο...

Δέν έχουν τήν πλειοψηφία σ'όλες τίς έργα
τικές πειοχές, σέ όλα τά έργοστάσια,άλλά·ά-
ναγνωρίζονται έπίσημα.'Οταν ό Χομέϊνυ θέλει
νά έπιτεθεΐ στήν άριστερά έπιτίθεται στούς
φενταγίν· έχουν γίνει πιά τό σύμβολο τής ά-
ριστεράς, κι'αύτό γιατί έπαιξαν έναν άποφα-
σιστικό ρόλο στήν έπανάσταση, προπαγανδίζον
τας τήν ένοπλη πάλη. Καί οί άνθρωποι εΐδανε
πώς ή ένοπλη πάλη κερδίζει καί όχι ό είρηνι
σμός...

"Εγινε μιά διάσπαση, κάτω άπό τήν ήγεσία
μιάς πασίγνωστης συντρόφισσας, τής "Ασας Φε
χάνι, πού είχε δραπετεύσει άπό τίς φυλακές
τοΰ Σάχη. Αύτή ή όμάδα κατηγορεΐ τό ύπόλοι-
πο κόμμα ότι έγινε ρεφορμιστικό έπειδή έγκα
τέλειψε τήν ένοπλη έπαναστατική πάλη. 'Υποσ
τηρίζει πώς θά πρέπει καί σήμερα, όπως στήν
περίοδο τοΰ Σάχη,νά δημιουργηθοΰν ένοπλες ό
μάδες, στρατιωτικές όργανώσεις...Εΐναι μειο
ψηφία καί τό μεγαλύτερο μέρος τους εΐναι έγ
κατεστημένο στό 'Αζερμπαϊτζάν...όπου συνεχί
ζουν τόν ένοπλο άγώνα καί ήγεμονεύουν πάνω
στό κίνημα. 'Αντίθετα ή πλειοψηφία τών φεν-
ταγίν δέν έχει πιά έμπιστοσύνη στόν ένοπλο
άγώνα τής πρωτοπορίας,μακρυά άπό τίς μάζες,
άντίθετα πιστεύει στόν ένοπλο λαϊκό άγώνα.

'Αλλά έκεΐνο τό σημεΐο τής σημερινής πο-
λιτικής τους γραμμάς πού εΐναι άληθινά άνη-
συχητικό εΐναι τό ότι όλο καί περισσότερο
πλησιάζουν τή Σοβιετική "Ενωση· στίς τελευ-
ταΐες τους τοποθετήσεις όλο καί περισσότερο
ύποστηρίζουν πώς ή ΕΣΣΔ εΐναι σοσιαλιστική
χώρα, καί φίλος τοΰ ίρανικοΰ λαοΰ,γιατί πρό
τοΰ καί μετά άπό τήν έπανάσταση ύποστήριξαν
τό λαό.

Λένε πώς παρ'όλο πού οί σοβιετικοί ήγέ -
τες εΐναι ρεβιζιονιστές,όμως ή σοβιετική συ
γκρότηση εΐναι σοσιαλιστική.......

'Υπάρχουν έπίσης μαρξιστικές-λενινιστι -
κές όμάδες άρκετά συγκροτημένες. 'Ανάμεσά σ'
αύτές μποροΰμε νά άναφέρουμε τήν Πεϊκάρ('Α-
γώνα) πού γεννήθηκε άπό διάσπαση τών μουτζα
χεντίν, μιά όμάδα πού κριτίκαρε τήν παλιώτε
ρη ίσλαμική μήτρα καί κινεΐται σήμερα σέ μι
ά βάση μαρξιστική, θεωρητικά καί πρακτικά.
"Εχουν άναπτυχθεΐ σέ μεγάλο βαθμό καί σάν ό
ργάνωση άνταγωνίζονται τούς φενταγίν. "Εχου
νε μιά πλατιά κοινωνική βάση: έργάτες, άγρό
τες, νέους. Εΐναι παρόντες στό 'Αζερμπαϊτζάν
Τουρκμενιστάν,Κουρδιστάν, στίς κεντρικές πε
ριοχές τοΰ 'Ιράν καί λίγο στά πανεπιστήμια.
"Εχουν μιά μισοπάρανομη δομή καί πιστεύουνε
στίς άρχές τοΰ λενινισμοΰ.'Ενώ εΐναι εΰκολο

τίς ένέργειες τών Χομεϊνί καί
Μπανί Σάντρ πού έχουν θετικό
χαρακτήρα,καί όσες ένέργειες
τό κράτος καί ή έξουσία κάνουν
πρός τή μεριά της "προόδου".
Καί αύτό όχι γιατί δέν έχουν
σημασία καί τά καλά καί τά άσ
χημα,άλλά γιατί τό ποιό σημα
ντικό εΐναι ή δράση των λαϊκ
ών μαζών.Καί ότι εΐναι θετικό
(ή στάση τής Περσίας άπέναντι
στόν ίμπεριαλισμό π.χ.)δέν
όφείλεται σέ τυχαΐα γεγονότα
(στό ότι ό Χομεϊνι εΐναι βα
ρεμένος καί μεγαλομανής)άλλά
όφείλονται στή κατάσταση πού
έχει έπιβάλλει τό λαϊκό κίνη
μα στή Περσία.'Οτι εΐναι άρ-
νητικό (καταπίεση,έκτελέσεις)
δέ φανερώνει τίποτε άλλο άπό
τό ότι τό λαϊκό κίνημα δέν
έχει καταφέρει άκόμα νά φτά
σει νά άντιμετωπίζει καί αύ-
τά τά προβλήματα καί νά έπιβ
άλλει τίς δικές του λύσεις.
Πράγμα όμως πού άργά ή γρή
γορα θά τό κάνει,γιατί τοΰ
εΐναι άπαραίτητο καί γιά νά
στερεώσει τίς σημερινές του
κατακτήσεις καί γιά νά προσ
εγγισει τήν κοινωνική άπελευ
θέρωση.Κάτι πού ίσως έχει άρ
χίσει νά γίνεται τό τελευταΐ
ο καιρό καί πού έκφράζεται ά-
πό τό ξαναδυνάμωμα των άριστε
ρών όργανώσεων πού προωθοΰν
άλλες μορφές καί άλλες ποιό
τητες μαζικών διεκδικησεων.
"Ολες οί έπαναστάσεις γνωρί
ζουν άνακατατάξεις,έξελίξεις
μετατοπίσεις καί πειραματισ-
μούς καί ή περσική δέν άποτε-
λεΐ έξαίρεση.

'Εκεΐνο πούλέμε έμεΐς εί
ναι ότι στή περσική έπανάστ
αση δέ βλέπουμε αύτά πού μάς
δείχνουν τά διεθνή πρακτορεΐα
άλλά βλέπουμε τούς άγώνες τοΰ
περσικοΰ λαοΰ.Τό σίγουρο εί-
ναι ότι στή Περσία οί μάζες
ξεκίνησαν καί κανείς δέ φαί
νεται ίκανός νά τίς σταματή
σει.(Μέ τήν εύκαιρία:πρώτη
φορά μία άντιϊμπεριαλιστική
έπανάσταση γνωρίζει τέτοιων
διαστάσεων μαζικές κινητο
ποιήσεις,πράγμα πού δείχνει
ότι ίσως δέν εΐναι μόνο "ά
ντιϊμπεριαλιστική".Νά καί άλ
λο ένα"νέο"γιά συζήτηση.)Τό
"νέο" στοιχεΐο τό παντοτινά
"νέο" εΐναι ή έπανάσταση.Κά
θε έπανάσταση.

2. Και τι στα Εξαρχεια;

Αύτός ό χώρος μέ άποστρο-
φή καί άδιαφορία τώρα πιά,γυ
ρίζει τό βλέμμα μακρυά άπό
τήν Περσία,όπως ίσως αΰριο
θά τό κάνει γιά τήν Πολωνία
γιατί τά αίτήματα θά τοΰ
φαίνονται"σοσιαλδημοκρατικά"
'Ο χώρος βέβαια ένδιαφέρεται
γιά τήν έπανάσταση,γιά τήν
κοινωνική άπελευθέρωση καί
γιά πολλά άλλα,ώραΐα καί με
γάλα,άλλά έδώ δέν έτρεξε νά
τά ψάχνει λίγο παραέξω άπό
τό τρίγωνο Κάνιγγος,'Εξάρ-
χεια,Δεξαμενή όπου στεγάζο
νται διάφορα γραφεΐα,καφε-
νεΐα καί ζαχαροπλαστεΐα,θά
τρέχει τώρα στη μακρυνή Περ

νά μπεῖς στούς φενταγίν,εἶναι πολύ δύσκολο
νά μπεῖς στήν Πεΐκάρ.
Μετά ὑπάρχουν ὀργανώσεις στό Κουρδιστάν,
ὅπως ἡ "'Οργάνωση τῶν 'Επαναστατῶν Προλετά-
ριων" πού ἔχει πολύ αὐστηρά ἰδεολογικά κρι-
τήρια, ἀλλά βρίσκεται μόνο στό Κουρδιστάν,
ὅπου ὅμως εἶναι ἡ μεγαλύτερη πολιτική ὁμάδα
Τέλος ὑπάρχει μιά ἄλλη ὀργάνωση, ἡ Του -
φάν('Η "θύελλα") Πεΐκάρ καί Τουφάν ἔρχονται
σέ ἐθνικό ἐπίπεδο ἀμέσως μετά τούς μουτζαχε
ντίν καί τούς φενταγίν.
'Η διαφορά ἀνάμεσα στήν Πεΐκάρ καί τήν
Τουφάν εἶναι συχνά ἀνύπαρκτη καί ἔχουν καί
οἱ δυό σάν κοινό τους χαρακτηριστικό τό ὅτι
δέν ἐξαρτοῦνται ἀπό κανέναν,ἀλλά μόνο ἀπ' τίς
δικές τους δυνάμεις.

Οἱ διαφορές γραμμῆς ἀνάμεσα σ'αὐτές τίς
ὀργανώσεις ἀφορᾶνε βασικά τήν ἐκτίμηση τοῦ
κύριου ἐχθροῦ. Γιά ὁρισμένους εἶναι ἡ θρησκε
υτική ἱεραρχία,πού ἀντιπροσωπεύει τούς μικρο
αστούς, γιά ἄλλους εἶναι ἡ κομπραδόρικη ἀστι
κή τάξη καί οἱ φεουδάρχες. 'Η Πεΐκάρ λέει:Ἄν
τό προλεταριάτο ὑποστηρίξει τούς μικροαστούς
αὐτή ἡ συμμαχία μπορεῖ νά ἔχει ἐπαναστατικές
συνέπειες. 'Αντίθετα οἱ ἄλλοι ὑποστηρίζουν ὅ
τι θά πρέπει νά χτυπηθεῖ στό σύνολό της ἡ θρη
σκευτική ἱεραρχία, πού μέσα της ἔχει ἀποκρυσ
ταλλωθεῖ ἡ σημερινή ἐξουσία.........

Ερ. Σέ ποιά βάση στηρίζονται οἱ φασιστικές
ὀργανώσεις;

Απ. 'Ορισμένες θρέφονται ἀπό τό ὑποπρολετα
ριάτο· ἄλλες ἔχουν δημιουργηθεῖ ἀπό πα
λιούς ἀξιωματικούς, στρατιωτικούς. Πρό
κειται γιά παραφασιστικές ὀργανώσεις. Μάλιστα
ἡ μιά ὀνομάζεται Οἱ "μαυροντυμένοι". Δουλειά
τους εἶναι ἡ ὑπηρεσία τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ· δέν
πιστεύουν πώς μπορεῖ νά ἐπιστρέψει ἡ δυναστεί
α, ἀλλά θέλουν νά σταθεροποιήσουν τό σημερι-
νό καθεστώς. 'Ο Σάχης ἔχει τελειώσει ὁριστι-
κά.
....'Υπάρχει μιά ὁμάδα σάν τήν 'Οργκάν πού ἔ
χει δημιουργηθεῖ ἀπό τή ΣΙΑ καί ἔχει εἰδικευ
τεῖ στίς ἔνοπλες προβοκάτσιες, πού ἀποδίδον-
ται στούς μουτζαχεντίν. 'Αλλά αὐτή ἡ προβοκά
τσια δέν μπόρεσε νά πιάσει, ἡ κοινωνική συνεί
δηση εἶναι προχωρημένη καί ὁ κόσμος δέν πισ-
τεύει τέτοιες ἱστορίες. Γιά παράδειγμα, δολο
φόνησαν τρεῖς, τέσσερεις ἀνθρώπους τῆς CIA,
ἀκριβῶς γιατί οἱ 'Αμερικάνοι ἤθελαν νά τούς ἐ
ξαφανίσουν ἐπειδή φοβόντουσαν πώς ἄν πιανόν-
τουσαν θά μιλοῦσαν...

'Η πολιτική συνείδηση εἶναι πολύ ἀνεβασμέ
νη σήμερα. Πρίν ἀπό τήν ἐπανάσταση ,ὅπως ἔγ-
ραφε ἡ ἐφημερίδα "Κόσμος" πουλήθηκαν πάνω ἀ-
πό δύο ἑκατομμύρια βιβλία σέ 6 μῆνες. Ἄλλα
τόσα πουλήθηκαν παράνομα καί δυό ἄλλα ἑκατομ
μύρια τυπώθηκαν στό ἐξωτερικό καί εἰσαχθῆκα

σία;"Ετσι μάλλον φαίνεται
φυσιολογική ἡ ἀντίδραση:"Ρέ
πού τήν θυμηθήκατε αὐτήν τώ
ρα;"στόν καθένα πού ἔχει μιά
μικρή ἐμπειρία.Καί μεῖς πού
τήν θυμηθήκαμε,δέν τό κάναμε
βέβαια γιατί ψάχνουμε τή λύ
ση γιά τήν ἑλληνική ἀριστερα
στό διεθνές ἐπίπεδο,ἁπλά τό
κάναμε γιατί μᾶς ἔκφραζε.("Αλ
λωστε ἐδῶ ὡς τήν Ν. Ἰωνία πᾶς
νά δεῖς τί γίνεται σέ μιά
ἀπεργία,ἤ στό Μαρούσι πο
χαλάει ὁ κόσμος γιά τη χαβού
ζα καί ἀμέσως χαρακτηρίζεσαι
"ἱπότης τοῦ λαοῦ","περιφερό
μενος ἐπαναστάτης","πρῶτο βο
ηθειῶν τοῦ κινήματος" καί
ἄλλα χαριτωμένα,θά κάναμε
καί εἰσαγωγή λύσεων ἀπό τήν
Περσία;)'Απλα πιστεύουμε ὅτι
ἡ στάση τοῦ χώρου,ἀπέναντι σέ
διάφορα προβλήματα ἑλληνικά
ἤ ξένα δείχνει τίς πιό χαρακ
τηριστικές του ἀδυναμίες.Στή
περίπτωση τῆς Περσίας δύο εἶ
ναι τά πιό χτυπητά:

Πρῶτα,ἡ ἰδεολογική ρηχότη
τα καί ἡ ἔλλειψη κάθε προβλη
ματισμοῦ που ὑπάρχει σέ ἕνα
μεγάλο κομμάτι πού πολλες φο
ρές μάλιστα διεκδικεῖ γιά τόν
ἑαυτό του καί τόν τίτλο τοῦ
"συλλογικοῦ διανοούμενου".
"Ενα κομμάτι πού δέν φαίνε-
ται νά καταλαβαίνει ὅτι μιά
ἐπανάσταση περνάει διάφορα
στάδια καί φάσεις,καί δέν
φτιάχνει ἀπό τήν μιά μερα
στην ἄλλη τήν ἀταξική κοινω
νία.Οὔτε ἔχει τήν στοιχειώδη
ἱκανότητα-τό κομμάτι αὐτό-νά
ἐκτιμήσει τίς μεγάλες οἰκονο
μικές κοινωνικές καί ἰδεολο-
γικές ἀνακατατάξεις πού δημι
ουργοῦνται σέ παγκοσμιο ἐπίπ
εδο,καί πόσο πολύ αὐτά πού
συμβαίνουν στή Περσία εἶναι
συνδεδεμένα μέ αὐτά πού συμβ
αίνουν στήν Εὐρώπη,καθώς καί
τό πόσο συντελοῦν στήν παγκό
σμια κρίση καί ἀποσταθεροποί
ηση τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ.Κρίνει
σάν τό κριτή τοῦ ἅλματος εἰς
ὕψος πού σηκωνει ἀμέσως τήν
κόκκινη ἤ τήν ἄσπρη σημαία,
καί περιμένει τόν ἑπόμενο
ἅλτη ἤ τήν ἑπόμενη ἐπανάστα
ση μήπως καί φθάσει πιό ψηλά.

Αὐτή ἡ στάση βέβαια εἰναι
φυσική γιά κάποιους,στῶν ὁ-
ποίων τήν ἀπόλυτη ἔλλειψη
καί τῆς παραμικρῆς κοινωνι
κῆς ἐμπειρίας,ἔρχεται νά προ
στεθεῖ καί τό βάρος τῶν ἰδεο
λογικῶν τους ἐφοδίων,πού ξε
κινᾶνε ἀπό τίς "θεσεις" τοῦ
'Αλτουσέρ καί φτάνουν ὡς τις
"θέσεις" τοῦ 'Αλτουσέρ,ἤ ξεκ
ινᾶνε ἀπό τίς θέσεις τῆς "ἰν
τερνασιονάλ σιτυασιονίστ" καί
φθάνουν ὡς τά κείμενα τῆς
"ιντερνασιονάλ σιτυασιονίστ".
Δέν μιλᾶμε κάν γιά εὐρωποκε
ντρισμό ὅπως κάνουν ἄλλοι."Αν
ὑπήρχε εὐρωποκεντρισμός θά
ἦταν καλό,γιατί θά ὑπῆρχαν
καί ἀπόψεις ἄρα καί ἡ δυνατό
τητα γιά νά ἀλλάξουν.Αὐτή
εἶναι ἡ κατάσταση.'Εμεῖς δέν
κρούωμε τόν κώδωνα τοῦ κινδύ
νου.'Απλά τήν ἐπισημαίνουμε.

Δεύτερο καί πολύ σοβαρωτε
ρο,κατά τή γνώμη μας,εἰναι
ἕνα πρόβλημα ἠθικῆς που φαν
ρώνεται γιά τόν "χῶρο".'Η ἀ-
διαφορία γιά τά διεθνή-ἀλλά
ἐν πολλοῖς καί γιά τά ἐγχώρια

νε ἀπό κεῖ. Συνολικά 6 ἑκατομμύρια βιβλία σέ 6 μῆνες γιά 35 ἑκατομμύρια πληθυσμό. Οὔτε σέ 25 χρόνια, ἔγραφε ἡ ἐφημερίδα δέν πουλήθηκαν τόσα.πράγμα πού σημαίναι ὅτι οἱ ἄνθρωποι συνειδητοποιήθηκαν. Ὅταν οἱ Χομεϊνικοί ἔκαιγαν τά βιβλία μετά τό πάρσιμο τίς ἐξουσίας ἔγινε ἀδύνατο γιά ἕνα διάστημα νά ἀγοράσεις ἤ νά πουλήσεις βιβλία καί συνέβησαν καί ναζιστικά ἐπισόδεια: στό Κουζεστάν ἔκαφαν ἕνα κινητό βιβλιοπωλεῖο-καμιονέτα, καί μαζί καί ἕνα παιδί 6 χρονῶν πού βρίσκονταν μέσα.

Δέν μποροῦσες πιά νά δεῖς κανένα καροτσάκι μέ βιβλία, οὔτε κἄν στό Πανεπιστήμιο..Σάν ἀπάντηση κανένας δέν ἀγόραζε θρησκευτικά βιβλία, κανένας δέν ἀγόραζε τό Κοράνι. Μετά ἀπό τρεῖς- τέσσερεις μέρες οἱ ἀγωνιστές τῆς ἀριστερᾶς ξαννοιξαν τά "τραπεζάκια" μέ τά βιβλία, καί ἔπρεπε τότε νά δεῖς τόν κόσμο πού ἔτρεξε γιά νά ἀγοράσει ἐφημερίδες, βιβλία.... Πάει νά πεῖ πώς οἱ ἄνθρωποι ἔχουν συνειδητοποιήσει τί γίνεται· ἀλλά δέν εἶναι δυνατή μία ριζική ἀλλαγή ἀπό τή μιά μέρα στήν ἄλλη.

πέραν τῶν ὁρίων τοῦ δήμου Ἀθηναίων-δείχνει κάτι πολύ σημαντικό:τήν ἔλλειψη κάθε εὐαισθησίας ἀπέναντι σέ γεγονότα πού ἀλλάζουν τή φυσιογνωμία τοῦ σημερινοῦ κόσμου, ἀλλά καί πού γίνονται μέ τό αἷμα τῶν μαζῶν.Μιά εὐαισθησία πού μόνο αὐτή μπορεῖ νά τροφοδοτήσει τόν δυναμισμό ἑνός κινήματος,γιά νά συγκρουστεῖ μέ τό κράτος καί τό ταξικό ἐχθρό,ἀλλά καί μέ τήν καθημερινότητα καί τήν μιζέρια τῆς ζωῆς μας.Ἄν ἕνα κίνημα περιμένει νά γίνει κάπου ἀλλοῦ ἕνα ἄλλο κίνημα,πού νά εἶναι δικιά του φωτογραφία,ἀπαντώντας σέ προβλήματα ὁλόιδια μέ τά δικά του,γιά νά τό χειροκροτήσει,τότε ὁ ρόλος του ὅπως καί οἱ σκοποί του εἶναι προβληματικοί.Ὅταν δέν τό συγκινεῖ ἡ ἐποποιία τοῦ πέρσικου λαοῦ,ἤ ὁ ἀγώνας τῶν Τούρκων,καί δέ μιλᾶμε γιά κινητοποιήσεις καί καθημερινή ἐνάσχοληση ἀλλά γιά μιά ἁπλή συγκατάβαση ὅτι,ναί ἐκεῖ εἶναι ἄνθρωποι πού πολεμᾶνε καί πεθαίνουν γιά μιά καλύτερη ζωή,τότε δέν ἔχουμε νά κάνουμε μέ τήν ἠθική ἑνός ἐπαναστατικοῦ κινήματος ἀλλά μέ τήν ἠθική ἑνός μπακάλη.Ἕνας μπακάλης,προαιώνια φιγούρα τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας,πού ψάχνει βρίσκει καί διαλέγει τί τοῦ ταιριάζει καί αὐτό μόνο δέχεται νά βάλει μέσα στά στενά ὅρια τοῦ κόσμου ποὔχει φτιάξει γύρω του.Ἀλλά τότε γιατί νά ἀμφισβητήσει τήν πραγματικότητα καί νά ἐπαναστατήσει γιά νά τήν ἀνατρέψει,ἀφοῦ ἔτσι κι ἀλλιῶς κατάφερε καί βολεύτηκε μέσα σ'αὐτή καί"καταγράφηκε" σάν κάποιος;

Ἐπειδή πιστεύουμε ὅτι χωρίς ἠθική καί χωρίς ἰδεολογία δέ γίνεται κίνημα,γι'αὐτό βάζουμε αὐτά τά προβλήματα.Οὔτε τώρα κρούωμε τόν κώδωνα τοῦ κινδύνου.Ἔτσι κι ἀλλιῶς ὅσοι δέν θέλουν ν'ἀκούσουν δέ θ'ἀκούσουν.Ἁπλά θέλουμε νά ποῦμε ὅτι καί τά συνθήματά μας καί ἡ πρακτική μας,βγαίνουν ἀπό μιά λογική διαφορετική ἀπό ἐκείνων πού στρουθοκαμηλίζοντας,κρύβουν τό κεφάλι τους,στήν εὐφορία τῶν Ἐξαρχείων γιά νά μή δοῦν τί σκληρά πράγματα γίνονται,ἀπό λίγο παραδίπλα τους μέχρι τή παραμυθένια καί ἐξωτική Περσία.

ΠΟΛΩΝΙΑ Η ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ - ΤΑΞΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΤΗΣ

'Απ'όλες τίς πρόσφατες "έστίες άναταραχῆς", πού έδῶ καί ένα - δυό χρόνια έχουν άρχίσει νά κλονίζουν τό παγκόσμιο στάτους κβό, ή Πολωνία είναι ίσως ή σημαντικότερη, όχι τόσο γιά τίς άμεσες συνέπειές της (πού φυσικά δέν είναι καθόλου άμελητέες) όσο γιά τή βαθύτατη ίδεολογική καί πολιτική τομή πού έφερε καί τίς προοπτικές πού άνοίγει.

Α. Η ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ ΝΙΚΑΕΙ

Καί πρῶτα άπ'όλα πρόκειται γιά τό μοναδικό φαινόμενο άμιγοῦς έργατικῆς κινητοποίησης πού κατορθώνει νά έπιβάλει τόσο θεμελιακές άλλαγές στό κεντρικό πολιτικό έπίπεδο. Ήρεμα, χωρίς έξάρσεις αύτή τή φορά, άλλά πολύ πιό όργανωμένοι καί άποφασισμένοι νά νικήσουν, οί έργάτες τῆς Πολωνίας, μέ πρωτοπορία τούς έργάτες τοῦ Γκντάνσκ καί τοῦ Στεττίνου, έκαναν τούς γραφειοκράτες τοῦ κόμματος νά τρέμουν, νά άλλάζουν κυβερνήσεις σέ μιά ύστατη προσπάθει α νά τούς έξευμενίσουν, καί τέλος νά ύποχωροῦν άνευ όρων στά βασικά αίτήματα τῶν άπεργῶν.

Φυσικά δέν είναι ή πρώτη φορά πού ξεσηκώνονται οί έργάτες τῆς Πολωνίας. Γιά νά φτάσουν έδῶ έπρεπε νά χύσουν τό αίμα τους δεκάδες έργάτες τό 1956, τό 1970 καί τό 1976, άντιμετωπίζοντας τήν άστυνομία καί τά τάνκς αύτῶν πού τόσα χρόνια ύποτίθεται ότι κυβερνοῦν στ'όνομά τους.

Αύτή τή φορά όμως οί έργάτες κέρδισαν. Καί κέρδισαν όχι μόνο ίκανοποιώντας τά συγκεκριμένα αίτήματά τους άλλά μεταβάλλοντας, όριστικά πιά καί άμετάκλητα (έξαιτίας άκριβῶς τῆς φύσης τῶν αίτημάτων τους), τό συσχετισμό δυνάμεων σ'αύτή τή χώρα. Μέχρι τώρα, στίς τρεῖς προηγούμενες έξεγέρσεις τους, έκεῖνο πού πετύχαιναν άμεσα, καί άφοῦ τούς είχαν θερίσει τά πολυβόλα τοῦ "ύπαρκτοῦ σοσια

λισμοῦ", ἦταν μιά ἐπιφανειακή πολιτική ἀλλαγή, μια ἀντικατάσταση προσώπων στήν ἑκάστοτε κυβέρνηση, καί τό πολύ μιά βραχύχρονη ἀναβολή τῶν συγκεκριμένων μέτρων πού προκαλοῦσαν τήν ὀργή τους (πέρα βέβαια ἀπό τήν οὐσιαστική διαδικασία πού ἄνοιγαν αὐτοί οἱ ἀγῶνες).

Αὐτή τή φορά ὅμως πέτυχαν κάτι πολύ πιό θεμελιακό: ἐξανάγκασαν τό φασιστικό μηχανισμό τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ νά δεχτεῖ, καί θεσμικά πιά, τή συνδικαλιστική, σέ πρώτη φάση, αὐτόνομη ἔκφραση τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἔξω ἀπό τά δικά του πλαίσια, καί μάλιστα σέ ἀνταγωνιστική ἀντίθεση μ' αὐτόν. Εἶναι θέμα χρόνου πιά καί ἡ αὐτόνομη πολιτική της ἔκφραση (γιά τήν ὁποία ἄλλωστε τά πρῶτα βήματα ἔχουν γίνει μέ τίς ἡμι-παράνομες ὀργανώσεις πολιτικῆς ἀντιπολίτευσης πού ἐδῶ καί μερικά χρόνια δροῦν μέσα στή χώρα).

Εἶναι φανερή ἡ κοσμοϊστορική σημασία αὐτῆς τῆς κατάκτησης, ὄχι μόνο γιά τήν Πολωνία ἀλλά γιά ὅλες τίς χῶρες τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ πού μέχρι τώρα, μέ τό πρόσχημα τῆς "δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου", ἀσκοῦσαν καί συνεχίζουν νά ἀσκοῦν μιά στυγνή ἐκμετάλλευση καί καταπίεσr πάνω στίς μάζες, καί κύρια πάνω στήν ἐργατική τάξη. Γιά πρώτη φορά ἡ ἐργατική τάξη τῆς Πολωνίας, στήν πλάτη τῆς ὁποίας ἡ γραφειοκρατική κάστα θεμελίωνε μέχρι τώρα τή δική της νομιμότητα, γιά πρώτη φορά ἀποχωρίζεται συνειδητά καί ὀργανωμένα ἀπό τό κράτος, ἀνοίγοντας ἔτσι μιά διαδικασία βαθύτατης καί μόνιμης πιά κρίσης γιά τά καθεστῶτα αὐτά.

Μέχρι τώρα δηλαδή, τόσο ἡ ἐργατική τάξη μέ τίς αὐθόρμητες ἐξεγέρσεις της ὅσο καί ἡ πολιτική ἀντιπολίτευση, ἔθεταν αἰτήματα ἀλλαγῶν καί μεταρρυθμίσεων, μέσα στά πλαίσια τοῦ συστήματος, μέσα στά πλαίσια τοῦ κόμματος. Ὅμως, μετά τήν ἐξέγερση τοῦ '76, βλέπουμε τήν πολιτική ἀντιπολίτευση πού κύρια ἀναπτύσσεται, νά βγαίνει πιά ὁριστικά ἀπ' αὐτά τά πλαίσια, νά σχηματίζει τίς δικές της ὀργανώσεις, σέ ἀντίθεση μέ τό κόμμα (γιά ὅλη αὐτή τήν περίοδο, ἔχουμε γράφει στό τεῦχος 2 τῆς Ρήξης σέ εἰδικό ἀφιέρωμα γιά τήν Πολωνία).

Ἡ κορύφωση αὐτῆς τῆς διαδικασίας ἦρθε φέτος τό καλοκαίρι, μέ τίς ἐργατικές ἀπεργίες πού ἔβαλαν καί κατάχτησαν τό αἴτημα τῆς αὐτόνομης συνδικαλιστικῆς ὀργάνωσης τῶν ἐργατῶν. Τώρα πιά ἡ ἐργατική τάξη περνάει ἀπό τήν ἄλλη ὄχθη, ἀντιμετωπίζει τήν ἐξουσία σάν αὐτό πού εἶναι, μιά κάστα ἐκμεταλλευτῶν πού κάθεται στό σβέρκο της, καί πού δέν ἔχει τίποτε νά ζηλέψει ἀπό τό δυτικό καπιταλισμό ἀντίθετα μάλιστα ἀποτελεῖ τήν ἰδεώδη του κατάληξη.

Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά, δέν εἶναι τυχαῖο ὅτι ὅλα αὐτά μπόρεσαν νά γίνουν ἀπό ἕνα κίνημα στό ὁποῖο ἡ ἐργατική τάξη, μέ τίς τρεῖς διαδοχικές ἐξεγέρσεις της, ἔχει βάλει ἔντονα τή σφραγίδα της. Ἀπό αὐτή τήν ἄποψη εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι ἡ πρώτη αὐτόνομη πολιτική ἀντιπολίτευση ἐμφανίστηκε στή βάση τῆς συμπαράστασης στούς ἐργάτες πού χτυπήθηκαν τό '76, ἐνῶ ἀκόμα καί σήμερα κύρια ἀναφορά αὐτῆς τῆς ἀντιπολίτευσης εἶναι ἡ ἐργατική τάξη καί οἱ ἀγῶνες της, πράγμα πού δέ συμβαίνει, γιά τήν ὥρα τουλάχιστον, στίς ἄλλες ἀνατολικές χῶρες.

Καί ἐδῶ πιάνουμε ἕνα κεντρικό ζήτημα πού ἀφοράει τόσο τό ἐργατικό κίνημα στίς ἀνατολικές χῶρες συνολικά ὅσο καί τή θέση τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν σέ παγκόσμιο ἐπίπεδο. Οἱ ἀνατολικές χῶρες εἶναι "ἐργατικές" χῶρες (ὄχι βέβαια ὅπως προπαγανδίζουν τά καθεστῶτα)ἀλλά μέ μιά ἄλλη ἔννοια, ὅτι δηλαδή τό βάρος τῆς ἐργατικῆς τάξης σ' αὐτές τίς χῶρες εἶναι ἴσως τό πιό μεγάλο ἀπό ὁποιαδήποτε ἄλλη χώρα. Κι αὐτό γιά πολλούς λόγους:

Ὁ ἕνας εἶναι ὅτι ἀκόμα ἡ κοινωνία δέν ἔχει πάρει τά χαρακτηριστικά "καταναλωτικῆς κοινωνίας", καί ἔτσι δέν ἔχει ἀναπτυχθεῖ ὁ τριτογενής τομέας. Τό βάρος τῶν ἐργατῶν παραμένει μεγάλο.

Ἄλλος λόγος εἶναι ὅτι ὁ ἴδιος ὁ τρόπος τῆς οἰκονομικῆς συσσώρευσης, βάζοντας τό κέντρο στή βαριά βιομηχανία, προκαλεῖ μιά ἐξαιρετικά μεγάλη ἀνάπτυξη τοῦ εἰδικοῦ βάρους τῶν ἐργατῶν.

Τέλος, ἡ ἴδια ἡ χαμηλή παραγωγικότητα τῆς ἀνατολικῆς βιομηχανίας (πολλές φορές 2 μέ 3 φορές μικρότερη ἀπό τήν ἀνώτερη δυτική) ἀπαιτεῖ, γιά τήν ἴδια παραγωγή, πολύ μεγαλύτερο ἀριθμό ἐργατῶν.

Γιά ὅλους αὐτούς τούς λόγους, οἱ ἀνατολικές χῶρες εἶναι ἴσως οἱ πιό "ἐργατικές" χῶρες στόν κόσμο, ὅπου ἡ βιομηχανική ἐργατική τάξη ἀποτελεῖ ΜΟΝΗ της ἀπόλυτη πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ.

Παράλληλα, ἡ ἔλλειψη ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας καί ἡ ἀπό τά "πάνω" ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας εἶχαν σά συνέπεια νά μήν ὑπάρχουν βιοτεχνίες καί μικρά ἐργοστάσια, παρά πολύ λίγα, καί ἡ ἐργατική τάξη νά εἶναι συγκεντρωμένη σέ μεγάλα ἐργοστάσια. Ἡ συγκέντρωση τῆς βιομηχανίας στίς ἀνατολικές χῶρες εἶναι ὅμοια ἤ μεγαλύτερη στόν

κόσμο. Ἡ εἰκόνα γίνεται πιό καθαρή: ἡ μεγαλύτερη καί π.ὁ συγκεντρωμένη ἐργατική τάξη τοῦ κόσμου βρίσκεται στίς ἀνατολικές χῶρες.

Αὐτή ἡ ἀντικειμενική πραγματικότητα δίνει τή δυνατότητα στό κίνημα τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν νά ἔχει πολύ ξεκάθαρα ἐργατικό χαρακτήρα, νά ἔχει "κέντρο", σέ ἀντίθεση μέ τήν κατάσταση στή Δύση ἤ τόν Τρίτο Κόσμο. Γι'αὐτό καί οἱ πολιτικές ἐξελίξεις ἐκεῖ, καί ἡ Πολωνία εἶναι τό μεγάλο παράδειγμα, μετριοῦνται πάντα ἀπό τίς ἐργατικές κινητοποιήσεις.

Β. «ΕΚΔΗΜΟΚΡΑΤΙΣΜΟΣ» Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

Δυό σημεῖα ἔχουν ἀναφερθεῖ κατά κόρον ἀπό τό δυτικό τύπο, ἀλλά καί ἀπό πολλούς "προοδευτικούς", στήν προσπάθειά τους νά διαστρεβλώσουν τό περιεχόμενο τοῦ ἀγώνα τῶν πολωνῶν ἐργατῶν: ἡ "εἰρηνική" τους διάθεση καί "μετριοπάθεια" ἀπό τή μιά καί ὁ καθολικισμός τους ἀπό τήν ἄλλη. Τά ἴδια ἄλλωστε σημεῖα ξεσηκώνουν ταυτόχρονα καί τήν ὀργή διάφορων "ἐπαναστατῶν" γιά τήν ἔλλειψη "ἰδεολογικῆς καθαρότητας" τῆς πολωνικῆς ἐργατικῆς τάξης πού φαίνεται νά "ρεφορμίζει" ἐπικίνδυνα. Ἄς τά δοῦμε μέ τή σειρά.

Ἀπό τήν πρώτη στιγμή πού ξέσπασαν οἱ ἀπεργίες, καί ἰδιαίτερα ὅταν ἄρχισε ἡ πιό ἀπειλητική στή Βαλτική, ὅλος ὁ δυτικός κόσμος -ἐφημερίδες καί κυβερνήσεις- δέ σταμάτησε νά ἐκθειάζει τή μετριοπάθεια τῶν ἐργατῶν, τήν εἰρηνική τους διάθεση γιά "διάλογο".Μ'αὐτό δέν ἔκφραζαν παρά τόν τρόμο τους μήπως καί διαταραχτεῖ ἡ παγκόσμια ἰσορροπία, μήπως, μέ τίς "ἀνεξέλεγκτες" ἐξεγέρσεις τους,οἱ ἐργάτες ἐπιταχύνουν τήν κρίση καί χαλάσουν τή "διεθνή ὕφεση".Ἔτσι μπρός στόν τρόμο τους, οἱ δυτικές κυβερνήσεις ξέχασαν τίς "ἀξεπέραστες" ἰδεολογικές διαφορές τους μέ τίς χῶρες τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης καί ἔκαναν ὅτι μποροῦσαν γιά νά μήν κλονιστεῖ ἡ τάξη καί ἡ ὑπάρχουσα ἐξουσία, εἴτε μέ προσεκτικές δηλώσεις εἴτε, κύρια, μέ μιά τεράστια οἰκονομική βοήθεια στήν πολωνική κυβέρνηση πού ἔφτασε τά 6 δισεκατομμύρια δολλάρια.

Ἄλλοι πάλι, ἀδιόρθωτοι εὐρωκομμουνιστές, χαιρέτισαν τή στάση τῆς ἐργατικῆς τάξης γιατί ἀνοίγει τή δυνατότητα νά ἀρχίσει ἐπιτέλους ὁ πολυπόθητος "διάλογος" μέ τό κόμμα καί ἄρα καί ὁ "ἐκδημοκρατισμός" τῶν ἀνατολικῶν κοινωνιῶν, δηλαδή "ὁ σοσιαλισμός μέ τή δημοκρατία" (ἄλλωστε εἶναι γνωστό ὅτι ἡ ἐξουσία τῆς ἐργατικῆς τάξης εἶναι κι αὐτή μιά... δικτατορία).

Ἄν ὅμως δέ θέλουμε νά σταθοῦμε στά ἐπιφαινόμενα, τά πράγματα εἶναι κάπως διαφορετικά. Σ'ὅλη τή διάρκεια τοῦ δίμηνου ἀπεργιακοῦ ἀγώνα, ἡ ἀντίθεση τῶν ἐργατῶν μέ τήν κρατική ἐξουσία ἦταν σαφής. Ἐνῶ ἡ κυβέρνηση ὑποχωροῦσε ἀπό τήν ἀρχή στά ἐπιμέρους αἰτήματα (αὐξήσεις μισθῶν, συνθῆκες δουλειᾶς, κλπ.), οἱ ἀπεργίες, ἀντί νά σταματοῦν, ξαπλώνονταν ὅλο καί περισσότερο. Χαρακτηριστικά, στό Γκντάνσκ, στίς 16 Αὐγούστου, δυό μέρες μετά τήν ἔναρξη τῆς ἀπεργίας, ἡ διεύθυνση ὑποχωρεῖ στά βασικά αἰτήματα (πού μέχρι τότε ἦταν μόνο τρία καί δέν ἔβαζαν ἀκόμα ζήτημα ἀνεξάρτητων συνδικάτων) καί ὁ Βαλέσα ἀνακοινώνει στούς ἐργάτες τή λήξη τῆς ἀπεργίας. Ἡ συνέλευση ὅμως διαφωνεῖ καί θέλει νά συνεχίσει τήν ἀπεργία, γιατί δέν ἱκανοποιεῖται ἀπό τίς ὑποσχέσεις τῆς διεύθυνσης. Μετά ἀπ'αὐτό καί καθώς ἡ ἀπεργία ξαπλώνεται καί σέ ἄλλα ἐργοστάσια τῆς Βαλτικῆς, δημιουργεῖται ἡ Διεργοστασιακή Ἀπεργιακή Ἐπιτροπή πού θά βάλει τό αἴτημα τῆς δημιουργίας αὐτόνομων συνδικάτων.

Ἡ ἀντίθεση τῶν ἐργατῶν μέ τήν κρατική καί κομματική ἐξουσία θά ἐκφραστεῖ ἀκόμα πιό καθαρά λίγες μέρες ἀργότερα, στίς 24 Αὐγούστου, ὅταν ἐφαρμόζεται καί πάλι τό παλιό κόλπο τῆς ἐκκαθάρισης τῶν "κακῶν" στοιχείων ἀπό τήν κυβέρνηση καί τό κόμμα. Αὐτή τή φορά ὅμως οἱ ἐργάτες δέν πέφτουν στήν παγίδα. "Δέν μᾶς ἐνδιαφέρουν αὐτές οἱ ἀλλαγές, λέει ὁ Βαλέσα σέ μιά συνέντευξη. Γιά τήν ὥρα ἐμεῖς δέ βλέπουμε καμιά ἀλλαγή. Οὔτε κάν ξέρω ποιούς ἔδιωξαν αὐτές τίς μέρες καί μέ ποιούς τούς ἀντικατέστησαν. Ἐγώ ἔχω 21 σημεῖα καί αὐτά μέ ἐνδιαφέρουν. Τίποτε ἄλλο".

Τό κατά πόσο ὑπῆρχε διάθεση γιά "διάλογο" τό βλέπουμε ἄλλωστε καί ἀπό τήν ἐπιμονή τῶν ἐργατῶν στά αἰτήματά τους: ὅλα ὅσα ζητοῦσαν καί κέρδισαν, ἀπό τήν ἀποκατάσταση τῶν τηλεφωνικῶν ἐπικοινωνιῶν μέχρι τήν ἀναγνώριση τῶν ἐλεύθερων συνδικάτων καί τήν ἀπελευθέρωση τῶν πολιτικῶν κρατουμένων, ὅλα τά κέρδισαν κάτω ἀπό τή μόνιμη ἀπειλή τῆς ἀπεργίας καί στηριζόμενοι ἀποκλειστικά στή δύναμη καί τήν ἀλληλεγγύη τους.

Ἄν ἔκαναν ὁρισμένους συμβιβασμούς (δευτερεύοντες σίγουρα) καί ἄν ἀκολούθησαν μιά συγκεκριμένη μορφή πάλης (ἀπεργία μέ κατάληψη καί παραμονή μέσα στό ἐργοστάσιο), αὐτό ὀφείλεται στούς συγκεκριμένους συσχετισμούς δυνάμεων πού ὑπῆρχαν καί πού σίγουρα τούς πῆραν ὑπόψη (εἶναι φανερό, γιά παράδειγμα, ὅτι ἤθελαν νά ἀποτρέψουν, ὅσο περνοῦσε ἀπό τό χέρι τους, μιά ἐνδεχόμενη ρώσικη στρατιωτική ἐπέμβαση). Ἀλλά αὐτό, τό μόνο πού δείχνει, εἶναι πώς αὐτή τή φορά τό κίνημα ἦταν πολύ πιό ὀργανωμένο καί εἶχε μιά συγκεκριμένη τακτική. Σέ καμιά περίπτωση δέ δείχνει κάποια διάθεση γιά συνεργασία μέ τήν ἐξουσία καί ἐκδημοκρατισμό της. (Μ' αὐτό βέβαια δέ θέλουμε νά ποῦμε ὅτι δέν ὑπῆρχαν διάφορες τάσεις μέσα στό κίνημα οὔτε ὅτι ἐμεῖς ὑποστηρίζουμε καμιά συγκεκριμένη τάση).

Εἶναι λοιπόν σαφές ὅτι ἡ γραμμή τῶν ἐργατῶν δέν εἶναι "ἐκδημοκρατισμός" τοῦ κόμματος ἀλλά ἔξοδος τῆς κοινωνίας, ἐκφρασμένης ἀπό τούς ἐργάτες, ἀπό τήν ὁλοκληρωτική ἡγεμονία τοῦ κόμματος, σχηματισμός ἑνός πόλου ἐξουσίας ἀνταγωνιστικοῦ μέ τό κόμμα καί προοπτικά καταστροφή του. Αὐτό εἶναι τό ἐργατικό "πρόγραμμα" στήν Ἀνατολή.

Γ. Η «ΘΡΗΣΚΟΛΗΨΙΑ»

Ὅσο γιά τήν περιβόητη "θρησκοληψία" τῶν Πολωνῶν ἐργατῶν, πού τόσο γοητεύει τούς μέν καί ἐνοχλεῖ τούς δέ, τά πράγματα εἶναι ἀρκετά ἁπλά καί... φυσιολογικά.

Ἀπό πολύ παλιά ὁ καθολικισμός ἔχει ταυτιστεῖ μέ τήν ἐθνική ὕπαρξη τῆς Πολωνίας, πού ὡς γνωστόν ἔχει ὑποφέρει, τόσο ἀπό τούς ἀντιδραστικούς ὅσο καί ἀπό τούς "ἐπαναστάτες" (γιά τούς ὁποίους, ὅταν πρόκειται γιά τά μεγαλοκρατικά τους συμφέροντα, τά ἐθνικά προβλήματα εἶναι ἀντιδραστικά καί μικροαστικά). Οἱ ἀγῶνες τῶν Πολωνῶν γιά ἐθνική κυριαρχία, ὅπως ἄλλωστε καί ὅλοι οἱ ἐθνικοαπελευθερωτικοί ἀγῶνες σέ μιά παλιότερη ἐποχή, εἶχαν σάν ἰδεολογική ἀναφορά καί ἑνοποιητικό στοιχεῖο τή θρησκεία. Συγκεκριμένα στήν Πολωνία, κομμένη στά δυό ἀπό τούς Γερμανούς καί τούς Ρώσους, πού τῆς ἐπέβαλλαν ἀπό τή μιά τόν προτεσταντισμό καί ἀπό τήν ἄλλη τόν ὀρθόδοξο χριστιανισμό, ἦταν φυσικό ὁ καθολικισμός νά ταυτιστεῖ μέ τήν ἴδια τήν ἔννοια τοῦ ἔθνους.

Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά, οἱ "μαρξιστές" χτύπησαν τή θρησκεία ὄχι στή βάση τῆς χειραφέτησης τοῦ ἀνθρώπου καί τῆς ἀποδέσμευσής του ἀπό τούς θρησκευτικούς μύθους, ἀλλά ἀντίθετα, δημιουργώντας νέους καί λειτουργώντας σά μιά νέα "ὀρθοδοξία" πού θέλει νά ἐπιβληθεῖ μέ τή βία στή θέση τῆς παλιᾶς, καί μέ στόχο ὄχι κάποια ἀπελευθέρωση πού εὐαγγελιζόταν στή θεωρία ἀλλά τήν καθυπόταξη τοῦ λαοῦ καί τή διαιώνιση τῆς ἐκμετάλλευσης.

Ἐπιπλέον, ἕνα τρίτο στοιχεῖο πού ἔπαιξε σημαντικό ρόλο ἦταν ὅτι ἡ ἀναφορά στή θρησκεία, στό βαθμό πού ἦταν μισο-αναγνωρισμένη ἀπό τό καθεστώς, ἀποτελοῦσε γιά καιρό τό λιγότερο ἐπικίνδυνο τρόπο ἔκφρασης τῆς ἀντίθεσης τοῦ κόσμου μέ τήν κρατική ἐξουσία.

Ἀκόμα (καί ἐδῶ ἔχουμε νά κάνουμε μέ τή γενικότερη ἀνανέωσητοῦ θρησκευτικοῦ πνεύματος πού ξαπλώνεται στίς ἀνατολικές χῶρες) πρόκειται καί γιά κάτι πολύ βαθύτερο φιλοσοφικά. Ἡ ἐπιβολή, μέ τήν μορφή κρατικῆς ἰδεολογίας, μιᾶς ὁλοκληρωτικῆς καί μηχανιστικῆς ἀντίληψης, πού εἶναι ὁ κρατικομονοπωλιακός "μαρξισμός", πού βάζει σάν κέντρο του τίς "παραγωγικές δυνάμεις" καί τσαλαπατάει τόν ἄνθρωπο (μεταβάλλοντάς τον μέ τόν πιό χυδαῖο τρόπο σέ ἀπρόσωπο κεφάλαιο), πού ἐπιβάλλει τή λατρεία τῆς μηχανῆς σάν κρατική θρησκεία, εἶναι φυσικό νά προκαλεῖ μιά ἀντίσταση πού ἐμφανίζεται μέ τή μορφή τοῦ "οὐμανισμοῦ" καί τοῦ ἀνθρώπινου παράγοντα ἀπέναντι στή μηχανή καί τό ὁλοκληρωτικό κράτος. Καί ἡ πρώτη τέτοια ἰδεολογία πού μπορεῖ νά "πιάσει" στόν κόσμο εἶναι ἀκριβῶς ἡ θρησκεία.

Πάντως, ἐκεῖνο πού ἔχει σημασία εἶναι ὅτι τελικά ἡ ἰδεολογία τῆς ἐργατικῆς τάξης δέν εἶναι καθολική ἤ "μαρξιστική", ἀλλά βάζει τό ζήτημα τῆς ἐργατικῆς ἐξουσίας, τῆς πραγματικῆς ἰσότητας, τῆς πάλης ἐνάντια στά νέα ἀφεντικά. Καί σ' αὐτό τό δρόμο δέν πρόκειταινά σταματήσει ἀπό κανέναν Βοϊτύλα.

Δ. ΤΑΞΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΤΗΣ

Τό τελευταῖο ἐμπόδιο στό δρόμο τῆς ἐργατικῆς τάξης γιά τόν κομμουνισμό ἀποδείχτηκε ἱστορικά πώς εἶναι ὁ κρατικός καπιταλισμός, ὁ ντυμένος μάλιστα μέ τά κόκκινα χρώματα τῆς κομμουνιστικῆς ἐπανάστασης. Εἶναι δηλαδή ὁ καπιταλισμός πού ἔχει ἐγκαταλείψει τό όνο-

μά του καί ἕνα σύνολο ἀπό βασικά του χαρακτηριστικά (ἀτομική ἰδιοκτησία, διαχωρισμό οἰκονομικοῦ-πολιτικοῦ ἐπίπεδου, κλπ.), πού αὐτοανακηρύσσεται κομμουνισμός καί κρατάει ἕνα, τό βασικό, τήν κυριαρχία τοῦ κεφάλαιου καί τοῦ ἐμπορεύματος. Πρόκειται γιά τήν τελευταία ἱστορική μορφή τῶν ἐκμεταλλευτικῶν κοινωνιῶν, τό κοινωνικοποιημένο κεφάλαιο.

Τό ἐργατικό κίνημα, γιά πολλά χρόνια, πάνω ἀπό πενήντα, παλεύει μ'αὐτόν τόν ἀντίπαλο. Στήν Κίνα, γιά πρώτη φορά, μπόρεσε νάτόν χαρακτηρίσει, ἀλλά ἐκεῖ πού ὁ ἀποχωρισμός ἔφτασε στά ἄκρα ἦταν τελικά στήν Πολωνία. Ἡ ἐργατική τάξη ἐγκαινίασε σέ μεγάλη κλίμακα τόν ἀγώνα ἐνάντια στόν κρατικό καπιταλισμό.

Αὐτή ἡ "ἱστορική σύγχιση" ἀνάμεσα σέ ἐργατική τάξη καί νέα ἀφεντικά ἀρχίζει νά παίρνει τέλος. Ὁ ἐχθρός ἔχει πιά καταδειχτεῖ. Καί ἡ σημασία τοῦ γεγονότος εἶναι τεράστια γιά ὅλο τόν κόσμο. Πιά, στά μάτια τῶν ἐργατῶν ὅλου τοῦ κόσμου, τά ρεβιζιονιστικά κόμματα δέ θά μποροῦν νά ταυτίζονται μέ τό σοσιαλισμό. Οἱ ἴδιοι οἱ ἐργάτες ἀναποδογύρισαν αὐτό τό μύθο. Ἡ ἐργατική τάξη τῆς Πολωνίας, μπαίνοντας στό δρόμο τῆς μεταβολῆς της σέ "τάξη γιά τόν ἑαυτό της" ἀνοίγει τό δρόμο γιά τό ξεπέρασμα, σάν ἱστορική περίοδο, τῆς φάσης τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ. Ἡ ἐργατική τάξη μπορεῖ νά ναι καί πάλι λεύτερη, ἀνεμίζοντας καί πάλι τήν κόκκινη σημαία τοῦ κομμουνισμοῦ, ἐνάντια σέ παλιά καί νέα ἀφεντικά.

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΟ ΓΚΤΑΝΣΚ

Ὅλα ἄρχισαν στό Λουμπλίνο, τήν Ιη τοῦ Ἰούλη, ὅταν γράφτηκε στίς ἐφημερίδες, μέ ἀόριστα λόγια, ἡ εἴδηση γιά τήν αὔξηση τῆς τιμῆς τοῦ κρέατος. Ὑπάρχουν δυό εἴδη μαγαζιῶν πού πουλᾶνε κρέας. Ἕνα μέ τιμές πιό χαμηλές, μόνο πού δέν ἔχει κρέας. Ἕνα δεύτερο πού ἔχει σαφῶς ψηλότερες τιμές καί ἄν στηθεῖς στήν οὐρά, συχνά ἀπό τό προηγούμενο βράδυ, μπορεῖ νά βρεῖς λίγο κρέας. Τό γελοῖο τῆς ὑπόθεσης τῶν αὐξήσεων εἶναι ὅτι ἀφοροῦσαν ἕνα προϊόν πού ἦταν πρακτικά ἀδύνατο νά βρεθεῖ τόσο στόν πρῶτο ὅσο καί στό δεύτερο τύπο μαγαζιῶν. Στήν πραγματικότητα οἱ αὐξήσεις ἔγιναν στίς καντίνες τῶν ἐργοστασίων καί γενικά στούς τόπους δουλειᾶς.

αρχιζουν οι απεργιες

Οἱ αὐξήσεις ἔγιναν διαφορετικές σέ κάθε περιοχή, γιά νά ἀποφευχθοῦν οἱ διαμαρτυρίες. Στό Λουμπλίνο ἔγιναν πιό ἀργά ἀπό ἀλλοῦ. Οἱ ἀπεργίες ἄρχισαν στό Σβίντνικ, μιά μικρή πόλη μέ 22.000 κατοίκους στήν εἴσοδο τοῦ Λουμπλίνο, πού δημιουργήθηκε μόλις τό 1950, ὅταν ἐγκαταστάθηκε ἐκεῖ ἕνα σημαντικό ἐργοστάσιο μέσων ἐπικοινωνίας καί ἑλικοπτέρων, τό WSK. Σ'αὐτό τό ἐργοστάσιο, πού ἀπασχολεῖ ΙΟ χιλιάδες ἐργάτες, οἱ μισθοί εἶναι πολύ κατώτεροι ἀπό ἐκείνους τῶν ἐργατῶν τῆς ἴδιας κατηγορίας, σέ ἄλλες περιοχές. Ἡ δυσαρέσκεια ὑπάρχει ἀπό παλιά ἀλλά ποτέ δέν ἐκφράστηκε μέ συγκεκριμένους ἀγῶνες. Αὐτή τή φορά ὅμως ἔγινε. Τήν ὥρα τοῦ φαγητοῦ, μιά ἐργάτρια βρίσκει τήν κοτολέττα μέ Ι8 ζλότυ ἀντί γιά ΙΙ: ἀρχίζει νά διαμαρτύρεται ἔντονα καί ὕστερα ξεσπάει σέ κλάμματα ἀπό ἀπελπισία. Πίσω της, στήν οὐρά τῶν ἐργατῶν πού οἱ περισσότεροι εἶναι ἄντρες, ἀκολουθεῖ μιά ἀμήχανη σιωπή κι ἀμέσως μετά κάποιος λέει: "Φτάνει πιά. Ἄς ἀπεργήσουμε.". Κι ἔτσι, μέ τόν πιό αὐθόρμητο τρόπο, μέσα σέ λίγες ὧρες, ὅλο τό ἐργοστάσιο κατεβαίνει σέ ἀπεργία. Καμιά ἐπιτροπή, κανένας ἡγέτης, μονάχα ἕνα εἶδος συλλογικοῦ ἐνστίκτου, ὅπως στίς μέλισσες.

Οἱ ἐργάτες συζητοῦν, θυμοῦνται τίς ἀπεργίες τοῦ '70 καί τοῦ '76, ὅταν οἱ ἐργαζόμενοι ξεχύνονταν ἀμέσωςστούς δρόμους καί ἐκτίθονταν σέ μιά ἀπό τά πρίν χαμένη σύγκρουση μέ τήν ἀστυνομία. "Καλύτερα νά μείνουμε μέσα στό ἐργοστάσιο", λένε. Ὀργανώνεται μιά ἐπιτροπή περιφρούρησης γιά νά προλάβει πιθανές καταστροφές. Ἡ ἐσωτερική ἀπεργία -στήν πραγματικότητα κατάληψη- εἶναι κάτι ἐντελῶς καινούργιο γιά τούς ἐργάτες, πού ἦρθε ἔτσι, πολύ φυσικά, ἀλλά πού πίσω της ἔχει μιά μακρόχρονη ἱστορία.

Καμιά ἐφημερίδα δέ μιλάει γιά τήν ἀπεργία. Ὡστόσο, καταφθάνει ἀμέσως στό Σβίντνικ ὁ ὑφυπουργός βαριᾶς βιομηχανίας Κοπέχ. Εἶναι ὑποχρεωμένος νά μιλήσει μέ ὅλους τούς ἐργάτες μαζί γιατί δέν ὑπάρχουν ἀντιπρόσωποι· νά μιλήσεις ὅμως μέ τόσους ἐργάτες μαζί εἶναι σχεδόν ἀδύνατο. Ὁ Κοπέχ τό δοκιμάζει ἐπανειλημένα, ἀνακατεύοντας τόν πατερναλιστικό τόνο μέ τόν ἀπειλητικό. "Τό ἐργοστάσιο εἶναι δικό σας -λέει- ἐδῶ ἔχουν δουλέψει οἱ πατεράδες σας, ἐδῶ θά δουλέψουν τά παιδιά σας". "Νά στείλεις τά δικά σου παιδιά νά δουλέψουν ἐδῶ, πουτάνας γιέ.", τοῦ φωνάζουν ἀπό κάτω. Στό τέλος ἑνός λόγου, πού θά πρέπει νά ἔκρινε ἀπόλυτα πειστικό, ὁ Κοπέχ καταλήγει: "Καί τώρα λοιπόν, ἄς γυρίσουμε πίσω στή δουλειά", καί ἀρχίζει νά χτυπάει τά χέρια του· σάν ἕνας ἄνθρωπος, τό σιωπηλό πλῆθος τοῦ γυρνάει τίς πλάτες.

Ὅλα αὐτά ἔγιναν στίς ἀρχές τοῦ Ἰούλη, ὅταν ἀκόμα κανένας δέ μιλοῦσε, οὔτε κάν σκεφτόταν, γιά ἐλεύθερα συνδικάτα. Ἀρχικά οἱ διεκδικήσεις ἦταν ἀόριστες, καμιά διαπραγμάτευση δέν εἶχε ἀρχίσει. Μερικές μέρες ἀργότερα, μετά ἀπό αἴτηση τῆς κυβέρνησης, ἄρχισαν κάποιες διαπραγματεύσεις, ἀλλά μέ μιά ἀντιπροσωπεία ἐκλεγμένη ἀπό τούς ἐργάτες. Ἀρχικά οἱ ἐργατες ηθελαν νά ἐκπροσωπηθοῦν ἀπό τό ἐργοστασιακό συμβούλιο. Γρήγορα ὅμως κατάλαβαν ὅτι τά μέλη του δέν εἶχαν οὔτε τήν ἱκανότητα οὔτε τό θάρρος νά τό κάνουν. Μπροστά στή διεύθυνση μαζεύεται ἕνα πλῆθος ἐργατῶν πού φωνάζει μέ τ'ὄνομά του τόν πρόεδρο τοῦ ἐργοστασιακοῦ συμβουλίου: "Μαζούρ Μαζούρ, ἔχεις χεστεῖ ἐπάνω

σου". Σχηματίζεται μιά νέα άντιπροσωπεία πού διοργανώνει τή συλλογή τών ίδιαίτερων αίτημάτων κατά τμήμα.

Φτιάχνεται έτσι ένας κατάλογος μέ πάνω άπό 300 αίτήματα, τά πιό διαφορετικά, άπό τήν αύξηση τών τιμών μέχρι τήν έλλειψη χαρτιού ύγείας. Οί έκπρόσωποι τής κυβέρνησης τά χάνουν: μόνο καί μόνο νά μιλήσουμε γιά τόσα αίτήματα, λένε, χρειάζονται ολόκληροι μήνες. Έτσι, οί έργάτες τά χωρίζουν σέ δυό κατηγορίες: στά αίτήματα πού πρέπει νά ίκανοποιηθοΰν άμέσως καί σ'έκεΐνα πού μποροΰν νά τεθοΰν άργότερα, καί γιά τά όποΐα θά έπαγρυπνεΐ μιά έπιτροπή. Μ'αύτό τόν τρόπο, ή κυβέρνηση άναγνώρισε έκ τών πραγμάτων τούς έκπροσώπους τών έργατών, παρόλο πού αύτοί δέν έντάχθηκαν στίς ύπάρχουσες συνδικαλιστικές δομές.

Όταν οί έργάτες έπέστρεψαν στή δουλειά, τά αίτήματα πού έμεναν νά ίκανοποιηθοΰν ήταν III· τούς δόθηκε έγγραφη έγγύηση σχετικά μέ τίς αύξήσεις. Μέχρι έκείνη τή στιγμή δέν ύπήρξε κανένα αίτημα πού νά θέτει τό ζήτημα τής συνδικαλιστικής έλευθερίας.

η απεργια ξαπλωνεται στην πολη

Μετά άπό μιά βδομάδα άπεργίας καμιά έφημερίδα δέν έγραφε τίποτα γι'αύτήν. Οί έργάτες γελοΰσαν μέ τά χρονικά πού δημοσιεύονταν γιά τίς άπεργίες στήν Άγγλία ή τήν Τουρκία. Όσο προχωροΰσε ή άπεργία, ή ένταση μεγάλωνε τόσο στό Σβίντνικ όσο καί στήν ύπόλοιπη χώρα. Άρχιζαν νά ξεσπάνε καί άλλοΰ "στάσεις έργασίας". Ό κόσμος μάθαινε άπό τό ραδιοφωνικόσταθμό "Έλεύθερη Εύρώπη" ότι έγινε άπεργία στό Ούρσους καί ότι οί άπεργοί κέρδισαν τά αίτήματά τους. Άρα ό άγώνας άποδίδει, σχολίαζαν οί έργάτες. Κι άλλες άπεργίες ξεσπάνε, στό FSC, ένα μεγάλο έργοστάσιο φορτηγών, σ'ένα έργοστάσιο άγροτικών μηχανημάτων κλπ. Τέλος, στό ίδιο τό κέντρο τοΰ Λουμπλίνο, έρχεται ή σειρά τών έργατών τών σφαγείων.

(...) Ή άπεργία στά σφαγεία άρχισε όταν έπρεπε νά φορτωθεΐ κρέας στά τραΐνα πού κατευθύνονταν πρός τήν ΕΣΣΔ. Οί άπεργίες άρχισαν νά ξαπλώνονται άπό τή μία πόλη στήν άλλη.

Μιά καινούργια φάση άρχισε στίς I8 Ίούλη μέ μιάπραγματική γενική άπεργία όλης τής πόλης(...)

Στή γενική άπεργία τής πόλης ή κυβέρνηση άπάντησε μέ τήν άμεση παραχώρηση μισθολογικών αύξήσεων σέ όλους. Οί διαπραγματεύσεις διεξάγονται τώρα πιά άπό τόν Γιαγκέλσκι, τό μελλοντικό διαπραγματευτή τοΰ Γκντάνσκ.

Ύπάρχει μιά μεγάλη συμμετοχή άπό όλους τούς κατοίκους τής πόλης (...) Ή άλληλεγγύη είναι πολύ μεγάλη: κανένας δέ διαμαρτύρεται πού πηγαίνει μέ τά πόδια, ή γιά τίς μεγαλύτερες ούρές στά μαγαζιά. Όργανώνεται αύτοπεριορισμός τής κατανάλωσης, καί όλοι άσχολοΰνται μέ τό νά έξασφαλίσουν τόν άνεφοδιασμό αύτών πού έχουν άναλάβει τήν όργάνωση τής άπεργίας. Καί, πράγμα πρωτοφανές, δέν ύπάρχουν μεθυσμένοι στό δρόμο.

(...) Στίς I9 Ίούλη, ή δουλειά ξαναρχίζει. Άλλά τά άποτελέσματα είναι πιά άμετάκλητα: άνακάλυφη τής έσωτερικής άπεργίας, δημιουργία έργατικών έπιτροπών, κοινωνική άλληλεγγύη. Είναι τά πρώτα άποφασιστικά βήματα τοΰ μελλοντικοΰ κινήματος τής Βαλτικής.

Τήν έπόμενη μέρα, μερικοί νέοι συλλαμβάνονται γιά 48 ώρες μέ τήν κατηγορία ότι διέδοσαν πληροφορίες.

και τωρα... το Γκντανσκ

Έκεΐνες τίς μέρες, οί σιδηροδρομικοί προωθοΰν τό νέο αίτημα τής όλοκληρωτικής άνανέωσης τοΰ έργοστασιακοΰ συμβουλίου καί τό κάνουν πράξη: ή άπεργιακή έπιτροπή μεταβάλλεται σέ καινούργιο συνδικαλιστικό συμβούλιο. Σέ όρισμένα έργοστάσια οί άπεργιακές έπιτροπές έξακολουθοΰν νά ύπάρχουν γιά νά έπαγρυπνοΰν σχετικά μέ τήν έφαρμογή τών συμφωνιών. Σέ άλλα, τείνουν νά έξασθενήσουν καί νά διαλυθοΰν, μπρός στά έμπόδια πού τούς βάζει ή διεύθυνση τών έργοστασίων. Τά πράγματα προχωροΰν έτσι μέχρι τίς 24 Αύγούστου, όταν στό Σβίντνικ καί άλλοΰ, άρχίζουν καί πάλι οί άπεργίες. Άλλά τώρα ή αίτία είναι καθαρά πολιτική: ή άλληλεγγύη μέ τόν άγώνα στό Γκντάνσκ. Μιά καινούργια φάση έχει άνοίξει, φάση στήν όποία ή συμφωνία τοΰ Γκντάνσκ θά δώσει μιά νέα ώθηση.

ΔΥΟ ΕΡΓΑΤΕΣ ΔΙΗΓΟΥΝΤΑΙ: ΠΩΣ ΑΡΧΙΣΕ ΤΟ ΓΚΝΤΑΝΣΚ.

– Πῶς ἄρχισε ἡ ἀπεργία;

Πρῶτος ἐργάτης.
– Ἀποφασίσαμε μέ τόν Μπόγκνταν ὅτι στίς Ι4
Αὐγούστου θά πηγαίναμε στή δουλειά μιά ὥρα
νωρίτερα. Θέλαμε νά κολήσουμε στά ἀποδυτήρια
ἀφίσες πού πληροφοροῦσαν γιά τήν ἀπόλυση τῆς
Ἄννας Βαλεντίνοβιτς, ζητοῦσαν Ι.000 ζλότυ
αὔξηση καί τιμαριθμικές αὐξήσεις. Αὐτές οἱ ἀ
φίσες εἶχαν ἑτοιμαστεῖ ἀπό τό Κίνημα Νέων τῆς
Πολωνίας. Ἦταν συνολικά ἑφτά. Ἐγώ ἔφτασα πρῶ
τος καί ἀμέσως μετά ἦρθε καί ὁ Κάζικ μέ τόν
ὁποῖο εἴχαμε συμφωνήσει ἀπό τήν προηγούμενη
μέρα. Ὁ Κάζικ δουλεύει στό τμῆμα W-3. Πήγαμε
ἐκεῖ, κρεμάσαμε τήν ἀφίσα κάτω ἀπό τό ρολόϊ
καί ὁ Κάζικ στήθηκε ἐκεῖ κοντά γιά νά προσέ-
χει μήπως τή σκίσει κανείς. Στό μεταξύ ἐγώ
πῆγα στό τμῆμα ὅπου ἔπρεπε νά περιμένω τό Μπό
γκνταν. Καθώς ἀργοῦσε, ἀποφάσισα νά ἀρχίσω
μόνος μου. Ἔβαλα κόλλα στήν ἀφίσα καί τήν
κόλλησα στήν πόρτα τῶν ἀποδυτήριων, καί μετά
ἔκανα τό ἴδιο καί στά ὑπόλοιπα ἀποδυτήρια.
Τήν ὥρα πού κολλοῦσα τίς ἀφίσες ὁ κόσμος μέ
ἐπιδοκίμαζε.

– Μά ὁ κόσμος καταλάβαινε ὅτι θά ἄρχισε ἡ
ἀπεργία ;

– Ὄχι, εἴχαμε πληροφορήσει μονάχα ἕνα κλει
στό κύκλο, μόνο ἔμπιστους ἀνθρώπους. Ἀλλά ἐ-
κεῖνο τό πρωΐ, στά Ναυπηγεῖα, ἤδη μιλοῦσαν
ὅλοι γιά ἀπεργία.

– Πῶς δέχτηκαν τήν εἴδηση οἱ ἐργάτες ;

– Καλά, πολύ καλά. Ρωτοῦσαν, ζητοῦσαν ἰδιαί-
τερες πληροφορίες. Ἄρχισαν νά σχηματίζονται
πηγαδάκια. Ἄρχισα νά τούς λέω πώς ἡ ἀπεργία
ἄρχισε σέ ὅλα τά Ναυπηγεῖα καί ὅτι ἔπρεπε νά
συγκεντρωθοῦμε στήν πλατεῖα.

– Οἱ ἐργοδηγοί εἶδαν τίς ἀφίσες ;

– Καί βέβαια, ὅλοι μποροῦσαν νά τίς δοῦν, ἀ
κόμα καί ἡ Διεύθυνση.

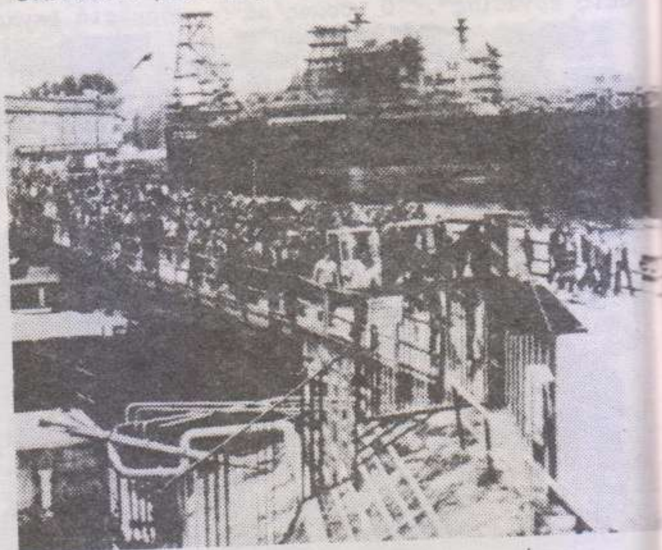
– Ἡ Διεύθυνση προσπάθησε νά ἀντιδράσει ;

– Ὄχι, γιατί γύρω ἀπό τίς ἀφίσες σχηματί -
στηκαν ἀμέσως πηγαδάκια. Φοβόταν νά ἐπέμβει.
Ὡστόσο τό πρῶτο τέταρτο τῆς ὥρας ὑπῆρχε με-
γάλη ἔνταση καί οἱ ἐργοδηγοί ἄρχισαν νά χώνο
νται. Ἔτσι, πλησίασα μιά ὁμάδα καί ἄρχισα
νά ἐξηγῶ τούς στόχους μας. Οἱ περισσότεροι
συμφωνοῦσαν μαζί μου. Ὅπως μᾶς ζήτησαν οἱ
ἐργοδηγοί, πού ἄρχισαν νά καταλαβαίνουν τί ἐ
πρόκειτο νά συμβεῖ, ἀπομακρυνθήκαμε καί ἀρχί
σαμε νά συγκεντρωνόμαστε κοντά στήν ἀποθήκη
τῶν ἠλεκτρόδιων. Ἀμέσως σχηματίστηκε μιά ὁμά
δα ἀπό 30 ἄτομα καί δίπλα της, σχηματίστηκε
ἀμέσως μιά δεύτερη, κοντά στό τμῆμα ἐργαλεί-
ων. Ἀνησυχώντας μήπως διαλυθεῖ τό πηγαδάκι,
τούς πλησίασα καί ἄρχισα νά μιλάω δυνατά γιά
τήν ἀπεργία. Ἐξήγησα πώς ἡ ἀπεργία ἀρχίζει σέ
ὅλα τά Ναυπηγεῖα καί ὅτι ἐνδιαφέρει ὅλο τόν
κόσμο γιά τήν αὔξηση τῶν μισθῶν καί τό ζήτη-
μα τῆς κυρίας Βαλεντίνοβιτς πού ἀπολύθηκε ἄ-
δικα. Ὅσο μιλοῦσα οἱ ἐργάτες ἄρχιζαν νά ζων
τανεύουν : "Πᾶμε", τούς λέω. Ἔτσι σχηματίστη
κε μιά ὁμάδα ἀπό 50 περίπου ἄτομα. Φτιάξαμε
ἕνα πανώ. Ἐκείνη τή στιγμή φτάνει ὁ διευθυ -
ντής Μπάρκ καί μᾶς ρωτάει τί συμβαίνει. "Διευ
θυντά – τοῦ λέω – κατεβαίνουμε σέ ἀπεργία ".
"Γιατί ἀπεργεῖτε ; Γιά τί πράγμα πρόκειται;"
Κι ἐγώ : "Μά λοιπόν, δέν ξέρετε νά διαβάζε -
τε ;", καί τοῦ δείχνω τό πανώ. Τοῦ δίνω ἀκό-
μα μερικά φύλλα τοῦ "Ρομπότνικ" καθώς καί τή
δήλωσή μας σχετικά μέ τήν ἀπόλυση τῆς Ἄννας.
Μετά ἀπ' αὐτό φεύγω γιά νά φωνάξω κι ἄλλους.
Ὅταν γυρίζω πίσω ἐμφανίζεται ὁ γραμματέας
τοῦ τμήματος ΡΟΡ, Μαρούζκιεβιτς πού προσπα -
θεῖ νά σκίσει τό πανώ.

Οἱ ἐργάτες ὅμως εἶναι πιό γρήγοροι καί τόν
ἐμποδίζουν. Ὁ γραμματέας φωνάζει "Τί ἱστορία
εἶναι αὐτή ;", κι ἐγώ τοῦ ἀπαντάω "Δέ σέ ἀφο
ρᾶ". Κάποιος τοῦ χώνει στά χέρια προκηρύξεις.
Κάνουν ὅλοι ἕνα κύκλο γύρω του καί ξεσπᾶνε σέ
γέλια γιατί ἔμοιαζε σάν ὁ γραμματέας νά μοί-
ραζε προκηρύξεις. Ἐγώ ὅμως φώναζα *"πᾶρτε τες
πᾶρτε τες"*, δέν ἤθελα οἱ προκηρύξεις νά βρί-
σκονται σέ τόσο ἀνάξια χέρια. Ὅταν ἐπιτέ -
λους ἔφυγε ὁ γραμματέας, μάζεψα τό πανώ καί
τούς ἔφερα ὅλους στήν πλατεῖα. Ὅλα αὐτά συνέ
βηκαν στήν περιοχή τοῦ τμήματος τῶν "ἐπικλι-
νῶν ἐπιπέδων". Ὁ κόσμος καθόταν γύρω – γύρω
στήν πλατεῖα.

Ξαφνικά ἐμφανίζεται ὁ ὑποδιευθυντής τοῦ
τμήματος, Μπρυσκόφσκι, αὐτό ἐρέθισε ἀκόμα πε
ρισσότερο τόν κόσμο. Σηκώθηκαν ὅλοι ὄρθιοι κι
ἄρχισαν νά κινοῦνται στήν πλατεία, καί σ' αὐ-
τούς ἦρθαν νά προστεθοῦν καί ἄλλοι. Ὅταν μα-
ζεύτηκαν πιά ἀρκετός κόσμος, ἀκούστηκε ἡ σει
ρήνα τοῦ γερανοῦ. Ἦταν μιά μικρή σειρήνα πού
τήν ἔβαλε μπροστά ὁ Γιόζκ. Ὁ διευθυντής ἐκ -
νευρίστηκε :"Τί θέλετε", φώναζε, "Γυρίστε στή
δουλειά", ἀλλά κανένας δέν τόν ἄκουγε. Κά -
ποιος τοῦ φώναξε : "Κοίτα τό πανώ, ἔτσι θά κα
ταλάβεις τί συμβαίνει".

Τότε φτάνει μιά ἀτμομηχανή, σταματάει κον
τά μας καί ὁ ὁδηγός ἀρχίζει νά μᾶς χειροκρο-
τάει. Μέ τόν κόσμο πού ἔχει μαζευτεῖ στήν
πλατεία πηγαίνουμε ὅλοι μαζί στό περίπτερο
τοῦ τμήματος προκατασκευασμένων. Μένουμε ἐ-
κεῖ πέντε λεπτά καί ἐμφανίζεται ὁ Γιούρεκ μέ
τήν ὁμάδα του. Ἀπό τά περίπτερα βγαίνουν ὅλο
καί περισσότεροι. Μετά ἀπό μιά στιγμή ἐμφανί
ζονται οἱ ἐργοδηγοί πού ἀρχίζουν νά τούς σπρώ
χνουν πρός τά τμήματα. Ἀλλά στά τμήματα ἡ δου
λειά ἔχει ἤδη σταματήσει, οἱ ἐργάτες παρατοῦ
σαν τά σφυριά, ἔβγαζαν ἔξω τά ἐργαλεῖα καί
ἑνώνονταν μαζί μας.

Πορεία τών απεργών από τά ναυπηγεία Λένιν
πρός τά άλλα ναυπηγεία

Δεύτερος έργάτης.

– Πῶς ἄρχισε ἡ ἀπεργία ;

– Ἔφτασα στά ναυπηγεῖα στίς 4.15 τό πρωΐ, καί δέν εἶχα πεῖ σέ κανένα ὅτι θά ἄρχιζε ἡ ἀπεργία. Στό τμῆμα μου, οἱ περισσότεροι ἐργάτες εἶναι γραμμένοι στό Κόμμα καί φοβόμουνμή πως εἰδοποιήσει κανείς καί δέν πετύχει ἡ ἀπεργία. Ἔτσι περίμενα μέχρι τήν τελευταία στιγμή. Ἐκείνη τή μέρα εἶχα συννενοηθεῖ μέ τόλού ντβικ νά μέ περιμένει. Ἀφοῦ κόλλησα τίς ἀφίσες, ἄρχισα νά μοιράζω τίς προκηρύξεις (εἶχα πεντακόσιες), σέ καθέναν πού ἔμπαινε στά ἀποδυτήρια τοῦ ἔδινα κι ἀπό μία λέγοντάς του, "διάβασε, πάρτο, σήμερα ἀπεργοῦν ὅλα τά ναυπηγεῖα !"

– Στίς προκηρύξεις ἔγραφε γιά τήν ἀπεργία ;

– Ὄχι, ἀλλά ἐγώ, τήν προηγούμενη μέρα, εἶχα ρωτήσει ὅσους ἐμπιστευόμουν τί θά ἔκαναν ἄν ἄρχιζε ἀπεργία. Σ'αὐτούς ἔδωσα τίς προκηρύξεις νά τίς μοιράσουν. Κατά τίς 6 παρά τέταρτο, μπροστά στά ἀποδυτήρια, εἶχαν μαζευτεῖ γύρω στά 30 ἄτομα. Μερικοί ἦσαν τρομαγμένοι καί ἔλεγαν "δέ θά τά καταφέρουμε, γιατί δέν ἀρχίζει ἕνα τμῆμα μέ περισσότερο κόσμο;" Τούς ἀπαντήσαμε ὅτι ἤδη ἀπεργοῦσαν τά τμήματα K3 καί K4. Σέ μιά στιγμή κάποιος λέει "δέ χρησιμεύει σέ τίποτα νά στεκόμαστε ἐδῶ πέρα, ἄς γυρίσουμε στά τμήματα". Ἐγώ προσπαθοῦσανά τό ἐμποδίσω αὐτό, ἀλλά δέν ἤμουν σέ θέση νά συγκρατήσω ὅλους τούς ἐργάτες πού σιγά -σιγά ἄρχισαν νά ἐπιστρέφουν στά τμήματα. Καταλάβαινα ὅτι, ἄν ἐπέστρεφαν στά τμήματα, ὅπου βρίσκονταν οἱ ἐργοδηγοί καί ὁ Γιάν Λαμπέντζκι, πρῶτος γραμματέας τοῦ POP καί μέλος τοῦ Κόμματος, θά κατέρρεαν ὅλα. Οἱ ἐργάτες πλησίαζαν τίς μηχανές καί τίς ἔβαζαν μπροστά.Τούς πλησίασα καί εἶπα : "Ἄς πᾶμε στό K3 καί τό K4 πού ἔχουν σταματήσει". Μιλοῦσα λίγο στήν τύχη γιατί δέν ἤξερα τίποτα τό συγκεκριμένο. Ἤθελα μόνο νά τραβήξω μαζί μου τόν κόσμο . Στό τέλος ἀποφάσισαν : "Ἄς πᾶμε λοιπόν." Ὡστόσο ὅταν σταματοῦσαν τίς μηχανές, τό ἔκαναν ἀργά καί διστακτικά. Στό τέλος ὅμως νίκησε ἡ περιέργεια νά πᾶνε στήν πλατεία. Συγκεντρώθηκαν κάπου 30 ἄτομα καί ξεκινήσαμε. Πῆρα μαζί μου τίς ἀφίσες. Δύο συνάδελφοί μου τίς τέντωσαν μπροστά τους... Φτάσαμε στήν καντίνα καί μετά συνεχίσαμε σ'ὅλα τά ναυπηγεῖα. Ἀπό παντοῦ ἔβγαιναν ἐργάτες γιά νά δοῦν τί συμβαίνει. Τούς φωνάζαμε :"Σβῆστε τίς μηχανές καί ἐλάτε μαζί μας!" Πολλοί ἑνώθηκαν μέ μᾶς. Ἡ ὁμάδα μας διέσχισε τή δεξαμενή,ἐργάτες κατέβαιναν ἀπό τά πλοῖα. Τώρα πιά εἶχαν σταματήσει τή δουλειά ἀλλά δέν ἀποφάσιζαν ἀκόμα νά ἑνωθοῦν μαζί μας. Ἔλεγαν :"Δέ δουλεύουμε ἀλλά δέ μποροῦμε ἀκόμα νά ἔρθουμε μαζί σας". Εἶναι φανερό ὅτι φοβόνταν. Φτάσαμε στό K 3 , καί εἴδαμε ἐκεῖ μιά μεγάλη ὁμάδα ἀνθρώπων,πήραμε θάρρος. Εἴμαστε πιά σίγουροι ὅτι κάτι συμβαίνει καί φωνάζαμε "ζήτω","ζήτω". Ἀπό τά γραφεῖα σχεδιοποίησης, οἱ ὑπάλληλοι καί οἱ τεχνικοί ἄρχισαν νά κοιτάζουν ἀπό τά παράθυρα. Τώρα πιά εἴμαστε πολλοί.

– Πόσοι πολλοί ; Πάνω ἀπό 100 ;

– Ναί. Ἤθελα κάποιος νά μιλήσει, γιά νά ἑνώσει λίγο τούς ἐργάτες, ἀλλά δέν εἴχαμε καιρό. Ἔπρεπε νά συνεχίσουμε. Φτάσαμε μέ τά πλακάτ στό τέρμα τῶν ναυπηγείων ὅπου μᾶς περίμενε ὁ διευθυντής Βόζικ. Ἡ πρώτη του ἀντίδραση ἦταν "Τί σημαίνουν ὅλα αὐτά ;" Τοῦ ἀπαντάω ὅτι κατεβήκαμε σέ ἀπεργία. " Μά γιά ποιό λόγο ;".Τοῦ λέω ὅτι εἶναι γιά τήν ἀπόλυση τῆς Ἄννας Βαλεντίνοβιτς." "Ἄννα Βαλεντίνοβιτς;Μά ξέρετε ποιά εἶναι αὐτή ; Ἀπολύθηκε γιά πειθαρχικούς λόγους". Ἐγώ ἀπαντάω :"Μά πῶς μπορεῖτε νά ἀπολύσετε γιά πειθαρχικούς λόγους ἕνα ἄτομο πού ἔχει πάρει χάλκινο, ἀργυρό καί χρυσό παράσημο. Ἕνα ἄτομο πού ἔχει πίσω του 30 χρόνια δουλειᾶς καί πού τοῦ μένουν 5 μῆνες γιά νά βγεῖ στή σύνταξη ;"

Ὁ διευθυντής μουρμουρίζει κάτι. Ὁ Μπόγκνταν τοῦ λέει :"Γιά τήν ὥρα δέ συζητᾶμε μαζί σας, ἔχουμε ἄλλα πράγματα νά κάνουμε, πρέπει νά προχωρήσουμε", καί τόν ἀφήνουμε ἔτσι ἀνάμεσα στόν κόσμο. Ἀφήνουμε ἀνθρώπους στή γέφυρα γιά νά ἐμποδίσουν αὐτούς πού θά ἤθελαν νά μᾶς ἐμποδίσουν νά γυρίσουμε πίσω. Φτάνουμε στίς εἰσόδους, σταματᾶμε καί κάνουμε ἑνός λεπτοῦ σιγή πρός τιμήν αὐτῶν πού σκοτώθηκαν τό 1970 καί τραγουδᾶμε τόν ἐθνικό ὕμνο. Κατευθυνόμαστε πρός τόν ἐκσκαφέα, ἀνεβαίνουμε σ'αὐτόν – πού ἀμέσως κυκλώνεται ἀπό τό πλῆθος – καί ἀρχίζουμε νά μιλᾶμε λέγοντας "πρέπει νά ἐκλέξουμε μιά Ἀπεργιακή Ἐπιτροπή. Χρειαζόμαστε ἔμπιστους ἀνθρώπους πού ἔχουν κῦρος στίς ὁμάδες. Νά παρουσιαστοῦν". Ἐκείνη τήν στιγμή φτάνει ὁ διευθυντής μέ τήν ἀκολουθία του. Ἐπειδή ἦταν ἀπό κάτω, τόν καλοῦμε νά ἀνέβει στόν ἐκσκαφέα καί τόν βοηθᾶμε νά πηδήξει. Τήν ὥρα πού ὁ διευθυντής ἀρχίζει νά μιλάει ἐμφανίζεται ξαφνικά ὁ Λέχ Βαλέσα. Ὁ διευθυντής δέν τόν εἶδε γιατί ἐρχόταν ἀπό πίσω. Ὁ Λέχ πλησιάζει τό διευθυντή καί τόν ρωτάει μέ ἀπειλητική φωνή :"Μέ ἀναγνωρίζεις ; Δούλευα 10 χρόνια στά ναυπηγεῖα καί νιώθω ἀκόμα ἐργάτης τῶν ναυπηγείων γιατί ἔχω τήν ἐμπιστοσύνη τῶν ἐργατῶν. Πᾶνε τώρα 4 χρόνια πού δέν ἔχω δουλειά. Τώρα ἀπεργοῦμε καί κάνουμε κατάληψη." Μετά ἀπ'αὐτά τά λόγια ἕναρυθμικό "ζήτω" ὑψώνεται ἀπό παντοῦ. Ἐκείνη τή στιγμή ἀποφασίζουμε νά φέρουμε μέσα στά ναυπηγεῖα τήν κυρία Βαλεντίνοβιτς, μέσα στό αὐτοκίνητο τοῦ διευθυντή. Αὐτός διαμαρτύρεται, ἀλλά ἐμεῖς τό παίρνουμε καί μετά ἀπό λίγα λεπτά τό αὐτοκίνητο τοῦ διευθυντή φεύγει καί πάει νά πάρει τήν κυρία Ἄννα.

Ἐμεῖς κατευθυνόμαστε πρός τόν ἐσωτερικό ραδιοφωνικό σταθμό.

Ἔτσι ἄρχισε ἡ ἀπεργία.

ΚΡΑΚΟΒΙΑΚΡΕΚ

Κάποιος Κρακοβιάκρεκ ἔγινε στήν Πολωνία πασίγνωστος
Γιατί πήγαινε καβάλλα σ'ἕνα ἄλογο, παίζοντας μ'ἕνα μικρό σπαθί
'Αλλά γιά μᾶς στό Γκντάνσκ δέν πρόκειται γιά παραμύθι

'Η πεῖνα μας μεγαλώνει, γι'αὐτό ἀπεργοῦμε
"Ολη ἡ Πολωνία μᾶς κοιτάζει, ὅλη ἡ Πολωνία μᾶς ἀκούει

Γιατί ξαναγεννιέται ἡ ψυχή τοῦ γέρικου Γκντάνσκ

Παλεύουμε γι'αὐτά τά δικαιώματα πού μᾶς ἔχουν πάρει

Γιά πολλά χρόνια μᾶς κορόϊδευαν
'Αλλά ὁ ἐργάτης τοῦ Γκντάνσκ ἔχει τό κεφάλι στή θέση του

Φωνάζει στή Βαρσοβία: "Αλτ! Σταματεῖστε κύριοι!

"Εχουμε δημοκρατία πού τήν κατακτήσαμε μέ τό αἷμα τῶν γονιῶν μας

Δέν ἐπιτρέπουμε νά μᾶς κυβερνάει τό ψέμμα
Σήμερα ἀντιστεκόμαστε, θέλουμε ἰσότητα
'Ο καθένας νά 'ναι λεύτερος καί νά μήν κυβερνᾶ ἡ βία

'Αλλά ὑπάρχουν κι αὐτοί πού τρέμουν ἀπό φόβο
Μπρος στήν ἐργατική δύναμη, μπρός στό Βαλέσα
Μή φοβᾶστε τόσο πολύ, δέ θά σᾶς συμβεῖ τίποτα
θά σᾶς μείνει μόνο, γιά πάντα, ἡ ντροπή κι ἡ ἀτιμία.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ

Σήμερα πού δέν ὑπάρχουν πιά πραγματικοί συνδικαλιστές
ὅπου καί νά κοιτάξεις, ὑπάρχει μόνο τό συμφέρον καί ἡ "ἀπάτη".
Ποῦ εἶναι τό ἐνδιαφέρον γιά τή ζωή τοῦ ἐργάτη;

Παντοῦ,μονάχα ἡ καρριέρα καί τό χρῆμα
Πρέπει νά δουλεύεις ἔστω κι ἄν ἡ κούραση σοῦ λυγίζει τούς ὤμους,
καί σάν ἀνταπόδοση ἔχεις τήν ἀνασφάλεια καί τόν πόνο.

"Αν θέλεις νά εἶσαι ἐλεύθερος
Μπές στή γραμμή μαζί μας
Μέ τό 'Ελεύθερο Συνδικάτο, μέ τό 'Ελεύθερο Συνδικάτο

Μέ τό 'Ελεύθερο Συνδικάτο πρέπει νά ζήσεις μαζί

Πρέπει νά σηκώσεις τή σημαία τῶν ἰδανικῶν
Καί νά τήν φέρεις στ'ἀδέρφια μας
θά εἶναι καινούργιο! θά εἶναι καινούργιο!
Καινούργιο θά εἶναι τό περιεχόμενο τῆς ζωῆς μας.

Καί ὁ ἐργάτης θά πάρει τό τιμόνι τῆς ἐξουσίας
Γιά ν'ἀλλάξει ὁ κόσμος πρόσωπο
Γιά νά μή ζοῦμε πιά μέσα στό ψέμμα καί στήν προδοσία

Γιά νά γίνουμε ὅλοι ἀδέρφια
Γιά νά ἐκτιμηθεῖ ὁ ἱδρώτας τοῦ ἐργάτη
Τά χέρια του ἀνυψώνουν τή χώρα
Γιά τήν κοινή προσπάθεια καί γιά τή δουλειά
Δῶσε μου, ἀδερφέ μου, τό χέρι.

ΤΟ ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ

Στίς 20 τοῦ 'Ιούλη 1980, ἡ 'Επιτροπή Αὐτοάμυνας τῶν Ἀγροτῶν ὅλης τῆς Πολωνίας καί ὅλες οἱ συντακτικές ἐπιτροπές τῶν ἀνεξάρτητων ἀγροτικῶν ἐκδόσεων ἔστειλαν ἕνα "μανιφέστο" στούς ἐργάτες πού ἀπεργοῦσαν :

"Πρέπει νά σᾶς διηγηθοῦμε ἕνα δυσάρεστο γεγονός. Ἡ Ἐξουσία τῆς χώρας καί τοῦ κόμματος, ἐδῶ καί 35 χρόνια, διδάσκει στήν κοινωνία τό μῖσος γιά τούς ἀγρότες. Δέ βλέπει τή δουλειά μας καί τό ρόλο μας στόν ἐφοδιασμό μέ τρόφιμα. "Ἠλίθιοι", "χωριάτες", καί "ἀλῆτες", αὐτά εἶναι ἕνα μικρό δεῖγμα ἀπό τά ἐπίθετα πού ἀκοῦμε στήν πόλη. Ἡ περιφρόνηση μέ τήν ὁποία μᾶς ὑποδέχονται στίς ὑπηρεσίες, τό μῖσος πού συχνά μᾶς δείχνουν ὅταν στεκόμαστε στήν οὐρά στά μαγαζιά, ἀκόμα καί ὅταν στά μαγαζιά μας δέ βρίσκουμε παρά μόνο ψωμί, ζάχαρη, ἀλάτι καί δημητριακά, ἄν καί ..ὄχι πάντα, ὁ κόσμος στήν πόλη τά βάζει μέ μᾶς ἄν ἀγοράσουμε κάτι. Κυκλοφοροῦν διάφοροι μῦθοι γιά τά κέρδη μας, τά πλούτη μας, καί ὅμως θά άρκοῦσε νά πάει κανείς σέ κάποιο χωριό, νά γυρίσει τά σπίτια κι ὁ κάθε μῦθος θά κατέρρεε αὐτόματα. Ἡ κυβέρνηση μᾶς διαιρεῖ καί μᾶς φέρνει ἀντιμέτωπους ἐπίτηδες, ἐμεῖς ἀντίθετα θά πρέπει συνειδητά νά ἑνωθοῦμε.

Αὐτά πού γράφουμε εἶναι τό μίνιμουμ πρόγραμμά μας γιά τίς ἀπαραίτητες ἀλλαγές, καί μετασχηματισμούς πού πρέπει νά γίνουν στήν ὕπαιθρο.

Τό ἑπόμενο στάδιο, μετά τή σταθεροποίηση τῆς οἰκονομίας θά πρέπει νά εἶναι ἡ ἀγροτική μεταρρύθμιση. Δέν πρόκειται γιά νέο μοίρασμα τῆς γῆς ἀλλά πρίν ἀπ' ὅλα γιά καινούργια δικαιώματα, γιά τή δημιουργία νέων αὐτόνομων θεσμῶν γιά ἕνα πραγματικό συνεταιριστικό κίνημα. Θά πρέπει νά φτάσουμε σ' ἐκεῖνο τό σημεῖο πού οἱ ἀγρότες νά μποροῦν νά γίνουν συνιδιοκτῆτες στό ἔδαφός τους, σέ ὅλα τά κτήματα, ἐκτός ἀπό ἐκεῖνα πού ἀνήκουν στήν ἄμυνα. Διαφορετικά θά ἀπειλούμαστε πάντα ἀπό τήν ἐπιστροφή στούς καιρούς τοῦ λιμοῦ. Ἄν τά πράγματα δέ λυθοῦν πρός αὐτή τήν κατεύθυνση, οἱ νέοι θά στρέφονται ὅλο καί λιγότερο πρός τήν ἀγροτική παραγωγή καί θά ἔχουμε ὅλο καί λιγότερη τροφή. Σέ λίγο καιρό ἡ ἐξουσία τοῦ κράτους καί τοῦ κόμματος θά πετύχει τό στρατηγικό της στόχο, θά καταστρέψει τήν οἰκιακή οἰκονομία. Τό ἐνδιαφέρον γι' αὐτήν τήν οἰκιακή οἰκονομία ἀφορᾶ ὁλόκληρο τό λαό... Ἐσεῖς στίς πόλεις καί στό ἐργοστάσιο δέν ἔχετε πραγματικά συνδικάτα, τά δικαιώματά σας δέν γίνονται σεβαστά, ἀλλά ἐμεῖς στό χωριό μᾶς μεταχειρίζονται σά φυλακισμένους. Ὁ δήμαρχος καί ὁ γραμματέας τοῦ κόμματος ἔχουν ἐπάνω μας ἀπεριόριστα δικαιώματα. Ὁποιαδήποτε στιγμή μποροῦν νά μᾶς πάρουν τή γῆ, νά μᾶς ἀπαλλοτριώσουν τό ἀγρόκτημα, νά μεταφέρουν τά παιδιά μας σέ μακρυνές σχολές, νά μᾶς ἀπαγορέψουν νά τελειώσουμε τό χτίσιμο ἑνός σπιτιοῦ ἤ ἑνός σιτοβολώνα, νά καλέσουν τό γιό μας στό στρατό, γυμνάζοντάς τον στήν Κρατική Ἀγροτική Ἐπιχείρηση ὅπου ἀντί γιά τό ὅπλα τόν μαθαίνουν νά χειρίζεται τό δρεπάνι. Ὁ δήμαρχος ἀποφασίζει γιά τό τί θά πρέπει νά καλλιεργήσουμε, πότε πρέπει νά θερίσουμε, δίχως νά παίρνει ὑπόψη ἄν μιά τέτοια παραγωγή θά μᾶς ἀποφέρει κάποια κέρδη. Συχνά, ὁ δήμαρχος δίχως τή δική μας συγκατάθεση, στέλνει στά κτήματά μας τίς κρατικές θεριστικές μηχανές γιά νά θερίσουν μέ δικά μας ἔξοδα τό σπόρο πού δέν εἶναι ἀκόμα ὥριμος. Σέ ὁρισμένες περιοχές τῆς χώρας μᾶς δίνουν καινούργια κτήματα ἐνῶ μᾶς παίρνουν πίσω τά παλιά.

Εἴμαστε ὁλότελα καταδικασμένοι στή δυσμένεια, ἀκόμα καί γιά νά πάρουμε ἕνα σακκί τσιμέντο, ἕνα σακκί κάρβουνα ἄξονες ἤ ἄλλα ὑλικά.

Γιά καθένα ἀπ' αὐτά τά πράγματα θά πρέπει νά παρουσιαστοῦμε στό διευθυντή μέ τήν αἴτηση καί κολλημένη τή σφραγίδα. Ἕνα τρίτο τοῦ παραγωγικοῦ μας χρόνου τό ξοδεύουμε, σέ διατυπώσεις ἤ σέ οὐρές ἀναμονῆς. Ὁ δήμαρχος δέν ἐλέγχεται πρακτικά ἀπό κανέναν, καί δέν μποροῦμε νά καταφύγουμε πουθενά ἐνάντια στίς ἀποφάσεις του. Στή διάρκεια τοῦ χρόνου, αὐτός μπορεῖ νά ὁδηγήσει τήν κοινότητα στήν καταστροφή κι ἐμεῖς δέν ἔχουμε δικαίωμα οὔτε νά παραπονεθοῦμε...

Σάν ἀγρότες, ἐκφράζουμε τήν ὁλόπλευρη συμπαράστασή μας σέ σᾶς τούς ἐργάτες καί ὑποστηρίζουμε τά αἰτήματά σας. Τέλος, ἄς θυμόσαστε : ἄν συνεχίσει νά καταστρέφεται ἡ ἀγροτική παραγωγή μας, δέν πρόκειται νά ὑπάρξει κρέας στίς κατσαρόλες μας οὔτε ἄλλα τρόφιμα στό τραπέζι τῶν Πολωνῶν. Ἡ ἐπιβίωση τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας ἀφορᾶ ὅλο τό ἔθνος.

Ο ΓΚΙΕΡΕΚ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΚΑΘΟΛΟΥ ΚΑΛΑ

Ἐκείνη τή μοιραία Παρασκευή τῆς καθαίρεσης, μιά ὁμάδα γιατρῶν πηγαίνει στόν Γκιέρεκ γιά λογαριασμό τοῦ κόμματος καί τοῦ ἀνακοινώνει πώς εἶναι ἄρρωστος. "Ἄρρωστος; -ρωτάει ὁ Γκιέρεκ- Καί τί ἀρρώστεια ἔχω;" "Αὐτό θά τό μάθουμε μετά τή νεκροψία."

ΓΕΙΤΟΝΙΕΣ

ΜΑΡΟΥΣΙ: ΟΙ «ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ»

Τή στιγμή πού ἡ ὑπόθεση τῆς χαβούζας εἶχε μεταφερθεῖ ἀπό τίς "παραδοσιακές"γειτονιές "φασαρίας"πού ἦταν ὁ Ρέντης τό Αἰγάλεω κλπ. σέ μιά μεσοστρωματική καί δεξιά γειτονιά ὅπως τό Μαρούσι καί κινδυνεύει πιά νά πάρει ἔκταση σ'ὅλο τό λεκανοπέδιο τότε πιά ἀρχίζει ἡ συντονισμένη ἐπίθεση τοῦ πολιτικοῦ κόσμου ἐνάντια στίς μᾶζες πού ἀπειλοῦν νά διαταράξουν τό "ἤπιο κλῖμα"καί νά δημιουργήσουν στό "πεζοδρόμιο " τούς ὅρους γιά μιά κρίση μεγάλης κλίμακας τοῦ καθεστῶτος.

"Ετσι εἶναι χαρακτηριστικό πώς ξεκινώντας μέ πρόσχημα τόν "χουντικό" δήμαρχο τοῦ Μαρουσιοῦ ΠΑΣΟΚ,ΚΚεξ καί ἀντιπολιτευόμενος τύπος ἄρχισαν νά χτυπᾶνε τήν κινητοποίηση.Μετά ἀπό *λίγο,ὅπως εἶναι γνωστό ὁ δήμαρχος ὁ ἴδιος τά ἔκανε πλακάκια μέ τήν κυβέρνηση καί ἔτσι τό πρόβλημα ὅλων ἔγινε τό πώς* θά πνίξουν τήν ὑπόθεση.'Η κινητοποίηση γιά τήν χαβούζα σταματησε ἀκριβῶς γι'αὐτό τό λόγο,τό ὅτι δηλαδή συνάντησε μιά τέτοια συμμαχία πολιτικῶν δυνάμεων ἐναντίο της πού δέν ἦταν δυνατό νά κρατήσει ἐπ'ἀόριστο.

Αὐτό φάνηκε ἀκόμα πιό καθαρά στήν περίπτωση τοῦ Φαλήρου *'Αμφιθέας ὅπου ὅλο τό δημοτικό συμβούλιο ἦταν ὑπέρ τῆς χα*βούζας καί μόνο ὁ κόσμος μαζί μ'ὁρισμένους συντρόφους ἀντιμετώπισε τά βυτιοφόρα καί τσιμέντωσε τά φρεάτια.

Τό ὅτι κάτω ἀπ'αὐτές τίς συνθῆκες ἀναστατώθηκε ὅλη ἡ'Αθή*να γιά ἕνα τουλάχιστο μῆνα,ἀρκεῖ γιά νά δείξει τό δυναμικό* αὐτῆς τῆς κινητιποίησης,τίς δυνατότητες πού θά εἶχε....ἄν:

Πέρα ἀπό τόν κόσμο καί βασικά τά λαϊκά στρώματα πού παντοῦ ἀντιμετώπισαν τίς χαβοῦζες,τήν ἀστυνομία,τά βυτιοφόρα, ἐκείνη ἡ δύναμη πού στάθηκε μπροστά στή σύγκρουση καί πού ἀπό τό Μαρούσι,μέ προβοκατόρικο τρόπο(θέλοντας δηλαδή νά τούς ἐμφανίσουν σάν ξένα στοιχεῖα)-ὁδηγήθηκε καί στό δικαστήριο ἦταν-ἡ νεολαία.

Καί ἔχει σημασία νά δοῦμε ποιά ἀκριβῶς.Ποιές ἦταν ἐκεῖνες οἱ δυνάμεις πού βρέθηκαν πίσω ἀπό τά ὁδοφράγματα;
'Ηταν βασικά τρία εἴδη νέων:
Τά παιδιά ἀπό τίς ἐργατικές πολυκατοικίες πού βρίσκονται κοντά στά φρεάτια τοῦ Μαρουσιοῦ,καί πού πολλές φορές ἦταν πολύ μικρά στήν ἡλικία.

Νέοι ἀπό τίς γύρω περιοχές συχνά μαθητές καί κύρια ἀπό τά χαμηλώτερα κοινωνικά στρώματα.
Τέλος καί αὐτό εἶναι τό καινούργιο,ἕνα σημαντικό μέρος ἀπό φοιτητές καί πού γιά πρώτη φορά βρίσκονταν σέ τέτοια ἔκταση σέ μιά λαϊκή κινητιποίηση.'Ηταν ἀκριβῶς ἡ ἔκφραση τῆς διάθεσης ἑνός κομματιοῦ τοῦ λεγόμενου νέου φοιτητικοῦ κινήματος νά βρεθεῖ κοντά στούς λαϊκούς ἀγῶνες.
'Αντίθετα ἦταν σαφής καί ἔντονη ἡ ΑΠΟΥΣΙΑ τοῦ γνωστοῦ"χώρου",τόσο τῶν ὀργανώσεων,ὅσο καί τῶν διάφορων "αὐτόνιμων " κλπ.πού μόνο ἐλάχιστοι ἀνάμεσά τους πέρασαν ἔστω καί γιά νά εἰδοῦν.'Εξ ἄλλου δέν εἶναι τυχαῖο πώς οἱ περισσότεροι "ὀργανωμένοι"σαμποτάρανε κυριολεκτικά ἀκόμα καί τίς δίκες γιά τούς συντρόφους πού πιάστηκαν,καί πῶς ἔκφραζαν ἀπόψεις παρόμοιες μέ τοῦ εἰσαγγελέα,τοῦ τύπου"τί θέλανε στό Μαρούσι"!

'Η ἕνωση αὐτῶν τῶν κομματιῶν τῆς νεολαίας,τῆς ἐργατικῆς καί μισοάνεργης νεολαίας μαθητῶν καί ἑνός κοματιοῦ φοιτητῶν ἦταν τό πιό ἀποφασιστικό καί **ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ** στοιχεῖο στά ὁδοφράγματα τοῦ Μαρουσιοῦ.'Εκεί βρίσκεται κι ὅλας ὁ δρόμος ἀπό κεῖ στή φάση πού περνᾶμε μπορεῖ νά προχωρήσει ὁτι-δήποτε.
'Από κεῖ ἐξ ἄλλου περνάει κι'ὁποιαδήποτε δουλειά στή γειτονιά. Τήν ἕνωση τριῶν στοιχείων τῆς νεολαίας.'Ενα κομμάτι φοιτητῶν,ἔστω καί μικρό τῶν μαθητῶν καί τῆς ἐργαζόμενης καί μισοάνεργης νεολαίας.

Πίσω ἀπό τά ὁδοφράγματα τοῦ Μαρουσιου βρέθηκαν γιά πρώτη φορά μαζί.

ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΧΑΒΟΥΖΑ
(Αερινοι προβληματισμοι... και σκατα)

Οἰκολογία...οἰκολογία ἀντηχοῦσαν ὅλα τά μεσοστρώματα τῆς ἑλλάδας τό ἰνστιτοῦτο...καταναλωτῶν, τό...ΕΠΟΙΖΩ καί διάφορα ἄλλα κοινωφελῆ ἱδρύματα.Καί ἡ οἰκολογία δέν ἦταν τίποτε ἄλλο γιά τόν μέσο μικροαστό τῶν 'Αθηνῶνπαρά ἡ μόλυνση, ἡ ἔλλειψη πράσινου, τά ἐργοστάσια στό λεκανοπέδιο 'Αττικῆς, τό "νεφος", κλπ.

'Η εἰσβολή τῆς "οἰκολογίας" στόν μικροαστικό κόσμο ἔμοιαζε κι'ὅλας σάν τό πέρασμα σέ ἕναν ἄλλο κόσμο, τόν κόσμο τῶν "πλούσιων",πού πιά ἀσχολοῦνται μέ "νέα" προβλήματα, ἔχοντας ξεπεράσει τά "πατροπαράδοτα".

"Ετσι ἡ ἐνασχόληση μέ τήν...οἰκολογία ἔδινε ἕνα ρίγος Εὐρώπης, ὥσπου ἦρθαν οἱ δσμές τῆς χαβούζας νά δώσουν μιάν ἄλλη δσμή καί ρίγος. Κι'αὐτό ὄχι γιατί στήν πραγματικότητα αὐτά τά προβλήματα δέν ὑπάρχουν, ὄχι πώς ἡ 'Αθήνα δέν εἶναι ἕνα σπάνιο οἰκολογικό τέρας, ἀλλά γιατί ἡ ἐνασχόληση μέ τήν οἰκολογία εἶχε ἕνα συγκεκριμμένο ταξικό ἄρωμα.

Δηλαδή ὑπῆρχαν "οἰκολογικές" ἀντιλήψεις πού ἦταν μέχρι καί καθαρά ἀντιδραστικές."Ετσι πάνω στό πρόβλημα τῆς μόλυνσης ἀπό τά ἐργοστάσια τοῦ λεκανοπέδιου καί συνοικιῶν ὁ προβληματισμός δέν ἦταν πῶς θά ὑποχρεωθοῦν τά ἐργοστάσια νά βάλουν φίλτρα καί νά πάρουν μέτρα, πού πραχτικά νά ἐξαλείψουν τή μόλυνση, ἀλλά ἡ θέση ἦταν "νά φύγουν τά ἐργοστάσια".Καί τότε οἱ 300 χιλιάδες ἐργάτες τῶν ἐργοστασίωντί θά κάνουν;θά πρέπει νά "μεταναστεύσουν"; Μιά τέτοια θέση σαφῶς δέν ἔπαιρνε καθόλου ὑπ'ὄψη της τή θέση τῶν ἐργατῶν ἀλλά μόνο καί μόνοτή θέση κάποιου ἀφηρημένου "καταναλωτή" δηλαδή τοῦ *μικροαστοῦ ὑπηρεσίας.Εἶναι φανερό* μόνο καί μόνο ἀπ'αὐτό τό παράδειγμα, (ὅπως καίἀπό ἄλλα ὅπως π.χ. αὐτά πού ἀφορᾶνε ἀντιθέσεις ἀνάμεσα στούς τουριστικούς ἐπιχειρηματίες καί στούς βιομήχανους, πού οἱ μέν πρῶτοι ἐμφανίζονται σάν "οἰκολόγοι", οἱ δέ δεύτεροι σάν ὑπέρμαχοι τῆς "ἀνάπτυξης τῆς χώρας" ὅταν πρόκειται νά ἐγκατασταθεῖ ἐργοστάσιο σέ τουριστική περιοχή),πώς τό"οἰκολογικό ζήτημα" δέν εἶναι καί τόσο ἁπλό.

'Επί πλέον ὑπῆρχε μιά ἀρκετάφολκλορική εἰκόνα γιά τό τί εἶναι οἰκολογία πού παρουσιάζονταν λίγο πολύ σάν "φυσιολατρεία" καί "ἀγάπη γιά τό πράσινο" καί ὄχι πάλη ἐνάντια στό κεφάλαιο πού τείνει νά μεταβάλει τήν ἴδια τή φύση σέ στοιχεῖο τοῦ κεφαλαίου καί ὁδηγεῖ σέ καταστροφή τῆς συνολικῆς οἰκολογικῆς ἰσσοροπίας τοῦ πλανήτη.'Ακόμη περισσότερο ἐμφανιζόταν σάν καινούργιο πρόβλημα, χωρίς νά παίρνεται ὑπ'ὄψη πώς οἱ ἐργάτες στά ἐργοστάσια καί τίς γειτονιές γιά χρόνια πολλά ἀντιμετώπιζαν τά ἴδια προβλήματα, σέ βαρύτερη μάλιστα μορφή, χωρίς ποτέ νά ὑπάρξει "οἰκολογική εὐαισθησία"(βλέπε Δραπετσώνα,'Ελευσίνα κλπ).Φυσικά δέν εἶναι κακό τό ὅτι σήμερα πού τό κεφάλαιο ὑπερκαλύπτει τό σύνολο τῶν πόλεων κι'ἄλλα στρώματα μπαίνουν στήν ἀναγκαιότητα τῆς πάλης ἐνάντια στή μόλυνση ἐνάντια στή μεταβολή τῆς φύσης σέ στοιχεῖο τοῦ κεφάλαιου.'Αντίθετα αὐτό δίνει τή δυνατότητα νάδημιουργηθεῖ ἕνα πλατύ λαϊκό κίνημα, τό σύγχρονο οἰκολογικό κίνημα, πού ὅμως δέν μπορεῖ νά εἶναι οὔτε τό ἰνστιτοῦτο καταναλωτῶν, οὔτε ἡ φολκλορική οἰκολογία.

'Αντίθετα στή χώρα μας ἡ οἰκολογία ἔχει ἀπέναντί της προβλήματα πού δέν μοιάζουν μέ ἀέρινους διαλογισμούς" ἐραστῶν τοῦ πρασίνουκαί "μοντέρνας" οἰκολογίας, ἀλλά ἔχει νά κάνει μ' ὅλη τήν ὑλική ὑπόσταση τοῦ...βόθρου.

Τό ξέσπασμα γύρω ἀπό τίς χαβοῦζες ἀποτελεῖ τό πρῶτο αὐθεντικό μαζικό, λαϊκό οἰκολογικό κίνημα στή χώρα μας.Γι'αὐτό ἐξ'ἄλλου ἴσωςδέν ἀντιμετωπίστη ε μέ τούς λεπτούς ὅρους τῆς οἰκολογίας, ἀλλά σάν ἕνα αὐθεντικό οἰκολογικό κίνημα πού ἀφοράει τή ζωή τῶν ἀνθρώπων, καί κύρια τῶν λαϊκῶν μαζῶν ἐνάντια στούς ὅρους συσσώρευσης τοῦ κεφάλαιου στή χώρα μας.

Πίσω ἀπό τό πρόβλημα τῆς χαβούζας, τῆς ἔλλειψης ὑπονόμων, τῆς αὐριανῆς αὐτοκτονίαςτῆς 'Αθήνας μπρός στή μόλυνση κρύβεται ὅλοτό πρόβλημα συσσώρευσης τοῦ κεφάλαιου ἀλά ἑλληνικά καί τῆς κρίσης αὐτοῦ τοῦ τρόπου συσσώρευσης.

Γιά 35 χρόνια μετά τόν πόλεμο ὁ κύριος τρόπος τῆς συσσώρευσης στή χώρα μας πέρναγε μέσα ἀπό τήν οἰκοδομή, καί τή συσσώρευσή της στό λεκανοπέδιο τῆς 'Αττικῆς.'Η ἀστική καί ἡ μικροαστική τάξη τῆς 'Ελλάδας εἶναι δημιούργημα τῶν οἰκοπεδοφάγων.Αὐτή ἡ συγκέντρωσηδέν ἔγινε μέσα ἀπό ἕνα πολύ μεγάλο κεφάλαιο,ἀλλά μέσα κύρια ἀπό τό μικρό καί τό μεσαῖο κεφάλαιο (πού *ἔγινε συχνά μεγάλο ἀφοῦ πέρασε ἀπό* τήν οἰκοδομή) καί παρά πέρα ἀπό τήν ἴδια τήν μή ἐμπορευματική κατοικία τῶν λαϊκῶν στρωμάτων πού συσσωρεύονταν στήν 'Αθήνα (τά αὐθαίρετα σπίτια ξεπέρασαν τίς 400.000)."Ετσι δέν *μπῆκε ποτέ τό ζήτημα κάποιας ὀργάνωσης* τῆς δόμησης, οὔτε φυσικά ἀπό τό κράτος πού ἀντίθετα ἔβρισκε πολύ συφερτική τή λύση τῆς ἄναρχης δόμησης, γιατί ἔτσι αὐτό τό ἴδιο δέν χρειαζόταν νά ἐπενδύει σέ ὑπόνομους, δρόμους, ἀστικό ἐξοπλισμό ἀλλά ἀντίθετα μποροῦσε νά ἐ*πενδύει σέ χαφιέδες καί νά μή πιέζει μέ φορο*λογία τή βάση της δηλαδή τήν λοῦμπεν μικροαστική τάξη πού γεννήθηκε καί ἀναπτύχθηκε σά στυλοβάτης τοῦ καθεστῶτος ἀπό τόν πόλεμο καί μετά."Ετσι τό ἑλληνικό κράτος βρισκότανε ἄνετα στή φάση τοῦ κράτους-χωροφύλακα χωρίς νά πολυσκοτίζεται γιά ἐξοπλισμούς καί τάτοιαύτα.

"Ολα ὅμως πληρώνονται σ'αὐτή τή ζωή. 'Από 1.200.000 κάτοικους τό λεκανοπέδιο ἔφτασε τά 4.000.000.Τά παλιά αὐθαίρετα γίνονται σιγάσιγά πολυκατοικίες οἱ λόφοι φαγωθήκανε ὅλοι καί οἱ βόθροι πιά δέν εἶναι γιά μονοκατοικίες ἀλλά γιά ὅλο καί μεγαλύτερες πολυκατοικίες.Οἱ δρόμοι φτιαγμένοι γιά...καρόδρομοι ἀντιμετωπίζουν τήν ἔκρηξη τοῦ αὐτοκίνητου καί πάει λέγοντας.'Αποτέλεσμα...αὐτό πού ἦταν εὐκολία τῆς πρώτης κυβέρνησης Καραμανλῆ,γίνεται

ὁ ἐφιάλτης τῆς δεύτερης.Σήμερα τό πρόβλημα φορτώνεται ὅλα τά προβλήματα παραγωγῆς καί ἀναπαραγωγῆς τῆς ἐργατικῆς δύναμης, ποῦ λύνονταν μέ "εἰδυλιακό τρόπο" στό παλιό σύστημα τῆς φωροκώσταινας."Ετσι ἄν στήν δεκαετία τοῦ 50 καί τοῦ 60 τό κόστος τῆς ἀναπαραγωγῆς τῆς ἐργατικῆς δύναμης ἦταν μηδαμινό (δέν χρειάζονταν ἐργατικές πολυκατοικίες, ἀντίθετα καλύπτονταν ἀπό τά αὐθαίρετα, δέν χρειάζονταν ὑπόνομους καλύπτονταν ἀπό τούς βόθρους, δέν χρειάζονταν πλατεῖες γιατί εἶχε ἀλάνες καί χωράφια) ὅλα αὐτά τείνουν νά συσσωρευτοῦν στίς πλᾶτες τοῦ κεφάλαιου σήμερα (ἡ μωρά παρθένος).

Τό ξεσήκωμα τοῦ κόσμου ἐνάντια στίς χαβοῦζες πού ἐμφανίζεται κάθε χρόνο σχεδόν μέ διαφορετική μορφή, καί πού φέτος γιά πρώτη φορά ἔφυγε ἀπό τίς λαϊκές γειτονιές γιά νά ἐμφανιστεῖ καί σέ μικροαστικές καί ὑπαλληλικές,εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἔκφραση τῶν νέων προβλημάτων πού ἀντιμετωπίζει τό κεφάλαιο στήν ἑλλάδα.

Δέν ἔχει πιά ἀπέναντί του τόν ἀγρότη πού ἔρχεται πεινασμένος στήν πόλη καί κοιτάει νάβολευτεῖ μέ ἕνα αὐθαίρετο πού γιά χρόνια χτίζει δωμάτιο-δωμάτιο, ἀλλά μέ λαϊκά στρώματα πού ἀρχίζουν νά θεωροῦν σάν ὑποχρέωση τοῦκοινωνικοῦ κεφάλαιου-δηλαδή τοῦ κράτους- ἀπέναντί τους γιά ὑπονόμους, δρόμους κλπ. γιά ἀνάληφη δηλαδή τῶν καθηκόντων τῆς ἀναπαραγωγῆς τῆς ἐργατικῆς δύναμης μέ βάση τό σημερινότης ἐπίπεδο κι'ὄχι μέ βάση τίς ἀνάγκες πού εἶχε πρίν 30 χρόνια.Γι'αὐτό οἱ λαϊκές μᾶζες δέν ἀνεχονται πιά τά σκατά.Γι'αὐτό καί αὐθόρμητα ξεπήδησε τό ἐξτρεμιστικό σύνθημα..."ἡ χαβούζα στή Βουλή".

'Η προπαγάνδα τῆς κυβέρνησης, πού πέρναγε καί μέσα ἀπό τό ΚΚεξ στήν ἀρχή καί μετά καί ἀπό τό ΠΑΣΟΚ ἦταν ἀκριβῶς αὐτή..."δικά σας είναι, τί θέλετε νά ἀναλάβει ἡ κυβέρηση:"Καί ἐδῶ ἀκριβῶς ἡ...ἐξτρεμιστική ἀπάντηση τῶν μαζῶν "τά σκατά ἀνήκουν στή Βουλή, κάντε τα ὅτι θέλετε",ἔδειχνε ἀκριβῶς αὐτή τή νέα συνειδητοποίηση πού ἀποκτοῦν οἱ λαϊκές μᾶζες, γιά τό ὅτι πράγματι τό κεφάλαιο εἶναι ἐκεῖνο πού ἀφοῦ γιά χρόνια χρησιμοποιησε τό χαμηλό κόστος τῆς ἀναπαραγωγῆς τῆς ἐργατικῆς δύναμης, μέ τό νά μή κάνει ὑπόνομους τώρα θά πρέπεινά σηκώσει τό...βάρος τῶν βόθρων καί τήν δσμή τους.

Σήμερα πιά οἱ λαϊκές τάξεις ἀπαιτοῦν ἀπό τό κεφάλαιο καό τό κράτος του νά ἀναλάβει αὐτό ἐκεῖνο πού μέχρι τώρα τό φόρτωνε στίς πλᾶτες του.

Φυσικά γιά νά γίνει αὐτό θά ἔπρεπε νά ὑπάρξει ὅλη αὐτή ἡ τεράστια συσσώρευση προβλημάτων, ἡ μεταβολή τοῦ θέματος τῆς χαβούζας σέ ὑπ'ἀριθμόν ἕνα ἐθνικό ζήτημα (γιατί ὁ κόσμος μόνο γι'αὐτό κινητοποιήθηκε πραγματικά αὐθόρμητα).

'Η 'Αθήνα ἀπό ἄνθος τοῦ ἑλληνικοῦ καπιταλισμοῦ ἀρχίζει νά μεταβάλεται ἀπό πηγήκέρδους σέ πηγή πονοκεφάλων καί αὐξημένου κόστουςγιά τό κεφάλαιο."Ετσι τό συγκεκριμμένο...οἰκολογικό κίνημα στήν ἑλλαδα κεντράρει ἀναπόφευκτα σέ ἐκεῖνα τά προβλήματα πού ἀποκαλύπτουν ἀκριβῶς τή φύση καί τίς ἀντιθέσεις τοῦ ἑλληνικοῦ κεφάλαιου (πάει νά πεῖ δέν εἴμαστε ἀκόμα στή φάση τῶν πυρινικῶν ἐργοστάσιων ἀλλά στή...φάση τῆς χαβούζας, γι'αὐτό ἐξ'ἄλλουδέν μᾶς μοιάζει γιά "οἰκολογικό" ζήτημα ἐνῶ ἀντίθετα εἶναι ἐξαιρετικά ἔντονα τέτοιο).

Καί εἶναι σίγουρο πώς ἄν μετά τό ξάπλωματῶν κινητοποιήσεων τά κόμματα τῆς ἀντιπολίτευσης δέν ἔκαναν ὅτι πέρναγε ἀπό τό χέρι τους γιά νά σταματήσουν μέσα ἀπό δημάρχους, κομματικούς μηχανισμούς κλπ. ἡ κυβέρνηση θά τήν εἶχε ἄσχημα.Ποιός ξέρει ἴσως εἴχαμε μιά παγκόσμια...πρώτη:κυβέρνηση πού πέφτει ἀπό σκατά.

ΑΠΟ ΤΟ ΡΕΝΤΗ ΣΤΟ ΜΑΡΟΥΣΙ

"Παραδοσιακά" τό ζήτημα τῆς χαβούζας εἶναι ζήτημα πού ἀφοροῦσε τίς "δυτικές συνοικίες".Κι'αὐτό ὄχι γιατί μόνο ἐκεῖ ὑπῆρχαν βόθροι, ἀλλά γιατί ἐκεῖ μέχρι σήμερα συγκεντρώνονται ἡ ἀποκομιδή καίτά βοθράδικα.Πρῶτα στήν Καβάλας μετά στό Ρέντη, μετά στό Σχιστό κ.ο.κ."Ετσι τά λαϊκάστρώματα δέν εἶχαν μόνο νά ἀντιμετωπίσουν τό ζήτημα τῆς ἔλλειφης ὑπονόμων στήν περιοχή τους καί τίς χαβοῦζες, ἀλλά θά ἔπρεπε νά ὑφίστανται καί τούς "εὐγενικώτερους"βόθρους τῆς Φιλοθέης, πού ὅλοι ἄδειαζαν στίς ἴδιες περιοχές.

Οἱ γιά χρόνια κινητοποιήσεις πού ἔγιναν στό Ρέντη, τό Αἰγάλεω κλπ. εἶχαν ὁδηγήσειστή λύση τοῦ Σχιστοῦ σάν κέντρου ξεφορτώματος.Γιά λίγο καιρό φαινότανε πώς τά πράγματα "ἡσυχάζανε"."Ομως οἱ βλάβεςστό Σχιστό ὁδήγησαν καί πάλι στό νά ξαναμπεῖ τό ζήτημα.Τά βοθράδικα ἐπανεμφανίστηκαν στό Ρέντη καί τό Αἰγάλεω.'Η ἀντίσταση πού ἐκδηλώθηκε ἐκεῖ "κοινωνικοποίησε" τό θέματῆς χαβούζας.Μπρός στό σύνθημα"ἡ χαβούζα στή Βουλή",πού ξεπήδησε στό Ρέντη ἡ κυβέρνηση ὑπερασπίζοντας τήν ἕδρα της την μετέφερε στό Μαρούσιστοῦ Ζωγράφου, στό Φάληρο κλπ.καί ἔτσι γεννήθηκε μιά νέα διάσταση στό ζήτημα τῆς χαβούζας.Μέχρι τότε σ'αὐτές τίς γειτονιές τό ζήτημα ἦτανή ἔλλειφη ὑπονόμων.Τώρα πιά ὅμως ἔγινε ζήτημα χαβούζας.

'Η μανούβρα τῆς κυβέρνησης ἦταν "ἔξυπνη".Προσπαθοῦσενά προκαλέσει ἀντιθέσεις ἀνάμεσα στούς Δήμους καί νάγλυτώσει ἡ ἴδια τό πρόβλημα. Ταυτόχρονα ὑπολόγιζε καίστά κόμματα.

"Ομως ἐκεῖνο πού τελικά ἔγινε πέρα ἀπό τίς ἀθλιότητες τῶν κομμάτων καί τῶν δήμων εἶναι πώς τό ζήτημα "χαβούζα" κοινωνικοποιήθηκε.Ξεπέρασε τά ὅρια τῶν λαϊκῶνστρωμάτων, ὅπου μέχρι τότε τά κρατοῦσε τό κράτος καί ἄγγιξε μεσοστρώματα καί τίς μικροαστικές περιοχές."Ετσιμεταβλήθηκε σέ "πανεθνικό ζήτημα".

Κι'αὐτό ἦταν κάτι τό οὐσιαστικό κοινωνικά.Φάνηκε πώς πιά ἡ ἐργατική τάξη καί τάκατώτερα λαϊκά στρώματα στριμώχνοντας τό κεφάλαιο δέν ἐπιτρέπουν μέ τήν παλιά εὐκολία τή συμμαχία μέ τά μικροαστικά στρώματα ἀλλά ἀντίθετα ὀξύνουν τήν ἀντίθεση κεφάλαιου-μεσαίων στρωμάτων. "Ετσι γεννιοῦνται νέες κοινωνικές ἀντιθέσεις πού ἐνοποιοῦν σέ ὅλο καί περισσότερα ζητήματα τά λαϊκά στρώματα ἀπέναντι στό κεφάλαιο, κερδίζοντας καί τήν "ἀνοχή" τῶν μεσαίων στρωμάτων, πού θίγονται κι'αὐτά.

ΜΕΡΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΔΟΥΛΙΑ ΣΤΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑ

Ὅταν τό κίνημα τῶν καταλήψεων βάλτωνε στίς φοιτητικές ἐκλογές, στή μία μετά τήν ἄλλη γειτονιά τῆς Ἀθήνας, ἄρχισαν νά ἐμφανίζονται πολιτικές συσπειρώσεις, τοπικές ἐφημερίδες, μουσικά καφενεῖα. Ἡ μεταβολή τοῦ χαρακτῆρα τῶν συνοικιῶν τά τελευταῖα χρόνια (μεταβολή πού πλήττει ἐργαζόμενα καί μικροαστικά στρώματα), ἕνας ἐνθουσιασμός πού ἐπικρατοῦσε στό "χῶρο" μετά τίς καταλήψεις, καί ἡ θέληση ἑνός κινήματος πού ἀναπτύσσεται, μέσα ἀπό πισωγυρίσματα, νά παρέμβει στά ἐπίπεδα πού μπορεῖ ν'ἀναπτυχθεῖ, ἦσαν τά στοιχεῖα πού ἔκαναν δυνατό τό ἄνοιγμα ἑνός μετώπου σ'ἕνα χῶρο παρθένο ἀπό πολιτικές παρεμβάσεις τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς, τή γειτονιά. Στό διάστημα πού μᾶς πέρασε, ὁ ἀρχικός ἐνθουσιασμός ἐξατμίστηκε, οἱ ἰδέες καί οἱ πραχτικές, πού ἀχνά φάνηκαν στόν φοιτητικό χῶρο, δέν ἀναπτύχθηκαν, καί λίγο ἤ πολύ ὅλες οἱ προσπάθειες μπλοκαρίστηκαν. Ἡ λειτουργία ὅμως ἀκόμα τῶν συνοικιακῶν ὁμάδων, ἔστω καί σέ ρυθμό ρελαντί, δείχνει ὅτι τό μέτωπο πού ἄνοιξε στίς γειτονιές ἐξακολουθεῖ νά ὑφίσταται καί ὅτι μπορεῖ νά διευρυνθεῖ. Ἡ ἀνομοιογένεια ὅλων τῶν προσπαθειῶν καθιστᾶ ἀδύνατη μιά συνολική κριτική τους στά πλαίσια ἑνός ἄρθρου. Ἔτσι, ἀντικείμενο τοῦ κειμένου τούτου θά εἶναι μόνο ἡ ὁμάδα τοῦ Παλιοῦ Φαλήρου.

Στό Παλιό Φάληρο, μετά τή μεταπολίτευση, εἶχε λειτουργήσει ἡ "πρωτοπόρα κίνηση", πού καθοδηγούνταν ἀπό τήν ΠΕΕΚ καί πού διαλύθηκε ταυτόχρονα μέ τή διάλυση τῆς ΠΕΕΚ. Ἔτσι, πέρυσι, μετά τίς καταλήψεις, ἕνα δυναμικό ἀπό τέως ΠΕΕΚτζῆδες, τέως Κνίτες, τέως Ρηγάδες, τέως μουλοῦδες πού ὑπῆρχε καί βρισκόταν σέ χειμερία νάρκη, τέθηκε σέ κίνηση καί ξεκίνησαν ταυτόχρονα δύο προσπάθειες. Ἡ πρώτη ἀπό μιά ὁμάδα φοιτητῶν ἤ γενικότερα ἀπό ἄτομα πού ἀντλοῦν τίς πολιτικές τους ἐμπειρίες ἀπό τό φοιτητικό χῶρο, γιά τήν ἔκδοση μιᾶς ἐφημερίδας καί τή συγκρότηση μιᾶς πολιτικῆς συσπείρωσης πού θά παρεμβαίνει στήν κοινωνική ζωή τοῦ Φαλήρου, καί ἡ δεύτερη ἀπό τόν πυρήνα κυρίως τῆς πρωτοπόρας κίνησης γιά τή δημιουργία ἑνός πάμπ. Οἱ δυό αὐτές προσπάθειες λειτούργησαν ἀνεξάρτητα ἡ μία ἀπό τήν ἄλλη, καί μερικές φορές ἦρθαν σέ ἀντιπαράθεση.

Τό πάμπ πῆρε τήν ὀνομασία "μουσικό καφεθέατρο". Ξεκίνησε δέ κάπως θεαματικά καί κατόρθωσε νά τραβήξει τά πιό ριζοσπαστικά στοιχεῖα τῆς νεολαίας, ὅπως μηχανόβιους, ροκάδες, μαθητές. Ἡ ἐλεύθερη διαμόρφωση καί διακόσμηση τοῦ χώρου του ἔκαναν ἀρκετό κόσμο νά τό θεωρήσει στέκι του

Ἀπό τότε ὅμως ἔλειψαν κάθε εἴδους πρωτοβουλίες πού θά βοηθοῦσαν νά ἐκφραστεῖ ὁ κόσμος. Γρήγορα ἄρχισε νά παγιώνεται ἕνας τρόπος λειτουργίας πού δέ διέφερε ἀπ'αὐτόν τῆς καφετέριας. Ἡ θέληση τῶν παιδιῶν πού τό δημιούργησαν νά τό κάνουν ἕνα χῶρο πού θά τήν "βρίσκει" ἡ νεολαία τῆς περιοχῆς, δέ μπόρεσε νά ὑλοποιηθεῖ ἀκριβῶς γιατί δέν ἀρκεῖ μόνο ἡ θέληση ἀλλά χρειάζονται καί μερικές πρωτοβουλίες πού θά μπορέσουν νά δημιουργήσουν ἕνα κλίμα ἐπικοινωνίας καί ἐλεύθερης ἔκφρασης ἀνάμεσα στούς θαμῶνες. Πρωτοβουλίες πού θά ἔφερναν σέ σύγκρουση μέ τήν κοινή γνώμη καί τήν ἀστυνομία ἡ ὁποία ἔκανε τό πᾶν νά ἀποφευχθεῖ μέ ἀποτέλεσμα νά ξαναγυρίσουν οἱ νέοι στίς πλατεῖες. Ἔτσι, σήμερα τό καφενεῖο φυτοζωεῖ καί τό μέλλον του εἶναι σκοτεινό.

Ἡ ἄλλη ὁμάδα ἐξέδωσε, ταυτόχρονα μέ τήν ἔναρξη τοῦ καφενείου, τό πρῶτο φύλλο τῆς ἐφημερίδας "Διάλογος". Γρήγορα συσπείρωσε γύρω της ἀρκετά παιδιά σαφῶς πολιτικοποιημένα. Μέ ἀσαφεῖς πολιτικούς στόχους, χωρίς μιά ριζοσπαστική ἰδεολογική ἀντίληψη γιά τόν τρόπο καί τούς χώρους παρέμβασης, λειτούργησε στήν ἀρχή ἀπό τό διάχυτο ἐνθουσιασμό πού ἐπικρατοῦσε ἀνάμεσά μας. Ἡ ἀνυπαρξία ἀνοιχτῆς κοινωνικῆς σύγκρουσης, παράλληλα μέ τήν κοινωνική σύνθεση τοῦ Φαλήρου, μέσοστρώματα καί πρόσφυγες κυρίως, μέ μισθωτά στρώματα καί λίγες προλεταριακές νησίδες, ἐπέτρεψαν νά κυριαρχήσει ἡ παραδοσιακή ἀντίληψη πολιτικῆς παρέμβασης καί νά διαμορφωθεῖ ἕνας ἀνάλογος χαρακτήρας στήν ἐφημερίδα, ὄχι σάν αὐτό πού περιμέναμε. Ἔτσι,

μέσα ἀπό τήν ἐφημερίδα προβαλλόταν σχηματικά ἡ ἑξῆς λογική: πηγή τῶν προβλημάτων εἶναι ἡ ἔλλειψη ἐνδιαφέροντος ἀπό τούς κρατικούς ἤ δημοτικούς ἤ κομματικούς φορεῖς, καί ἀρκεῖ ἡ δική μας, σέ ἐπίπεδο κορυφῆς καί παραγοντίστικη, παρέμβαση γιά νά μᾶς ἀγκαλιάσει ὁ κόσμος. Καί μάλιστα, μιά παρέμβαση πού κρύβει πίσω της μιά μεταρρυθμιστική λογική πού τό μόνο δυνατό ἀποτέλεσμα πού μπορεῖ νά ἔχει εἶναι νά βοηθήσει στή διαχείρηση τῶν προβλημάτων τῆς συνοικίας, χωρίς νά ἀναδεικνύει τίς αἰτίες πού τά παράγουν. Καί αὐτή ἡ λογική κρύβεται πίσω ἀπό τήν ἀποσπασματικότητα τῆς ἀρθρογραφίας. Ἔτσι, κάθε ἀρθρογράφος ἀσχολεῖται μ'ἕνα θέμα πού δέ μπορεῖ νά ξεφύγει ἀπό τά εὐρύτερα πλαίσια στά ὁποῖα εἶναι ἀπό ἄλλους τοποθετημένο, καί ἡ μόνη κριτική πού μπορεῖ νά κάνει εἶναι μέσα σ'αὐτά τά πλαίσια. Δέ μπορεῖ δηλαδή ν'ἀναπτυχτεῖ μιά συνολική κριτική πού θά διαμορφωθεῖ συλλογικά καί ἡ ὁποία θά ἐπιτρέψει, ἡ κριτική θεώρηση μιᾶς ὄψης τῆς συνοικιακῆς ζωῆς, νά γίνεται ἔξω *ἀπό τά πλαίσια τῆς ὑπάρχουσας* κατάστασης. Ἀκόμα, ὁ ἐνημερωτικός χαρακτήρας τῆς εἰδησεογραφίας, πού δέν ἔχει νά προσφέρει τίποτα, μιά καί λείπει μιά κριτική παρέμβαση στίς εἰδήσεις καί τέλος ἡ λειτουργία τῆς ἐφημερίδας σά χώρου ἐλεύθερης ἐπικοινωνίας ἀπόψεων καί ὄχι σά χώρου πού θά προωθήσει μιά καινούργια ἀντίληψη γιά τά προβλήματα τῆς συνοικίας καί θά θεωριτικοποιήσει παράλληλα τή μιζέρια τῆς συνοικιακῆς ζωῆς.

Ἔτσι, μετά τό 3ο φύλλο, ὅταν εἶχε ἀρχίσει νά παγιώνεται ἕνας χαρακτήρας στήν ἐφημερίδα, ἐκδηλώθηκαν ἄμεσα καί μέ ὀξύ τρόπο οἱ διαφωνίες, τόσο στό σέ ποιούς ἀπευθυνόμαστε, στόν τρόπο πού προβάλλονται τά διάφορα θέματα στήν ἐφημερίδα ὅσο καί γιά τή δράση μας ἔξω ἀπό τήν ἐφημερίδα. Ἐκεῖνο πού διαπιστώθηκε ἀπ'ὅλους, μέσα ἀπό τή σύγκρουση τῶν ἀντίθετων ἀπόψεων, ἦταν ἡ ἔλλειψη ἐσωτερικῶν διαδικασιῶν πού θά ἀνέπτυσσαν ἄν ὄχι μιά συνολική τουλάχιστον μιά εὐρεία καί συνεκτική ριζοσπαστική ἀντίληψη γιά τά προβλήματα τῆς γειτονιᾶς, ἡ ἔλλειψη πού δέν ἐπέτρεπε τή διάχυση τῶν διαφορετικῶν ἀπόψεων, ἡ ἔλλειψη ἐπαφῆς μέ στρώματα πού ἔχουν μιά κινητικότητα καί εἶναι πρόσφορα σέ ριζοσπαστικές ἰδέες.

Τό 4ο φύλλο συμφωνήθηκε νά 'ναι τό τελευταῖο "ἁμαρτωλό" φύλλο. Ἀπό δῶ καί στό ἑξῆς βλέπουμε νά ξεκινάει μιά διαδικασία ἐσωτερικῶν συζητήσεων γιά τή συνοικία, τό ρόλο ἑνός ἐντύπου, τά προβλήματα πού συναντάει, τά συμπεράσματα πού βγάζει, καί πού θ'ἀποτελοῦν τμῆμα τῆς ὕλης τῆς ἐφημερίδας, τή συλλογική συζήτηση ἑνός ἄρθρου πρίν γραφτεῖ ἀπό μιά ὁμάδα, καί τήν ἀνάπτυξη τῆς πρός τά ἔξω δράσης μας. Μέχρι σήμερα; ἡ μόνη παρέμβασή μας πρός τά ἔξω ἦταν, στίς ἀρχές τοῦ καλοκαιριοῦ, στό ἀποχετευτικό πρόβλημα. Κατορθώσαμε, ξεπερνώντας ἕνα σωρό τεχνικά προβλήματα, νά πληροφορήσουμε τόν κόσμο γιά τά φρεάτια πού ἐπρόκειτο ν'ἀνοιχτοῦν. Τή μέρα πού ἐμφανίστηκαν στά φε ρα πού ἐμφανίστηκαν στά φρεάτια τά βυτιοφόρα, ὁ κόσμος ἦταν ἕτοιμος. Τά βυτιοφόρα κηνυγήθηκαν καί τά φρεάτια μπαζώθηκαν. Ὁ κόσμος, ξεπερνώντας τούς δικούς μας ἐνδοιασμούς, ἦρθε σέ ἀντιπαράθεση *μέ τό δήμαρχο καί τούς κομ*ματικούς φορεῖς, πού προσπαθοῦσαν νά τοῦ ἐξηγήσουν ὅτι δέν πρέπει νά ἀντιδράσουμε, γιατί δέ γίνεται ἀλλιῶς. Ἔγινε καί συγκέντρωση, ἡ πρώτη πέρα ἀπό τίς προεκλογικές πού γίνεται στό Φάληρο, ὅπου ὁ κόσμος ἀποδοκίμασε τόν "ἀριστερό" δήμαρχο καί συμφώνησε μέ τίς δικές μας ἀπόψεις. Ἡ συγκέντρωση ἦταν τό ὅριο τῆς παρέμβασῆς μας, μιά καί δέν ἐμφανίστηκαν ξανά βυτιοφόρα, καί δέ μποροῦμε νά συντονιστοῦμε μέ τίς συσπειρώσεις τῶν ἄλλων συνοικιῶν ὅπου ἔγιναν ἐπεισόδια. Πάντως τό ἀποχετευτικό ἀποτελεῖ γιά μᾶς τήν πιό χρήσιμη ἐμπειρία.

Σήμερα βλέπουμε νά ἀποκτᾶμε ὀργανωτική ἐπαφή ἄμεσα μέ μηχανόβιους, μαθητές καί ἐρασιτέχνες ραδιο-πειρατές, καί θά κοιτάξουμε νά ἔχουμε μιά παρέμβαση στούς χώρους τους.

Ὁ χῶρος τῆς γειτονιᾶς εἶναι ἀρκετά πρόσφορος σέ πολιτικές παρεμβάσεις μέ στόχους ἀφ'ἑνός τήν ἀνάπτυξη ἑνός κινήματος ἀνάμεσα στούς μαθητές καί τή νεολαία καί ἀφ'ἑτέρου τήν ἔναρξη μιᾶς διαδικασίας πρωτοβουλιῶν πού θά ξεφεύγουν ἀπό τά διεκδικητικά πλαίσια καί θά δημιουργοῦν χώρους πού θά ἐκφράζουν μιά προλεταριακή ἀν*τίληψη γιά τή ζωή. Καί σ'αὐ*τό τό σημεῖο ἡ παρέμβαση τῶν συνοικιακῶν ὁμάδων θά εἶναι καί ἡ πιό πολύτιμη προσφορά τους.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΑΡΧΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Σκοπος αυτου του κειμενου ειναι να βαλει εναν πρωτο προβληματισμο γυρω απο τη φυσιο - γνωμια και τη διαμορφωση της θεσσαλονικης . Μια και θελει να τα δει απο τη σκοπια του κι νηματος εχει καποια συγκεκριμενα ελατηρια και στοχους.

1) Για τη διαμορφωση ενος αντικαπιταλιστι κου κινηματος, και τη γνωση της συγκεκριμε - νης παλης, χρειαζεται να ξερει κανεις καλα το χωρο που κινειται και τις αιτιες, αναγκαι οτητες ή ποθους που θα καθορισουν τα βηματα του. Δεν φτανει ποτε οποιοδηποτε γενικο επα- ναστατικο "προγραμμα" μονο του, για να λυθουν ως δια μαγειας ολα τα προβληματα. Η αλλαγη της ζωης ειναι παντα ΙΔΙΟΜΟΡΦΗ, και αρα η γνω ση της ΙΔΙΟΜΟΡΦΙΑΣ του χωρου οπως και των αν θρωπων που ζεις στοιχειωδες καθηκον.

2) Η αναγκη μιας συνθετικης πολιτικης ο- πτικης. Που σημαινει οτι δεν φτανει καθολου η αντιμετωπιση της αστικης πολιτικης και κοι νωνικης γραμμης μονο σε ωρισμενους χωρους. Η πολη ολοκληρη, καθε μετρο στους δρομους της, καθε λεπτο στα ρωλογια της βρισκεται κατω απο τη σκια της ΑΣΤΙΚΗΣ ΗΓΕΜΟΝΕΥΣΗΣ. Οχι μονο σ' εργοστασια αλλα ΠΑΝΤΟΥ ειναι αποτυπωμενα τα χναρια, η θεληση, οι σκοποι των αφεντικων και του κρατους, οι ταξικες κοινωνικες σχεσεις. Μεσα απο τη ΣΥΝΘΕΣΗ ισως μπορεσουμε να μιλη- σουμε ξανα για αντεπιθεση του κινηματος. Μι- λαμε για την πολη λες κι ειναι καποιο "πολε- οδομικο συγκροτημα". Βεβαια η πολη ειναι χω- ρος: ο δικος μας χωρος. Οι λειτουργιες της γυριζουν με τους δικους μας ρυθμους, το δικο μας χρονο, οταν δουλευουμε ή σκεφτομαστε μη- χανικα για να γιγαντωθει το τερας. Αυτη η πο λη ειναι ο δικος μας αναπηρος χωροχρονος. Πι σω απο καθε σοβαρη εξεγερση δεν βρισκεται μο νο η αφορμη, αλλα κι ολοκληρος αυτος ο ογκος των γκριζων κουτιων της, η βιαιοτητα κι η α- ποχαυνωση, ολοκληρη η ΝΕΚΡΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΤΗΤΑ της πολης.

Οι μελετες γυρω απ'τη θεσσαλονικη συγκεκρι μενα ειναι ελαχιστες κι οι λιγες που υπαρχουν ειναι κατα κανονα αρκετα προσφατες - ενδειξη για το μικρο και σχετικα προσφατο προβληματι σμο γυρω απο την πολη, που μαλιστα μενει σε επιπεδο ενδιαφεροντος ειδικων και αρχιτεκτο- νων ακομη ή δινουν την εικονα της θεσσαλονι κης σαν"μεταπρατικης" πολης.

Ποια ειναι η φυσιογνωμια, ο χαραχτηρας, η κοινωνικη συνθεση της θεσσαλονικης; Το ερωτη μα ειναι καιριο, γιατι εχει να κανει με τις ζωντανες δυναμεις που υπαρχουν στη θεσσαλονι κη, την ισχυ και τα αιτηματα που βαζουν.

1. ΑΛΛΑΓΗ ΤΗΣ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΣ

Πριν απο δυο δεκαετιες κιολας η θεσσαλονι κη ηταν απλουστατα κατι αλλο απ'αυτο που ει ναι **τωρα:**

Εκεινο που την διεκρινε κυριως ηταν το ε- μπορικο κεντρο, ισως λιγη παραπανω μιζερια και συγχρονα καποια ειδυλλιακοτητα: μικρα πε ριποιημενα σπιτακια δεν ελειπαν ουτε απο το κεντρο ακομη, κηποι, θαλασσα - πρωτη ποιοτης οδευοντας παραλιακα προς τη Νεα Κρηνη κ.ο.κ.

Αυτο που επακολουθησε ονομαζεται "γρηγορη αστικοποιηση" και η εικονα αλλαξε ραγδαια: Μεταβαινοντας στα χρονια '70, δεν ηταν απλα η εικονα του κεντρου, της παραλιας, της Ροτο

ντας, των καλντεριμιων, της ηρεμης μελαγχολι ας και του χοντρικου-λιανικου εμποριου.

Γρηγορα στην περιφερεια της παλιας θεσσα- λονικης επεκταθηκε η "αλλη" πολη: ενα συνολο βιομηχανικων περιοχων, με δικο τους οδικο δι κτυο και επεκτεινομενο "συμπλεγμα κατασκευων" κ.τ.λ.,κ.τ λ.

Συγχρονα διογκωθηκαν σε πληθυσμο συνοικι- ες που μεχρι χτες ανηκαν στα προαστια και τα περιχωρα της θεσσαλονικης: Δενδροποταμος, Κο ρδελιο, Ευοσμος, Συκιες, Νεαπολη κλπ. συνοι- κιες χτισμενες στα γρηγορα απο τον κοσμο, χω ρις σχεδιο και χωρις πολλες φορες στοιχειωδη υποδομη, που δινουν την εικονα συσσωρευσης εργατων, που ικανοποιουν στοιχειωδικα τις α- ναγκες τους και κατα κυριο λογο αναγκες στε- γασης.

Παρομοια και τα χωρια που περιζωνουν τη θεσσαλονικη ενσωματωνονται στην"περιοχη ανα- πτυξης της θεσσαλονικης. Παρα πολλα χτηματα εγιναν οικοπεδα για βιομηχανικες μοναδες και τα υπολοιπα συμπληρωνουν τους μισθους των κα τοικων που τωρα δουλευουν στα εργοστασια.

Ταυτοχρονα το ιδιο το κεντρο της θεσσαλο- νικης μετασχηματιστηκε: δεν ειναι μονο κεν - τρο εμποριου και κρατικων υπηρεσιων (γραφεια επιχειρησεων και σελφ-σερβις , εισαγωγεις - - εξαγωγεις, κομπιναδοροι και αναριχητες, δι καστικοι κλητηρες και Καϊαφες και Μαρτηδες κ.λ.π., κ.λ.π.) <u>αλλα και</u>: παντου, πριν το κα ταλαβει κανεις καλα-καλα, μεσ'στις πολυκατοι κιες τρυπωσαν και ξαπλωθηκαν χιλιες-δυο μι- κρο-ή μεγαλο-βιοτεχνιες (ιδιως γυρω στο Βαρ- δαρι και την Εγνατια) που εχοντας την τιμη να γδερνουν αλλη λιγο κι αλλη πολυ κοσμο "συ νεισφερουν στην εθνικη μας αναπτυξη". Η πα- λια πολη του κεντρου π υ κ ν ω σ ε σε πληθυ σμο, οσο και σε κεντρα της εν λογω βιοτεχνι- κης παραγωγης που ξεφυτρωνουν αλλωστε παντου.

Αν προσθεσει κανεις και το σχεδον μονιμο κυκλοφοριακο μπλοκαρισμα, εχει μια πιο πληρη εικονα.

Ολα αυτα εχουν επιβαλει μια διαφορετικη αισθηση που αποχταει κανεις ευθυς εξαρχης. Στη θεση της παλιας πολης που ειχε καποια φυσιογνωμια ιδιαιτερη, καλη ή κακη, η σημερινη θεσσαλονικηγινεται πραγματικα καπιταλιστικη πολη: η ανωνυμια και η απροσωπια, το αισθημα "να μην εισαι πουθενα", γινεται ολο και πιο εντονο. Κατι πηρε χαμπαρι ο Σαββοπουλος οταν ξαναβλεποντας την"πολη που τον εθρεψε", βρηκε πως "αυτο το πραγμα ειναι σαν να κατεβηκε μ'αλεξιπτωτο".

Για την ακριβεια η Θεσσαλονικη εχει μπει - με αργο ρυθμο - στην τροχια της συγχρονης καπιταλιστικης πολης, της πολης που παυει να ειναι πολη με την εννοια που ξεραμε: απο ενα αστικο κεντρο με σταθερη μορφη και χαραχτηριστικα (που συγκεντρωνε διοικητικες και εμπορικες λειτουργιες) γινεται μια α μ ο ρ φ η και γρηγορα ε π ε κ τ ε ι ν ο μ ε ν η ΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ. *Για να γινει κατανοητη η διαφορα,* μια πολη ειναι μια πολη˙ μια συγχρονη αστικη περιοχη ειναι ενα πολεοδομικο ακαθοριστου σχηματος σφουγγαρι, που μεγαλωνει προς ολες τις κατευθυνσεις. Βεβαια η Θεσσαλονικη δεν μπορει να συγκριθει με το γκριζομαυρο τερατουργημα της Αθηνας, αλλα στα μετρα της κανει οτι μπορει. Ετσι μας θυμιζει αλλωστε παρολες τις κλαψες αριστερων δημαρχων και λοιπων "παραγοντων" για την "Θεσσαλονικη που χανεται"τι ειναι στην πραγματικοτητα μια καπιταλιστικη πολη: συσσωρευση βιομηχανικης αναπτυξης και συσσωρρευση ανθρωπων που να υπηρετουν αυτο το σκοπο, οπως και ολων των υπολοιπων απαραιτητων για το κεφαλαιο λειτουργιων. Παρηγορια παντως για τους εν λογω "παραγοντες" αποτελει η λειτουργια της Θεσσαλονικης σαν κομβου μεταφορων και συγκοινωνιων (λιμανι κτλ.)κι η δυνητικη εξελιξη της, κανοντας το αναπτυξιακο alter ego τους να τριβει τα χερια και να ονειρευεται προτασεις για ρυθμιστικα σχεδια.

2. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗ

Σε αντιθεση με την Αθηνα, οπου οι βιομηχανιες ειναι μεσα στις Αθηναϊκες γειτονιες, στη Θεσσαλονικη οι περισσοτερες και πιο μεγαλες βιομηχανιες ειναι στην περιφερεια και εξω απο την πολη, σε βιομηχανικες ζωνες. Αυτες οι ζωνες αναπτυχθηκαν κατα μηκος των συγκοινωνιακων αξονων: της νεας και της παλιας εθνικης οδου νοτια και δυτικα, του αξονα προς τον Λαγκαδα βορεια, και προς τη Χαλκιδικη ανατολικα.

Οι κυριωτερες ζωνες συγκεντρωσης βιομηχανιων και βιοτεχνιων συνολικα ειναι κυριως 7: 1)Κεντρικη πολη - Μοναστηριου 2) Ανατολικη πολη - Γεωργικη σχολη 3) Καλοχωρι - Νεα Εθνικη 4) Διαβατα - παλια Εθνικη 5) Αξονας Λαγκαδα - - Ωραιοκαστρου 6) Σινδος 7) Θερμη .

Τα 52,8ο/ο των βιομηχανικων μοναδων και αναμεσα σ'αυτες οι πιο μεγαλες (πραγμα που σημαινει πολυ μεγαλυτερο ποσοστο απο αποψη κεφαλαιου και εργαζομενων) εγιναν μετα το 1961 και μεχρι το 1976. Πραγμα που δειχνει (εστω κι αν δεν υπαρχουν νουμερα μεχρι το 1980) τους γρηγορους ρυθμους της βιομηχανικης αναπτυξης.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΡΙΘΜΟΥ ΒΙΟΜ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΟΔΟ ΙΔΡΥΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ

περιοχη	αριθμος καταστ.	% περιοχης προ του 1940	% περιοχης 1940-1961	% περιοχης 1961-1976
Κεντρικη Θ.	124	15,3	48,4	36,3
Ανατολικη	50	14,0	50,0	36,0
Καλοχωρι	29	17,2	27,6	55,2
Διαβατα	58	10,3	31,9	58,6
Λαγκαδα	112	9,8	30,4	59,8
Σινδος	30	3,3	10,0	86,7
Θερμη	48	16,6	16,6	66,8
Συνολο	451	12,6	34,6	52,8

(Πιν. 4, απο σελ. 21, "Θεσσαλονικη" Ε.Ανδρικοπουλου κλπ.)

Στην περιοδο απο το 1970 μεχρι το 1974, απο τις 298 νεες βιομηχανιες που ιδρυθηκαν εξω απο την Αττικη, οι 140 εγκατασταθηκαν στο νομο Θεσσαλονικης.

Οι μεγαλυτερες βιομηχανιες υπερεχουν σε τρεις περιοχες: Διαβατα, Λαγκαδα-Ωραιοκαστρο και Σινδο, ενω μεσαιες σε Σινδο και Θερμη.

Σχεδον ολοκληρωτικα νεες βιομ. περιοχες ειναι η Σινδος και η Θερμη, ενω ακολουθουν ο Λαγκαδας, τα Διαβατα και το Καλοχωρι.

Η υπεροχη του παραγωγικου χαραχτηρα της Θεσσαλονικης φαινεται και απο το ρολο του λιμανιου: στο λιμανι του Πειραια υπερεχουν οι εισαγωγες για την καλυψη των αναγκων των συσσωρευμενων στην πρωτευουσα μεσοστρωμματων˙ ενω στο λιμανι της Θεσσαλονικης υπερεχουν συνολικα των παραγομενων ή επεξεργαζομενων προϊοντων.

3. ΣΥΝΘΕΣΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Ακομα και εμπειρικα μπορει να το διαπιστωσει κανεις, πως στη φυσιογνωμια της Θεσσαλονικης επαψε ναχει τοσο βαρος ο μεταπρατισμος και τωρα το βαρος πεφτει στην καπιταλιστικη παραγωγη. Φτανει να δει κανεις τα εργοστάσια, τις γειτονιες, τα σμαρια που διασχιζουν στα σκοτεινα ακόμα όλες τις γωνιες της πόλης, πηγαινοντας στο καθημερινο τους ξεζουμιστήρι.

Θα μπορουσε ομως να διαπιστωθει ριχνοντας και μια ματια στους αριθμους:

Το 50% του ενεργου πληθυσμου ειναι χειρωνακτες και περίπου 70% είναι μισθωτοι. Ο ενεργος πληθυσμος που ασχολειται στο δευτερογενη τομέα (βιομηχανια,υποδομη) φτανει το 44,3% (ξεπερνώντας το αντιστοιχο 40,5% της Αθηνας και το 43,1% της Πατρας).

Αλλα και ανάμεσα στους εργαζόμενους σημαντικο ποσοστο είναι γυναίκες, και ακόμα παιδια ή εφηβοι. Ετσι 42% των ημερομισθιων στη Θεσσαλονίκη ειναι γυναίκες, ενω μόνο 34,8% στην Αθηνα και 34,4% στο σύνολο της χωρας.

Ο πληθυσμος της Θεσσαλονικης αυξηθηκε τις τελευταιες δεκαετιες ακριβως με βαση την αυξηση του παραγωγικου της ρολου: απο το 1961 μεχρι το 1971 σχεδον διπλασιαστηκε απο 380.65 σε 557.360 φτανοντας σε ρυθμο αυξησης 46,5%. Η αυξηση αυτη βεβαια οφειλεται στην εσωτερικη μεταναστευση. Το 50% των εσωτερικων μεταναστων στη Μακεδονια μεταξυ '66-'71 κατευθυνθηκε στη Θεσσαλονικη.

Το βαρος των μεσοστρωμματων στη Θεσσαλονικη - οπως φανηκε και παραπανω - ειναι μικροτερο συγκριτικα με την Αθηνα, που συγκεντρω-

νει υπερογκες διοικητικες λειτουργιες. Το παλιο ακομα μικροαστικο εμποριο εχει υποχωρησει βαθμιαια ενω πληθαινουν τα νεα μισθωτα στρωμματα. Ακομα και τα μεσαια στρωμματα που σχετιζονται με τη διανοηση, τους εκδοτικους οικους κλπ. ειναι συσσωρευμενα στην Αθηνα, ενω στη Θεσσαλονικη εχουν πολυ μικροτερο βαρος.

Στη Θεσσαλονικη ζυγιζουν κι αντικειμενικα εχουν μεγαλυτερο βαρος, δυο κοινωνικες σιλουετες: η εργατικη ταξη κι απ'την αλλη οι φοιτητες και σπουδαστες.

4. ΤΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΟ ΓΚΕΤΤΟ

Το πανεπιστημιο ενω στην Αθηνα εχει σκορπισμένες τις σχολες μεσα στην πολη, στη Θεσσαλονικη ειναι ολοκληρο συγκεντρωμενο πανω απο την Εκθεση.

Η συγκεντρωση που παρουσιαζει, διευκολυνει την πολιτικη ζυμωση, τις κινητοποιησεις και την πολιτικη συμμετοχη του κοσμου.

Οι 40000 φοιτητες, μεγαλο ποσοστο σε σχεση με τον πληθυσμο, παιζουν σοβαρο ρολο για την κοινωνικη, πολιτικη και οικονομικη ζωη της πολης.

Με την φιλελευθερη παραδοση και την ευαισθητοποιηση απεναντι σε νεες ιδεες και αναγκαιότητες, μπορουν να αποτελεσουν ο φοιτητικος και γενικοτερα ο σπουδαστικος χωρος ενα ιδεολογικο-πολιτικο εργαστηρι πολυτιμο για τις καινουριες πολιτικες εξελιξεις. Αλλωστε τα τελευταια χρονια αποδειχτηκε οτι με βαση δικες και ιδιαιτερες αντιθεσεις (νομος 815, τροπος εκπαιδευσης) μπορει να αποτελεσει ενα κεντρο ζυμωσης και πολιτικης αντεπιθεσης.

Η συγκεντρωση του πανεπιστημιου που πολλες φορες διευκολυνει αυτες τις εξελιξεις,απο την αλλη κραταει σε αποσταση τους φοιτητες απο τον κοσμο και τους κλεινει στον δικο τους σχετικα ανετο μικροκοσμο, σ'ενα χρυσο γκεττο. Οσο για τα ΚΑΤΕΕ, που εχουν συγκεντρωθει μακρια απο το κεντρο, στη Σινδο, ειναι δυσκολη ακομα και η επαφη με τις γενικοτερες εξελιξεις.

Σχεση με την αδιαφορια των φοιτητων για τον κοσμο έχει και μεταβατικη τους κατασταση, το γεγονος οτι αρκετοι απλως φιλοξενουνται μεχρι να παρουν το πτυχιο και φυσικα η μελλοντικη ταξικη τους θεση.

Φυσικα το προβλημα αυτο δεν λυνεται απλα "ηθικα": Η ωριμανση της συνειδησης ενοτητας θα αναπτυχθει μεσα απ'την ιδια την οργανικη εξελιξη ενος αντικαπιταλιστικου σπουδαστικου κινηματος που ξεπερναει τα κλαδικα του συμφεροντα, φτανοντας σε γενικοτερους στοχους.

Παντως και απο τωρα η δυναμικη του φοιτητικου - σπουδαστικου χωρου που συγκεντρωνει γυρω του και ενα κομματι μη σπουδαζουσας νεολαιας, δυναμικη που βγαινει απο την δυνατοτητα να επηρρεαζει ιδεολογικα, ειναι αρκετα σαφης.

5. ΜΕΡΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με βαση αυτη την συνθεση και μεταβολη της Θεσσαλονίκης μπορουμε να πούμε πως η πολιτικη και κοινωνικη εξελιξη οπου κατευθυνεται και που πρεπει κανεις να συλλαβει απο τωρα, είναι διαφορετικη απ'αυτη που ονειρευονται οι "παραγοντες" των καθε λογης κομματων: Δυστυχως ή ευτυχως, η Θεσσαλονικη δεν ειναι η Δραμα του 1970 που γυρευε εργοστασια για να δουλεψει, ουτε η Καβαλα που ζηταγε πετροχημικα, ουτε η Κοζανη που ζηταγε "τοπικη αναπτυξη".

Και αν υπαρξουν τετοια αιτηματα θαναι σε τριτευον πλανο. Αλλωστε απο τους ηδη μεχρι τωρα αγωνες ειχαμε ειτε διεκδικησεις γυρω απο το επιπεδο ζωης - καταναλωση και στεγαση (οπως τα προσφατα οδοφραγματα της Σταυρουπολης) - ειτε αμεσα εργατικους αγωνες. Οι διεκδικητικοι αγωνες (με αντιπαλο το κεφαλαιο και το κρατος) εχουν κυρια αντικαπιταλιστικο χαρακτηρα.

Η παλια πολη με τα παραδοσιακα μικροαστικα στρωματα αλλαξε και μαζι σαν κυριες κοινωνικες φιγουρες εμφανιστηκαν οι εργατες μαζι με τους σπουδαστες - φοιτητες. Πραγμα που βαζει το ιδιο παντα προβλημα της σ υ ν δ ε - σ η ς των δυο αυτων κοινωνικων κατηγοριων που ομως δεν ειναι τοσο απλη, αν υπολογισουμε πως μεχρι τωρα τα κινηματα στους δυο αυτους χωρους δεν συγχρονιστηκαν, βγηκαν σε διαφορετικες εποχες: Μεχρι το '77 που ηταν σε ανοδο οι εργατικοι αγωνες, το φ.κ. λιβανιζε την "εθνικη ανεξαρτησια" και την αστικη δημοκρατια, ενω τωρα που φαινονται οι αρχες ενος αντικαπιταλιστικου σπουδαστικου κινηματος οι εργατικοι αγωνες βρισκονται σε υφεση.

Ενα αλλο ζητημα βγαινει στο προσκηνιο απο την αλλαγη στον τροπο ζωης και στην οικογενεια κατα την μεταβαση απο το χωριο στην πολη (για εργατικα στρωματα) και απο την μεταβολη των ιδιων των μικροαστικων στρωματων της πολης προς την προλεταριοποιηση τους: η παλια οικογενεια του χωριου ή η μικροαστικη και το ελληνικο "σοΐ", δεν καταφερνουν να κρατησουν το ρολο τους, και μαλιστα τοσο περισσοτερο οσο η καταστροφη των μεσαιων στρωματων γινεται σε επιπεδο νεολαιας. Ειναι φυσικο ετσι που η νεολαια γινεται τοσο ευαισθητη και ανοιχτη σε νεες κοινωνικες ιδεες: αυτονομηση της προσωπικης ζωης, προβληματισμος και ρηξη σε σχεση με την οικογενεια, αναζητηση νεων τροπων ζωης,κλπ.

Πραγμα που σημαινει οτι η "πολιτιστικη επανασταση" και η αναγκη επεμβασης σε ιδεολογικο και πολιτιστικο επιπεδο ειναι αναποσπαστη και απαραιτητη για την ανοιχτομυαλη και επαναστατικη πολιτικη δραση και μαλιστα δεμενη με την νεολαιΐστικη αμφισβητηση.

Εδω εχει σημερα να συνεισφερει το σπουδαστικο κινημα μαζι με την λαΐκη νεολαια, σ'αυτη την ιδεολογικη - πολιτιστικη ρηξη τοσο με την παλια παραδοση όσο και με την ανωνυμη τερατωδια και αδιαφορια της συγχρονης πολης (το μονο γνησιο ενδιαφερον της είναι αυτο των διωκτικων αρχων) και στην δημιουργια μιας νεας ΠΡΟΣΩΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗΣ και ταυτοχρονα ΜΟΝΤΕΡΝΑΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ.

Ο κοινωνικος χαραχτηρας εχει μεγαλυτερο βαρος στη Θεσσαλονικη και επειδη ειδικα εδω οι πολιτικες εξελιξεις επηρρεαζουν λιγοτερο τη ζωη της πολης απ'ο,τι στην Αθηνα (που ειναι στο "κεντρο των εξελιξεων")· πραγμα που πρεπει να το λαβει κανεις υποψιν και για την διαμορφωση της πολιτικης επεμβασης.

Η δυνατοτητα πολιτιστικης - πολιτικης δρασης και η συνενωση των δυο κοινωνικων δυναμεων (εργατες - σπουδαστες) σε μια μη αποστεωμενη βαση,ειναι τα βασικα προβληματα.

Καθε κουβεντα για "νεο κινημα" στην Ελλαδα δεν δινει κοκκο παραπανω γνωσης, στο βαθμο που δεν μπορει να μας φωτισει για την παραπερα προοπτικη αυτου του κινηματος: την πολιτιστικη - επαναστατικη δραση, τον καταλυτικο ρολο του σε σχεση με ολη την κοινωνι

εργατικοι αγωνες

ΙΟΥΝΗΣ '80 - ΟΧΤΩΒΡΗΣ '80

Ξενοι εργατες

Στίς II, I2 καί I3 'Ιούλη ἀπέργησαν στό Κλωστοϋφαντουργεῖο τοῦ Καρέλα, στό Λαύριο, 200 Αἰγύπτιοι ἐργάτες, μέ αἴτημα νά τούς δοθοῦν εἰσιτήρια γιά διακοπές στήν πατρίδα τους.

Πρόκειται τελικά γιά τήν πρώτη ἀπεργία ξένων ἐργατῶν πού γίνεται ἀποκλειστικά γιά δικά τους αἰτήματα, καί πού ἔρχεται νά ξαναβάλει τό θέμα τῶν ξένων ἐργατῶν. θέμα πού εἶναι ταμπού γιά τό κίνημά μας. Καί ἐπιπλέον βυθισμένο στό σκοτάδι.

Μιά πρώτη δουλειά εἶχε γίνει τό 1974-75, μετά τήν ἀπεργία τῆς NATIONAL CAN, ὅπου συμμετεῖχαν οἱ Πακιστανοί ἐρ

γάτες πού δούλευαν ἐκεῖ. Τότε, ἀπό τά ἀτελῆ στοιχεῖα πού ὑπῆρχαν, ξέραμε πώς οἱ ξένοι ἐργάτες ἔφταναν τίς 50 μέ 70 χιλιάδες ἄτομα πού ἀπασχολοῦνταν στίς χειρότερες καί πιό κακοπληρωμένες δουλειές, χωρίς χαρτιά, κρέας γιά τίς μηχανές τῶν ἀφεντικῶν. Τότε, ἡ πολιτική τῆς κυβέρνησης ἦταν νά στείλει κατά χιλιάδες τούς Πακιστανούς ἐργάτες πίσω, μαντρώνοντάς τους κατά ἑκατοντάδες στά τραῖνα, καί κάτω ἀπό τά χειροκροτήματα τοῦ σκυλολογιοῦ τῆς ἀντιπολίτευσης.

Στή συνέχεια ὅμως, οἱ ξένοι ἐργάτες ἐπέκτειναν τήν παρουσία τους στά καράβια, ὅπου ξεπερνοῦν τίς 50.000 καί ἀποτελοῦν πιά τήν πλειοψηφία τῶν κατώτερων πληρωμάτων. Παντοῦ, σ'ὅλα τά καράβια πιά, οἱ ἕλληνες εἶναι τά "στελέχη", καί οἱ ξένοι ἐργάτες τά ὑποζύγια. 'Απέναντι σ'αὐτή τήν κατάσταση, αὐτό πού βρίσκουν νά ποῦν οἱ σοσιαλ- φασίστες, δέν εἶναι πῶς θά ἐξασφαλιστεῖ ἴσος μισθός καί συνθῆκες δουλειᾶς γιά τούς ξένους ἐργάτες, ἀλλά ὅτι θά πρέπει νά μποῦν ἐμπόδια ἀπό τό κράτος στήν πρόσληψη "χαμηλόμισθων ξένων" πού ρίχνουν τά μεροκάματα καί "παίρνουν τίς δουλειές" ἀπό τούς Ἕλληνες ναυτικούς.

Ὅμως, τά 2-3 τελευταῖα χρόνια ἀρχίζουν νά αὐξάνονται καί πάλι οἱ ξένοι ἐργάτες καί στό "ἐσωτερικό", καί ὄχι μόνο στά καράβια. Ἄλλωστε πάρα πολλοί ἐργάτες πού ξεμπαρκάρουν καί δέ βρίσκουν καράβι, βρίσκουν δουλειά σέ κάποιο ἐργοστάσιο, ἑστιατόριο, μπάρ, ξενοδοχεῖο ἤ ἀκόμα καί σέ ἀγροτικές δουλειές. Πρόσφατα εἴδαμε, μέσα ἀπ' τήν ἀπεργία στήν ΕΛΣΑ καί τήν ἀπόλυση 'Ιρακινῶν ἐργατῶν, ὅτι μόνο οἱ 'Ιρακινοί χριστιανοί ἐργάτες ξεπερνοῦσαν τίς 3 χιλιάδες. Στό Λαύριο, σέ πολλά ἐργοστάσια ἐπεξεργασίας ἀλουμίνιου καί κατασκευῆς κονσερβῶν (ΕΛΣΑ, NATIONAL CAN, ΑΝΟΕΛΛ), οἱ ξένοι ἐργάτες γίνονται ὅλο καί περισσότεροι. Τό κεφάλαιο, γιά νά ξεπεράσει τήν κρίση, γιά νά κρατήσει χαμηλά τό κόστος τῆς ἐργατικῆς δύναμης, προσπαθεῖ καί πάλι μ'ὅλους τούς τρόπους νά φέρει ξένους ἐργάτες

Καί ὁ κίνδυνος εἶναι πράγματι τεράστιος γιά τό ἐργατικό κίνημα. 'Ο κίνδυνος διάσπασης τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος μέ τή μεταβολή τῶν 'Ελλήνων σέ κάποια "ἀριστοκρατία" σέ σχέση μέ τούς ξένους ἐργάτες εἶναι πραγματικός στά χρόνια πού ἔρχονται, στό βαθμό πού θά αὐξηθοῦν οἱ ξένοι ἐργάτες.

Ἤδη, γιά παράδειγμα, εἶναι χαρακτηριστική ἡ περίπτωση τῆς ἀπεργίας ἐργατῶν φαράδων στή Θεσσαλονίκη ἐνάντια στούς ἰδιοκτῆτες τῶν καϊκιῶν πού ἀπειλοῦν νά φέρουν ξένους ἀπό τήν Αἴγυπτο, ἀπεργία πού ἔγινε φέτος τό καλοκαίρι.

'Η μόνη κατεύθυνση ἀπέναντι σ'αὐτό τό πρόβλημα εἶναι τό πλησίασμα τῶν ξένων ἐργατῶν, ἡ πάλη γιά νά ἀποκτήσουν δικαιώματα καί χαρτιά, νά πάψει ἡ τρομοκρατία τῆς ἀστυνομίας, νά μπεῖ φραγμός στήν ὑπερεκμετάλλευση.

- - - - -

Απεργιες στις πολεμικες βιομηχανιες

'Από τίς I8 Σεπτέμβρη, ξεκινώντας ἀπό τήν ΠΥΡΚΑΛ τοῦ 'Υμηττοῦ, ὅπου δουλεύουν 2 χιλιάδες ἄτομα, ἄρχισε μιά σειρά ἀπεργιῶν στίς πολεμικές βιομηχανίες.

Στίς I8 Σεπτέμβρη γίνεται 24ωρη ἀπεργία στήν ΠΥΡΚΑΛ, στίς 24 Σεπτέμβρη 48ωρη, μέ συμμετοχή καί τῆς ΠΥΡΚΑΛ 'Ε-

α. Σ'αυτα τα πλαισια πρεπει να αντιμετωπιστουν εξονυχιστικα : ολες οι δυνατοτητες παρεμβασης (απο την πληροφορηση, ιδεολογικη ζυμωση, δημιουργια νεολαιΐστικων κεντρων, μεχρι την ερευνα ολων των πλευρων της σημερινης ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ και ΤΡΟΠΟΥ ΖΩΗΣ του κοσμου), οπως και η ηδη υπαρχουσα πολιτικη - κοινωνικη - πολιτιστικη μορφολογια της Θεσσαλονικης και οι εστιες που θα διευκολυνουν την εξαπλωση των νεων αντικαπιταλιστικων ιδεων.

λευσίνας (σύνολο 3.000 ἐργάτες). Στίς 30 Σεπτέμβρη, πάλι 48ωρη Υμηττοῦ-Ελευσίνας. Τέλος, στίς 7 Ὀκτώβρη, νέα 48ωρη μέ συμμετοχή καί τῶν ὑπόλοιπων ἐργοστάσιων (ΠΥΡΚΑΛ Λαυρίου καί ΛΑΡΚΟ), σύνολο 5.000 ἐργάτες. Κάθε φορά οἱ ἀπεργίες συνοδεύονταν μέ πορεῖες στό κέντρο τῆς Ἀθήνας.

Στίς ΙΟ Ὀκτώβρη γίνεται ἀπεργία στήν Ἀεροπορική Βιομηχανία ὅπου δουλεύουν 2.500 ἄτομα καί οἱ κινητοποιήσεις συνεχίζονται μέχρι τίς ἀρχές Νοέμβρη.

Ἄσχετα τελικά ἀπό τά ἴδια τά αἰτήματα τῶν ἀπεργιῶν πρόκειται γιά κάτι μέ τεράστια σημασία. Σέ ἐργοστάσια ὅπου τό φακέλλωμα καί ὁ ἔλεγχος είναι ἐπισημοποιημένα, ὅπουστήν οὐσία δέν είχε ποτέ γίνει μιά πραγματική κινητοποίηση, ξεσηκώνονται δυό κατηγορίες ἐργατῶν: ἀπό τή μιά οἱ "κολασμένοι" τοῦ Μποδοσάκη, πού ρισκάρουν κάθε μέρα τό τομάρι τους γιά τό κεφάλαιο καί τήν "ἐθνική ἀσφάλεια", καί ἀπό τήν ἄλλη οἱ τεχνικοί καί είδικευμένοιτῆς ἀεροπορικῆς βιομηχανίας.

Στήν περασμένη ΡΗΞΗ εἴχαμε τονίσει πώς τά τελευταῖα χρόνια, ὁ μόνος κλάδος τῆς βιομηχανίας πού ἀναπτύχθηκε μέ σχετικά φηλούς ρυθμούς ἦταν ἡ πολεμική βιομηχανία. Ἐκεῖ οὐσιαστικά ἔγιναν καί οἱ μόνες σημαντικές κρατικές ἐπενδύσεις. Οἱ κινητοποιήσεις πού ἔγιναν σ'αὐτές τίς βιομηχανίες, πέρα ἀπό τή σημασία πού ἔχουν μιά καί τό ἐργατικό κίνημα γιά πρώτη φορά κατορθώνει νά προχωρήσει σέ κινητοποιήσεις σ'αὐτό τόν τομέα. πού ἐλέγχεται ἀσφυκτικά ἀπό τό κράτος, ἀλλά καί γιά κάτι ἀκόμα. Ὅπως εἴπαμε, οἱ πολεμικές βιομηχανίες εἶναι ὁ τομέας τῆς βιομηχανίας πού γνώρισε τή μεγαλύτερη ἀνάπτυξη τά τελευταῖα χρόνια. Τό κεφάλαιο συσσσωρεύτηκε ἐκεῖ. Οἱ ἐργατικές κινητοποιήσει ς σ'αὐτόν ἀκριβῶς τόν κλάδο, δείχνουν πώς ἡ ἐργατική τάξη "παρακολουθεῖ" αὐτή τήν κίνηση τοῦ κεφάλαιου καί παρεμβαίνει ἀκριβῶς ἐκεῖ ὅπου συγκεντρώνεται.

Τα «μεγαλα γυμνασια» της ΓΣΕΕ

Πολοί ἀπόρησαν ἀπό τό γεγονώς ὅτι ἡ ΓΣΕΕ κήρυξε γενική ἀπεργία γιά τίς ΙΟ Νοέμβρη Ὅμως αὐτή ἡ νέα "ἀγωνιστική" στάση προετοιμάζονταν ἀπό καιρό. Ὅλη τήν τελευταία περίοδο ἡ ΓΣΕΕ προσπαθεῖ νά "ξεκολλήσει" ἀπό τήν προηγούμενη τοποθέτηση τῆς ὁλοκληρωτικῆς ταυτισης μέ ἥν κυβέρνηση καί νά παρουσιαστεῖ σχετικά "αὐτόνομη"(;)

Καί σέ σχέση μ'αὐτό ἔχει ἤδη πάρει ἕνα σύνολο ἀπό μέτρα

Κατ'ἀρχήν στό τελευταῖο γενικό συμβούλιο, πού ἔγινε τόν περασμένο μῆνα ὑποσχέθηκε ἐφαρμογή τῆς ἁπλῆς ἀναλογικῆς σέ ὅλες τίς συνδικαλιστικές ἐκλογές, ἐνῶ ταυτόχρονα ὑποτίθεται ὅτι πῆρε "μέτρα" γιά νά ἐκκαθαρίσει τά μητρῶα της ἀπό ἀνύπαρκτα σωματεῖα. Τέλος, κι'αὐτό εἶναι ἴσως τό σημαντικώτερο γιά τούς ἐργατοπατέρες, ἀποφάσισε νά ἀποχωριστεῖ χρηματικά ἀπό τό κράτος – ἀπ'ὅπου μέχρι σήμερα μέσω τοῦ κρατικοῦ ΟΔΕΠΕΣ τροφοδοτοῦνταν σέ "ρευστό" ὁ ἐργατοπατερίστικος μηχανισμός–καί να' γίνει "ἀνεξάρτητη". Ἔτσι σύμφωνα μέ τό νέο σχέδιο τῆς ΓΣΕΕ, αὐτή θά χρηματοδοτεῖται ἀπ'εὐθείας ἀπ τό μισθό τῶν ἐργατῶν, πού θά τόν παρακρατοῦν οἱ ἐργοδότες ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ. Ἔτσι θά "γερμανοποιηθεῖ" καί ἡ ἄθλια κρατική ΓΣΕΕ τῆς χώρας μας. Ὅμως τά πράγματα δέν ἔμειναν μέχρι ἐκεῖ καί μόνο, ἀλλά στό τελευταῖο ἐθνικό συμβούλιο αὐξήθηκαν τά μέλη τῆς διοίκησης τῆς ΓΣΕΕ ὥστε νά "κάνουν χῶρο" καί στά μέλη τῆς ΠΑΣΚΕ.

Τέλος ἡ τελευταία "κορώνα", εἶναι ἡ ἀνάληψη ἀπό τή ΓΣΕΕ ἐκείνων τῶν διεκδικήσεων τῆς συνδικαλιστικῆς ἀντιπολιτευσης πού "ἀποτελοῦν πάγια αἰτήματα τῆς ἐργατικῆς τάξεως" – τιμαριθμικές αὐξήσεις, 5ημερου,40 ὡρῶν δουλειᾶς κλπ. Καί ἀπό πάνω καί πανεργατική ἀπεργία.

Φυσικά ὅλα αὐτά δέν ἀποτελοῦν παρά προσπάθεια ἐλέγχου τῆς δυσαρέσκειας τοῦ κόσμου. Ὁπωσδήποτε σέ τελική ἀνάλυση ἔτσι εἶναι, ὅμως ὑπάρχει καί ἕνα–ἤ μᾶλλον δύο– καινούργιο δεδομένο.

Τό ἕνα εἶναι ἡ προσεχής εἴσοδος στήν ΕΟΚ, ὅπου χρειάζονται καί κάποια εὐπαρουσίαστα ἑλληνικά σωματεῖα.

Τό ἄλλο εἶναι οἱ ἐκλογές πού ἔρχονται καί γενικώτερα ἡ ἀρχή τοῦ τέλους τῆς γενικώτερης ἡγεμονίας τῆς δεξιᾶς, πού ἔχει σά συνέπεια οἱ ἐργατοπατέρες νά προσέχουν τά νῶτα τους, καί ἔτσι νά πλησιάζουνε τήν ἀντιπολίτευση καί νά ἀπομακρύνονται ἀπό τό κράτος ὥστε νά μή βρεθοῦν αὔριο μπροστά σέ ἐκπλήξεις. Γι'αὐτό θέλουν νά γίνουν περισσότερο ἀνεξάρτητα ἀπό τά παλιά ἀφεντικά τους.

Καί τό ΠΑΣΟΚ; Στό τελευταῖο συμβούλιο ἡ ΠΑΣΚΕ δέχτηκε τά περισσότερα ἀπό τά ἀνοίγματα τοῦ Καρακίτσου, πῆρε θέσεις ἀπό τή διοίκηση καί προσπαθεῖ ὅσο μπορεῖ νά ἀπομονώσει τήν ΕΣΑΚ. Πάει νά πεῖ παίρνει κι' αὐτή ὑπ'ὄψη της τό γεγονός τῆς "ἐξουσίας" πού πλησιάζει. Ταυτόχρονα στό βαθμό πού στό ἐπίπεδο τῶν ἐκτός ΓΣΕΕ σωματείων – ἐκτός ἀπό ὑπαλληλικά– ἔχει πάθει πανωλεθρία ἀπό τήν ΕΣΑΚ πού μάλιστα ὅλο καί περισσότερο προσπαθεῖ νά ἐλέγξει τό ἐργατικό κίνημα σάν ὄργανο πίεσης καί σέ πιθανή κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ, τό ΠΑΣΟΚ πλησιάζει μέ τή διοίκηση τῆς ΓΣΕΕ. Ἔτσι ἔχει τή δυνατότητα νά παίζει σέ δύο ταμπλώ, καί στή ΓΣΕΕ καί ἔξω ἀπ'αὐτή.

Πάντως τά πράγματα ἀλλάζουνε. Ἡ ΓΣΕΕ ἀρχίζει νά κινεῖται γιά τήν μεταβολή της ἀπό

κούφιο κατασκεύασμα τοῦ κρατικοῦ συνδικαλισμοῦ σέ κομμάτι τοῦ ρεφορμιστικοῦ συνδικαλισμοῦ, κι'αὐτό μπορεῖ νά τό κάνει μόνο μέ τήν ἀντιπολίτευση, ἤ τουλάχιστο μ'ἕνα κομμάτι της. Αὐτό εἶναι καί τό "μυστήριο"τῆς νέας "ἀγωνιστικότητας" τῶν Καρακίτσων.

Απεργίες σέ «γυναικεια» εργοστασια

Οἱ ἀπεργίες στά ὑφαντουργεῖα καί τά ἐργοστάσια ρούχων ἀντιπροσωπεύουν πιά ἕνα μεγάλο ποσοστό τῶν ἀπεργιῶν σέ ἀντίθεση μέ μιά παλιώτερη περίοδο ὅπου σχεδόν δέν κουνιώτανε φύλλο σ'αὐτές τίς βιομηχανίες.

Καί αὐτό δέν εἶναι σημαντικό μόνο γιατί ἕνας νέος τομέας ἐργοστάσιων; ὁ μεγαλύτερος στήν 'Ελλάδα, μπαίνει σέ κίνηση, ἀλλά γιά ἕνα λόγο ἀκόμα. Στά ὑφαντουργεῖα καί ἐργοστάσια ρούχων δουλεύουνε βασικά γυναῖκες. Αὐτές ἀντιπροσωπεύουν τή συντριπτική πλειοψηφία ὅλου τοῦ ἀνειδίκευτου προσωπικοῦ.

Ἔτσι οἱ ἀπεργίες ἐκεῖ,συχνά ἰδιαίτερα σκληρές,ἔγιναν σέ ἐργοστάσια ὅπως τοῦ Τσιτσόπουλου, τήν Μυκοτεξτίλ στή Θεσσαλονίκη , τοῦ Λεβεντάκη στή Λοκρίδα,τοῦ Μιχαηλίδη ὅπου δουλεύουν πάνω ἀπό 1000 ἄτομα, τήν Μπάρκο (650 ἄτομα) κλπ.κλπ. Βασικά αἰτήματα τῶν ἀπεργιῶν, ἀπολύσεις καί πληρωμή τῶν ἀπλήρωτων μεροκάματων.

Κι'αὐτό γιατί ἡ κρίση χτυπάει τήν ὑφαντουργία ἰδιαίτερα, ὅπου οἱ ἀπολύσεις καί τά κλεισίματα τῶν ἐργοστάσιων ἔχουν γινει καθημερινή κατάσταση.

~ ~ ~ ~ ~

Η ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ, ΤΟ ΚΚΕΞ, Ο «ΧΩΡΟΣ»

Τώρα τελευταῖα, ἐδῶ τουλάχιστον καί ἕνα χρόνο, μετά καί τό τέλος τῆς ἀπεργίας τοῦ Πίτσου, μοιάζει σάν τό ΚΚεξ νά ἔχει ἁπλώσει μιά ἀποκλειστική ἡγεμονία πάνω στό ἐργατικό κίνημα, ἐνῶ ἀντίθετα, θά πρέπει νά τό τονίσουμε, ἡ ἄκρα ἀριστερά ἔχει βρεθεῖ σχεδόν ὁλοκληρωτικά ἔξω ἀπ'αὐτό καί διατηρεῖ μαζίτου μόνο ἐπεισοδιακές ἤ περιθωριακές σχέσεις.

Αὐτό τό ξέκομα τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς, προοδευτικά ἀλλά σταθερά, ἀπό τό ἐργατικό κίνημα εἶναι δεμένο μέ πολλά πράγματα. Ἄς προσπαθήσουμε νά τά δοῦμε συνοπτικά:

Α. <u>Κρίση τοῦ ἐργοστασιακοῦ ἐργατικοῦ κινήματος</u>. Ἡ κρίση τοῦ ἐργοστασιακοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, πού ἐντάθηκε ἀπό τό 77 καί μετά, εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νά τελειώσει μέσα σέ ἀρκετές ἧττες ἡ πρώτη φάση ἀγώνων 74-77, πού ἀποτέλεσε τήν ἀνατολή τοῦ ἐργοστασιακοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Ἄρα, χιλιάδες ἀγωνιστές ἐργάτες ἀπολύθηκαν, πέρασαν στή "μαύρη λίστα", κλπ. Φυσικά, ἀνάμεσά τους, καί σέ μεγάλο ποσοστό, καί οἱ σύντροφοι τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς πού δούλευαν στό ἐργοστάσιο. Ἐπιπλέον, αὐτή ἡ συνολική κρίση εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νά πάψει νά ὑπάρχει τό ἐνδιαφέρον καί ἡ ἐνασχόληση μ'αὐτό.

Β. <u>Ἡ φύση τοῦ πρώτου κύματος τῶν ἐργατικῶν ἀγώνων</u>. Τό ὅτι δηλαδή ἡ πρώτη φάση τῶν ἐργατικῶν ἀγώνων ἀφοροῦσε ἀποκλειστικά καί μόνο τήν ὀργάνωση σέ σωματεῖο καί κινητοποιήσεις γιά αὐξήσεις, χωρίς νά ὑπάρχει προηγούμενη πολιτικοποίηση, εἶχε σάν ἀποτέλεσμα οἱ ἀγῶνες νά στηρίζονται κύρια στό αὐθόρμητο στοιχεῖο καί πολιτικοποιημένοι σύντροφοι νά εἶναι κύρια μόνο ὅσοι πήγαιναν ἀπό τά ἔξωστό ἐργοστάσιο. Ἔτσι, ἡ "ἐργατική ἀριστερά",πού ἄρχισε νά δημιουργεῖται μέσα ἀπό τούς ἀγῶνες, δηλαδή αὐτοί πού ἔσπρωχναν μπροστά καί ἔρχονταν σέ αὐθόρμητη σύγκρουση μέ τούς ρεφορμιστές, δέν πρόλαβε ἤ δέν μπόρεσε νά μεταβληθεῖ σέ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ, δηλαδή σέ συνειδητή ἐργατική ἐπαναστατική ἀριστερά, ἀλλά ἀντίθετα ἀπό τό 77 καί μετά ἄρχισε νά χάνεται, νά φεύγει ἤ νά ἀπολύεται ἀπό τά ἐργοστάσια, νά "ἀράζει".

Τό ἐπιπλέον στοιχεῖο εἶναι πώς ἀκριβῶς τά πρῶτα χρόνια, ἡ ἱκανοποίηση ὁρισμένων πρώτων ἀναγκῶν ἀπό μιά ἐργατική τάξη πού ζοῦσε μέχρι τότε στά ὅρια τῆς πείνας, εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νά ὑπάρξει μιά κάποια "κάλυψη ἀναγκῶν" καί ἐφησυχασμός τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Σήμερα ὅμως τά πράγματα ἀρχίζουν καί πάλι ν'ἀλλάζουν.

Γ. <u>Ἡ κρίση τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς</u>. Ἀποφασιστικό στοιχεῖο ἦταν ἀκόμα ἡ κρίση τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς, πού φυσικά δέν ἦταν ἁπλά ἡ κύρια ἀποτέλεσμα τῆς κρίσης τοῦ ἐργοστασιακοῦ ἐργατικοῦ κινήματος ἀλλά, ἀντίστροφα, ἀποτέλεσμα ἀκριβῶς τῆς μικρῆς ὀργανικῆς σύνδεσής της μέ τό ἐργατικό κίνημα. Ἡ κρίση τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς ἦταν ἀκριβῶς ἀποτέλεσμα τῆς μικροαστικῆς πολιτικῆς της ἀντίληψης, τῆς ἀδυναμίας της νά συνδεθεῖ πραγματικά μέ τό ἐργατικό κίνημα καί νά καταλάβει τή φάση πού βρισκόταν. Ἔτσι, οἱ "ἀκροαριστεροί" στή χώρα μας, ἔχοντας βασικά "φοιτητικό λαϊκοδημοκρατικό" χαρακτήρα, δέν καταλάβαιναν τίς κοινωνικές πραγματικότητες καί ἀκόμα περισσότερο τά ἐργοστασιακά σωματεῖα, τή φύση τους, κλπ... Οἱ "παλιοί" θά θυμοῦνται τίς κωμικοτραγικές ἱστορίες τῶν "ἀκροαριστερῶν" πού

μοίραζαν προκηρύξεις ἐνάντια στό "ρεβιζιονισμό" καί ὑπέρ τοῦ... Στάλιν στά ἐργοστάσια.

Πάντως, ὅπως κι ἄν ἔχει, μέ τόν ἕνα ἤ ἄλλο τρόπο, ἡ ἄκρα ἀριστερά εἶχε μιά σχέση μέ τό ἐργατικό κίνημα καί συμμετεῖχε σέ ἀρκετούς ἀγῶνες. Ἡ κρίση της εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νά σπάσει αὐτή ἡ σχέση, καί μάλιστα νά σπάσει "ἰδεολογικά". Δηλαδή, ἡ κρίση τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς πῆρε καταστροφικό χαρακτήρα, σάν κρίση τῆς ἀναφορᾶς στήν ἐργατική τάξη καί τό μαρξισμό.

Δ. Τά χαρακτηριστικά τοῦ "νέου κινήματος" Τό λεγόμενο "νέο κίνημα", πού ἀρχίζει νά ἀναπτύσσεται στήν Ἑλλάδα, ἔχει σά βάση του τόσο στρώματα νεολαίας -μαθητές, νέους ἄνεργους- ὅσο καί φοιτητές. Ἐπιπλέον, ὄντας δημιούργημα τῆς κρίσης τοῦ παλιοῦ κινήματος, ἐμφανίστηκε σάν ἕνα κίνημα πού ἀρνεῖται τήν "ἐξωτερικότητα", δηλαδή τήν ἀναφορά του σέ ἄλλους, ἔξω ἀπό τόν ἑαυτό του. Εἶναι ἕνα κίνημα πού δέν ξεκινάει ἀπό τή διαμόρφωση ἑνός μοντέλου κοινωνίας μέ βάση τήν ἀναφορά σέ"κάποιους ἄλλους", δηλαδή τήν ἐργατική τάξη,ἀλλά ξεκινάει ἀπό τήν ἀναφορά στόν "ἑαυτό" του Ἐπιπλέον, ἡ ἰδεολογία του εἶναι ἰδεολογία τῆς ἄρνησης τῆς ἐργασίας, τῆς "θυσίας", κλπ. Γι'αὐτό καί οἱ ἰδεολογικές ρίζες αὐτοῦ τοῦ κινήματος στή χώρα μας εἶναι πιό κοντά στόν ἀναρχισμό καί τό ...Ἐσωτερικό, ρεύματα δηλαδή πού δέν εἶχαν καμιά ἐπαφή καί ἀναφορά στό ἐργατικό κίνημα.

Ἔτσι, καί ἀπ'αὐτή τήν πλευρά, ὑπονομεύεται ὁποιαδήποτε σχέση μέ τό ἐργατικό κίνημα.

Ι. ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΤΟΥ ΚΚΕΞ;

Μέσα σ'αὐτές τίς συνθῆκες εἶναι φυσικό ν' ἀνέβει ἡ δύναμη τοῦ ΚΚεξ στό ἐργατικό κίνημα καί κύρια ὁ ἔλεγχός του. Σέ ἐποχές κρίσηςτοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ἐκεῖνος πού πάντα ἐπιβιώνει εἶναι ὅποιος ἔχει μηχανισμό. Καί τό ΚΚεξ ἀκριβῶς αὐτό διαθέτει. Ἐπιπλέον, ἡ ἴδια ἡ στρατηγική του στήριξης στά κλαδικά σωματεῖα, κέντρα τοῦ ἐργατοπατερισμοῦ,εἶχαν τό ἴδιο ἀποτέλεσμα: ἔλεγχο τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, πού μπόρεσε νά γίνει μεγαλύτερος μέ τήν ἐξαφάνιση τοῦ ΠΑΣΟΚ καί τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς ἀπό τά ἐργοστάσια.

Ἔτσι, τουλάχιστον ἐξωτερικά, ὅπως τώρα πιά ἡ ἄκρα ἀριστερά βλέπει τά πράγματα, ἐμφανίζεται μιά εἰκόνα παντοδυναμίας τοῦ ΚΚεξ, πού χρησιμοποίησε κάθε μέσο πού εἶχε στή διάθεσή του, γιά νά ἐλέγξει τό ἐργατικό κίνημα.

Αὐτή ἡ ἡγεμονία τοῦ ΚΚεξ στό ἐργατικό κίνημα δημιουργεῖ τελικά στό συλλογικό ὑποσυνείδητο τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς μιά εἰκόνα ὅπου τό ἐργατικό κίνημα ταυτίζεται λίγο-πολύ μέ ΚΚεξ καί ἔτσι, συχνά, μιά ἀντι-ΚΚεξ ἰδεολογία μεταβάλλεται ἀσυνείδητα καί σέ ἀντεργατική.

Ἡ "εἰκόνα τοῦ ἐργάτη", περασμένη μέσα ἀπό τίς ἀλυσίδες τῆς ΚΝΕ, τό Ριζοσπάστη, τόν Ὁδηγητή, τελικά καί τό Μ-Λ καί τό ΕΚΚΕ, ἤ τόν "βαρύ οἰκοδόμο" πού γνωρίζει ὁ καθένας, τόν ὑδραυλικό, τόν "τεχνίτη", κλπ., γίνονται ἕνα τελικά,στό συλλογικό ὑποσυνείδητο τοῦ νέου κινήματος, μέ τήν ἴδια τήν εἰκόνα τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ἕνα "γκρίζο, ἀπρόσωπο ὄν" μέ ἀρειμάνιο μουστάκι, κνίτικη ἠθική,ἔλλειψη"ἀτομικότητας", μιά "γκρίζα μάζα" πού εἶναι ταυτισμένη μέ τό ΚΚεξ. Ἔτσι, γιά πολλούς,τό "νέο κίνημα" δέν εἶναι τελικά παρά οἱ νέοι,οἱ φοιτητές, τά "φρικιά", οἱ "μή κανονικοί",αὐτοί πού"δέ δουλεύουν", ἀπέναντι στά κόμματα πού ἀντιπροσωπεύουν τούς ἐργάτες, μέ τήν ἠθική τῆς ἐργασίας τύπου ΚΚεξ, ἤ, ἄν προέρχεται ἀπό τό Ἐσωτερικό, "νέο κίνημα" εἶναι τελικά τά μεσοστρώματα -τύπου ΚΚεσ- πιό καλλιεργημένα καί κουλτουριάρικα, ἀπέναντιστούς "βάρβαρους ΕΡΓΑΤΕΣ" τοῦ ΚΚεξ.

Γι'αὐτό καί ἡ ἔννοια καί μόνο δικτατορία τοῦ προλεταριάτου μοιάζει νά φέρνει σύγκρυο στούς περισσοτερους νέους ἀκροαριστερούς. Τούς μοιάζει μέ δικτατορία τῆς ΚΝΕ καί δέν νιώθουν πολύ καλά.

Ἀπό τήν ἄλλη, καί ὅσοι διατηροῦσαν μιά σχέση μέ τό ἐργατικό κίνημα, "μαρξιστές-λενινιστές", τροτσκιστές, κλπ., στά μάτια τοῦ "νέου κινήματος", μοιάζουν νά ἐπιβεβαιώνουν αὐτή τήν ἄποψη. Τείνουν νά μοιάζουν σάν δυό σταγόνες νερό μέ τίς ἀπόψεις τους καί μέ τό πρότυπο τοῦ"ἐργάτη" πού προβάλλουν τά ἀντίστοιχα τοῦ ΚΚεξ.

Ἔτσι μπήκαμε λοιπόν σέ μιά ἐποχή ἡγεμονίας τοῦ ΚΚεξ πάνω στό ἐργατικό κίνημα, καί θά πρέπει ἴσως ν'ἀναθεωρήσουμε καί κάθε μαρξιστική ἀντίληψη γιά κεντρικότητα τοῦ προλεταριάτου; Αὐτό στήν πράξη ἔχει κιόλας γίνει σέ μεγάλο βαθμό ἀπό τό λεγόμενο "νέο κίνημα", ἡ θεωρητικοποίηση αὐτῆς τῆς πραγματικότητας προχωράει ἐκ τῶν πραγμάτων πιό δειλά. Ἄρα, εἶναι κάτι πού θά πρέπει νά τό ἀντιμετωπίσουμε σοβαρά σ'ὅλα τά ἐπίπεδα, θεωρητικό καί πραχτικό.

ΙΙ. ΕΡΓΑΤΗΣ - «ΤΕΧΝΙΤΗΣ» ΚΙ ΕΡΓΑΤΗΣ - «ΜΑΖΑ»

Ἄν φάξουμε ἀπό πιό κοντά τό "ἐργατικό πρότυπο" πού πασσάρει τό ΚΚεξ, ἀλλά καί ἄλλοι πού -μάταια- προσπαθοῦν νά τό ἀντικαταστήσουν, θά δοῦμε πῶς αὐτό δέν εἶναι καί τόσο "ἐργατικό" γενικά, ὅπως φαίνεται ἀπό πρώτη ἄποψη.

Καί ἐδῶ θά πρέπει νά σπάσουμε τή μυθοποιημένη καί μυθοποιητική εἰκόνα τῆς ἐργατικῆς τάξης πού τήν ἐμφανίζει σάν "ὁλότητα", πέρα ἀπό ἀντιθέσεις καί διάφορες ἀντιλήψεις. Ἡ ἐργατική τάξη εἶναι ὁλότητα μόνο φιλοσοφικά,σέ "τελική ἀνάλυση". Στήν πράξη ἀποτελεῖται ἀπό διαφορετικά στρώματα, πού, πέρα ἀπό τήν κοινή τους θέση σά μισθωτῶν, ἔχουν πολλές διαφορές. Ἀλλιῶς δέ θά μπορούσαμε καί νά ἐξηγήσουμε καί τίς διαφορές πού ὑπῆρχαν πάντα μέσα στό ἐργατικό κίνημα. Μάλιστα, ὁρισμένα ἀπό αὐτά τά στρώματα τῶν ἐργατῶν ἔχουν συμφέροντα πού δέν εἶναι καθόλου "ἐργατικά" ἀλλά ἀντίθετα εἶναι ἐξαιρετικά ΑΝΤΕΡΓΑΤΙΚΑ καί κρατικο-καπιταλιστικά. Οἱ ἐργολάβοι- οἰκοδόμοι τοῦ ΚΚεξ καί οἱ "μαθητευόμενοι ἐργολάβοι" πού ἀποτελοῦν τήν ἀποφασιστική κοινωνική βάση του μέσα στό ἐργατικό κίνημα, δέν εἶναι ταυτισμένοι οὔτε ἔχουν σχέση μέ τά ἐργατικά συμφέροντα. Ἀντίθετα, εἶναι ὅτι πιό "αντεργατικό" καί κρατικοκαπιταλιστικό μπορεῖ νά ὑπάρξει.

Ἀλλά, θά πεῖ κανείς, στό ΚΚεξ δέν εἶναι μόνο ἐργολάβοι, εἶναι καί ἄλλοι.Σύμφωνοι, ἄς τούς δοῦμε. Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι ἡ μεγαλύτερη δύναμη τοῦ ΚΚεξ δέν εἶναι στά μεγάλα ἐργοστάσια ἀλλά στά μηχανουργεῖα, στά μικρά ἐργοστάσια, σέ μικρά ναυπηγεῖα, κλπ. Δηλαδή

σέ ἕνα συγκεκριμένο στρῶμα ἐργάτη, τόν ἐργάτη-τεχνίτη. Ἕναν ἐργάτη μέ σχετικά ἐξασφαλισμένη δουλειά, ἀνώτερο ἐπίπεδο γνώσεων, δεμένο μέ τήν "ἰδεολογία τῆς ἐργασίας". Σ' αὐτόν μπορεῖ νά βρίσκει μιά ὁποιαδήποτε βάση ἡ ἰδεολογία τῆς ἐργασίας, τῆς κοινωνικῆς ἀνόδου, τῆς θεωρίας τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων, τοῦ κλαδικοῦ σωματείου, τῆς ἠθικῆς τῆς οἰκογένειας, τελικά τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ.

Παράλληλα, δέν εἶναι τυχαῖο πώς σέ ἀντίστοιχα στρώματα κινοῦνται καί οἱ περισσότεροι "ἀριστεριστές" (λιθογράφους, οἰκοδόμους, κλπ.).

Τέλος, στά μεγάλα ἐργοστάσια, ποιοί εἶναι στό ΚΚεξ πέρα ἀπό τούς λίγους, μεγάλης ἡλικίας, ἐργάτες; Εἶναι πάντα νέοι πού πηγαίνουν σέ τεχνικές σχολές, καί πού σύντομα θά πάψουν νά 'ναι ἀνειδίκευτοι ἐργάτες, εἶναι "περαστικοί ἐργάτες", φοιτητές, κλπ., εἶναι γενικά στρώματα μή ἐνταγμένα στή βασική μάζα τοῦ ἀνειδίκευτου ἐργάτη.

Εἶναι φανερό πώς αὐτοῦ τοῦ εἴδους ὁ κόσμος, πού ἀποτελεῖ τήν κοινωνική βάση τοῦ ΚΚεξ στόν ἐργατικό χῶρο, ἔχει τή δυνατότητα νά ἐλέγχει, σέ ἐποχές "κάλμας", ἀκριβῶς γιατί "κρατάει τά πόστα". Ὅμως, σέ ἐποχή ἀνόδου τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ἄλλα στρώματα τείνουν νά βγαίνουν μπροστά, οἱ ἐπαναστάτες ἐργάτες, ἤ, ἄν θέλετε, οἱ προλετάριοι ἐργάτες ὁ ἐργάτης-μάζα. Αὐτός πού ἔφτιαξε καί τά ἐργοστασιακά σωματεῖα ἐνάντια στό ΚΚεξ. Εἶναι ὁ ἐργάτης χωρίς εἰδίκευση, γυναίκα, νέος, ξένος, πού ἀποτελεῖ τόν κορμό τῆς βιομηχανικῆς ἐργατικῆς τάξης. Εἶναι ὁ ἐργάτης πού γεμίζει τά ψυχιατρεῖα καί τίς φυλακές, πού ζεῖ σέ συνθῆκες ἀστάθειας, πού δέ μοιάζει καθόλου μέ τό σοσιαλφασιστικό πρότυπο τοῦ ΚΚεξ. Εἶναι ὁ ἐργάτης πού δέ σέβεται τήν "ἰδιοκτησία", δέν ἔχει καμιά "ἰδεολογία τῆς ἐργασίας", ἁπλά δουλεύει γιά νά ζήσει, εἶναι ὁ ἐργάτης πού μπορεῖ νά βάλει, ὄντας "ἐργάτης τῆς γραμμῆς", τά πιό ἔντονα ἀντι-ιεραρχικά αἰτήματα, εἶναι ὁ ἐργάτης πού δέ μπορεῖ νά ἐκμεταλλευτεῖ κανέναν ἄλλο, καί ἄρα θέλει πραγματικά τό τέλος κάθε ἐκμετάλλευσης. Εἶναι ὁ προλετάριος, διάβολε!

Κι αὐτός ὁ ἐργάτης δέ μπορεῖ νά βρεθεῖ μέσα στό ΚΚεξ, εἶναι πάντα περαστικός ἀπό κεῖ, "κάτι δέν τόν χωράει".

Καί δυστυχῶς γιά τό ΚΚεξ, ἡ Ἑλλάδα βρίσκεται στά Βαλκάνια καί τό βάρος τοῦ εἰδικευμένου ἐργάτη καί τοῦ τεχνίτη στά ἐργοστάσια εἶναι πολύ μικρό, γιατί σέ μᾶς ἡ συναρμολόγηση εἶναι ἡ κύρια δραστηριότητα τῆς μεγάλης βιομηχανίας, ἐνῶ ἡ δική του ἡ βάση μπορεῖ νά βρεθεῖ μόνο στήν οἰκοδομή καί τό μικρό ἐργαστήριο. Καί κάτι ἀκόμα. Στό βαθμό πού δέν ὑπάρχει παράδοση ἐργοστασιακοῦ συνδικαλισμοῦ, μέ βάση τόν εἰδικευμένο ἐργάτη, δέν ὑπάρχει καί τό βάρος τῆς παράδοσης, ὅπως ὑπῆρχε π.χ. στή Γαλλία, Ἰταλία, οὔτε ἀκόμα μεγάλο ποσοστό ξένων ἐργατῶν, *ὅπως ἔγινε στή Δύση*, πράγμα πού εἶχε σάν ἀποτέλεσμα ὁ ἐργάτης-μάζα νά εἶναι διασπασμένος ἐθνικά. Τώρα στά "γεράματα" τό ΚΚεξ δέ μπορεῖ πραγματικά νά ἡγεμονεύσει στήν πλειοψηφία τῶν μεγάλων ἐργοστάσιων. Αὐτό μπορεῖ νά τό κάνει μόνο σήμερα, σήμερα πού βασιλεύει ἡ "κάλμα", καί πάλι κύρια ἀπό τά ἔξω, μέσω τῶν κλαδικῶν σωματείων.

Ἀλλά τό ὅτι βασιλεύει κάλμα ἐξαρτᾶται λίγο κι ἀπό μᾶς!

τρομοκρατια και αντισταση

Η ΠΑΛΗ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΚΡΑΤΙΚΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ (απολογισμος - προσανατολισμοι)

Ἡ τρομοκρατία τοῦ κράτους μπορεῖ νἄναι μιά πραγματικότητα τόσο παλιά, ὅσο καί ἡ ἱστορία τῆς πάλης τῶν τάξεων. Σέ κάθε συγκεκριμμένη ἱστορική περίοδο παίρνει ἐκεῖνες τίς μορφές ἐνάντια στό κίνημα πού βοηθοῦν τήν κυριαρχία τῆς γραμμῆς τοῦ κεφάλαιου καί τῆς ἀστικῆς τάξης στό σύνολο τῆς κοινωνίας.

Μέσα στήν κρίση καί τήπροσπάθεια ἀναδιάρθρωσης τοῦ καπιταλισμοῦ πού γεννᾶ βαθειές κοινωνικές κρίσεις κι ἀνακατατάξεις, τ'ἀφεντικά χτίζουν ἕνα καινούργιο κράτος μέ νέες δομές, (νόμους, ειδικά σώματα ἀσφαλείας, σύγχρονες φυλακές, ὅπλα, λευκά κελλιά, κλπ.). Ἕνα κράτος μοντέλλο, γιά ὁλόκληρη τή καπιταλιστική Δύση, συγκροτημένο πάνω στίς ἀνάγκες τῆς ἐπιβίωσης τοῦ κεφάλαιου, κι ἀλληλέγγυο σέ παγκόσμιο ἐπίπεδο, μέ τά διεθνῆ συνέδρια ἐνάντια στήν "τρομοκρατία" καί τίς ειδικές διεθνεῖς συμβάσεις τῶν κρατῶν γιά τό τσάκισμα τοῦκινήματος σέ κάθε χώρα.

Ἀπέναντι σ'αὐτήν τήν ἐπίθεση τῆς κρατικῆς καταστολῆς ὑπῆρξε καί ὑπάρχει μιά ἀπάντηση ἀπ'τή μεριά τοῦ κινήματος, ἀνάλογη μέ τό βαθμό ἀνάπτυξης καί συγκρότησής τουσέ κάθε χώρα. Αὐτή ἐκφράστηκε σ'ὅλη τήν δεκαετία τοῦ 70, μέσα ἀπό μιά μαζική ἀντίσταση στή κρατική τρομοκρατία ἀπ'ὁλόκληρο τό κίνημα πού ὀργανώθηκε μέσα ἀπό πλατιά σχήματα ἐπιτροπῶν κι ὁμάδων ἀπό τό σύνολο τῶν δυνάμεων τοῦ κινήματος.

Στή χώρα μας αὐτή ἡ ἔνταση τῆς τρομοκρατίας τοῦ κράτους ἐμφανίστηκε τήν περίοδο τοῦ 77.

Ἡ ἐπίθεση αὐτή ἐνάντια στό κίνημα σέ μιά περίοδοπού ἔχει χτυπηθεῖ τό μαζικό ἐργατικό κίνημα (74-76, ἡ μοναδική ἀντιπολιτευτική δύναμηστό γενικό μεταπολιτευτικό κλῖμα ἐθνικῆς ἑνότητας), δέν μπόρεσε ὄχι μόνο νά μήν εἶναι ἀποτελεσματική ἀλλά καί νά γυρίσει μπούμερανγκ στό ἴδιο τό κράτος.

Ἡ πρώτη συσπείρωση καί ἀπάντηση τοῦ κινήματος στόπρῶτο κῦμα τρομοκρατίας πού ἐξαπόλυσε ἡ κυβέρνηση ἐκείνη τή περίοδο μετά τή δολοφονίατῶν φυλακισμένων ἀγωνιστῶν τῆς ΡΑΦ στή Γερμανία, καί τοῦ ἀγωνιστή Χρ. Κασίμη στήν Ἑλλάδα, δόθηκε μέ τή δουλειά τῆς "ἐπιτροπῆς γιά τήν ἀπελευθέρωση τοῦ Γ. Σερίφη".

Τό περιεχόμενο τῆς δουλειᾶς τῆς ἐπιτροπῆς, ἐνάντιαστήν κρατική τρομοκρατία, μέσα ἀπ'τήν ἀπελευθέρωση τοῦ Γ. Σερίφη, ξεκινόντας σάν μιά ὑπόθεση περιθωριακή (κάποιων αριστεριστῶν) κατόρθωσε νά πάρει ἕνα κεντρικό πολιτικό χαρακτήρα ἀντίστασης.

Τό σημαντικότερο βέβαια δέν ἦταν μονάχα τό ὅτι (ἰδιαίτερα στό τέλος) ἀνάγκασε ὅλες τίς πολιτικές δυνάμεις νά τοποθετηθοῦν καί νά κινηθοῦν πρός μιά τέτοια κατεύθυνση, ἀλλά στό ὅτι ἀποτέλεσε, γιά πάνω ἀπό ἕνα χρόνο, ἕναν γενικό πολιτικό καί ἰδεολογικό πόλο ἀναφορᾶς ἑνός κινήματος πού ἀναπτυσσόταν περιφερειακά καί σκόρπια σέ διάφορους χώρους, (γειτονιές, σχολές ἐργοστάσια). Ἕνας πόλος ἀναφορᾶς κι ἀντιπαράθεσης ἑνός χώρου πολιτικοῦ, πού σέ περίοδες ἔντασης τῆς τρομοκρατίας συσπειρόνονταν γύρω ἀπό τήν ἐπιτροπή. Ἡ δημιουργία καί ἡ μόνιμη λειτουργία τῆς ἐπιτροπῆς Σερίφη, σάν πολιτικό σχῆμα τοῦ κινήματος, πλατύκι ἀνοικτό, ἦταν κάτι καινούργιο καί σημαντικό γιά τό κίνημά μας, ἔχοντας ὑπ'ὄψη μας τήν ἐμπειρία τῆς περιόδου 74-76, (δημιουργία δεκάδων ἐπιτροπῶν πού διαρκοῦσαν γιά λίγο, κάθε φορά γιά κάτι συγκεκριμμένο, καί πού λειτουργοῦσαν σάν τό συμμάζεμα τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ὀργανώσεων).

Ἀπό τό 74 λοιπόν ἡ προσπάθεια τῶν ἀφεντικῶν γιά τό χτίσιμο ἑνός σύγχρονου καπι-

ταλιστικοῦ κράτους βρίσκεται άντιμέτωπη μέ τό κίνημα.Όλες οί πολιτικές δίκες καί διώξεις άγωνιστῶν μέχρι τό76-77 δεμένες μέ τό μαζικό έργατικό κίνημα τῆς περιόδου,(έστω καί μέ τή μικρή στοιχειώδη όργανωτική σύνδεσή του), δέν μπόρεσαν ν'άπομονώσουν καί νά χτυπήσουν άποτελεσματικά αύτό τό κίνημα. Άκόμα καί ή σκευωρία ένάντια στό Σερίφη κατέρρευσε όλοκληρωτικά γιατί άκριβῶς ὑπῆρχε μιά άναφορά σ'αύτό τό έργατικό κίνημα.

Παρ'ὅλα αύτά τό κίνημα χτυπήθηκε μέ τίς συνεχεῖς δίκες συνδικαλιστῶν ἔχοντας νά άντιμετωπίσει πιά μιά ἄλλη τρομοκρατική δομή τοῦ κράτους ὅπως ό ν.330, τό ίδιώνυμο καί τέλος τόν τρομοκρατικό νόμο 774.

Άντίθετα τήν ἴδια περίοδο φυλακίζονται μέ έξοντωτικές ποινές οί Κυρίτσηδες κι ό Σκανδάλης, κι ἄλλοι νέοι άγωνιστές (Πρωτομαγιά, Πολυτεχνεῖο),σ'άντίθεση μέ τίς δίκες πού άφοροῦσαν τά γεγονότα τῆς Άγίας Βαρβάρας. Στόχος τοῦ κράτους πιά ό κάθε νέος, ό κάθε μακρυμάλλης καί μουσάτος μέ μπλου τζήν,ό καθένας πού πετιέται στό περιθώριο άπ'τό ἴδιο τό σύστημα, καί σάν τέτοιος τό άμφισβητεῖ κι έξεγείρεται ένάντιά του.

Ή κοινωνική κρίση πού δημιουργεῖ ό κρατικομονοπωλιακός καπιταλισμός στήν άνάπτυξή του, βαθαίνει ὅλο καί περισσότερο στή χώρα μας καί περιθωριοποιεῖ ὅλο καί πλατύτερα κοινωνικά στρώματα. Αύτές άκριβῶς οί κοινωνικές συνθῆκες εἶναι πού άναγκάζουν τήν κρατική τρομοκρατία νά πλαταίνει καί νά άπλώνεται σ'ὅλα τά έπίπεδα ζωῆς μας.

Σ'αύτή τή νέα περίοδο, μετά τήν ὑπόθεση Σερίφη, έκφράστηκε μιά διάθεση γιά μιά δουλειά ὑποδομῆς, πλατιάσματος καί συνέχισης τῆς άντίστασης ένάντια στή κρατική τρομοκρατία μέσα άπό τήν"έπιτροπή άγωνιστικῆς άλληλεγγύης" (συνέχεια τῆς έπιτροπῆς Σερίφη). Μιά τέτοια προσπάθεια άποτέλεσε μιά μπροσούρα καί συγκέντρωση - συζήτηση, γιά τήν Περσία, μιά καμπάνια γιά τήν άντίσταση τοῦ λαοῦ τῆς Άγίας Βαρβάρας καί ή καμπάνια γιά τήν άντίσταση τῶν άγροτῶν στήν κρατική τρομοκρατία (άγροτικές κινητοποιήσεις,δίκες κλπ.).

Άλλά καί μιά ἄλλη καθημερινή πιά πραγματικότητα, οί συνεχεῖς δίκες, καταδίκες κι οί φυλακίσεις νέων άγωνιστῶν (Πολυτεχνεῖο, Πρωτομαγιά, Άγία Βαρβάρα, Τραπεζιτικοί, κλπ.) ἦταν αύτή πού ἔβαζεστό κίνημά μας τήν άνάγκη μιᾶς συμπαράστασης στίς δίκες καί στόν άγώνα τῶν πολιτικῶν κρατούμενων μέσα στίς φυλακές, (άπεργίες πείνας Κυρίτσηδων, καί Σκανδάλη).

Μά ὅσο καί νά πλαταίνει κοινωνικά ή έπίθεση τοῦ κράτους, δέν σημαίνει ὅτι παύει νἄχει στόχο της τό χτύπημα κάποιων συγκεκριμμένων πολιτικῶν όμάδων κι άγωνιστῶν πού παλεύουν ένάντια στήν κρατική τρομοκρατία. Έτσι κάθε τόσο, ὅποτε τό έπιτρέπει ἕνα πολιτικό κλῖμα ἔχουμε σωρηδόν συλλήψεις,κατασκευέςσκευωριῶν, δίκες, φυλακίσεις,ἕνα ὅργιο τρομοκράτησης τοῦ κινήματος καί προσπάθεια δημιουργίας "άντιτρομοκρατικῆς ὑστερίας" τοῦ κόσμου.

Μέσα σ'ἕνα τέτοιο κλῖμα, μπήκαμε φέτος στή δεκαετία τοῦ 80 (συλλήψεις γιά τήν ὑπόθεση Πέτρου καί Σταμούλη, σκευωρίες"Λαϊκῆς Έξουσίας", Χανιῶν, θεσ/νίκης, Ίδεοδρόμιο, Χαλκίδας, Νίκαια). Ή άπάντηση σ'αύτή τήν έπίθεση τοῦ κράτους ἦταν τεράστιασημασίας γιά τό κίνημά μας,γιατί δόθηκε άπό ἕνα χῶρο κοινωνικό (φοιτητές) γιά πρώτη φορά σ'ἕνα έπίπεδο μαζικό καί κεντρικό. Οί διαδηλώσεις ένάντια στή κρατική τρομοκρατία δημιούργησαν έκεῖνο τό κλῖμα πού ἔκανε νά ξεφουσκώσουν ώς διά μαγείας τά άσφαλίτικα κατασκευάσματα.

Ή σύνδεση αύτῶν τῶν άγωνιστῶν πού πάλεψαν ένάντια στή τρομοκρατία άπ'τή περίοδο τοῦ 77, μέ τό κίνημα πού βγῆκε άπό τίς καταλήψεις,όδήγησε στή δημιουργία τῆς "όμάδας πρωτοβουλίας ένάντια στή τρομοκρατία". Ό ρόλος αύτῆς τῆς έπιτροπῆς ὑπῆρξε καθοριστικός, ὄχι μονάχα γιά τήν περίοδο έκείνη τῆς έντασης τῆς τρομοκρατίας, άλλά καίστή συνέχεια.

Ή άναγκαιότητα τῆς μονιμότιτας τῆς λειτουργίας αύτῆς τῆς έπιτροπῆς, δέν μπαίνει μονάχα γιατί ὅλοι ξέρουμε ὅτι ή κρατική τρομοκρατία δέν ἔχασε τούς στόχους της, (παρ'ὅλη τήν ὕφεση μετά τά φιάσκα της). Οὔτε γιά τόν σημαντικό έπίσης λόγο τοῦ ὅτι άποτελεῖ ἕνα πόλο συσπείρωσης τοῦ χώρου σ'ἕνα σχῆμακαί μιά όργάνωση τοῦ κινήματος, πού πρέπει ν'άναπτυχθοῦν(έπιτροπές, όμάδες πρωτοβουλίας, κλπ.).

Μιά μόνιμη λειτουργία τῆς έπιτροπῆς, ίδιαίτερα σ' αύτή τή φάση γίνεται άναγκαία άπό τόν ἴδιο τόν προσανατολισμό τοῦ κράτους καί τῶν άφεντικῶν.

Κι'ἄς δοῦμε συγκεκριμμένα αύτή τήν πραγματικότητα. Άπό τή μιά νοιώθουμε ὅλοι τό πνιγηρό κλῖμα προεκλογικῆς περιόδου. Ένα κλῖμα πού προϋποθέτει τή φαινομενικότητα,τουλάχιστον, μιᾶς "κοινωνικῆςειρήνης". Τά πάντα παίζονταισέ κάποιο "πολιτικό" πεδίο, ἔξω καί πάνω άπ'τό κόσμο καί τά προβλήματά του, σ'ἕνα θέατρο ὅπου κάποιοι δῆθεν τσακώνονται γιά τό φητό πού λέγεται "άλλαγή".

Ύφεση...πλήξη...χιονίζει. Οί μπάτσοι παρευρίσκονταιδιακριτικά στίς διαδηλώσεις (άλλά μονάχα τοῦ ΝΑΤΟ). Ό "χῶρος" ήσυχάζει,(οὔτε ἔρευνες, οὔτε συλλήψεις) μονάχα οί άτέλειωτες δίκες καί πάλι δίκες άπ'τίς παλιωμένες πιά ίστορίες ποὔχουν ξεφουσκώσει άπό καιρό.

Όμως κάτω άπ'τό μαγικόσύννεφο τῆς κοινωνικῆς γαλήνης πού ζοῦμε, ὑπάρχει καί μιά ἄλλη πραγματικότητα. Ή πραγματικότητα πού δημιουργεῖ ή κατεύθυνση έκσυγχρονισμοῦ κι έπιβίωσης τοῦ κεφάλαιου στή χώρα μας. Ή περιθωριοποίηση χιλιάδων νεολαίων καί στρωμάτων μέσα σέ μιά διαδικασία κοινωνικῆς άνακατάταξης πού όδηγεῖ σέ κρίση κι'άμφισβήτη

ση τό ΐδιο τό σύστημα.

Αύτό τό "περιθώριο" πού ά φορᾶ πιά ὁλόκληρα κοινωνικά στρώματα, είναι κι ὁ στόχος τῆς κρατικῆς τρομοκρατίας , καί μ'αὐτή τήν ἔννοια ἡ τρομοκρατία σήμερα ἔχει πλατύνει.

Ἕνας τέτοιος προσανατολισμός δουλειᾶς τῆς ἐπιτροπῆς, είναι ἀναγκαῖος στό κίνημα . Μιά δουλειά κάποιας ὑποδομῆς σέ σχέση μέ τήν τρομοκρατία, σ'ὅλα τά ἐπίπεδα καθημερινῆς ζωῆς, μιά προσπάθεια πληροφόρησης ἀπό χώρους ὅπου κινοῦνται σκόρπια καί διάχυτα, κάποιες ὁμάδες κι ἄτομα, μιά μίνιμουμ σύνδεση μεταξύ τους , (π.χ. γειτονιές). Ἀκόμα τό πρόβλημα χιλιάδων νεολαίων ὅπως ὁ στρατός ἤ ἡ τρομοκρατία τῶν ψυχιατρείων, ἡ βία πάνω στίς γυναΐκες κλπ. είναι μερικά θέματα πού νοιώθουμε τήν ἀνάγκη νά πιαστοῦν ἀπ'τή πλευρά τοῦ κινήματος. Ἐπίσης ἡ πραγματικότητα πιά τῶν πολιτικῶν κρατούμενων βοήθησε στό νά γίνουν γνωστά καί νά μᾶς ἀπασχολήσουν τά προβλήματα τοῦ χώρου τῆς φυλακῆς σάν ἕναν χῶρο πού ἡ ἀστική τάξη ἀναμορφώνει τίς λαϊκές μάζες σύμφωνα μέ τά πρότυπα τῆς ἐξουσίας της, ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει ἡ ἀπόλυτη σχέση ἀτόμου καί κρατικῆς καταστολῆς. Μιά λειτουργία τῆς ἐπιτροπῆς γύρω ἀπ'ὅλα αὐτά τά θέματα, μιά σύνδεσή της μ'ὁμάδες κι ἄτομα πού δουλεύουν πάνω σ'αὐτά μπορεῖ νά προχωρήσει καί νά βοηθήσει ἡ δημιουργία ἑνός ἐντύπου πού θά συγκεντροποιεῖ κάποια ἐνημέρωση ὅλων ὅσων δουλεύουν σκόρπια πάνω σ'αὐτό τό περιεχόμενο τῆς τρομοκρατίας.

ΣΤΙΣ 8 ΔΕΚΕΜΒΡΗ

ΔΙΚΑΖΕΤΑΙ

Ο Γ. ΜΠΟΥΚΕΤΣΙΔΗΣ

ΟΛΟΙ

ΣΤΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

ΤΟΥ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΓΙΑ ΝΑ ΜΗΝ ΠΕΡΑΣΕΙ

Η ΣΚΕΥΩΡΙΑ

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

ΜΙΑ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΗ ΜΙΛΑ

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

Μιά φορά κι'ἕνα καιρό... κάποιος ἀπό πάνω ἔξυνε τήν μύτη του, δίπλα του ὁ ἑπόμενος χασμουριόταν, ὁ διπλανός κοιτοῦσε τό ρολόϊ του, μά κάποιος ἀπό κάτω ἐκείνη τή στιγμή δικαζόταν, ἔδειχνε πως κρεμιόταν. Μιά αἴθουσα πού θυμίζει λαϊκή ἀγορά γεμάτη περίεργο κόσμο, μόνο πού ἐδῶ μοιράζονται μόνον χρόνια σάν στραγάλια.

Τά θύματα γνωρίζουν καλά τήν ἀλήθεια, μά πάντα ἐλπίζουν στήν καλή προηγούμενη νύκτα τῶν δικαστῶν. Τά θύματα ἔχουν πάντα πρόσωπα χαρακτηριστικά, κίτρινα. Τήν ἡμέρα αὐτή φοροῦν τά καλύτερα κοστούμια, στό βάθος, εἵμαστε καλοί, σῶστε μας (ἄν δέν ἔχετε τά μέσα νά μᾶς σωφρονήσετε τουλάχιστον, μήν μᾶς τιμωρεῖτε). Ἡ τιμωρία ἀνήκει κάπου ψηλά στούς μορφωμένους, ποιός γνωρίζει νά τιμωρήσει ποιούς, ποιός είναι αὐτός πού ἀπάλαξε τούς φονιάδες, βγᾶλτε τίς μάσκες σας, ἀλῆτες, ξεσκεπαστῆτε κι ἀφῆστε ἥσυχα τ'ἀνθρώπινα καταπατημένα δικαιώματά μας.

Αὐτά τά καγγελωτά παγερά κτήρια πού τίς νύχτες κατασκευάσατε καί πού τά βαπτίσατε σωφρονιστικά, ψάχνουμε μάταια τό σωφρονισμό νά βροῦμε, μά ἡ ἀνία καί ἡ πλήξη κι ἀγωνία φανατίζουν, ΤΙΠΟΤΕ. Ἐδῶ μάθαμε νά κόβουμε κεφάλια μέσα στήν ἐκλησία καί κόλους νά φαρδένουμε, καλλιεργόντας τήν πατροπαράδοτη προδοσία.

Ξύνοντας λοιπόν τήν μύτη μου καί ἀφαιρόντας τό πορτοφόλι σου, τήν ζωή σου, τήν ψυχή σου, σέ τιμωρῶ. Ἐγώ γνωρίζω μόνο νά τιμωρῶ καί μόνο νά παίρνω χωρίς νά δίνω, κι ὅταν πικραμένος φύγεις ἀπό τά τείχη μου, δέν μέ ἐνδιαφέρει ἡ τύχη σου κι ἀναδημιουργία σου, μέ ἐνδιαφέρουν τά σφάλματά σου , πού δέν θέλω νά διορθώσω γιατί αὐτά είναι τό ψωμί μου.

Ἄτιμε, καραδοκεῖς τήν ἀγανάκτησή μου γιά τήν δική σου ἐπωφέληση. Ἐσύ είσαι ὁ ληστής, ὁ ἔμπορας κι ὁ δολοφόνος, μά ποιός μπορεῖ νά σπάσει τήν ἀλυσσίδα μας, ἐμεῖς εἵμαστε μονάδες ἀγανακτησμένου ὄχλου, σεῖς κατοχυρωμένη ὁμάδα νομιμοανόμων. Μά τό πρόβλημα είναι ἕνα κι ἀνίατο, ἐσᾶς δέν θά σᾶς ἐξαφανίσει ποτέ κανείς καί τίποτε, είστε ἡ λερναία ὕδρα , στό κόψιμο τῆς μιᾶς κεφαλῆς φυτρώνουν δέκα.

Ὅλοι μας ἀντικρίσαμε τήν ἀλήθεια στήν λάμψη μιᾶς ὑποσυνήδητης φεγγαρόπετρας, καί τά ἰδανικά μας στραφήκανε στή φύση ἤ στό θάνατό μας.

Ἐσεῖς ξέρετε πού ὁδηγεῖ ἡ γνώση μας, καί τά χρήματά μας δέν τά διαθέτετε γιά κάτι δικό μας. Τά μηχανοκίνητά σας καί τό σῶμα σας πληρώνετε ἀπό ἐμᾶς γιά σᾶς, καί τό μόνο πού κάνετε είναι νά μᾶς διαστρευλώνετε τό μυαλό μέ φόβους, χαζοκούτια, ἠλεκτρικά πιάτα.

Ἔτσι θά κουρνιάζουμε καί θά τά συζητᾶμε ἀναμεταξύ μας μέ πίκρα. Τήν κραυγή μας τήν κλείσατε στό χωνί μέ παρηγοριά τίς πάσες ἀπό τόν Ἄννα στόν Καϊάφα, κι αὐτοί στούς γραμματεῖς καί φαρισαίους. Τρέχα γύρευε ἀνθρωπάκι μέ δεμένα τά χέρια νά βγάλεις τ'ἀγκίστρι ἀπό τόν οὐρανίσκο.

Ἡ φρίκη είναι στό σημεῖο πού ὅλοι μας καί οἱ μέν καί οἱ δέ γνωρίζουν αὐτό πού λέγετε κυκλικό σύστημα, μέ τήν διαφορά ὅτι ἀπό ἐμᾶς ἔχουν ἀφαιρέσει τήν δύναμη καί τά μέσα.

Ἄς σκεπάσουμε τό πρόσωπό μας μέ τίς παλάμες μας λοιπόν κι'ἄς ἀφήσουμε τά δάκρυα νά φεύγουν, τουλάχιστον κρυφά, ἀπό τά μάτια μας.

Καί ζήσαμε ἐμεῖς καλά κι'αὐτοί καλύτερα.......

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΜΙΑ ΝΕΑ ΣΚΕΥΩΡΙΑ ΜΕ ΤΟΝ «ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΟ»

Ἄλλη μιά σκευωρία, χοντροειδέστερη ἔρχεται νά προστεθεῖ στίς μέχρι τώρα σκευωρίες πού συνήθισε νά καταστρώνει τό κράτος. Αὐτή τή φορά, λείπουν καί τά ἀναγκαῖα προσχήματα:

Στίς 20 Φλεβάρη τοῦ '8Ι καλοῦνται νά δικαστοῦν μέ το τρομοκρατικό νόμο 774/78 οἱ Θανάσης Καραμπατάκης, Καλαποδόπαυλος Δημήτρης, Ισίδωρος Πρίνος καί δύο σύντροφοι τῆς "Ρήξης", οἱ Γιαννόπουλος Δημήτρης καί Γιάννης Γεωργακόπουλος στό πενταμελές ἐφετεῖο τῆς Θεσσαλονίκης.

Οἱ κατηγορίες εἶναι:

-Συμμετοχή σέ "παράνομη " συγκέντρωση στίς Ι7 Νοέμβρη τοῦ '79.
-Περιύβριση ἀρχῆς.
-Παρακώλυση συγκοινωνιῶν
-Χρήση βίας ἤ ἀπειλῆς βίας ἐνάντια σέ ἀστυνομικούς
-ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ καί ρίψη 5 βομβῶν τύπου μολότωφ πού".. διά κοινῶν δαπανῶν.." κατασκευάσθηκαν καί αφοῦ "..ἀπό κοινοῦ συνεννοήθησαν καί συναπεφάσισαν","..ἔρριψαν ταύτας.."(στίς λεπτομέρειες αὐτές περί"κοινῶν δαπανῶν", στηρίζεται κι ὁ ν. 774)

Ἄς δοῦμε τί συγκεκριμένα συμβαίνει καί πώς σ'αὐτή τή δίκη ὁ κρατικός παραλογισμός φτάνει στό ἀποκορύφωμά του καί πώς τό γελοῖο φοράει τό ροῦχο τῆς κρατικῆς τρομοκρατικῆς σοβαρότητας:

Ἀρχίζει μιά δίωξη πού καθώς φαίνεται σκοπό ἔχει ἁπλά τήν ἐμπέδωση τοῦ 774, χωρίς καμμιά συγκεκριμένη αἰτιολόγηση που θα μπορουσε να την στηρίξει.

Οἱ μάρτυρες κατηγορίας, ὅλοι ἀνώτεροι ἀξιωματικοί:

- Π. Τσίχλης, Ανθ/ρχος Υ.Ε.Α. Θεσ/νικης
- Γ. Μπαμπάτσικος, Υπομηραρχος Υ.Ε.Α. Θεσ/νικης
- Γ. Καραγιάννης Υπεν/ρχης, Υ Ε. Α. Θεσ/νικης
- Θ. Τσιαφούτης Ταγ/χης Γ' Αστυνομικοῦ Τμ. Θεσ/νικης

Δηλώνουν ὅτι δέν ἔχουν ἰδέα ἄν οἱ κατηγορούμενοι εἶχαν μεταξύ τους καί μέ τά γεγονότα κάποια σχέση καί ποιά ἦταν αὐτή συγκεκριμένα. Πέρα ἀπό ἱστορίες τῆς ζωῆς τουςτοῦ τύπου "δέν ξέρω ἄν ἦσαν καί τί ἔκαναν, ἀλλά γνωρίζω δύο ἀπό τούς κατηγορουμένους φυσιογνωμικῶς (.)", ἤ "γνωρίζω τόν τάδε ἐπειδή εἶχον παραστεῖ εἰς ἔρευναν τῆς οἰκίας του τήν τάδε ἐποχή", ἤ " ἐγώ δέν εἶδα κανέναν, ἀλλά ἐκ πληροφοριῶν ἦσαν στή συγκέντρωση, ὅμως δέν ξέρω τί ἔκαναν..." κ.ο.κ.

Ἀφοῦ λοιπόν "δέν ξέρουν", "δέν εἶδαν", καί τό ἁπλό γεγονός ἄν πέρασαν οἱ κατηγορούμενοι ἀπό ἐκεῖ "ἐκ πληροφοριῶν" εἶναι κι αὐτό, τότε τί σόϊ μάρτυρες κατηγορίας εἶναι ; Καί πῶς μ'αὐτούςτούς "μάρτυρες" στήνεται μιά δίκη μέ βάση τόν τρομοκρατικό νόμο 774 ;

Ὅταν στάλθηκαν κλήσεις γι'αὐτή τήν ὑπόθεση μποροῦσε κανείς νά τή θεωρήσει μιά ἐξωφρενική γελοία ἱστορία. Μήπως οἱ διωκτικές ἀρχές κάνουν ἀστεῖα ;

Κι ὅμως εἶναι πολύ ἄσχημο "ἀστεῖο", γιατί ἀκριβῶς παρόλη τήν ἀπόλυτη ἔλλειψη αἰτιολόγησης στή δικογραφία, βγῆκε βούλευμα γιά παραπομπή σέ δίκη.

Ἄς δοῦμε πού λήγουν τά ὅρια τοῦ γελοίου: εφόσον κανείς δέν κατέθεσε κάτι συγκεκριμένο, τότε ΠΟΙΟΣ ἐμπνεύστηκε ὅτι αὐτά τά πέντε πρόσωπα πρέπει νά παραπεμφθοῦν ὡς κατηγορούμενοι, καί ΠΩΣ μπῆκε μπροστά καί προχώρησε μέχρι τή δίκη αὐτή ἡ ἱστορία; Καί φυσικά ἀκόμη μέ τήν ἴδια τήν ἀστική νομιμότητα δέν δικαιοῦσαι νά δικάζεις χωρίς ἔρεισμα ἀνθρώπους ἐπειδή ἔχουν ἤδη δικαστεῖ μέ τόν 774 (ὅπως ο Καραμπατάκης και ὁ Καλαποδόπυλος), οὔτε φυσικά ἐπειδη εἶναι "γνωστοί στή ἀσφάλεια"(ὅπως συμβαίνει μέ τούς ὑπόλοιπους) λόγω τῶν πολιτικῶν πεποιθήσεών τους.

Λοιπόν ΕΚΕΙΝΟΣ πού κίνησε αὐτή τήν συγκεκριμένη ἱστορία εἶναι ἡ ἀσφάλεια καί τό ὑπουργεῖο δημόσιας τάξεως καί μέ στοιχεῖα ΑΚΡΙΒΩΣτό ὅτι εἵμαστε "γνωστοί" στήν Ασφάλεια γιά τίς πολιτικές πεποιθήσεις καί τήν πολιτική μας δράση.

Ὁ Καραθανάσης μετά ἀπό τήν ἀποτυχία τῆς σκευωρίας γύρω ἀπό τήν "ὑπόθεση Σερίφη" συνταξιοδοτήθηκε, γιά νά κρατήσει ἡ Ασφάλεια κάποιο φύλλο συκῆς, ἀλλά φυσικά οἱ ἴδιες μέθοδοι συνεχίζονται καί τώρα μάλιστα ἀπροκάλυπτα τελείως, χωρίς νά κάνουν τήν προσπάθεια κάποιας χάλκευσης στοιχείων ἐκ τῶν προτέρων(ἐκτός ἄν θέλουν τώρα νά τά χαλκεύσουν ἐκ τῶν ὑστέρων :)

Οἱ ἴδιοι ἐγκέφαλοι τοῦ ν.774, πού συνέχισαν τήν σωρεία τρομοκρατικῶν στημένωνν δικῶν, οἱ ἴδιοι πού κάναν ἀερογέφυρες στήν Κρήτη, οἱ ἴδιοι πού ἀκόμα καί μετά τήν ἀθώωση τῶν 7 τῶν Χανίων ἔστελναν ἀσφαλίτες γιά νά ποῦνσέ τόπους ὅπου δούλευαν σύντροφοι τῆς Ρήξης, ὅτι"αὐτοί ἔχουν σχέση μέ τούς"τρομοκράτες τῶν Χανίων"(μήπως ἰσχύει κι ἐδῶ τό γερμανικό BERUFS - VERBOTT;) οἱ ἴδιοι τώρα κινοῦν αὐτη τή δίκη δικάζοντας καθαρά τήν πολιτική μας δράση.

ρίφη", τὴν ἰδεολογική καί πολιτική μας δουλιά γιά τή δημιουργία ἑνός νέου ἀντικαπιταλιστικοῦ φοιτητικοῦ κινήματος, τήν ἰδεολογική καί πολιτική δράση γιά τή ρήξη μέ τό καθεστώς τῆς καταπίεσης κι ἐκμετάλλευσης καί γι'αὐτό μέχρι τώρα μᾶς ἔχουν κάνει τόσες ἔρευνες καί διώξεις χωρίς νά καταφέρουν νά φτιάξουν τήν εἰκόνα τοῦ ἀπομονωμένου τρομοκράτη.

Ἄν αὐτή ἡ πολιτική δράση εἶναι γι αὐτούς "τρομοκρατική", ἄς τό ποῦν καθαρά λοιπόν. Ἀλλά δέν μποροῦν, καί γι'αὐτό χρησιμοποιοῦν ἀστυνομικά μυθιστορήματα, μέ σκοπό τήν ἀπομόνωση, τό χτύπημα καί φυσικά τήν ἐμπέδωση τοῦ 774 πού τούς εἶναι ἀπαραίτητος : γιατί καί μόνο οἱ καταλήψεις τῆς προηγούμενης χρονιᾶς τούς ἔπεισαν γιά τήν ἐπείγουσα ἀναγκαιότητα κατασκευῆς ὅπλων γιά τήν τρομοκράτηση τοῦ κινήματος. Νά λοιπόν ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ.

Σ'αὐτή την καθαρά πολιτική δίκη καί τήν καμπάνια γύρω ἀπ'αὐτήν πρέπει νά φανοῦν καθαρά ΟΙ ΛΟΓΟΙ καί ΟΙ ΥΠΟΚΙΝΗΤΕΣ τῆς τρομοκρατίας σέ βάρος τοῦ κινήματος.

Νά κάνουμε αὐτή τή δίκη, δίκη τῶν πραγματικῶν τρομοκρατῶν.

ΑΠΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΗΣ ΣΤΟ ΔΑΦΝΙ

Πολλές φορές νομίζω πώς εἶσαι πάντα στό κατόπι μου, ἔχεις τούς λόγους σου, ξέρασα μπροστά σου. Μά τί νά πῶ, ἐσύ κάνεις τήν δουλειά σου κι'ἐγώ τήν δική μου. Μόνο πού διαφέρουμε στό εἶδος τῆς δουλειᾶς. Ἐσύ βγάζεις ἀφρούς ἀπ'τό στόμα σου γιατί εἶσαι ὁ παράφρων φονιᾶς τῆς κάθε ἀλήθειας. Ἐγώ εἶμαι τό αἷμα τῆς ἀλήθειας πού θέλει νά γίνει φονιᾶς στό ψέμμα. Ἀφήνω τρύπα στά παπούτσια μου, τά δάκτυλά μου νάπαίρνουνε ἀέρα. Ἐσύ δένεις σφιχτά τά κορδόνια σου, γιά νάκρύφεις τήν μπόχα στό πνίξιμο τῶν δακτύλων. Ἄν μέ σκοτώσεις, μή γελάσεις δυνατά, γιά ν'ἀκουστεῖ λίγο ὁ ἦχος ἀπό ἕνα δάκρυ. Τό πανί πού δένω τήν πληγή μου δέν εἶναι κομμουνιστική ἠχώ, εἶναι τό αἷμα ἀπ'τό τραύμα μου. Γιατί μέ γράφεις στά κατάστιχα, νά μοῦ στερήσεις τό ἐπίδομα ἤ νά μου δωρήσεις ἕνα ὑπόγειο στήν ἄβυσσο; Σου εἶπα, τό πανί δέν ἦταν κόκκινο, ἔγινε ἀπ'τό τραύμα μου....

Νοέμβρης '80 ΔΑΦΝΙ

Ναί λοιπόν. Τούς εἴμαστε "γνωστοί". Μᾶς ξέρουν καλά ἀπό τή δράση μας στήν ἀπεργία τῆς ΜΕΛ καί στίς ὑπόλοιπες ἐργατικές κινητοποιήσεις, τή συμπαράστασή καί τό ρόλο μας σέ σχέση μέ τήν "ὑπόθεση Σε-

Ο αγωνας του Γ. Λιοντου
Συμπαρασταση στους στρατιωτες

Ὁ Γεράσιμος Λιόντος, μέλος τοῦ ΣΑΚΕ, στίς 9 Σεπτέμβρη καταδικάστηκε ἀπό τό στρατοδικεῖο Καβάλας σέ φυλάκιση 8 μηνῶν γιατί ἀρνήθηκε νά τραγουδήσει τό γνωστό σωβινιστικό τραγούδι : " Μακεδονία ξακουστή ". Πέρσυ, Ι6 Ἰούλη τοῦ 79 ὁ Λιόντος εἶχε καταδικαστεῖ ἀπό στρατοδικεῖο τῆς Ἀθήνας σέ ΙΟ μῆνες φυλακή γιά "ἐξύβριση ἀνωτέρου" κατά τήν ἐπίσημη κατηγορία. Οὐσιαστικά ὅμως καταδικάστηκε γιατί ἀρνήθηκε νά ὑπογράφει τό αὐτοβιογραφικό σημείωμα πού δίνουν στούς νεοσύλλεκτους φαντάρους καί "χρησιμεύει" στό φακέλωμά τους. Ἐπίσης ἔχει "μαζέψει" ἀρκετές δεκάδες μέρες φυλακή ἀπό ἀξιωματικούς, καθώς καί μῆνες κράτησης.

Μέχρι στιγμῆς δηλαδή συγκεντρώνει μιά "θητεία" ἐπιπλέον ἀπό τίς φυλακίσεις.

Στό περσυνό στρατοδικεῖο ἔφτασε κάτω ἀπό περίεργες συνθῆκες: ἀφοῦ ἀρνήθηκε νά ὑπογράφει τό αὐτοβιογραφικό σημείωμα, τόν κάλεσε ὁ διοικητής στό γραφεῖο του γιά μιά "φιλική" κουβέντα. Τοῦ εἶπε "καταργῶ τά γαλόνια καί κουβεντιάζουμε σάν ἴσοι", τοῦ πρόσφερε τσιγάρο καί τόν ρωτοῦσε γιά τίς διαφορές Ἀλβανίας - Κίνας. Στή διάρκεια τῆς κουβέντας, ὁ Λιόντος τοῦ εἶπε πώς μαθαίνει τά ὅπλα στό στρατό για τί θά τοῦ χρησιμέψουν, λέγοντας τή φράση τοῦ Λένιν πώς "ἡ ἀστική τάξη θά μᾶς δώσει τό σκοινί πού θά τήν κρεμάσουμε". Ἡ κουβέντα ἔληξε ὁμαλά.

Ὁ Λιόντος βρέθηκε προφυλακισμένος στήν Αὐλώνα γιά "ἀνυπακοή", ἐπειδή δέν ὑπόγραφε τό αὐτοβιογραφικό σημείωμα.

Τό θέμα ὅμως πῆρε διαστάσεις, ἔγραφαν οἱ ἐφημερίδες γιά τό αὐτοβιογραφικό καί τό φακέλλωμα στό στρατό, "ἀσχολήθηκε " καί ἡ βουλή μ'αὐτό. Ἔτσι ὁ Λιόντος ἀπαλλάχτηκε ἀπ' τήν κατηγορία τῆς "ἀνυπακοῆς" μέ βούλευμα, τό ὁποῖο δεχότανε ὅτι δεν εἶναι ὑποχρεωτικό νά ὑπογράφει κανείς τό αὐτοβιογραφικό σημείωμα.

Ἀφοῦ ἀπαλλάχτηκε ἀπό τήν "ἀνυπακοή", τοῦ φορτώνουν τήν κατηγορία τῆς "ἐξύβρισης": Δυό μῆνες μετά ὁ διοικητής θυμήθηκε τή φράση τοῦ

τοῦ Λένιν που εἶπε ο Λιόντος στήν "φιλική" τους κουβέντα καί τό θεώρησε "ἐξύβριση". Ἄλλες ἀνακρίσεις κατέληξαν στό στρατοδικεῖο.

Γιά νά σταθεῖ ὅμως ἡ κατηγορία τῆς "ἐξύβρισης" νομικά, ἔπρεπε ὁ διοικητής (αντισυνταγματάοχης) νά θεωρεῖ τόν ἑαυτό του ὑβριζόμενο καί ἄρα μέλος τῆς ἀστικῆς τάξης. Στήν ἐρώτηση ὅμως τοῦ δικηγόρου ἄν θεωρεῖ τόν ἑαυτό του ὅτι ἀνήκει στήν ἀστική τάξη δέν ἀπάντησε. Ἐπενέβη ὁ ἐπίτροπος τοῦ στρατοδικεί-ου καί εἶπε ὅτι ὑβριστική ἦταν ἡ ὅλη συμπεριφορά τοῦ Λιόντου. Ἐπίσης χαρακτηριστικό εἶναι ὅτι ὅταν ἔγινε ἡ "ἐξύβριση", ὁ διοικητής δεν ἐπέβαλλε στόν Λιόντο καμμιά πειθαρχική ποινή ὅπως εἶχε δθκαίωμα νά κάνει. Ἡ κατηγορία τῆς "ἐξύβρισης" ἀνακαλύφθηκε ὅταν δέν πέρασε ἡ "ἀνυπακοή" μέ τό θόρυβο πού δημιουργήθηκε γιά τό αὐτοβιογραφικό σημείωμα.

Παρόμοια ἦταν ἡ διαδικασία πού ὁδήγησε τόν Λιόντο στό δεύτερο στρατοδικεῖο: ὁ λόχος του τραγουδοῦσε τό "Μακεδονία ξακουστή". Κάποια στιγμή ὁ ἔφεδρος ἀνθυπολοχαγός Γεώργιος Δαβρῆς εἶδε ὅτι δέν τραγουδοῦσε ὁ Λιόντος κι τόν ρώτησε γιατί δέν τραγουδάει. Ὁ Λιόντος τοῦ ἔκανε νόημα πώς θά τοῦ ἀπαντήσει ἀργότερα. Τότε ἐπενέβει ὁ ἀνθυπολοχαγός Δραμουντάνης Ζαχαρίας, σταμάτησε τό λόχο καί ρώτησε τό Λιόντο γιατί δέν τραγουδάει. Τοῦ ἀπάντησε ὅτι θά τοῦ ἐξηγήσει αργότερα, προσπαθῶντας ἔτσι νά ἀποφύγει νά κατηγορηθεῖ γιά "πολιτικολογι.". Ὁ Δραμουντάνης ἐπέμενε πώς ἄν δέν τοῦ ἀπαντήσει ἀμέσως δέν θά ξεκίναγε ὁ λόχος Ο Λιόντος τοῦ ἀπάντησε ὅτι δέν τραγουδάει φασιστικά τραγούδια. Αὐτό ἦταν. Οδηγήθηκε στόν διοικητη ὁ ὁποῖος τοῦ ἐπέβαλε πειθαρχική ποινή 10 μέρες μέ τό αἰτιολογικό ὅτι πρίν γίνει τό ἐπεισόδιο μέ τό τραγούδι, ὁ Λιόντος εἶχε ἀρνηθεῖ νά κάνει κάποιο καφόνι πού ἤθελε ὁ Δραμουντάνης.

Παράλληλα ξεκίνησε προανάκριση γιά τό ἐπεισόδιο μέ τό τραγούδι, πού θά κατέληγε στό στρατοδικεῖο(ἀνυπακοή - πολιτικολογία). Η ὑπόθεση ὅμως σταμάτησε γιατί δέν συνέφερε νά γίνει δίκη γιά τό τραγούδι "Μακεδονία ξακουστή" ἐπειδή θά ἔβαζε πρόβλημα "μακεδονικοῦ ζητήματος".

Δυό μῆνες μετά τό τέλος τῆς προανάκρισης ξεκινάει ἄλλη ἀνάκριση γιά τό ἴδιο ἐπεισόδιο πού καταλήγει στό στρατοδικεῖο μέ τήν κατηγορία "ἐξύβρισης ἀνωτέρου". Ὅτι δηλαδή ὁ Λιόντος χαρακτηρίζοντας τό τραγούδι φασιστικό "ἐξύβρισε" ἐμμέσως τόν Δραμουντάνη σάν φασίστα Ο Δαβρῆς στήν κατάθεσή του στήν προανάκριση, δέν εἶπε τίποτα γιά ὑβριστική στάση τοῦ Λιόντου. Στήν κατάθεσή του στήν ἀνάκριση, δυό μῆνες μετά θυμήθηκε ὅτι ἡ στάση τοῦ Λιόντου "προσέβαλε ἀναμφιβόλως τήν τιμήν καί τήν ὑπόληψιν τοῦ Δραμουντάνη". Τά ἴδια εἶπε καί στό στρατοδικεῖο. Στό στρατοδικεῖο ἀπαγορεύτηκε στόν κατηγορούμενο Λιόντο νά κάνει ἐρωτήσεις στούς μαρτυρες ὅπως εἶχε δικαίωμα "σύμφωνα μέ τό νόμο!" Ἔτσι πάλι ξεκινῶντας ἀπό ἀνυπακοή καί πολιτικολογία" ἔφτασε στό στρατοδικεῖο γιά "ἐξύβριση ἀνωτέρου" καί καταδίκη 8 μηνῶν φυλάκιση.

Τελευταία, τά κρούσματα "ἀνυπακοῆς", "πολιτικολογίας", "ἐξύβρισης ἀνωτέρου" στό στρατό ἔχουν πληθύνει, καθώς ἐπίσης καί τά στρατοδικεῖα γιά τούς ἀντίστοιχους λόγους. Ὄχι ὅτι δέν ὑπῆρχαν πρίν. Πάντα οἱ νέοι πού περνοῦσαν ἀπό τ στρατό ἀντιστέκονταν στό φασισμό τοῦ στρατοῦ, στήν ἐξαφάνιση τῆς ἀξιοπρέπειας καί τῆς προσωπικότητας τους, μάλιστα ἀντιστέκονταν πολλές φορές μέ ὅλα τά μέσα. Ἐπίσης δέν εἶναι λίγοι αὐτοί πού παίρνουν ἀπολυτήριο

"τρελλοῦ" γιά ν'ἀποφύγουν τό στρατό.

Ἐκεῖνοι πού ἦταν καθυστερημένοι σ' αὐτόν τόν τομέα καί πρόβαλαν τήν "μικρότερη ἀντίσταση" ἦταν οἱ πολιτικοποιημένοι. Μέχρι πρόσφατα *ὁ στρατός θεωρεῖταν ταμπού ἀπό τούς πο*λιτικοποιημένους. Τά ἐπίσημα κόμματα δέν ἔκαναν οὔτε νυξη γιά τήν κατάσταση μέσα στό στρατό στά πλαίσια τοῦ γλυφίματος τῶν στρατιωτικῶν καί τῆς "ἐθνικῆς ὁμοψυχία" πού θά τραυματιζόταν βάζοντας πρόβλημα στρατοῦ. Η ἴδια στάση τῆς "μικρότερης ἀντίστασης" ἀκολουθιόταν καί ἀπό τήν ἐξωκοινοβουλευτική ἀριστερά, πού ὑπαγορευόταν βέβαια καί ἀπό τήν δυσκολία ὁποιασδήποτε παρέμβασης.

Ἡ ἀντίληψη πού ἐπικρατεῖ γιά τό στρατό, εἶναι ὅτι ἐκεῖ προσπαθεῖς νά ξεχάσεις ὅτι εἶσαι καί πώς θά ἀντιδροῦσες σέ ἀνάλογες περιπτώσεις ἐκτός στρατοῦ, μέ στόχο νά περάσει ἡ θητεία μέ τίς λιγώτερες "ἀπώλειες"(λιγότερες μέρες φυλακή). Ἀφήνουμε τήν πιό "ἐπαναστατική" ἀντίληψη πού λέει ὅτι στό στρατό νά ὑπογράφουμε τό αὐτοβιογραφικό, γενικά νά μήν κάνουμε τίποτα γιά νά μήν "καρφωνόμαστε". Οἱ πολιτικοποιημένοι βλέπουν τό στρατό ὄχι μόνο σάν ἕνα χῶρο πού δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει πολιτική δραστηριότητα, ἀλλά καί ἀτομικά σάν ἕνα κομμάτι τῆς ζωῆς τους σκοτεινό, ἕνα τοῦνελ πού κατά τή διάρκειά του ἀλλάζουν ὅλα στή ζωή τους, ἀκόμα κι ὁ τρόπος πού σκέφτονται. Η "λούφα" γίνεται στάση ζωῆς.

Μέ τήν ἱστορία τοῦ Λιόντου ὅμως φαίνεται καθαρά πώς ΚΑΙ στό στρατο Η ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΑΠΟΔΙΔΕΙ.

Ἔβαλε τό θέμα τοῦ "αὐτοβιογραφικοῦ σημειώματος" καί οὐσιαστικά ἀποσύρθηκε τό "αὐτοβιογραφικό". Μετά τό βούλευμα γιά τήν ἀπαλλαγή τοῦ Λιόντου ἀπ'αὐτήν τήν κατηγορία, πολλοί φαντάροι πιά δέν τό ὑπογράφουν, χωρίς νά ὑφίστανται διώξεις.

Εἶναι ἀναγκαῖο πιά νά πιαστεῖ τό θέμα τοῦ στρατοῦ ἀπό τό κίνημα οὐσιαστικά. Νά ὑπάρξουν κινητοποιήσεις ἔξω ἀπό τό στρατό, καταγγελίες κλπ, ὥστε νά δοθεῖ καί ἡ δυνατότητα γιά μιά συντονισμένη ἀντίσταση μέσα στό στρατό. Τά προβλήματα τοῦ στρατοῦ πρέπει νά πιαστοῦν καί νά πάρουν δημοσιότητα. Καμπάνιες, συγκεντρώσεις εἶναι δυνατόν νά κινητοποιήσουν πλέον πολύ κόσμο. Ἄλλωστε οἱ συχνότατες "αὐτοκτονίες" φαντάρων δείχνουν ὅτι ἡ κατάσταση στό στρατό ἔχει φθάσει στό ἀπροχώρητο. Οἱ "ἀπροσάρμοστοι" πιά στό στρατό εἶναι ὅλο καί περισσότεροι.

Πέρα ἀκόμη ἀπό ὁποιαδήποτε πολιτική ἀναγκαιότητα παρέμβασης στό στρατό, ἰσχύει καί γιά μᾶς αὐτό πού συνήθως προβάλουμε γιά τούς πολιτικούς κρατούμενους: "Η σιωπή εἶναι συνενοχή" καί ἰδιαίτερα ὅταν πρόκειται γιά δολοφονίες.

μια προκηρυξη

Γυναῖκες

Βρισκόμαστε μπροστά σέ μιά προσπάθεια ἀλλαγῆς τοῦ Οἰκογενειακοῦ Δίκαιου. Θά πρέπει λοιπόν ν'ἀναρωτηθοῦμε τί σημαίνει αὐτό τό τόσο ὄψιμο καί ἀπρόθυμο ἐνδιαφέρον γιά μεταρρυθμίσεις.

Μεταρρυθμίσεις, ἔξω ἀπό μᾶς καί τούς ἀγῶνες μας,πού γίνονται στά πλαίσια τοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ τοῦ ὑπανάπτυκτου Ἑλληνικοῦ καπιταλισμοῦ καί πού ὑπαγορεύονται τόσο ἀπό τήν ἔνταξή μας στήν ΕΟΚ, ὅσο καί ἀπό τήν ἀνάγκη τῆς συντήρησης τοῦ ἴδιου ἀκριβῶς συστήματος μ'ἕνα πιό "προοδευτικό" καί "εὐρωπαϊκό" πρόσωπο.

Μεταρρυθμίσεις ἄτολμες, τυπικές, χωρίς οὐσιαστικό περιεχόμενο πού ὄχι μόνο δέν ἀμφισβητοῦν τήν ἀνδροκρατική οἰκογένεια καί κοινωνία, ἀλλά ἀντίθετα ἀποβλέπουν στή διαιώνισή της.

Δέν εἴμαστε ἐνάντια στίς θεσμικές μεταρρυθμίσεις στό μέτρο πού διευκολύνουν τήν ζωή μας καί τίς συνθῆκες τῆς διεξαγωγῆς τοῦ ἀγώνα γιά τήν ἀπελευθέρωσή μας. Ὡστόσο ξέρουμε καλά πώς μιά προοδευτική νομοθεσία ἤ ἀκόμη ἡ ἰσότητα τῶν δύο φύλων ἀπέναντι στό νόμο δέν σημαίνει μέ κανέναν τρόπο τό τέλος τῆς καταπίεσής μας, οὔτε ἐγγυᾶται τή δυνατότητα ὕπαρξης τῆς γυναίκας σάν αὐτόνομο ἄτομο πού ἐλεύθερα καθορίζει τόν ἑαυτό του καί τή ζωή του.

Ὅπως ξέρουμε πώς ἡ καταπίεση πού καθημερινά βιώνουμε εἶναι κάτι πολύ βαθύτερο ἀπό τούς νόμους:πόσο ἄλλαξε ἡ θέση τῆς γυναίκας στή Σουηδία ἤ στήν ΕΣΣΔ, χῶρες πού ἔχουν ἀπό τά πιό προοδευτικά οἰκογενειακά δίκαια;

Οἱ νόμοι δέν μποροῦν νά ἐπηρρεάσουν τήν οὐσία τῆς οἰκογένειας γιά τόν ἁπλό λόγο ὅτι δέν μποροῦν νά εἰσχωρήσουν στή λειτουργία της, καί πολύ περισσότερο νά τήν ἀλλάξουν.

Καί ἡ λειτουργία τοῦ θεσμοῦ τῆς οἰκογένειας ἔτσι ὅπως ἔχει διαμορφωθεῖ μέχρι σήμερα, δέν ἐξαντλεῖται στό νά ἀναπαράγει ἄτομα ἕτοιμα νά διαιωνίσουν τίς ἐξουσιαστικές κοινωνικές σχέσεις, οὔτε στό νά ἐξασφαλίσει τούς ὑλικούς ὅρους τῆς γυναικείας καταπίεσης:πρῶτα καί κύρια ἡ οἰκογένεια εἶναι ὁ χῶρος πού ἀπαγορεύει στή γυναίκα τήν αὐτονομία τῆς ὕπαρξης καί τῆς βούλησής της. Εἶναι ὁ χῶρος ὅπου οἱ πιό πρωταρχικές καί προσωπικές της ἀνάγκες εἴτε ἐκμηδενίζονται καί ἀγνοοῦνται, εἴτε μεταβάλλονται σέ ἀνταλλάξιμες ἀξίες καί καθήκοντα.Εἶναι τελικά ὁ χῶρος πού τήν ἀναγκάζει ν'ἀφομοιώνει καί νά ἐσωτερικεύει τήν ὑποταγή της καί νά θεωρεῖ "φύση" της, ἀποκλείοντας ἔτσι τή δυνατότητά της νά ἐξεγερθεῖ.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Η ΑΡΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΥΠΑΡΞΗΣ ΜΑΣ, Η ΥΠΟΤΙΜΗΣΗ ΜΑΣ ΣΑΝ ΑΤΟΜΑ, Η ΚΑΤΑΠΙΕΣΗ ΚΑΙ Η ΥΠΟΤΑΓΗ ΠΟΥ ΤΟ ΑΝΔΡΟΚΡΑΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΜΑΣ ΕΠΙΒΑΛΛΕΙ, ΔΕΝ ΘΕΣΠΙΣΤΗΚΑΝ ΑΠΟ ΚΑΝΕΝΑ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΔΕΝ ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ΝΑ ΕΚΔΕΙΨΟΥΝ ΜΕ ΜΙΑ ΑΝΩΘΕΝ ΕΠΙΒΕΒΛΗΜΕΝΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ. ΕΙΝΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΕΜΑΣ ΚΑΙ ΠΟΥ ΜΟΝΟ ΕΜΕΙΣ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΑΛΛΑΞΟΥΜΕ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΕΙΔΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΜΑΣ, ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΜΑΣ ΠΑΛΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΥΤΟΝΟΜΟ ΚΑΙ ΜΑΖΙΚΟ ΑΓΩΝΑ ΜΑΣ.

Αὐτόνομες Ὁμάδες Γυναικῶν

«ΤΟΝ ΕΙΧΑ ΓΙΑ ΕΞΤΡΕΜΙΣΤΗ, ΤΩΡΑ ΤΟΝ ΧΑΙΡΕΤΑΩ» (η στροφη του ΚκΕ(μ-λ)

Στροφη του ΚΚΕ (μ-λ);Με μια πρώτη ματια βλέπουμε ότι πρόκειται για ουσιαστικη στροφη: αντι για αποικια, σήμερα μιλάνε για ελληνικο καπιταλισμο, αντι "Πας μη μ-λ αντιδραστικος μικροαστος" και "ΟΜΛΕ-ΚΚΕ-μαρξισμος-λενινισμος", φτάσανε να αναγνωρίζουν ότι υπάρχει ένα κίνημα που είναι έξω απ'αυτους (όσο και αν δυσκολεύονται να το καταλάβουν),απο το"μόρφωση-λευτερια-ψωμι-δουλια" κατάληξαν δειλα δειλα να μιλάνε για πάλη ενάντια στο αστικο πανεπιστήμιο και τον αστικο εκσυγχρονισμο,απο την απόρριψη του φεμινισμου σαν "μικροαστικου", αναφέρονται σήμερα στον "φασισμο στις προσωπικες σχέσεις" και την "καπιταλιστικη, ανδροκρατικη κοινωνία",αντι για το λιβάνισμα των "γραφων" και των "μεγάλων αδελφων κομμάτων ΚΚΚ και ΚΕΑ", κυτάνε να δούνε τι κάνουν εδω, σήμερα, στην Ελλάδα.

Βέβαια η επιλογη της στιγμης της στροφης -στο τσακ για να μη μείνουν απ'έξω- είναι απο τα πάγια χαρακτηριστικα της "συνεπους αριστερας" και της ΠΠΣΠιδικης ιδιοσυγκρασίας. Όμως το κυνήγι των πραγμάτων και η επιτάχυνσή τους για να προλάβουν τους ρυθμους του κινήματος, ίσως τους βοηθήσει να ξεμπερδεύουν σ'ένα βαθμο με τον δικο τους χαρακτηριστικα αργόσυρτο, βαρυ, μ-λ ρυθμο.

Ας ξεκαθαριστει: Το ζήτημα δεν είναι ούτε *η απόρριψη σαν ανύπαρκτης ή αμελητέας της* στροφης που παρατηρείται τους τελευταίους μήνες στο ΚΚΕ(μ-λ), ούτε και η "αγαλλίαση" επειδη στο κάτω-κάτω και επιτέλους και για πρώτη φορα απο την ιδρυση της ΟΜΛΕ αναγκάστηκαν, πιεζόμενοι απο την σκληρη πραγματικότητα, να την υπολογίζουν κάπως στις εκτιμήσεις τους.

Αλλα η στροφη αυτη να ιδωθει περισσότερο σαν ένα σημάδι των καιρων,που δίνει μία επιπλέον δυνατότητα στο κίνημα να ξεκαθαρίσει και με τα τελευταία κατάλοιπα των απολιθωμένων αντιλήψεων που αποτελουν κληρονομια των λεγόμενων μαρξιστων-λενινιστων της Ακρας Αριστερας. Έτσι η αλλαγη αυτη κρίνεται όχι μόνο με βάση την ενδογενη εξέλιξη του ΚΚΕ(μ-λ), (όπως μερικοι ίσως θα λέγανε "κάλλιο αργα παρα ποτε"), αλλα σε σχέση με τις αναγκαιότητες που βάζει η τωρινη φάση του κινήματος.

I. ΤΟ «ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ ΚΚΕ»

Η ΟΜΛΕ και το ΚΚΕ(μ-λ), όπως άλλωστε αυτο καθορίζονταν, δημιουργήθηκαν για να καλύψουν το κενο απο την ρεβιζιονιστικοποίηση του ΚΚΕ.Απέναντι στην προδοσία του τελευταίου,αυτοι κατασκεύασαν ένα νέο, αγωνιστικο ΚΚΕ.

Μπορούμε εύκολα να πειστούμε ότι ήταν ΚΚΕ, οι πολιτικες αντιλήψεις τους για την λαϊκοδημοκρατικη επανάσταση όσο και οι γενικες θεωρητικες φιλοσοφικες απόψεις -όσες είχαν- δεν αφήνουν αμφιβολία: ήταν όντως κουκουέδικες.

Αγωνιστικο ΚΚΕ: εδω υπάρχει πολυ ζουμι, εδω συμπυκνώνεται η ουσία της πολιτικης τους σκέψης, που τελικα δεν είναι πολιτικη, αλλα καθαρα <u>οργανωτικίστικη</u>. Γιατι η παρακμη του ΚΚΕ και η απο-αγωνιστικοποίησή του έχει να κάνει και με το ίδιο το περιεχόμενο των πολιτικοκοινωνικων του αναλύσεων, την αντίληψη για την Ελλάδα, την κοινωνικη του σύνθεση. Όμως οι ΟΜΛΕτζήδες και οι ποικιλώνυμοι μ-λ στη συνέχεια, έδωσαν μία οργανωτικη απάντηση σ'ένα πρόβλημα πολιτικης γραμμης, κοινωνικης ανάλυσης: παλια θεωρία, παλια οργάνωση συν νέα αγωνιστικότητα και μεγαλοστομίες περι ταξικης "αλυγισίας": να το νέο κόμμα. Σαν η αγωνιστικότητα ενος πολιτικου οργανισμου να είναι άσχετη με τις θεωρίες, τις αναλύσεις του, τις κοινωνικες δυνάμεις που στηρίζεται.

Για αυτους το όλο ζήτημα συνοψίζονταν στην παλινόρθωση της "παλιας, καλης ηρωϊκης περιόδου" ξαναγυρίζοντας τον τροχο της ιστορίας στο 1956. Ο καθορισμος τους ήταν η "άρνηση του ρεβιζιονισμου" χωρις οι ίδιοι να δημιουργουν νέες βάσεις για το κίνημα.

Η ΟΜΛΕ και το ΚΚΕ(μ-λ)δεν είχαν συγκεκριμένη ανάλυση της παγκόσμιας και ελληνικης πραγματικότητας. Πέρα απο γενικολογίες και αναμασήματα παλιων θεωριων ή μεταφορες της Κίνας του'49 στην Ελλάδα του '74, γραμμη δεν είχαν. Και φυσικα λέγοντας γραμμη δεν εννοούμε παρα μία σοβαρη κοινωνικη ανάλυση της εποχης, της παγκόσμιας συγκυρίας, του συγκεκριμένου τόπου - με στόχο φυσικα την επεξεργασία της επέμβασης.

Απο την στιγμη που "έλυσαν" το ζήτημα του επαναστατικου κόμματος πρώτα με την ΟΜΛΕ *και ύστερα με το ΚΚΕ(μ-λ)* (που τόχτισαν με τον γνωστο τρόπο), η πορεία τους ήταν η συντήρηση των κεκτημένων, το "δυνάμωμα ταυ φρουριου" που έπρεπε να μείνει όσο το δυνατον αλώβητο και αμόλυντο: πάνω απ'όλα έπρεπε να επιβιώσει το κόμμα. Και κατώρθωσαν πράγματι να αποφύγουν σοβαρους κλυδωνισμους (εκτος απο τη διάσπαση του '76), επίτευγμα που οφείλεται σε μεγάλο βαθμο στην απομόνωσή τους, στο κλείσιμο στη γκρούπα τους, στην ανυπαρξία δεσίματός τους με τις ζωντανες πραγματικότητες του πρώτου μεταπολιτευτικου κινήματος.

Χρειάστηκε να κλονιστει συνθέμελα η κοινωνικη βάση του κόμματός τους της εργατιας, οι φοιτητες, το 1979, για να χάσει την μακαριότητά του και να αρχίσει να μπάζει νερα. Φοιτητες, που στα πρώτα χρόνια της μεταπολιτευτικης θολούρας, βόλευε σίγουρα ο αφηρημένος φιλεργατισμος και η λεκτικη"ντουροσύνη" της ΟΜΛΕ-ΚΚΕ(μ-λ), που δεν έβαζε βέβαια σε κίνδυνο την νοικοκυρίστικη ζωη τους, ενω συνάμα ήταν και αριστερότερα του ΚΚΕ.

Η εθνικολαϊκη τους ιδεολογία, που τους έκανε νάναι η αριστερη ουρα άλλων, δεν τους επέτρεψε ούτε το εργατικο κίνημα των ετων 74-76 να συλλάβουν, πέρα βέβαια απο φραστικες υποστηρίξεις και κατόπιν εορτης. Παρόμοια, όντας έξω απο τις διαδικασίες του τότε κινήματος, η μετα το '77 κρίση της άκρας αριστερας τους προσπέρασε -προσωρινα- **αλώβητους**.

Αντίθετα, στο ΕΚΚΕ, επειδη ακριβως ήταν ένας πιο <u>ζωντανος</u> οργανισμος (και συγκεκριμένα στη δικτατορία υπήρξε ο πιο ριζοσπαστικος μαζικος εκφραστης της νέας άκρας αριστερας, που στη μεταπολίτευση όμως δεν μπόρεσε να ξεπεράσει την αντιφασιστικη του ιδεολογία και να προσαρμοστει στις νέες πραγματικότητες) η κρίση εκδηλώθηκε πιο έντονα και νωρίτερα. Στο (μ-λ) ο απόηχος των αντιθέσεων δεν ξεπερνούσε τους προστατευτικους τοίχους της οικογενειακης ασυλίας.

Παρα τις τελευταίες σωρηδον αυτοκριτικες της Κ.Ε. και την αντικαπιταλιστικη-αντιεκσυγχρονιστικη στροφη, ο οργανωτικίστικος προσανατολισμος και η απουσία σοβαρης κοινωνικης ανάλυσης παραμένουν.

"Το ΚΚΕ(μ-λ) και το κίνημα μας": είναι ολοφάνερο ότι εννοούν το κίνημα του ΚΚΕ(μ-λ). Η ίδια εγωκεντρικη, αλλα προπάντων τυφλη αντίληψη. Ο μηχανισμος που κεντράρει τον εαυτο του και όχι την κοινωνία και το κίνημα. Γιατι φυσικα το κίνημα δεν ταυτίζεται με το "...και το κίνημά μας". Μ'αυτη την εννοια κάθε πολιτικη γκρούπα μπορει να δημιουργει δορυφορικα και το ιδιωτικο της κίνημα.

Βέβαια δεν υπάρχει μόνο κοινωνικο κίνημα, αλλα και πολιτικο, και φυσικα κάθε πολιτικη οντότητα προσπαθει να δώσει ερμηνεία και προοπτικη. Αυτο όμως απέχει πολυ απο την οργανωτικίστικη σκοπια απο την οποία βλέπει το (μ-λ) το κίνημα, σαν αντιστάθμισμα στην αδυναμία του ερμηνείας και πραγματικης συμμετοχης σ'αυτο, έτσι ώστε να καταλήγει στην ταύτιση της έννοιας του κινήματος με την έννοια του μηχανισμου. Εννοείται ότι η αποψη αυτη αγνοει το κοινωνικο κίνημα και θεωρει κίνημα τις δικες του επιρροες. Οι επιρροες κάποιου άλλου πολιτικου μηχανισμου είναι επίσης ένα άλλο κίνημα.

ΙΙ. ΣΤΗ ΜΕΣΗ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ

Σήμερα η κρίση χτυπάει την πόρτα του ΚΚΕ(μ-λ) μέσα απο την ανάπτυξη του φοιτητικου και νεολαιΐστικου κινήματος. Οι αγωνιστες του (μ-λ) φαίνεται να ανακαλύπτουν για πρώτη φορα ιδέες, απόψεις, πράγματα, που για ένα κομμάτι του κινήματος έμπαιναν ήδη απ'το '74.

Τώρα απο τους ίδιους τους κλυδωνισμους που δεχονται, αναγνωρίζουν, το 1980, ότι η γη κινείται· και πάλι όμως δεν είναι σίγουροι γιαυτο: πάλι η ίδια καταραμένη αδυναμία να καταλήξουν σε μία συγκεκριμένη άποψη, να την στηρίξουν εμπεριστατωμένα μέχρι το βάθος. Όλα μοιάζουν να μπορούσαν νάναι και ταυτόχρονα να μην είναι:

Στον μαγικο κόσμο των αλληλλομπλεκόμενων φράσεων στα προσυνεδριακα υλικα, στις αντιλήψεις που κουβαλάνε ακόμα, συμβιβάζονται τα πάντα, αντιλήψεις που κανονικα θάπρεπε να αλληλλοσπαράσσονται: η "πάλη ενάντια στο αστικο πανεπιστήμιο" και ο αγώνας για "όχι φραγμους στη μόρφωσή μας" πάνε αδελφωμένα, οι αντιμπεριαλιστικες κατα κύριο λόγο αντιλήψεις με τα πρώτα ρηχα ψελλίσματα για κρατικομονοπωλιακη Ελλάδα, κ.ο.κ. Ακόμα και στο προσωπικο επίπεδο, μια πιο ανοιχτόμυαλη και ριζοσπαστικη σχέση με τον κόσμο και τα πράγματα, συμβαδίζει με το παραδοσιακο "μ-λ" μουστάκι και την αρτηριοσκλήρωση. (ας μη μας παρεξηγήσει κάθε μυστακοφόρος, αλλα ειδικα το μουστάκι της ΠΠΣΠ είναι άλλο πράγμα.)

Παρ'όλα αυτα , το ΚΚΕ(μ-λ) φαίνεται να μπαίνει στο νεφέλωμα του νέου κινήματος,έστω αποτελώντας -τουλάχιστο σήμερα- την πιο δεξια πλευρα του.

Βέβαια κανεις δεν μπορει να σε διορίσει ή να σε απολύσει απο το κίνημα, δεν είναι κάποια κρατικη υπηρεσία, και ο μόνος απο τον οποίο εξαρτάται είσαι εσυ ο ίδιος. Και εδω είναι καθοριστικο το αν και και κατα πόσο μπορεις να αναφέρεσαι και να ερμηνεύεις τα έξω απο σένα κοινωνικα φαινόμενα, στο αν και κατα πόσο μπορεις να δίνεις σ'αυτα μία σύγχρονη και ουσιαστικη προοπτικη, ή αν αντίθετα μένεις τυφλος και η θεωρία σου ανταποκρίνεται απλα και μόνο στις ανάγκες αυτοσυντήρησης ενος μικρόκοσμου.

3.11.80

ΤΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ Ή... ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΠΑΡΑΛΟΓΟΥ (διηγηση σε προσωπικο τονο)

"Όπου ἀκοῦς πολλά κεράσια..." λέει ὁ λαός ποῦ παρεπιπτόντως εἶναι καί ὁ φορέας τῆς ἀλλαγῆς.Καί γιά τό σεμινάριο ποῦ ὀργάνωσε τό ΠΑΣΟΚ αὐτό ἴσχυει ἀπόλυτα." Όχι βέβαια γιατί δέν ἦρθαν οὔτε οἱ μισοί διάσημοι ξένοι ποῦ εἶχε ἀνακοινωθεῖ πῶς θά μᾶς δώσουν τά φῶτα τους στή διάρκεια τῶν τεσσάρων ἡμερῶν ποῦ κράτησε. Ἀλλά (καί αὐτό εἶναι ποῦ μᾶς ἐνδιαφέρει βασικά) γιατί ὁ βαρύγδουπος τίτλος:"Μετάβαση στόν σοσιαλισμό -οἱ διαστάσεις τῆς δομικῆς ἀλλαγῆς" δέν εἶχε σχεδόν καμμιά σχέση μέ ὅσα συζητήθηκαν στό σεμινάριο. Ἀπό τίς συζητήσεις ἔλειπαν τουλάχιστον τρία βασικά στοιχεῖα τοῦ τίτλου: ἡ ἀλλαγή, ἡ μετάβαση καί ὁ σοσιαλισμός. Όλα τά ὑπόλοιπα ὑπῆρχαν. Στήν πραγματικότητα δέν ἦταν ἕνα σεμινάριο γιά τό σοσιαλισμό, ἀλλά μιά διάσκεψη οἰκονομολόγων, καί μάλιστα κατά τή γνώμη μας, οἰκονομολογων β'κατηγορίας. Δέν τά γράφουμε ὅλ' αὐτά μέ κακεντρέχεια, ὅπως θά πίστευε κανείς, ἀλλά εἶναι ὁ μόνος τρόπος γιά νά περιγράφει κανείς τή ρηχότητα τοῦ προβληματισμοῦ(ἄν ὑπῆρχε καθόλου τέτοιος) καί τήν ἔλλειψη κάθε ἰδεολογικῆς ἀνησυχίας ποῦ ἐπικράτησε σ'αὐτό τό σεμινάριο, καί ποῦ ἔρχόνταν νά ἀντισταθμίσει τό λιβάνισμα τῶν μελῶν τοῦ ΠΑΣΟΚ στό ΠΑΣΟΚ ἀλλά καί στόν πρόεδρό τους, καθώς καί ἡ

ἐφησυχαστική αὐταρέσκειά τους ὅτι αὐτοί εἶναι οἱ φορεῖς τῆς ἀλλαγῆς.(Καί πραγματικά ἔχουν δίκιο. Ἄν ἡ ἀλλαγή εἶναι κάτι ὅπως τήν παρουσίασαν, ὁ καθένας ποῦ δηλώνει τήν πρόθεση νά γίνει φορέας της, μπορεῖ ἄνετα νά παίξει αὐτό τό ρόλο.)

Όταν μιλᾶμε γιά τόν σοσιαλισμό σέ ἕνα σεμινάριο, θά ἔπρεπε νά ὑπάρχει τουλάχιστον μιά εἰσήγηση μέ κάποιο φιλοσοφικό ἤ ἰδεολογικό χαρακτῆρα γύρω ἀπό τό στοιχειῶδες, τό στοιχειωδέστερο πρόβλημα, πῶς καί γιατί οἱ μάζες κινοῦν τήν ἱστορία, πῶς ἀντιδροῦν οἱ μάζες στήν πραγματικότητα καί τήν διαμορφώνουν,ποιός εἶναι ὁ ρόλος τῆς ἀνθρώπινης ἀτομικότητας μέσα σ'αὐτή τήν διαδικασία κλπ. θέμα ποῦ συγκλονίζει καί διχάζει ὄχι μόνο τήν μαρξιστική ἀλλά καί τήν ἀστική σκέψη καί ποῦ ἀποτελεῖ τόν ἀκρογωνιαῖο λίθο ποῦ πάνω του μπορεῖ νά στηρίξει ἕνα θεωρητικό-ἰδεολογικό

οἰκοδόμημα μἐ θέμα τήν ἐπανάστα-
ση ἤ ἔστω ἀκόμα καί τήν "ἀλλαγή"
(τί συναρπαστικός ὅρος)καί τό ξε
πέρασμα τοῦ καπιταλισμοῦ. Ὅμως αὐ
τό τό θέμα δέν ἀναφέρθηκε οὔτε ἀ
κροθιγῶς , καί εἶναι φυσικό,για-
τί κάτι τέτοιο θά ὑπονόμευε τόν
ἐλεγχόμενο προβληματισμό τοῦ συ-
νέδριου, πού οὔτε σἐ φιλοσοφικό
ἐπίπεδο, οὔτε σέ πολιτικό, ἀλλά
οὔτε κάν καί σἐ οἰκονομικό τοῦ ἐ
πιτράπηκε νά ἐπεκταθεῖ. Μόνο μιά
μορφή σκέψης, ὄχι οἰκονομική,ἀλ-
λά καθαρά οἰκονομίστικη, ἦταν αὐ
τή πού ἔδωσε τόν τόνο στό συνέδ-
ριο καί "ἀπάντησε" στά ἐρωτήματα
τῆς ἀλλαγῆς. Γι'αὐτό, γιά ὅποιον
πραγματικά ἐνδιαφερόταν γιά τήν
"ἀλλαγή" δυό τουλάχιστον βασικά
καί πολλά δευτερεύοντα ἐρωτήματα
ἔμειναν ἀναπάντητα.

ΠΟΙΑ ΑΛΛΑΓΗ ΠΑΙΔΙΑ;

Πρῶτο. Κανείς δέν θά μπορού-
σε νά καταλάβει, μετά ἀπό 4 μέ-
ρες συζητήσεις τί ἀκριβῶς εἶναι
σοσιαλισμός (καί κομμουνισμός).
Κανείς δέν τόν προσδιόρισε, ΟΥΤΕ
ΚΑΝ ΑΡΝΗΤΙΚΑ.

Δέν βρέθηκε οὔτε ἕνας ὄχι νά
πεῖ τί πράγμα εἶναι ὁ σοσιαλισ -
μός, ἀλλά τουλάχιστον τί δέν θά
εἶναι. Ἄν ἀφαιρέσουμε τήν νύξη
τοῦ 'Ανδρέα ὅτι στίς 'Ανατολικές
χῶρες ὑπάρχει ἐξηρτημένη ἐργασία
πού ἔσπευσε νά τή συμπληρώσει μέ
τήν διαβεβαίωση ὅτι σ'ἐμᾶς δέν θά
ὑπάρχει(;) γιατί τό ΠΑΣΟΚ θά ἐπι
βάλλει αὐτοδιαχείρηση, καλύτερη
κι ἀπό τήν γιουγκοσλάβικη, καί
τίς ἀναφορές τοῦ Σ.Αμίν καί Α. Γ
Φράνκ στήν 'Ανατολή ὅπου κυριαρ

χεῖ πολύ τό κράτος(;), τίποτε ἄλ
λο δέν ἀκούστηκε.

Οὔτε εἶπε κανείς ὅτι ἡ ἀταξι
κήκοινωνία, εἶναι τουλάχιστον ἐ-
κείνη πού δέν ὑπάρχει ἀλλοτρίω-
ση τῆς ἐργασίας, πού δέν ὑπάρχει
κοινωνικός καταμερισμός καί σἐ
διανοητική καί σἐ χειρωνακτική ἐ
ργασία, πού ἡ παραγωγή δέν γίνε-
ται μἐ λογιστικά κριτήρια ἀλλά
μἐ βάση τίς προτεραιότητες πού
καθορίζουν συλλογικά οἱ μάζες,καί
πού ἡ ἐξουσία, ἔστω κι ἄν ἐκφρά-
ζει τίς μάζες, ἀποτελεῖ πάντα τό
κυριώτερο στόχο γιά κατάργηση. Ἤ
τουλάχιστον (ἄν ἡ ἀταξική κοινων
ία εἶναι πολύ μακρυά) κανείς δέν
εἶπε ὅτι σοσιαλισμός εἶναι ἐκεῖ-
νο τό κοινωνικό καθεστώς πού οἱ
σχέσεις παραγωγῆς βρίσκονται σἐ
μεταβατική κατάσταση, πού ἡ ἰδιο
κτησία(μικρή ἤ μεγάλη) καταργεῖ-
ται, καί πού γιά νά μπορεῖ νά ὑ-
πάρξουν ὅλ αὐτά χρειάζεται μιά
μορφή μαζικῆς ἐξουσίας τέτοια πού
σημαίνει καταστροφή καί ὄχι δια-
χείρηση τοῦ ἀστικοῦ κράτους, καί
οἰκοδόμηση ἑνός ἄλλου εἴδους κοι
νωνικῆς ἐξουσίας μἐ ἀποκλειστική
κυριαρχία τῶν μαζικῶν ὀργανώσε-
ων.

Πράγματα πολύ γνωστά καί χι-
λιοειπωμένα στήν μαρξιστική φιλο
λογία, πού ἄν τά ὑπομνήσει κα-
νείς στά ἰδεολόγικά στελέχη τοῦ
ΠΑΣΟΚ, πολύ πιθανόν νά πάρει τήν
ἀπάντηση:"Μά εἴπαμε ἐμεῖς ὄχι;Αλ
λά δέν εἶναι τά βασικά αὐτή τήν
στιγμή". Ἔτσι γι'αὐτούς πού θέ-
λουν νά ἐμφανίζονται καί μαρξισ-
τές θά ἦταν καταστροφικό νά τά
ἀρνηθοῦν ὅλ'αὐτά .'Απλῶς τά ὑπο-
βαθμίζουν τελείως, τά ἀφήνουν στή
ἄκρη καί παρουσιάζουν σάν κύριο,
τήν κατάκτηση τῆς ἐξουσίας μέ τίς
ἐκλογές, τίς οἰκονομικές ἀναδιαρ
θρώσεις πού θά ἐπιφέρουν καί τίς
τροποποιήσεις στήν παραγωγική δι
αδικασία. Αὐτά εἶναι γι'αὐτοὺς ὁ
σοσιαλισμός καί ὄχι ἡ συνεχής ἀ-
νατροπή τῶν ἀστικῶν κοινωνικῶν
σχέσεων. Καί γιά νά ἀποφύγουν τή
δύσκολη λούμπα, μιλᾶνε μἐ τίς ὧ-
ρες γιά τόν σοσιαλισμό χωρίς ὅ-
μως νά τοῦ δίνουν κανένα περιεχό
μενο.

ΠΟΙΟΣ «ΛΑΟΣ»;

Τό δεύτερο ἐρώτημα πού ἔμει-
νε ἀναπάντητο εἶναι ἐκεῖνο πού ἀ
φοράει τά ὑποκείμενα τῆς "ἀλλα -
γῆς" (μᾶς ἔμεινε καί μᾶς νά τήν
λέμε ἔτσι) ἤ ἀκόμη καί τῆς ἐπανά
στασης. Ποιές κοινωνικές τάξεις;
ποιά κοινωνικά στρώματα;ὅταν ὑπά
γονται σέ ποιές ταξικές σχέσεις;
ἔχουν τήν τάση νά ἔρθουν σἐ σύγ-
κρουση καί νά καταστρέφουν τήν
καπιταλιστική κυριαρχία; γιατί ἔ
χουν ἀυτή τήν τάση; ποιές ἀνάγ-
κες θέλουν νά ἰκανοποιήσουν; τί
ἀκριβῶς ἐπιδιώκουν; προτείνουν
κάτι νέο ἤ ἀπλά ζητᾶνε τήν κατα-
στροφή τοῦ παλιοῦ; Ποιές εἶναι αὐ
τές οἱ δυνάμεις τῆς ἐπανάστασης
(λάθος, τῆς "ἀλλαγῆς" θέλουμε νά
ποῦμε);

Εἶναι οἱ λαοί τοῦ Τρίτου Κόσ
μου; ἡ ἐργατική τάξη τοῦ κέντρου;
ἤ καί οἱ δύο; Εἶναι οἱ ἐργάτες
τοῦ 'Αμπαντάν,οἱ ἀγρότες τοῦ Σάν
Σαλβαντόρ, οἱ φεμινίστριες τῆς
Ολλανδίας, οἱ ἀνθρακωρύχοι τῆς
Βολιβίας, οἱ μαῦροι τοῦ Μαϊάμι,ἀ
φοιτητές τοῦ Παρισιοῦ, οἱ Βάσκοι
ἐθνικιστές, ἤ οἱ ἐργάτες τῆς ΦΙΑΤ
Κι ἄν εἶναι τέλος πάντων κάποια
τά ὑποκείμενα τῆς προόδου (νά συ
μβιβαστοῦμε σ'αὐτόν τόν ὅρο;)τό-
τε ποιά εἶναι τά ὑποκείμενα τῆς
ἀντεπανάστασης;(δἐ γίνεται τίπο-
τε): οἱ πολυεθνικές, οἱ ἰμπεριαλιστικοί κρατικοί μηχανισμοί, ἡ
ΕΟΚ ἤ τό ΝΑΤΟ ; Καί ἄν εἶναι κά
ποιοι τέλος πάντων ἀπ'αὐτούς,ποιά
ἡ παγκόσμια στρατηγική τους; καί
ποιά πρέπει νά εἶναι ἡ στρατηγι-
κή ἀπάντηση τοῦ κινήματος γιά τό
σοσιαλισμό; Τρεχαγύρευε. Αὐτά τά
θέματα, γιά τό σεμινάριο τοῦ ΠΑ-
ΣΟΚ δέν ὑπῆρχαν. Καί μήν πεῖ κα-
νείς ὅτι ζητᾶμε πολλά. Υπενθυμί-
ζουμε: ὁ τίτλος τοῦ σεμιναρίου
ἦταν: "Μετάβαση στό σοσιαλισμό,
οἱ διαστάσεις τῆς δομικῆς ἀλλαγῆς

'Αλλά ἀκόμα καί ἄν τούς ἔπεφ-
τε πολύ νά χαρτογραφήσουνε τήν
ἐπανάσταση σἐ παγκόσμιο ἐπίπεδο,
καί δώσουν ἀπάντηση στά ἐναγώ -
νια φιλοσοφικά μας προβλήματα γιά
τό ποιός κάνει τήν ἐπανάσταση,θα
μποροῦσανε, ἀφοῦ αὐτοί μόνο γιά
τήν "ἀλλαγή" ἐν 'Ελλάδι ἀναλαμβά
νουν εὐθύνες, νά κάνουν μιά τόση
δά ἀναλυσούλα γιά τήν ταξική συ-
γκρότηση τῆς χώρας πού ὑπόσχονται
ἐντός ὀλίγου νά τήν κάνουν ἀγνώ-
ριστη. Ποιές τάξεις τέλος πάντων
-και γιάτί- ἀποτελοῦν τήν ραχοκο
καλιά τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας,τί
ἰδεολογία τίς χαρακτηρίζει, ποιά
εἶναι ἡ ταξική τους πρακτική καί
πολιτική τους συμπεριφορά, καί
πλέιστα ἄλλα πολλά (πού θάπρεπε
βέβαια νά τάχε κάνει τό κόμμα τῆς
ἀλλαγῆς καί πρίν τό σεμινάριο,
πλήν ὅμως...)

'Αντί ὅλων αὐτῶν, περιορίστη-
κε τό σεμινάριο στήν διά στόμα -
τος καθηγητοῦ Βεργόπουλου, ὀξυδε
ρκῆ καί ἐντελῶς νέα ἄποψη, ὅτι ἡ
συμπεριφορά τῶν μεσοστρωμάτων ἀλ
λάζει...

Γενικά ἀφοῦ τό πρῶτο ἐρώτημα
δέν ἀπαντήθηκε, ἀλλά οὔτε κἄν τέ
θηκε κι ἔτσι κανένας δέν ἔμαθε
τί ἀκριβῶς εἶναι ὁ σοσιαλισμός,κ'
τό δεύτερο μέ τή σειρά του ἀπαρ-
αίτητο, ἀφοῦ γιά νά ξέρουμε ποιοί
γιατί καί πῶς παλεύουν γι' αὐτόν
τόν σοσιαλισμό, θάπρεπε νά τόν
ἔχουμε κάπου προσδιορίσει.

'Από κεῖ καί πέρα βέβαια ὑπάρ
χουν κι ἄλλλα ἐρωτήματα, πού ἀ-
φοῦ τό σεμινάριο δέν τά θεώρησε
τόσο σημαντικά, ὥστε νά κουράσει
μἐ τίς ἀπαντήσεις τους τό κοινό
κι ἄς μήν ὑπάρχει καμμιά ἀνάλυση
γι'αὐτό, κι ἄς μήν συνάγεται ἐκ
τῶν δεδομένων. 'Αφοῦ τό διαβεβαί
ωσαν στό σεμινάριο,ἐπιστήμονες
ἄνθρωποι, προοδευτικοί οἰκονομο-
λόγοι καθηγητές. Θά τό ἀμφισβητή-
σουμε ἐμεῖς ; Ναί, μπορεῖ ἀλλοῦ
νά μήν ἔγινε σοσιαλισμός μἐ ἐκλο
γές, καί στή Χιλή νά τούς ἔπνι -
ξαν στό αἷμα, ἀλλά στήν Ελλάδα θά
γίνει. Αφοῦ ὁ πρόεδρος τό εἶπε
καθαρά:" Τό ΠΑΣΟΚ δέν ἔχει δικαί
ωμα νά ἀποτύχει". 'Αλλά ἐδῶ ἄς
μήν εἴμαστε καί ψεῦτες. Αὐτό εἰ-
δικά τό θέμα ἀντιμετωπίστηκε κά-

πως πιό διεξοδικά: ὅταν ὁ Γ. Α Φράνκ, ἀναφερόμενος στήν περίπτωση τῆς Χιλῆς, ἔκφρασε κάποιο σκεπτικισμό γιά τό ἄν μπορεῖ στήν Ελλάδα τό ἴδιο ἐγχείρημα, νά ἔχει αἴσιο τέλος, ἐπιφανές μέλος Ε.Γ. τοῦ ΠΑΣΟΚ, ἀφοῦ τοῦ ἔδειξε πώς δέν τόν παρεξήγησε, ἀνάλαβε νά τοῦ ἐξηγήσει τούς 103 λόγους γιά τούς ὁποίους τό ΠΑΣΟΚ θά πετύχει, ἐκεῖ πού οἱ ἄλλοι ἀπέτυχαν. Εἰλικρινά τούς 102 λόγους δέν τούς θυμόμαστε. Ἀλλά ὁ 103ος πού ὑποπτευόμαστε πώς εἶναι καί ὁ πιό σοβαρός, ἔχει χαραχθεῖ βαθιά μές τήν καρδιά μας:"ἡ ἀκτινοβολία τῆς προσωπικότητας τοῦ προέδρου μας ἀποτελεῖ πολύτιμη ἐγγύηση.."

ΟΙΚΟΝΟΜΕΤΡΙΑ ΑΝΤΙ ΤΑΞΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Κινδυνεύουμε ὅμως νά δώσουμε τήν ἐντύπωση, ὅτι ἀφοῦ στό σεμινάριο δέν ἀπαντήθηκε τίποτε σέ σχέση μέ αὐτά τά κρίσιμα ἐρωτήματα, ἐπικρατοῦσε βαθιά σιωπή,πράγμα πού εἶναι τελείως ψέμμα, γιατί εἰπώθηκαν πολλά (καί ὡραῖα).

Οἰκονομολόγοι μέ σοβαρούς τίτλους ἀνέλυσαν τά ποσοτικά δεδομένα τῆς σημερινῆς κρίσης καί πρότειναν τρόπους ἐξόδους ἀπ'αὐτήν. Ἔτσι ἀκούσαμε γιά αὔξηση τῆς προσφορᾶς, γιά μείωση τῶν εἰσαγωγῶν, γιά ἀνακατανομή τῶν πιστώσεων, γιά ἀλλαγή τοῦ καταναλωτικοῦ μοντέλλου καί πολλά ἄλλα Λές καί ὁ Παπαληγούρας, ὁ Ράλλης ὁ Μητσοτάκης, ὁ Κανελλόπουλος κι ὁ Μποῦτος δέν προσπάθησαν νά κάνουν αὐτά τόσα χρόνια, κάτω ἀπό τίς παροτρύνσεις μάλιστα τοῦΟΟΣΑ τοῦ ΣΕΒ καί τοῦ Ζολώτα, καί τελικά δέν ἔχουν καταφέρει παρά μιά τρύπα στό νερό, δηλαδή ἀντί νά πετυχαίνουν αὐτό πού ἐπιδιώκουν, γίνεται τό ἀντίθετο.Βέβαια ἴσως δέν ξέρουν κάποιο μεγάλο κόλπο,ἤ ἴσως φταίει τό ὅτι δέν ἔχουν τό μεγάλο ὅπλο τοῦ ΠΑΣΟΚ: "τή χαρισματική προσωπικότητα τοῦ προέδρου".

Ὅμως γιά νά γίνουμε πιό σοβαροί: Οἱ ἐγγενεῖς ἀδυναμίες τοῦ προγράμματος τοῦ ΠΑΣΟΚ φαίνονται ἀπό τήν πρώτη ματιά. Τίς κατάλαβαν ἀκόμη καί οἱ οἰκονομικοί σχολιαστές τῶν ἀστικῶν ἐφημερίδων : πῶς θά ἀλλάξεις τά οἰκονομικά δεδομένα τῶν κοινωνικῶν τάξεων τῆς Ελλάδας, χωρίς νά μπορεῖς νά τούς ἐπιβάλλεις τίς ἐπιλογές σου; πῶς θά συμπιέσεις τό ποσοστό κέρδους τοῦ κεφάλαιου, πῶς θά μειώσεις δραστικά τόν οἰκονομικό ρόλο τῶν παρασιτικῶν μεσοστρωμάτων στή ἀγορά καί πῶς θ'ἀλλάξεις τήν δομή τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ μέ τήν "νοσοῦσα δημόσια διοίκηση" χωρίς νά προκαλέσεις μιά τεράστια κοινωνικο-οἰκονομική κρίση;

Ἐδῶ δέν πρόκειται γιά οἰκονομικές, ἀλλά γιά καθαρά πολιτικές ἐπιλογές, πού φυσικά δέν μπορεῖς νά τίς ἐπιβάλλεις στηριζόμενος μόνο σέ μιά ἰσχνή κοινοβουλευτική πλειοψηφία, καί ἔχοντας ἀπέναντι ἕναν κρατικό μηχανισμό ἀνέπαφο, καί μ'ἕνα λαϊκό κίνημα παράλληλα πού ἔχει ἐπενδύσει ὅλες του τίς προσδοκίες στίς προεκλογικές ἀπατηλές διακηρύξεις. Ἡ ἀπάντηση στό πρόβλημα εἶναι ἁπλή."Η τό ΠΑΣΟΚ δέν θά ἐπιδιώξει τέτοιου εἴδους δομικές(!) μεταβολές,πράγμα πού εἶναι καί τό πιό πιθανό, ἤ ἄν τίς ἐπιδιώξει...

Πάντως τό πρόγραμμα τοῦ κΛάζαρη, ἐπειδή ἀκριβῶς δέ λέει τίποτα, τά λέει ὅλα. Τό μαζικό κίνημα, οἱ ταξικές συγκρούσεις κι ἡ ἐξωκοινοβουλευτική πάλη τῶν μαζῶν δέν ὑπάρχουν στή λογική τοῦ ΠΑΣΟΚ. Παρεισφρύουνκαμμιά φορά, μόνο στή συνθηματολογία του.

Ἀλλά ἐδῶ δέν συζητᾶμε γιά τόν χαρακτήρα τοῦ ΠΑΣΟΚ. Λέμε τί εἴδαμε καί τί ἀκούσαμε στό σεμινάριο. Ἀπό τούς εἰσηγητές, πού στό σύνολό τους ἦταν οἰκονομολόγοι καί μιλοῦσαν κατά βάσιν μέ ἀριθμούς καί πίνακες γιά τόν σοσιαλισμό. Ἐκτός ἐλαχίστων περιπτώσεων. Ὅπως ἐκείνη κορυφαίου στέλεχους τοῦ ΠΑΣΟΚ πού τό ἀκούσαμε - κουνῶντας τό κεφάλι μας δυνατά γιά νά καταλάβουμε ἄν εἶναι ἀλήθεια -νά λέει μέ αὐτοπεποίθηση ὅτι ὁ τουρισμός "ἀπομυζάει τήν Ελλάδα οἰκονομικά, πρός ὄφελος τοῦ ξένου κεφάλαιου". Ἀλλά ἦταν βιαστικός καί δέν πρόφτασε νά δώσει στοιχεῖα. Πάντως ἐκεῖνο πού μᾶς καθησυχάζει κάπως, εἶναι ὅτι μέ τόσους λαμπρούς οἰκονομολόγους πού ὑπάρχουν μέσα στό ΠΑΣΟΚ, εἶναι πολύ ἀπίθανό αὐτός ὁ φωτισμένος "ἀντιϊμπεριαλιστής" νά πάρει τό ὑπουργεῖο Συντονισμοῦ ἤ Οἰκονομικῶν. Ἀλλιῶς θ'ἀνησυχούσαμε ὅτι τό πρόγραμμα τοῦ κ. Λάζαρη, δέν θά πέσει σέ καλά χέρια. Ὅταν μέ τό καλό τό ΠΑΣΟΚ γίνει κυβέρνηση καί ὁ λαός ἔρθει στήν ἐξουσία.

Σέ γενικές γραμμές ἐπικράτησε ἕνα ἰδεολογικό κομφούζιο, πού ἀλλιῶς θά ὀνομαζότανε καί

ἰδεολογικός πλουραλισμός ὅπου ὁ καθένας ἔλεγε τά δικά του χωρίς νά νοιάζεται καί πολύ γιά τά πού λέν οἱ ἄλλοι, ἀλλά πού ὅλοι, εἴτε ὀπαδοί τοῦ φονξιοναλισμοῦ τοῦ Πάρσονς ἦταν, εἴτε ὑπερασπιστές τοῦ Χομεϊνί,εἴτε καθηγητές σέ πανεπιστήμιο τῆς Βουδαπέστης καί ἔμμισθοι προπαγανδιστές τοῦ ἀνύπαρκτου σοσιαλισμοῦ συμφωνοῦσαν τελικά μέ τόν Ανδρέα Πράγμα πού μᾶς κάνει νά ὑποστιαστοῦμε ὅτι τό σεμινάριο ἔγινε γιά διάφορους ἄλλους λόγους, καί ὄχι γιά τήν ἀναζήτηση τῶν διαστάσεων τῆς ἀλλαγῆς κλπ. Γιά παράδειγμα θά μποροῦσε νά ἦταν καί ἕνα ὡραῖο ταρατατζούμ πρός ὅλες τίς κατευθύνσεις , ὅτι τό ΠΑΣΟΚ εἶναι ὑπεύθυνο κόμμα καί ξέρει πού τραβάει ἀφοῦ κάνει τέτοιες ἐκδηλώσεις, πού συμμετέχουν τόσοι σοφοί, καί τελικά ἀποδέχονται τό ἀλάθητο τοῦ προέδρουκλπ.

Θά μποροῦσε ἐπίσης νά ἦταν κι ἕνα πυροτέχνημα γιά ἐσωτερική κατανάλωση, ἀπέναντι σέ μιά βάση πού κλωτσάει καί εἶχε ἀνάγκη γιά νά κάτσει καλά ἕνα ἐπιχείρημα τοῦ τύπου: " Τί θέλετε ρέ, ἐδῶ ἔχουμε ἰδεολογία, δέν εἴμαστε παῖζεγέλασε. Ξέρετε 'σεῖς καί δέ ξέρουν 252 ἐπιφανεῖς καθηγητές,διακεκριμένοι κατασκευαστές τοῦ σοσιαλισμοῦ ;"

Θά μποροῦσε νά ἦταν μιά δυνατότητα γιά ἐσωτερική παρέλαση κι ἐπαναξιολόγηση στελεχῶν, πού τό "κίνημα" ἔχει ἀνάγκη, γιά τίς περιπέτειες πού ἔρχονται. Δέ μποροῦμε δηλαδή νά μή θυμηθοῦμε τό πλῆθος τῶν βουλευτῶν καί στελεχῶν πού ἀπηύθυναν σέ ρυθμό ἀπαγγελίας περισπούδαστες ἐρωτήσεις γιά τήν"ἐπιβίωση τῶν ἐμπορευματικῶν σχέσεων στό σοσιαλισμό" στόν ταλαίπωρο Α.Γ. Φράνη, καί στή συνέχεια γιά νά φανοῦν ἀκόμη πιό σπουδαῖοι ἔδιναν τήν ἀπάντηση μόνοι τους στόν ἴδιο ρυθμό, προσθέτοντας στό τέλος: "Συμφωνεῖτε μέ αὐτό ἤ ὄχι; "Δέν εἶναι κουτσομπολιό,εἶναι κάτι πού δείχνει μιά κατάσταση.

Θά μποροῦσε ἐπίσης νά εἶναι μιά προσπάθεια νά ἀφομοιωθεῖ ἀπό τά μέλη καί τά στελέχη αὐτό τό συνονθύλευμα ἀλληλογρονθοκοπούμενων θέσεων καί ἀπόψεων, πού τό

ΠΑΣΟΚ ἔχει ἀνάγκη νά παρουσιάσει σάν θεωρία καί ἰδεολογία.

Ὅλα αὐτά καί πολλά ἄλλα θά μποροῦσε νά εἶναι. Εμεῖς δέν λέμε ἄν ἦταν αὐτοί οἱ λόγοι πού ἔγινε τό σεμινάριο, ἤ ἡ προσπάθεια προβληματισμοῦ πάνω στό πλάτος κ' τό βάθος τῆς ἀλλαγῆς, ὅπως λέει τό ΠΑΣΟΚ. Ὁ καθένας ἄς κρίνει μόνος του. Ἄν πάντως κανείς πιστεύει ὅτι δώσαμε ψεύτικη εἰκόνα τοῦ σεμινάριου, ἄς πάρει νά διαβάσει τά πρακτικά του, ὅταν βέβαια καταφέρει μετά καμμιά 4ετία τό ΠΑΣΟΚ νά τά ἐκδώσει.

Ἐμεῖς ἐκεῖνο μόνο πού μποροῦμε νά ποῦμε εἶναι ὅτι οἱ προβληματισμοί γιά τό πέρασμα στό σοσιαλισμό δέν μποροῦν νά γίνουν σέ συνέδρια, καί ἀπό κοινοβουλευτικά κόμματα. Ὁ προβληματισμός γιά τόν σοσιαλισμό μπορεῖ νά γίνει μόνο πάνω στίς ἐμπειρίες τοῦ μαζικοῦ κινήματος καί σέ σχέση μέ τίς ἀνάγκες καί τίς προοπτικές αὐτοῦ τοῦ κινήματος. Γιατί εἶναι οἱ μάζες πάντοτε πού μέ τόν ἀγώνα τους καθορίζουν τίς "διαστάσεις τῆς ἀλλαγῆς" καί μόνο μέσα *ἀπό τήν ὀπτική τῶν μαζῶν (καί εἰ*δικά στίς ἰμπεριαλιστικές χῶρες ὅπως ἡ Ἑλλάδα - μέσα ἀπό τή προλεταριακή ὀπτική) μπορεῖ νά δεῖ κανείς τί εἶναι σοσιαλισμός. Καί ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη σοσιαλισμός δέν εἶναι ἡ διαχείρηση τῆς κρίσης μέσω τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, ὅπως μᾶς λέει τό ΠΑΣΟΚ, ἀλλά ὁ συνεχής ἀγώνας γιά τήν καταστροφή τῶν ἀστικῶν σχέσεων ὅπως μᾶς λέει ἡ παγκόσμια πεῖρα τῆς ἐπανάστασης.

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ
(σε σοβαρο τονο)

Μέσα σ' ὅλη τήν φαιδρότητα τοῦ σεμινάριου ὑπῆρξε καί κάτι πού μᾶς προξένησε μιά σχετική μελαγχολία. Αὐτό δέν ἦταν ἄλλο ἀπό τή παρουσία τοῦ Σαμίρ Αμίν περισσότερο καί τοῦ Α.Γ.Φράνκ λιγώτερο, σ' αὐτό τό ἰδεολογικό καρναβάλι, ἀλλά καί τόν χαρακτῆρα πού πῆρε αὐτή ἡ παρουσία.

Ἡ συχνά αὐθαίρετη γενίκευση συμπερασμάτων καί ἡ ἄκριτη ἐφαρμογή ἀπόψεων πού διαμορφώθηκαν στή θεώρηση τελείως διαφορετικῶν συνθηκῶν μέ τίς συνθῆκες πού ὑπάρχουν στήν Ελλάδα (παρόλο πού δέν ἔπαψαν νά ὁμολογοῦν ὅτι τούς εἶναι τελείως ἄγνωστες) ἔφθασαν μερικές φορές σέ ἐπίπεδο μωρολογίας, ἀντάξιο τῶν αὐτόχθονων εἰσηγητῶν. Ἔτσι δυστυχῶς, μετά ἀπό μιά τελείως ἀνώδυνη εἰσήγηση διεθνολογικοῦ χαρακτῆρα, πού πολύ λίγα θέματα ἔθιξε, ἐμπλέχτηκε κι ὁ Σαμίρ Αμίν στή γελοία συζήτηση ἄν τά πρῶτα μέτρα πού θά πάρει ἡ κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ πρέπει νά εἶναι δημοφιλῆ ἤ ὄχι, ἤ ἄν οἱ ἐπικίνδυνες μέρες εἶναι οἱ 90, οἱ 190 ἤ οἱ 47 πρῶτες ἀπό τόν σχηματισμό τῆς κυβέρνησης. Λάθη πού ὁ Α Γ. Φράνκ χωρίς νά κυμανθεῖ σέ ἄλλα ἐπίπεδα, ἀπέφυγε νά κάνει.

Ἐμᾶς ὅμως πού εἰδικά τό ἔργο τοῦ Σαμίρ Αμίν μᾶς ἔδωσε ὁρισμένα στοιχεῖα γιά νά ἐξηγοῦμε τόν καπιταλισμό σήμερα, καί μᾶς ἔπεισε γιά τόν ἔμφυτο δυναμισμό τοῦ μαρξισμοῦ ὥστε νά παρακολουθεῖ τίς ἐξελίξεις τῆς κοινωνικῆς πραγματικότητας, τό σύνολο τῶν ἀπόψεων πού ἐμφάνισε στό σεμινάριο, μᾶς δημιούργησε ἕναν βαθύ προβληματισμό καί μᾶς κατάδειξε κάτι πού ὑπῆρχε σάν ἀφηρημένη ἀντίληψη, μέ συγκεκριμένο τρόπο. (Φυσικά δέν θά συμφωνούσαμε ποτέ μέ σαχλεπίσαχλη κριτική τοῦ Κ.Ζουράρη, στίς θεωρητικές θέσεις τοῦ Σ. Αμίν στόν "Πολίτη". Ὄχι γιατί γίνεται μέ τήν μορφή κουτσομπολιοῦ τοῦ τύπου: "ὁ Μπενέττι τόν ἔσχισε", ὄχι γιατί θυμίζουν τήν ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς κριτική πού ὁ μαθητής κάνει στόν δάσκαλό του, μιᾶς καί ὁ τελευταῖος δέν θά τήν διαβάσει ποτέ, ὄχι γιατί μᾶλλον ἀγνοεῖ τό ἔργο τοῦ Σ.Αμίν καί τό συγχέει μέ αὐτό τοῦ Λιοῦ-Σάο -Σί ἀλλά γιατί γίνεται μέ τόν ἐμφανέστατο σκοπό νά φθάσει στό συμπέρασμα: ὁ καλύτερος σύμμαχος τοῦ τρίτου κόσμου εἶναι ἡ Εὐρώπη (ἄλλως ΕΟΚ) καί βούρ λοιπόν γιά τήν ΕΟΚ, τόν πλουραλισμό καί τίς πολιτισμένες δυτικές δημοκρατίες.)

Τό πρόβλημα λοιπόν δέν εἶναι τά πρόσωπα τοῦ Σ. Αμίν καί τοῦ Α.Γ. Φράνκ πού δέν ἤρθησαν στό ὕψος τῶν περιστάσεων καί μᾶς ἀπογοήτευσαν. Εἶναι τό ὅτι φάνηκε καθαρά ποιά εἶναι τά ὅρια μιᾶς σκέψης πού ἔχει διαμορφωθεῖ μέ τρόπο καθαρά ἀκαδημαϊκό, καί ποιά εἶναι ἡ ἐγγενής ἀδυναμία της νά μετασχηματίσει τά θεωρητικά της συμπεράσματα σέ γραμμή πολιτικῆς παρέμβασης.

Ἀποδειχτηκε δηλαδή ὅτι κάθε μορφή ἀκαδημαϊκῆς σκέψης, αφοῦ δέν εἶναι ἄμεσα συνδεδεμένη μέ τήν ἐμπειρία ἀλλά καί τίς ἀνάγκες ἑνός μαζικοῦ κινήματος, τείνει, διαμέσου τοῦ μεθοδολογικοῦ σφάλματος τῆς αὐτόκλητης πρωτοπορείας, πού ἰσχυρίζεται ὅτι μπορεῖ νά τήν ὑλοποιήσει, καί νά ἐφαρμόσει ἔμπρακτα τά πορίσματά της. Σέ ἀντίθεση μ' αὐτό, ἡ πραγματικά ἐπαναστατική σκέψη δέν περιορίζεται στήν ἐνατένιση τοῦ ἀντικειμένου της ἀπό τά πάνω, ἀλλά ταυτίζεται μέ τήν ἐπαναστατική ὀπτική τῶν μαζῶν, πράγμα πού τῆς ἐπιτρέπει νά ἀντιλαμβάνεται σωστά τίς ἐξελίξεις τῆς ἀντικειμενικῆς πραγματικότητας, ἀφοῦ συμετέχει μέ ἄμεσο τρόπο στόν μετασχηματισμό της.

Ὁ μαρξισμός σάν ὄργανο ἀνάλυσης, σημαίνει ότι ἐπεξεργαζόμαστε καί συνθέτουμε τίς ἐμπειρίες ὅλων τῶν ἐπαναστατικῶν ὑποκειμένων, πράγμα πού ἀπαιτεῖ τήν συμμετοχή μας στή διαδικασία γέννησης αὐτῆς τῆς ἐμπειρίας. Τό σφάλμα τοῦ Σ. Αμίν καί τοῦ Α.Γ.Φράνκ *πού γιά νά ὑποστηρίξουν ὡρισμένες θέσεις τους ἀπόρριψαν οὐσια*στικά τό κύριο χαρακτηριστικά τοῦ ἔργου τους, εἶναι ὅτι τό ἀντικείμενο τῆς μελέτης τους, πού εἶναι ὁ τρίτος κόσμος, τό ταύτισαν μέ τό ἀντικείμενο τῆς παρέμβασης πολῶν κινημάτων, τῶν ὁποίων δέν μποροῦν νά ἔχουν τήν παραμικρή ἐμπειρία ἀφοῦ δέν συμμετέχουν σέ αὐτά. Ετσι οἱ στόχοι τῶν ἐπιστημόνων - ἐρευνητῶν ἀπέκλιναν ἀπό τούς στόχους τοῦ πολιτικοῦ - ἐπαναστάτη.

Ὅσο γιά τήν γενίκευση σήμερα πού οἱ ἐπαναστατικοί ἀγῶνες σέ παγκόσμιο ἐπίπεδο δέν ἔχουν ἀκόμη συγκλίνει σέ κοινό στόχο - εἶναι ἡ πιό παρακινδυνευμένη ἰδεολογική ἀπόπειρα, πού δέν τόλμησε ἀκόμη νά τήν ἐπιχειρήσει οὔτε ἡ ἐπαναστατική σκέψη. Θά τό πετύχαινε ἡ ἀκαδημαϊκή ;

ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ: «ΜΕ ΤΟ ΖΟΡΙ ΠΑΝΤΡΕΙΑ»

Την εκπαιδευτικη μεταρρθμιση -που επισημα εγκαινιασε η μεταπολιτευση- συνοδευσαν μια σειρα απο μετρα και διαταξεις,με αποκλειστικο περιεχομενο και αποστολη τη ρυθμιση της εσωτερικης ζωης και λειτουργιας του"μοντερνου σχολείου".

Ετσι σημερα στη μεση εκπαιδευση γευομαστε το νεο φρουτο- ομολογουμενως ανοστο στηγευση του- που αυτοονομαζεταιΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ , το νεο "παιδαγωγικο κωδικα" που αυτοτιτλοφορειτε ΔΙΑΛΟΓΟΣκαι πανω απο ολα παιρνουμε μια πρωτη ιδεα, αποκταμε τις πρωτες μας γνωριμιες με λειτουργικες διαδικασιες της συγχρονης και δημοκρατικηςμας κοινωνιας-καθοτι αυριανοι πολιτες βλεπετεοπως οι εκλογες, οι αντιπροσωποι, οι νομου κλπ.

Ι. ΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ

" Το Σχολειο ειναι ενας ζωντανος οργανισμος και κινειτε μεσα στα πλαισια των νομων που θεσπιζει η Πολιτεια. Οι νομοι αυτοι ειναι συμφωνοι με τους κανονες της Παιδαγωγικης, που προδιαγραφει κι ορισμενες αλλες δραστηριοτητες που βοηθουν αποτελεσματικα στην πνευματικη αναπτυξη των μαθητων, με την μυηση τους σε βασικες λειτουργιες της κοινωνιας, οπου προκειται να ζησουν ως πολιτες. Για την αναπτυξη των δραστηριοτητων αυτων καθιερωθηκε ο θεσμος των Μαθητικων Κοινοτητων , που οι στοχοι τους ειναι πολυ σημαντικοι.

Γιατι καθε μαθητης γινεται ενεργο μελος της μικρης κοινωνιας τουΣχολειου του και εχει την ευκαιρια να αναπτυξη ως ενεργο μελος της τις ικανοτητες που υπαρχουν εν"δυναμει" μεσα του. Μπορει να παρει δηλαδη υπευθυνα μερος, με σωφροσυνη και μετριοπαθεια, σ'ενα πληθος ενεργειες που θα τουμαθουν τους τροπους δημοκρατικης συνεργασιας αναμεσα στους ανθρωπους που ζουν σε μιακοινοτητα.

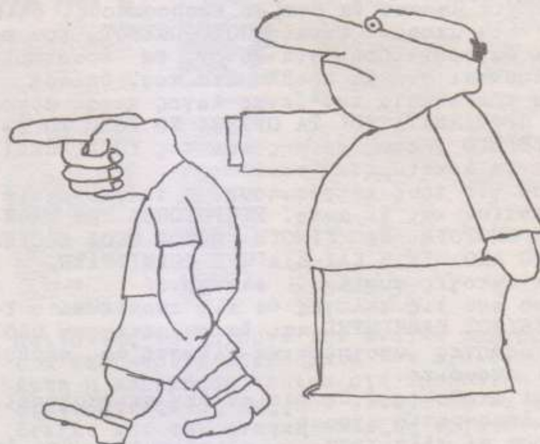
Μαθαινει, με αλλα λογια , να σεβεται τους κανονες που ισχυουν σε καθε οργανωμενη-μικρη ή μεγαλη- κοινωνια και να φροντιζει για τη πιστη εφαρμογη τους.

&<u>Σκοπος</u> των Μαθ. Κοιν. ειναι η συμβολη στη καλυτερη οργανωση της σχολικης ζωης , με τη δημιουργια καταλληλων προυποθεσεων και ευνοικων συνθηκων, ωστε να υποβοηθειται και το εργο της αγωγης που συντελειται στο σχολειο."

(Απ'το καταστατικο μαθητικων κοινοτητων του 76 ,υπογραμμενο απ'το γ.ραλλη)

Το Υπουργειο , το σωτηριον ετος 1975-76, προωθωντας τη "δημοκρατικοποιηση" της σχολικης κοινωνιας, τον εκσυγχρονισμο της ζωης των εκπαιδευτικων ιδρυματων-βλεπε την εκσυγχρονισμενη φασιστικοποιηση των δομων του σχολείου-ανελαβε να εισαγει και στους μαθητες ,εκεινες τις μορφες "οργανωσης"που θα του καλυπταν 2 στοχους:

- <u>εναν ιδεολογικο :</u> να μαθουν στους μαθητες να σεβονται τους σχολικους νομους, να μην

αντιδρουν στους κανονισμους, αλλα να προσπαθουν να ενεργοποιουνταιμεσα σ'αυτες τις συνθηκες, οσο το δυνατον περισσοτερο μπορουν στις υπηρεσιες <u>αυτων των νομων και αυτων των κανονισμων.</u>

Να μαθουν δηλαδη να γινονται σιγα- σιγα σεβαστικοι και "υπευθυνοι" πολιτες, να μαθουν να στεκονται μακρια απ'τις οχλοκρατικες εκδηλωσεις, μακρια απ'τους επιτηδευμενους τρομοκρατες και εμπρηστες της δημοσιας γαληνης καιηρεμιας.

Πολιτες που θαχουν συνειδηση της νομοτελειακης υπαρξης του κρατους και των νομων

Πολιτες που θα αναρωτιουνται για την δυνατοτητα τους να υπαρ χουν εξω απο κανονισμους και θα απανταν αρνητικα.

- <u>και εναν πολτικο στοχο :</u> την καθυποταξη του μαθητικου κινηματος , το χτυπημα και την εξαφανι η της αντιστασης των μαθητων σ'ολα αυτα,τον ελεγχο και την αστυνομευση τους μεσα στα σχολεια,τη δημιουργια κλιματος χαφιεδισμου και τρομοκρατιας.

Πιστευει λοιπον το κρατος πως παρεμβαινοντας, μ'αυτον το τροπο εχει και το σκυλο χορτατο και τη πιττα ολοκληρη.

Οι Μαθητικες του Κοινοτητες στη πληρη εφαρμογη τους ειναι ενα αντιδραστικο μεσο ι*δεολογικου και πολιτικου χαρακτηραπου περ*ναει την ρομποτοποιηση, τη πειθαρχια ενω θεσμοθετει και στηριζει τη κατεστημενη σχολικη ιεραρχια.

Γιατι εχει κι ενα τετοιο χαρακτηρα.

Αυτες οι επιτροπες(οι μ.κ.) δεν μπορουν να κανουν βημα αν πρωτα δεν ρωτησουν τους υπευθυνους καθηγητες -υπαρχει ενας για καθε τμημα με αρμοδιοτητες επιτηρητη, απουσιολογου, υπευθυνου για τις μ.κ.- δεν μπορουν να κανουν ουτε γενικη συνελευση χωρις την εγκριση και την παρουσια του υπευθυνου καθηγητη, ουτε τα αιτηματα τους- αν μετα απο ολα αυτα εχουν το θρασσος ναχουν και αιτηματα-δεν μπορουν να μεταφερουν οι ιδιες στη διευθυνση τα αιτηματα τα με αφερει Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ.

Και αφου τα μεταφερει τελος παντων ο υπευθυνος καθηγητης στον υπευθυνο διευθυντη,ο τελευταιος περνει τηλεφωνο τον υπευθυνο νομαρχη ο οποιος σχεδον παντα του απανταει αρνητικα.

Ειπατε τιποτα για ιεραρχια;

Ο μαθητης πρεπει να σεβεται και να υπακου ει το λυκειαρχη ,τους καθηγητες να παραμε- νει πιστος στις εντολες της διοικησης και στις διαταγες του σχολειου.
Βεβαια μπορει να βγαζει εκπροσωπους, δηλα δη "δεν μπορει" ειναι ΥΠΟΧΡΕΩΜΕΝΟΣ, που αυ τοι θα φροντιζουν για αυτον, θα δραστηριο ποιουνται για τα προβληματα του, δηλαδη "τα προβληματα του";ενας λογος ειναι αυτος ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΑ ΟΡΙΖΕΙ ΤΟ ΙΔΙΟ ΤΟ Υ- ΠΟΥΡΓΕΙΟ , οπως επισης και τις ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ και τα δικαιωματα του.
Οσο για τους εκπροσωπους; το υπουργειο φροντισε και γι αυτο; ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΩΝ ΜΑΘΗ- ΤΩΝ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ ΜΟΝΟΝ ΟΣΟΙ ΕΧΟΥΝ ΠΑΝΩ ΑΠΟ 12,5 ΚΑΙ ΔΙΑΓΩΓΗ ΚΟΣΜΙΟΤΑΤΗ.
Με εκλογες φυσικα . Αλοιμονο/
Μονο που τις εκλογες θα τις εποπτευει ο Υ- ΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ και θα συμμετεχουν ΟΛΟΙ οι μαθητες υποχρεωτικα-αλλωστε θα παρθουν και απουσιες.
Και αποβολες ; Σε οποιον δεν πειθαρχησει.
Τι δημοκρατια εχουμε;!
Τοσα κι αλλα τοσα δικαιωματα ,μας δω ρησε το καλο το υπουργειο-ειναι για να δα- κρυζεις- με σχεδον τιποτε για ανταλλαγμα.
Αξιζει να σημειωθει εδω ,πολυ σοβαρα, πως η εκλογη της διοικησης σημαινει για τους μαθητες πως φορτωνονται κι αλλο ενα σκαλοπατι ιεραρχιας στη πλατη τους:τον αξι ωματουχο-καλο μαθητη που εχει την ευνοια των καθηγητων για δυο λογους :α.γιατι ει- ναι καλος μαθητης β. γιατι ειναι αξιωματου χος.
Κοινως, τα προβατα να χωριζονται απο τα ερηφια.
Το 75-76 λοιπον, ολα αυτα αρχιζουν να μπαι νουν στη πραξη,μιας και κατεβαινει το κατα στατικο των μαθητικων κοινοτητων που τα κα τοχυρωνει νομικα και πολιτικα.
Αναμεσα στα αλλα φαιδρα, το καταστατικο,ο ριζει σαν αρμοδιοτητες των μ.κ. την δενδρο φυτευση,την ευταξια των χωρων διδασκαλιας, τη συντηρηση του απουσιολογιου,τις πολιτισ τικες εκδηλωσεις και αλλες τετοιες "ουσιασ τικες" αρμοδιοτητες.
Απο τοτε μεχρι σημερα εχουν κατεβει στα σ χολεια, 3 κανονισμοι λειτουργιας,ιδιοι στο κυριο πνευμα τους, με δευτερευουσες αλλα - γες, χωρις μεγαλες διαφορες μεταξυ τους.
Σε πολλα σχολεις οι καθηγητες, περα απ'το γεγονος της εκβιαστικης επιβολης των εκλο- γων-αν δεν ψηφισεις κινδυνευειςνα "χαρακτη ριστεις"- δεν μπαινουν στο κοπο ουτε να δι αβασουν καν, τα αρθρα του καταστατικου στους "ψηφοφορους".
Τι ψαχνεις να βρεις, αυτα ειναι ψηλα γρα- μματα ..

II. ΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΚΝΕ

Δε μας εφτανε ομως το υπουργειο,τρεχοντας ε φτασαν και οι παραταξεις, ως "επιδοξοι μνησ- τηρες", διεκδικωντας τη μεριδα του λεοντος απ το μεγαλο φαγοποτι των" συνδικαλιστικων οργα νων".
Μολις αρχισε να γινεται λογος για "αντιπ- ροσωπους", στρατιες ολοκληρες υποψηφιων σωτη ρων εμφανιστηκαν στο προσκηνιο.
Πρωτη και καλυτερη βεβαια η Κνε.
" Οι εκλογες αυτες δινουν τη δυνατοτητα,αν αξιοποιηθουν σωστα να γινουν ενα βημα προωθη σης των θεσεων μας, νάποτελεσουν μια πιο προ ωθημενη θεση στην οργανωση του μαθητικου κι- νηματος σε ανωτερο επιπεδο" (θεση της ΜΟΔΝΕ -παραρτημα τοτε της κνε στο μαθητικο- το'75).
Το πρωτο χρονο η κνε με βαση τη λογικη "υπαρχουν παραθυρακια για να δραστηριοποιη- θουμε" υπεραμυνεται του καταστατικου του υ - πουργειου,συμετεχει στις εκλογες και φυσικα αποκτα αυτο που επιδιωκε: "οργανα"-σφραγι - δες , μεσα απο τα οποια στο επομενο διαστημα οργανωνει τα περιβοητα "διαπροεδρικα"καπελλα που εχουν *μεινει ιστορικα για το πραξικοπημα* τικο τροπο οργανωσης και λειτουργιας τους.
Οι υπολοιπες παραταξεις , φωναζουν για τρο- ποποιησεις του καταστατικου, για νεες επιτρο πες κλπ..

Μετα απο ενα χρονο και ενω τα πραγματα σφιγ γουν,η κνε εμφανιζει και δευτερη γραμμη που βαζει το ζητημα εκλογης επιτροπων, εξω απ'το ελεγχο του υπουργειου.
Κρατaει ομως και τη προηγουμενη αποψη κι ετ- σι δημιουργειται το φαινομενο σ'αλλα σχολεια οι κνιτες να λενε αλλα και σ'αλλα να λενε τα αντιθετα α πραγματα απ'οτι στα προηγουμενα.
Φτανουμε ετσι στο 77 οπου η κνε αποφασιζει να κατεβασει κι αυτη καταστατικο ακολουθωντας το παραδειγμα των αλλων παραταξεων.
Εδω πρεπει να τονιστει πως μολις κατεβασε το υπουργειο το καταστατικο ολες οι παραταξεις εκ- φανιστηκαν κρατωντας απο ενα δικο τους -ολες εκτος της κνε που δεχονταν αυτο του υπουργει- ου- κανονισμο δουλειας των προεδρειων,οργανω- τικο και προγραμματικο- και χτυπιοντουσαν στα γυμνασια πιανης θα περασει πρωτο.
Κατεβαζει ενα καταστατικο λοιπον ,οπου θε- σμοθετει τους αντιπροσωπους σαν αποφασιστικα οργανα, τους δινει ολες τις εξουσιες στα χε- ρια τους, υποβαθμιζει τις γενικες συνελευσεις και προωθει κι αυτο το ρολο των καθηγητων σαν αποφασιστικο παραγοντα.
Σ'οσα σχολεια περναει το καταστατικο της κνε αυτο γινεται στα διαλειματα, χωρις ουσιαστικη κουβεντα, χαριζοντας παλι καρεκλες στη μητερα παραταξη.
Εκμεταλλευομενη την αντιθεση των μαθητων με το υπουργειο ;τους καθηγητες, και τη διευθυν ση,η κνε προτασει τη δικη της λογικη σα τη μονη διεξοδο.

ΑΓΡΙΑ ΔΗΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΗΣ

Σεπτεμβρης.
Ολα φαινονται ετοιμα για να αρχισει η καινουργια σχολικη χρονια.
Ολα; Οχι βεβαια. Ορισμενοι παλιοι λογαριασμοι μενουν ακομα ανοιχτοι για μια μεριδα απο μας .
Μαθητες που εμειναν απο απουσιες, που κοπηκαν στις πανελληνιες, που δεν περασαν στις εξετασεις του Ιουνιου, αποτελουν τη στρατια των μεταξεταστεων.
Ειμαστε εμεις που δε δειξαμε τον απαραιτητο "ζηλο" ολη τη σχολικη χρονια, που δεν ικανοποιησαμε τα γουστα των καθηγητων, που δεν πειρα- με μερος στο κυνηγι των βαθμων, που"δεν ξεραμε καλα μαθηματικα " για να υπολογισουμε τις απουσιες.
Μας δεινετε λοιπον " μια δευτερη ευκαιρια" για να αποδειξουμε την υπο- ταγη μας σε οσα αρνηθηκαμε αυθορμητα ή συνειδητα τη προηγουμενη χρονια.
Το να αξιοποιησουμε αυτη την ευκαιρια σημαινει για μια ακομα φορα , αγχος, διαβασμα, φροντηστηρια ,χασιμο των διακοπων, και ολα τα αλλα"κα λα" των εξετασεων του Σεπτεμβρη.
Η αποτυχια και σ'αυτες τις εξετασεις, οδηγει στο χασιμο της χρονιας μας, στην απομακρυνση απο τους αλλους φιλους και συμμαθητες μας,στο στι γματισμο μας απο τους μαθητες και τους καθηγητες " σαν διετεις και μαθη τες δευτερης κατηγοριας".
Ομως αυτο που πρεπει να καταλαβουμε ειναι οτι ειτε μεινουμε στην ιδια ταξη ειτε οχι οι εξετασεις - τα προχειρα διαγωνισματα, οι εξετασεις Ι- ουνη Σεπτεμβρη, οι πανελληνιες, η εξεταση στο πινακα- Το ΑΓΧΟΣ και οι βαθμοι που τα συνοδευουν ειναι αυτη η ιδια η καθημερινη ζωη στο σχολειο ειναι ΤΟ ΙΔΙΟ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ.
Και ο καθηγητης, ειτε ειναι επιτηρητης ειτε ειναι βαθμολογητης ,ειναι και παραμενει ο κριτης της αποστειρωσης, της αφομοιωσης και της υποτα- γης μας σ'αυτο το θεσμο.

ΚΑΙ ΜΕΙΣ ΤΙ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΚΑΝΟΥΜΕ ΓΙ ΑΥΤΑ;

Ειναι φανερο ,οτι ο καθενας μονος του μεσα στο σχολειο εχει ελαχιστες δυνατοτητες να αντιδρασει αποτελεσματικα μιας και ειναι μονος του απεναντι σε ενα πανισχυρο συστημα που εχει για οπλα του την ανοιχτη τρομοκρατια , τις απουσιες , τις ποινες, τις εξετασεις.
Αντιθετα αν αντισταθουμε ολοι μαζι, μπορουμε :
-να χτυπησουμε το αγχος των εξετασεων , τον ανταγωνισμο, με μαζικες αντιγραφες,
- να γκρεμισουμε την εξουσια του καθηγητη αμφισβητωντας την παντογνωσια του και τον αυταρχισμο του.

ενυπο ΑΥΤΟΝΟΜΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΟΥΒΛΟ
Ομαδα μεταξεταστεων

Ψευτικη λυση, γιατι και οι επιτροπες του υπουργειου και οι επιτροπες της κνε, εχουν κοινο παρονομαστη, την επιδιωξη και των δυο να περιθωριοποιησουν τους μαθητες, να τους αποκλεισουν απο καθε διαδικασια αποφασεων, αφηνοντας τις τελευταιες στα χερια των "αντιπροσωπων".
Και για το υπουργειο αυτο ειναι δοσμενο και στο χερι.
Η κνε ομως παει να περασει αυτη τη βρωμικη στρατηγικη μεσα απο διαστρεβλοτικες αναφορες στην "αντικειμενικη κατασταση".
Οι μαθητες λεει για ν'αναπτυξουν κινημα πρεπει να βγαλουν εκπροσωπους ,να οργανωθουν στις μαθητικες κοινοτητες που προτεινουμε κ' μεσα στη πορεια με τη δραστηριοποιηση πουθα αναπτυξουν οι πρωτοποροι μαθητες θ'αναπτυχθει το κινημα.
Τυχαινει ομως αυτη τη διαδικασια να μη τη σεβεται ουτε η πραγματικοτητα ουτε και οι ιδιοι οι μαθητες.
Και οι μαθητικες κοινοτητες της κνε να καταληγουν οικτρα φαντασματα των οποιων αγνοει ο κοσμος καιτην υπαρξη τους .
Καταληγουν να γινονται κατι απολογισμοι δρασης των επιτροπων παρουσια 3ο κνιτων , ενω οι καταγγελιες για καπελλα πεφτουν βροχη.
Οταν ομως η πραγματικοτητα δεν συμφωνει με τις θεσεις μας-ως γνωστον - διαγραφουμε την ιδια τη πραγματικοτητα.
Το μαθητικο κινημα ειναι σε ανοδο " φωναζει η κνε , και τα οργανα των μαθητων εκφραζουν τη θεληση της πλειοψηφιας του κινηματος.
Οι τελευταιες κινητοποιησεις της κνε και των επιτροπων που ελεγχε , γιατις πανελληνιες αποδειξαν με την απομαζικοποιηση τους, το αντιθετο ακριβως πραγμα.

III. ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΛΟΓΙΚΗ

Μετα άπ ολα αυτα η παρεμβαση του αυτονομου χωρου στις εκλογες(αν και ασυγκροτητη) ειχε για κοινα σημεια της άντιπαραθεσης της:I)Την άντιθεση με τη λογικη εκεινη που εβλεπε και βλεπει την αναπτυξη του κινηματος σαν συνεπεια της εκλογης αντιπροσωπων 2)την αντιθεση και με τις δυο μαθητικες κοινοτητες(του υπουργειου και της ΚΝΕ) με τις εκλογες και τα καταστατικα που προωθοῦ σαν μια γραμμη περιθωριοποιησης και καπελλωματος για τους μαθητες.
Εβαζε παραλληλα το ζητημα της αμεσης δημοκρατιας,της αποφασιστικης βαρυτητας των γενικων συνελευσεων και της κινητοποιησης του ιδιου του κοσμου.Οσες προκηρυξεις κυκλοφορησαν τονιζαν αυτη την αντιληψη,επισημαινοντας ταυτοχρονα την αναγκη παρεμβασης στα καθημερινα προβληματα του σχολειου.
Αυτη η παρεμβαση τελικα στη προοπτικη της δημιουργιαςενος μαζικου κινηματος θα άναδειξει και την αναγκη υπαρξης οργανων-οργανων που θα παιζουν συντονιστικο και έκτελεστικο μονο ρολο,που θα έλεγχονται και θα κατεύθυνονται απ τούς μαθητες.Μια τετοια διαδικασια δε μπορει παρα να βγει μεσα απο το ιδιο το κινημα,μεσα άπο τή κινητοποιηση του ιδιου τοῦ κοσμου και οχι επειδη το καθοριζουν τα συμφεροντα της ΚΝΕ ή του υπουργειου.Αυτο που φετος σταθηκε διαφοροποιο στοιχειο σε σχεση με περυσι,ηταν το γεγονος οτι αυτη η λογικη σε πολλες ταξεις η τμηματα σχολειων,ψηφιστηκε απο γενικες συνελευσεις(Υμηττος,Περαμα και αλλα)και συσπειρωσε πολλους μαθητες.
Μεσα απ'αυτη τη συσπειρωση τοσο το υπουργειο οσοκαι η ΚΝΕ ειδαν να κινδυνευει πρακτικα η εξουσια τους,ειδαν να άπειλουνται τα καπελλα και οι σφραγιδες τους και ετσι τρομοκρατημενοι κατεληξαν σε εμετικες προβοκατσιες και επιθεσεις μιλωντας οι μεν για συνεργασια φασιστων με αυτονομους,οι δε για μπαμπουλες αναρχικους,ειδικευμενους σαμποτερ των σχολειων κλπ.

Απ'την αλλη αυτη η παρεμβαση και η αυτη η γενικη αντιληψη ανοιγει μια διαδικασια ζυμωσης-κεντραρωντας στους μαθητες, σα καθοριστικους ρυθμιστες της καταστασης-μεσα στο μαθητικο χωρο γυρω απο τα προβληματα που αντιμετωπιζουμε μεσα κι εξω απο το σχολειο, στοχευοντας στη κινητοποιηση του κοσμου αυτοπροσωπως κι οχι "μεσω αντιπροσωπων".
Αυτο ειναι που φοβουνται σαν ο διαολος το λιβανι (και το υπουργειο και η κνε) και αυτο ειναι που θελουν ματαια να αποφυγουν.

ΤΟΥΒΛΟ
ΔΕΛΤΙΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ

ΤΟΥΒΛΟ
ΔΕΛΤΙΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ Νο3
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ
ή "στον κυριο μας με αγαπη"

ΔΙΚΗ ΜΑΘΗΤΩΝ

Στις 27-3-8ο ο συλλογος καθηγητων του Β λυκειου Αμαλιαδας με ομοφωνη αποφαση του απεβαλε 2 μαθητες επειδη δεν ελαβαν μερος στην παρελαση.
Οι μαθητες βλεποντας την δια κριση που εγινε σε βαρος των μαθητων αυτων (ηταν κι αλλοι που δεν ηταν στην παρελαση), κατεβηκαν σε αποχη ερχομενοι σε συγκρουση με τους καθηγητες και το σχολειο.
Οι καθηγητες μαζι με τον επιθεωρητη προσπαθησαν απο την πρωτη μερα να σπασουν την αποχη με διαφορα μεσα.
Οι καθηγητες με "συμβουλες" και απειλες , οεπιθεωρητης -εχοντας και μεγαλυτερη εξουσια-με απειλες,δωροδοκιες(εταξε 2ημερη στη Β λυκειου και Ιοο.οοο για την εκδρομη της Γ λυκειου) και με τρομοκρατικες ενεργειες οπως: "μιλα αλλα θα συνεχισεις σχολειο στη Ζακυνθο" κλπ.
Οι μαθητες συνεχιζοντας την αποχη τους και μετα απο συνελευσεις αποφασισαν να γινει πορεια και να μοιρασουν προκηρυξεις για να πληροφορηθει ο κοσμος τα γεγονοτα.
Ακριβως λοιπον επειδη δεν επιασαν οι απειλες,συμβουλες δωροδοκιες κι οσα ειπαμε παραπανω επενεβηκε ο "νομος" (εισαγγελεας-αστυνομια) κανοντας ανακρισεις γιατι σε μια προκυρηξη των μαθητων ειχε γραφτει η λεξη τρομοκρατια.
Ανακρισεις που κατεληξαν να κατηγορησουν 8 μαθητες

για "προτροπη προς ανθρωποκτονια" επειδη σε ΜΙΑ ΑΛΛΗ προκυρηξη της ομαδας μαθητων για την 25η Μαρτιου εγραφε "θανατος στ' αφεντικα ολα για την εργατια".
Το οτι τελικα για αλλο λογο τυπικα ,αρχισε η ανακριση κ' για αλλο λογο απαγγελθηκε κατηγορια δειχνει οτι ο αληθινος σκοπος αυτων που αρχισαν τις ανακρισεις (εισαγγελεας--αστυνομια-καθηγητες-επιθεωρητες κλπ) ειναι να χτυπησουν το κινημα που αναπτυχθη με-εξαιτιας μιας αποβολης-εναντια στο αστικο σχολειο και τις αξιες του.Ενα κινημα που ηταν επικινδυνο για το κρατος γιατι το αμφισβητουσε και γιατι δεν υποχωρουσε.
Γι αυτο ακριβως στηθηκε μια σκευωρια ,γι αυτο ακριβως δικαζονται στις ΙΙ Νοεμβρη στην Αμαλιαδα 8 μαθητες.

ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ

Οι αυτοκτονιες δεν ειναι κατι σπανιο σημερα.Ολο και περισσοτερα ατομα,κυρια νεοι,αντιμετωπιζοντας καταφατσα και καθημερινα την πραγματικοτητα και το αδιεξοδο του καπιταλισμου, διαλεγουν τη λυση της ολοκληρωτικης φυγης απο τον κοσμο και τα προβληματα του.Ετσι θυσιαζουν τη ζωη τους στον κατακοκκινο πια βωμο του καπιταλισμου,αυτοκτονωντας ο καθενας με τον τροπο του:κρεμιεται,με μηχανες,με βαρια ναρκωτικα,γινεται καλογερος κλπ.

Οι αυτοκτονιες των μαθητων ομως ειναι κατι σχετικα καινουριο.Παιδια που η ζωη τους ακομα ουτε χαθηκε ουτε κερδηθηκε,αλλα τωρα ανατελλει,αποφασιζουν να την ξεφορτωθουν,επειδη αποτυχαν στις εξετασεις.

Ολοι μιλανε για το αγχος των εξετασεων.Το θανατηφορο πια αγχος,αφου σκοτωσε στα σκαλια του εξεταστικου κεντρου την συμμαθητρια μας Ευη Τσιτλακιδου,μαθητες στην Μυτιληνη,την Καβαλα κι αλλου αυτοκτονησαν σπρωγμενοι σε αδιεξοδο απο την κοινωνικη και οικογενειακη δοκιμασια.

Αλλα τι ειναι επιτελους αυτο το αγχος;Η αγωνια να κατακυρωθεις σαν αξιος και χρησιμος πολιτης στις εξετασεις-καρμανιολες που το συστημα θεσμοθετησε απο τοτε που υπαρχει για να ειναι σιγουρο οτι προωθουνται στις θεσεις-κλειδια ανθρωποι εμπιστοι που εχουν δειξει πιστοποιητικα καλης διαγωγης (διαβασαν).Φυσικα ομως αυτη η ιστορια δεν εχει στηθει και αφεθει στην τυχη της αλλα υπαρχει μια ολοκληρη ιδεολογια και μυθοποιηση του Πανεπιστημιου και γενικοτερα του ρολου του διανοουμενου, κυρια στα μεσαια και κατωτερα στρωματα,(τα ανωτερα εχουν λυσει το προβλημα τους) που παρεμβαινει πιεστικα,σχεδον εξοντωτικα στην ψυχολογικη κατασταση του καθε υποψηφιου.

Ετσι βρισκεται αντιμετωπος με ενα προβλημα του τυπου "θα πετυχω στη ζωη μου ἢ οχι" ἢ "τοσα ονειρα εχουμε για σενα κι εγω κι ο πατερας σου,κοιτα να μη μας απογοητευσεις".Ο μαθητης που αποτυχαινει νιωθει νιωθει λοιπον σαν κοινωνικο αποβλητο,σαν αχρηστος,αν μαλιστα εχει περασει και σ'αυτον τον ιδιο η ιδεολογια που προαναφεραμε.Απο κει και περα μεχρι την αυτοκτονια ο δρομος ειναι συναρτηση του κατα ποσο πιεζεται ο μαθητης απο το περιβαλλον του και της προσωπικης ιδιοσυγκρασιας του,της κοινωνικης του θεσης και του κατα ποσο εχει στηριξει τις ελπιδες του στη σχολη που θα μπει.

Το συστημα δε μπορει να επιζησει χωρις τις εξετασεις,μεσα απο τις οποιες κανει την επιλογη του.Εμεις χτυπαμε τις εξετασεις,νομιζουμε οτι μπορουμε να λειτουργησουμε χωρις αυτες,ζουμε πιο ανθρωπινα χωρις αυτες και βλεπουμε το χτυπημα των εξετασεων,που σημερα εκφραζεται στο μαθητικο χωρο με το χτυπημα του διπλου συστηματος εκπαιδευσης,σαν τον τροπο να αμφισβητησουμε σημερα το συστημα.

ΚΑΤΩ Η ΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΛΟΓΗ
ΚΑΤΩ ΟΙ ΑΠΟΥΣΙΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΒΑΘΜΟΙ
ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΙΝΑΙ ΦΥΛΑΚΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ - ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΣΗ - ΚΑΤΕΕ

Ι. Καπιταλισμος και τεχνικη εκπαιδευση

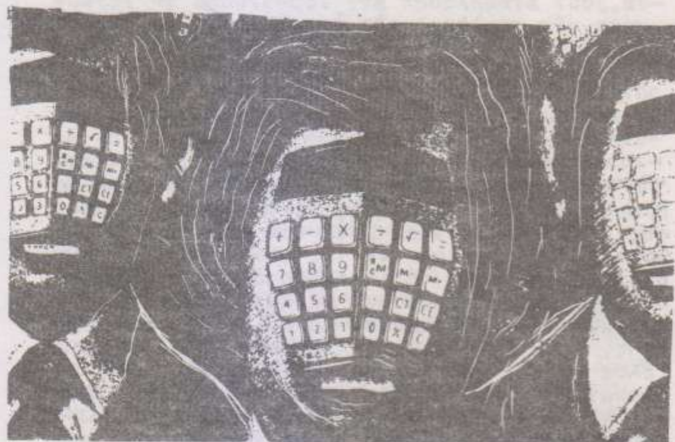
'Η ἐκπαίδευση σάν μέσο ἀναπαραγωγῆς τοῦ συστήματος, εἶναι ἐκείνη πού προετοιμάζει τή νεολαῖα γιά τήν ἔνταξή της στή παραγωγή μέτά ἀνάλογα κάθε φορά ἐφόδια καί σύμφωνα μέ τίς ἀπαιτήσεις πού βάζει ἡ ἑκάστοτε ἀνάπτυξη τῆς παραγωγῆς. Ἔτσι, γιά παράδειγμα, ἐνῶ στή Δύση ἔχουμε Τεχνική 'Εκπαίδευση ἀπό τόν περασμένο αἰώνα, στήν 'Ελλάδα μόλις στή δεκαετία τοῦ '60 ξεκινάει ἡ διαδικασία γιά τήν δημιουργία της. Καί αὐτό γιατί; Γιατί στή Δύση ὑπάρχει βιομηχανία ἀπό τίς ἀρχές σχεδόν τοῦ 19ου αἰώνα, καί αὐτή ἡ διαδικασία τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς ἀπαιτοῦσε ἀπό τότε ἀκόμα μιά ὁλόκληρη ἱεραρχία ἐλέγχου τῆς ἐργατικῆς τάξης (σχεδιαστές, τεχνολόγοι, ἐπιστάτες κλπ.). Ἔτσι τά πανεπιστήμια στή Δύση ἀναπτύχθηκαν μέ βάση τίς "τεχνοκρατικές" σχολές (Πολυτεχνεῖα κ.ἄ.), ἐνῶ τό ἴδιο δέν ἔγινε στήν 'Ελλάδα. Ἄρα γιά νά μπορέσουμε νά ἀπαντήσουμε στό ἐρώτημα: γιατί τεχνική ἐκπαίδευση στά 1960, ἤ γιατί κύρια γιατροί καί δικηγόροι ἀπό τά ἑλληνικά πανεπιστήμια κ.ἄ., πρέπει νά προσπαθήσουμε νά ἐξηγήσουμε ἱστορικά ποιές ἦταν οἱ ἀνάγκες τοῦ ἑλληνικοῦ καπιταλισμοῦ πού τοῦ ἐπέβαλαν μιά τέτοια μορφή ἀνάπτυξης καί τελικά τί εἶναι αὐτό πού τοῦ ἐπιβάλει τή μέχρι τώρα πορεία του.

Θά μποροῦσε νά πεῖ κανεῖς ὅτι ὁ ἑλληνικός καπιταλισμός χαρακτηρίζεται ἀπό μιά (σέ παγκόσμιο ἐπίπεδο μοναδική) μεγάλη ἀντίφαση. Ὅτι δέν δημιούργησε ποτέ ἐκεῖνες τίς παραγωγικές σχέσεις πού νά ἀνταποκρίνονται στίς ἀνάγκες τῆς κατανάλωσης, ἀλλά ἀντίθετα στηριζόμενος στήν κατανάλωση τῶν προϊόντων, δημιουργοῦσε ἀντίστοιχα καί τίς σχέσεις ἐκεῖνες πού τοῦ ἦταν ἀπαραίτητες γιά τήν παραγωγή ἀγαθῶν πρώτης ἀνάγκης. 'Η πρωταρχική συσώρευση στήν 'Ελλάδα ἦταν ἐξωτερική. Δηλαδή ἡ ἀστική τάξη κατεῖχε ἕνα ρόλο στόν διεθνῆ καταμερισμό, αὐτό τῆς κυκλοφορίας τοῦ κεφάλαιου, καθαρά ἐμπορικό καί μεταπρατικό, πού ἀπό κεῖ βγαίνει καί ὁ ὅλος παρασιτισμός τῆς ἑλληνικῆς μπουρζουαζίας. Αὐτό μποροῦμε νά τό δοῦμε πιό καθαρά.

Μέχρι τόν πρῶτο παγκόσμιο πόλεμο ἡ ἀστική τάξη στηριζότανε στίς χῶρες τοῦ παλιοῦ ἑλληνισμοῦ (Μ. 'Ασία, Αἴγυπτο, Ρουμανία κλπ.). Οἱ Ἕλληνες ἔμποροι εἶχανε ὅλα τά πάρε-δῶσε, μέσω τῶν ἑλληνικῶν παροικιῶν σ'αὐτές τίς χῶρες, πού ἡ ντόπια ἀστική τάξη μόλις γεννιόταν, καί ἦταν "ἐξαρτημένη" ἀπό τίς ἰμπεριαλιστικές δυνάμεις τῆς ἐποχῆς ('Αγγλία, Γαλλία), μέ τήν ἔννοια ὅτι τούς ἦταν ὁ ἐμπορικός ἀντιπρόσωπός τους σ'αὐτές τίς χῶρες. Παράλληλα σέ μεγάλη ἔκταση ὑπάρχει καί ἡ μετανάστευση. Τά δύο αὐτά φαινόμενα: α. ἐξωτερική πρωταρχική συσώρευση, καί β. τά ἐμβάσματα ἀπό μετανάστες, ἐξακολουθοῦν νά συντηροῦν καί νά ἀναπαράγουν τήν μικροϊδιοκτησία στήν ἀγροτική παραγωγή.

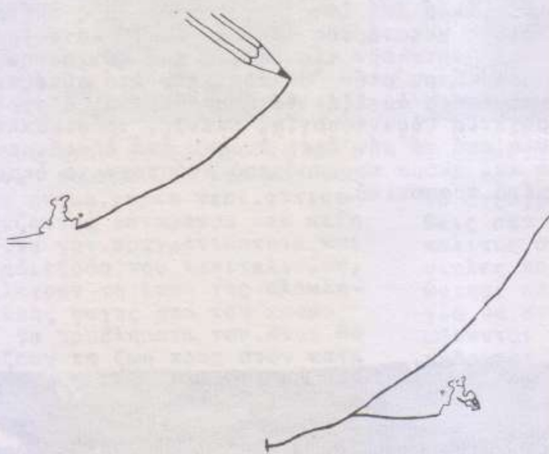
Αὐτός ὁ χαμηλός βαθμός ἀνάπτυξης τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων μέσα στή χώρα, μαζί μέ τήν παράλληλη σχέση μέ τόν ἑλληνισμό, δίνει κεντρικό ρόλο στό κράτος, ὄχι μόνο πολιτικό, ἀλλά καί οἰκονομικό. Οἱ λύσεις γιά τήν συντριπτική πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι δύο: Ἡ μετανάστευση, ἤ πέρασμα στό κύκλωμα τοῦ κράτους. Ἔτσι οἱ κρατικές ὑπηρεσίες (ὑπουργεῖα, γραφειοκρατία, κόμματα) ὑπεραναπτύσσονται καί αὐτό σύγχρονα σημαίνει καί μιά ὁρισμένου τύπου ἐκπαίδευση: Αὐτή ἐμφανίζεται ἀπ'τή μιά σάν ὑπερανάπτυξη τοῦ γυμνάσιου καί τοῦ πανεπιστήμιου (προπολεμικά δέν ὑπῆρχαν ἐξετάσεις γιά τό πανεπιστήμιο) καί ἀπ'τήν ἄλλη τό φαινόμενο τῆς διπλῆς γλώσσας (καθαρεύουσα-δημοτική) καί διάφορα κλασσικά μαθήματα (ἀρχαῖα κλπ.) πού χρησιμεύουν στό νά ξεκόψουν τήν λειτουργία τῶν ὑπηρεσιῶν ἀκόμα καί σέ ἐπίπεδο γλώσσας ἀπό τίς μάζες. Τό πανεπιστήμιο ἦταν ἐντελῶς διαφορετικό ἀπό τά ἀντίστοιχα τῆς Δύσης καί ἡ κατεύθυνσή του ἦταν τό νά βγάζει γιατρούς καί δικηγόρους ἀπό τή μιά, πού νά στελεχώνουν τίς ὑπηρεσίες τοῦ κράτους καί τῆς πολιτικῆς (ὑπουργοί, βουλευτές κλπ.) καί δασκάλους ἀπ'τήν ἄλλη πού νά ἀναπαράγουν τήν ἰδεολογία τοῦ κράτους. Στό γυμνάσιο χαρακτηριστικό φαινόμενο (μέχρι τά τελευταῖα χρόνια) τῆς "μόρφωσης" πού ἔπρεπε νά ἀποκτήσει κανείς, ἦταν τό νά μάθει "ἀπ'ἔξω" τούς τύπους τῆς καθαρεύουσας, γιά νά τοῦ χρησιμεύσουν στήν κατοπινή του θέση σέ μιά ὑπηρεσία.

Μέ τήν ἀνάπτυξη ὅμως ἐθνικοαπελευθερωτικῶν κινημάτων καί τήν δημιουργία τῆς ντόπιας ἀστικῆς τάξης σέ Αἴγυπτο, Τουρκία κλπ., οἱ ἑλληνικές παροικίες ἐκδιώκονται ἤ παύουν νά παίζουν σημαντικό ρόλο στήν οἰκονομία ἐκείνων τῶν χωρῶν καί ἡ ἑλληνική ἀστική τάξη "ἐσωτερικοποιῆται", μεταφέρεται δηλαδή ἀπό τά ἔξω, μέσα. Δέν εἶναι μόνο ὅμως οἱ ἐπιχειρηματίες καί τά κεφαλαιά τους πού ἔρχονται στήν 'Ελλάδα, ἀλλά καί ἕνας μεγάλος ἀριθμός ἀπό προλετάριους μετανάστες (Μικρασιατική καταστροφή) πού ἀποτελοῦν τίς βάσεις τοῦ σύγχρονου προλεταριάτου στήν 'Ελλάδα. Κάτω ἀπό αὐτές τίς προϋποθέσεις ἀρχίζει νά ἀναπτύσσεται ἐλαφριά βιομηχανία (ὑφαντουργία, καπνός, τρόφιμα κλπ), τέτοια πού νά μήν ἔχει ἀνάγκη ἀπό ἐξειδικευμένο καί ἀκόμα περισσότερο ἀπό τεχνικά ἐκπαιδευμένο προσωπικό.

Μετά τόν πόλεμο καί ἀπό τήν δεκαετία κυρίως τοῦ '60 ἀρχίζει μιά νέα φάση γιά τόν ἑλληνικό καπιταλισμό: Ἀρχίζει νά δημιουργεῖται βαριά βιομηχανία καί ἔχουμε καί τίς πρῶτες ἐξαγωγές βιομηχανικῶν προϊόντων. Τό ἐφοπλιστικό κεφάλαιο "ἐπιστρέφει" σιγά-σιγά στήν Ἑλλάδα καί ἐπενδύεται σέ ἄλλους τομεῖς: Βιομηχανία, Τράπεζες, Τουρισμός, Οἰκοδομή. Ταυτόχρονα τό μεταναστευτικό συνάλαγμα ἀρχίζει νά"στερεύει" Καί αὐτή ἡ βιομηχανοποίηση τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας ἐπέβαλε καί ἕνα ἐκσυγχρονισμό καίστήν ἐκπαίδευση. Αὐτός ὁ ἐκσυγχρονισμός προϋποθέτει ὑποχρεωτική 9χρονη παρακολούθηση σέ δημοτικό-γυμνάσιο) γιά τούς ἀνειδίκευτους ἐργάτες, δημιουργία Τεχνικῶν Σχολῶν Νέου Τύπου καί ΚΑΤΕΕ γιά τούς εἰδικευμένους καί τόν νόμο 8Ι5 γιά τά πανεπιστήμια, κυρίως σέ "παραγωγικές" σχολές (Πολυτεχνεῖο, Χημεῖο κλπ,).

Ἡ ἀνάπτυξη τῆς τεχνικῆς ἐκπαίδευσης στήν Ἑλλάδα σημαίνει ἀνάπτυξη τῆς κοινωνικῆς ἱεραρχίας, ἀνάπτυξη τῆς ἐκμετάλευσης. Γιατίοί καινούργιες ἀνάγκες τῆς βαριᾶς βιομηχανίας, σύμφωνα μέ δυτικά πρότυπα, ἐπιβάλουν τήν ἐπάνδρωση τῆς παραγωγῆς μέ στελέχη πού νά κατέχουν διοικητικές θέσεις ἀπ' τή μιά, καί ἕνα ἀρκετά εἰδικευμένο ἐπίπεδο ἀπ' τήν ἄλλη, ἔτσι ὥστε νά ἀνταποκρίνονται στίς νέες ἀπαιτήσεις γιά μικρότερο κόστος καί αὔξηση τῆς παραγωγῆς. Καί ἐνῶ παλιά τό ρόλο τοῦ μεσαίου στελέχους τόν ἔπαιζαν οἱ ἀπόφοιτοι τῶν πανεπιστήμιων, χωρίς ὅμως τήν ἀνάλογη ἐκπαίδευση (εἰδικευμένη, τεχνοκρατική) καί κύρια χωρίς τήν ἀπαραίτητη ἰδεολογία (ἱεραρχική) τά ΚΑΤΕΕ ἔρχονται νά καλύψουν αὐτό τό κενό. Παράλληλατή θέση τοῦ ἀρκετά ἐξειδικευμένου ἐργάτη στήν ἐλαφριά βιομηχανία, τήν παίρνει ὁ ἀνειδίκευτος ἐργάτης-ἁλυσίδα στή συγχρονη βαριά βιομηχανία.

Ὁ πρῶτος πολιτικός χῶρος πού ἔβαλε τό πρόβλημα γιά τήν ἵδρυση τῆς τεχνικῆς ἐκπαίδευσης, ἦταν ἡ ἀριστερά μετά τόν πόλεμο, καί σύμφωνα μέ τήν ἰδεολογία της γιά ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας στήν Ἑλλάδα. Ἀργότερα ἡ κυβέρνηση Παπανδρέου προσπαθεῖ νά κατοχυρώσει νομοθετικά καί νά διευρύνει τό ρόλο τῆς πρωτόβγαλτης, ἰδιωτικῆς ἀκόμα; τεχνικῆς ἐκπαίδευσης. Τέλος ὁ Παπαδόπουλος προχωρεῖ γρήγορα στή δημιουργία τῶν ΚΑΤΕΕ. Εἶναι χαρακτηριστικό δηλαδή ὅτι τό αἴτημα γιά τήν δημιουργία Τ.Ε. διαπερνᾶ ὅλο τόν πολιτικό κόσμο τῆς χώρας, ἀπό ἀριστερά μέχρι ἄκρα δεξιά καί αὐτό πάνω στήν κοινή λογική πού ἔχουν γιά "ἀνάπτυξη" καί "βιομηχανοποίηση". Βρισκόμαστε στό ἀπόγειο τῆς ἀναπαραγωγικῆς διαδικασίας στήν Ἑλλάδα. Ἐάν σκεφτοῦμε ὅτι καί ὁ ἀνειδίκευτος ἐργάτης θά ἔχει στήν πλάτη του 9 χρόνια ὑποχρεωτικά σέ δημοτικό-γυμνάσιο, καταλαβαίνουμε ὅτι ἡ "παραμόρφωση" ἔχει προχωρήσει ἀρκετά, τόσο πού νά βάζει πιά ἀνοιχτά τό πρόβλημα τῆς κριτικῆς ὄχι πιά στό "ἀπαρχαιομένο" περιεχόμενο τῶν μαθημάτων ἀλλά στήν ἴδια τήν κοινωνική λειτουργία τῆς ἀναπαραγωγῆς ἔτσι ὅπως ἐμφανίζεται σήμερα στήν Ἑλλάδα καί πιό εἰδικάστόν ἀδύνατό της κρίκο πού λέγεται Ἑλληνική Τεχνική Ἐκπαίδευση.

ΙΙ. Γενικα χαρακτηριστικα των ΚΑΤΕΕ

Ἤδη ἀπό τά προηγούμενα ἔχει δημιουργηθεῖ ἡ ἐντύπωση ὅτι τά ΚΑΤΕΕ εἶναι κάτι ἄλλο ἀπό τα πανεπιστήμια, ὅτι διαφέρουν ὄχι μόνο τυπικά δηλαδή στά μαθήματα πού κάνουν, ἀλλά καί στή οὐσία, δηλαδή στό τρόπο παρακολούθησης, στίς σχέσεις καθηγητῶν-σπουδαστῶν καί ἑπόμενα καί στίς μορφές ἔκφρασης πού παίρνουν κάθε φορά τά διάφορα ρεύματα τοῦ σπουδαστικοῦκινήματος.

Ἔτσι ἕνα πρῶτο γενικό χαρακτηριστικό ὅλων τῶν σχολῶν εἶναι ἡ γενική ἐντύπωση τοῦ "ριξήματος" πού ὑπάρχει σ'ὅλο τόν κόσμο. Εἶναι γνωστό ὅτι ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν σπουδαστῶν ἔχει δώσει τουλάχιστο μιά φορά στό πανεπιστήμιο πρίν καταλήξει στά ΚΑΤΕΕ. Ἔτσι ψυχολογικά ἐνῶ ἡ διάθεσή του ἦταν νά περάσειστίς ἀνώτατες σχολές, βρέθηκε ξαφνικά "πεσμένος" στίς ἀνώτερες χωρίς οὐσιαστικά νά ὑπάρχειμιά δικαιολόγηση τοῦ γεγονότος ἀπό τή μεριά τοῦ κράτους. Ἔτσι ὑπάρχει ἕνα πρῶτο στοιχεῖο ἀπογοήτευσης τοῦ σπουδαστῆ σέ σχέση μέ τή νέα του κοινωνική κατάσταση, μιά πρώτη "ρήξη"πού μέχρι σήμερα οἱ διάφορες παρατάξεις προσανατολίζουν στό γενικό πάντα πολιτικό ἐπίπεδο, ὅτι δηλαδή φταῖνε τά μονοπώλια καί ἡ κυβέρνηση τῆς δεξιᾶς, ἀποφεύγοντας πάντα νά ξεκινᾶνε ἀπό τά πιό χειροπιαστά προβλήματα πού θά μποροῦσαν νά ἐνεργοποιήσουν τόν κάθε σπουδαστῆ, ἀλλά ἀντίθετα μέ τή γενικόλογη πολιτική τους καλιεργοῦν τήν παθητικοποίηση, καί τόν μόνο ρόλο πού ἐπιτρέπουν στή βάση τοῦ σπουδαστικοῦ κινήματος εἶναι αὐτός τοῦ ἐκτελεστῆ καί τοῦ ψηφοφόρου.

Ἄλλο χαρακτηριστικό γεγονός εἶναι αὐτό τῆς τοποθεσίας πού βρίσκονται τά ΚΑΤΕΕ σέ κάθεπόλη. Δέν ὑπάρχει τεχνική σχολή σέ ὁποιαδήποτε πόλη πού νά βρίσκεται πιό κοντά ἀπό 5 χιλιόμετρα ἀπό τό κέντρο. Τό γεγονός αὐτό δέν ὀφείλεται μόνο στή γενικότερη πολιτική, τοῦ νά μεταφερθοῦν δηλαδή ὅλες οἱ σχολές (καί τῶν πανεπιστημίων) ἔξω ἀπό τά κέντρα, γιά νά μήν ὑπάρχει ἐπαφή μέ τόν κόσμο σέ περίπτωση ἐπισοδείων, ἀλλά πιστεύουμε ὅτι ὀφείλεται καί σέ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά τοῦ σπουδαστικοῦ κόσμου. Σέ ἀντίθεση μέ πανεπιστήμια ὅπου καλιεργεῖται μιά κάποια αἴσθηση πολυμάθειας καί ἀπασχόλησης ἀκόμα καί μέ τόν ἔξω κόσμο, στά ΚΑΤΕΕ ὅλα αὐτά θεωροῦνται πολυτέλειες καίγιά αὐτό τό λόγο ἀποφεύγονται μέ τόν πολύἁπλότρόπο νά κάνουν τίς σχολές πολύ ἔξω ἀπό ἐκεῖπού λές καί κινεῖται ὁ κόσμος. Ἔτσι ἡ εἰκόνα πού καλλιεργεῖται στόν σπουδαστῆ εἶναι καθαράἐγωκεντρική καί ἀποκομένη ἀπό κάθε κοινωνική ἤ συνολική ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων του. Παρακάτω θά ἀσχοληθοῦμε μέ τά προβλήματαπού ἀντιμετωπίζουν οἱ σπουδαστές κατά τήν παραμονή τους στά ΚΑΤΕΕ.

III. Προβληματα σχολων

θέλοντας νά δώσουμε μιά συνοπτική εἰκόνατῶν
προβλημάτων πού παρουσιάζονται σήμερα στά
ΚΑΤΕΕ, θά προσπαθήσουμε νά περιγράψουμε τά
προβλήματα πού ἀπασχολοῦν τόν σπουδαστικό κό-
σμο μέσα ἀπό τέσσερα σημεῖα πού πιστεύουμε ὄ-
τι εἶναι τά καθοριστικότερα γιά τήν ἀνάπτυξη
καί παραπέρα προώθηση αὐτοῦ πού θά λέγαμε ἐ-
πεναστατικό-ἀντικαπιταλιστικό σπουδαστικό κί-
νημα.Αὐτά τά σημεῖα εἶναι:
α.'Η ἐσωτερική ὀργάνωση σπουδῶν,
β.Τό περιεχόμενο τῶν μαθημάτων- ἰδεολογικός
προσανατολισμός ΚΑΤΕΕ,
γ.Προβλήματα διαβίωσης σπουδαστῶν, καί τέλος
δ.Τό πρόβλημα τῆς δουλιᾶς.
Φυσικά ὑπάρχουν δεκάδες ἄλλα προβλήματα σχε-
τικά ἤ ἄσχετα μέ τίς τέσσερις αὐτές ἐνότητες
πού ποτέ δέν μποροῦν νά ἐξαντληθοῦν μέσα σέ
μιά κριτική τῆς λειτουργίας τῶν ΚΑΤΕΕ, σέ ἀ-
νάλυση ἀρκετά σύντομη σάν κι'αὐτή.'Αντίθετα,
ἡ ἐπεξεργασία αὐτῶν τῶν πτοβλημάτων ἀποτελεῖ
ἀντικείμενο δουλιᾶς τοῦ σπουδαστικοῦ καί μό-
νο κινήματος.

I)Σέ σχέση μέ τήν ἐσωτερική ὀργάνωση σπου-
δῶν:Τό ἐξεταστικό σύστημα πού ἀποτελεῖ καίτό
ἀντικείμενο τοῦ ὅλου ἀγώνα πού εἶχε ἀναπτυ-
χθεῖ πέρσυ στά ΚΑΤΕΕ, χωρίζεται μποροῦμε νά
ποῦμε σέ δύο τμήματα:στίς περίοδες καί στίς
ἐξετάσεις τῶν ἐξαμήνων.'Απ'τή μιά λοιπόν οἱ
περίοδες πού εἶναι κάτι παραπλήσιο μέ τό ἔ-
κτακτα διαγωνίσματα στό γυμνάσιο, ἀποτελοῦν
ἐκεῖνο τόν κρικο πού προσπαθεῖ νά ἐπιβάλει
στόν σπουδαστῆ τήν συνεχῆ παρακολούθηση τῶν
μαθημάτων καί σύγχρονα εἶναι ἕνα μέσο γιάτήν
ἐντατικοποίηση πού προσπαθεῖ νά περάσει στίς
σχολές."Ετσι χωρίς νά λογαριάζεται ἄν ὁ σπου
δαστής εἶναι ἐργαζόμενος ἤ ὄχι εἶναι ὑποχρε-
ωμένος νά δίνει δύο φορές κάθε ἐξάμηνο δηλα-
δή τέσσερις φορές τό χρόνο καί μάλιστα ὁ βα-
θμός τῆς προόδου νά παίζει τόν καθοριστικότε-
ρο ρόλο στόν τελικόβαθμό ἀφοῦ αὐτός εἶναιπού
δείχνει ἐξ'ἄλλου ἄν ὑπάρχει δυνατότητα νά πε-
ραστεῖ τό μάθημα.
Οἱ ὑποχρεωτικές ὧρες μαθημάτων (2-3 καθημε-
ρινά) θυμίζουν σχέσεις πού ἴσχυαν στό γυμνά-
σιο.Καί ἐνῶ σύγχρονα τό ἐπίπεδο τῶν σπουδα-
στῶν εἶναι τέτοιο, πού νά ὑποχρεώνει μεγάλο
ἀριθμό ἀπ'αὐτούςνάδουλεύουν, οἱ ἀπουσίες κά-
πολύ δύσκολο ἄν ὄχι ἀδύνατο τό νά περάσει κα-
νείς τά μαθήματα ἔτσι ὥστε νά κατοχυρώσει τή
χρονιά του."Ενα ἄλλο πρόβλημα πού ἀπασχολεῖ
τούς σπουδαστές καί πού εἶναι σχετικό μέ τά
προβλήματα ὀργάνωσης τῶν σπουδῶν, εἶναι αὐτό
τῆς εἰσαγωγῆς στά πανεπιστήμια μετά τά ΚΑΤΕΕ
Αὐτό πού ἰσχύει σήμερα εἶναι τό νά περνάει ἕ-
νας ἐλάχιστος ἀριθμός σπουδαστῶν ἤ μέ καλύτε-
ρη βαθμολογία, ἤ μέ ἐξετάσεις, ἀπό ὅπου πε-
ρνάει ἕνα ποσοστό αὐτῶν πού δίνουν.Τό ἐλεύθε-
ρο πέρασμα στά πανεπιστήμια πιστεύουμε ὅτι
καί σωστό εἶναι, ἀλλά καί ἔχει νά κάνει μέ
τήν ἀντίσταση τῶν σπουδαστῶν στά σχέδια τῆς
κυβέρνησης γιά προσανατολισμό τοῦ μεγαλύτε-
ρου κομματιοῦ τῆς νεολαῖας στήν τεχνική ἐκ-
παίδευση.

2)Τό περιεχόμενο τῶν μαθημάτων εἶναι καθαρό
ὅτι εἶναι πολύ πιό συγκεκριμένο καί εἰδικευ-
μένο ἀπό τά μαθήματα στό πανεπιστήμιο.Τά μι-
σοειδικευμένα στελέχη ἔχουν ἀνάγκη ἀπό γνώ-
σεις ἐντελῶς ἐφαρμόσιμες στίς ἀπαιτήσεις τῆς
παραγωγῆς καί ὄχι μόνο αὐτό ἀλλά καί ἀπό μιά
ἰδεολογ α πού νά τούς ἐπιτρέπει νάἐπιβλέπουν
καλά τό ἀνειδίκευτο προσωπικό (ἐργάτες), ἀπό
μιά ἰδεολογία πού νά τούς ἀναγκάζει νά συμπε-
ριφέρονται σάν ἐπιστάτες, δηλαδή μεσαῖο προ-
σωπικό σέ μιά ἐπιχείρηση."Ετσι ὑπάρχουν μαθή-
ματα εἰδίκευσης (Μηχανές Γραφείου, Λογιστική
κλπ.) καί ἀπό τήν ἄλλη μαθήματα προσαρμογῆς
στήν ἰδεολογία τοῦ ἐπιστάτη (Ψυχολογία 'Επι-
χειρήσεων, Διοίκηση κλπ.).
Αὐτή φυσικά τήν ἰδεολογία πούπροπαγανδίζουν
στά βιβλία, προσπαθοῦν νά τήν περάσουν καίμέ
σα ἀπό τόν τρόπο πού γίνονται τά μαθήματα,μέ
σα ἀπό τίς σχέσεις πού ἔχουμε μέ τούς καθηγη-
τές κλπ.Χαρακτηριστικότατος εἶναι ὁ τρόποςμέ
τόν ὁποῖο γίνονται τά μαθήματα:Οἱ καθηγητές
ἐντελῶς τυπικοί δέν δέχονται παρεμβάσεις στό
μάθημα.Οἱ συζητήσεις πού μποροῦν νά γίνονται
εἶναι μόνο πάνω στό μάθημα καί κάθε κοινωνι-
κή κριτική τοῦ μαθήματος ἀντιμετωπίζεται σάν
πολιτικοποίηση καί ἀποφεύγεται μέ κάθε τρόπο
'Η καθημερινή κριτική καί ἀμφισβήτηση τοῦ μα-
θήματος εἶναι κάτι πού κανείς μέχρι σήμερα
δέν ἐπιχειροῦσε.Πιστεύουμε ὅτι ἕνα κίνημα μέ
μιά καθαρά ἐπαναστατική προοπτική, εἶναι ὑπο-
χρεωμένο νά ξεκινήσει ἀπό τήν ἄμεση ἀντιπαρά
θεση σ'ἐκεῖνα τά πράγματα πού τοῦ ἐπιβάλουν
τήν ἰδεολογική ἔνταξη στό σύστημα.Αὐτό ἐξ'ἄλ-
λου ἀπαιτῆται καί ἀπό τό γεγονός ὅτι δέν μπο-
ρεῖς νά ἀμφισβητήσεις κάτι, ἄν δέν τό γνωρί-
σεις καί δέν βρεῖς τό τρόπο πού μπορεῖς νάτό
ἀνατρέψεις.
3)Σάν νά μήν ἔφταναν λοιπόν ὅλες αὐτές οἱκα-
ταστάσεις πού εἶναι ἀναγκασμένοι οἱ σπουδα-
στές νά ὑποστοῦν σέ σχέση μέ τήν ὀργάνωση
σπουδῶν καί τήν ἱεραρχίς μέσα στά ΚΑΤΕΕ, ἔρ-
χονται νά προστεθοῦν στά προβλήματά τους,αὐ-
τά πού σχετίζονται μέ τήν διαβίωση τῶν σπου-
δαστῶν.Τό γεγονός ὅτι δέν ὑπάρχει παράταξη
στίς σχολές (ἐκτός φυσικά ἀπό τήν ΔΑΠ)πού νά
μή δέχεται ὅτι ὑπάρχει καυτό τό πρόβλημα τῆς
διαβίωσης, καθώς ἐπίσης καί τό ὅτι χρόνια τώ
ρά τά κεντρικά προβλήματα πού ἔβαζε τό σπου-
δαστικό κίνημα, σχετίζονταν μέ τήν καθημερι-
νή ζωή, τίς λέσχες καί τούς ἐργαζόμενουςσπου-
δαστές,δίχνει, ἄν ὄχι ἀπόλυτα, τό πόσο εὐαι-
σθητοποιῆται ὁ σπουδαστής σέ καταστάσεις πού
τόν ἀφοροῦν ἄμεσα.
Καί πρῶτο τό γεγονός ὅτι τό μεγαλύτερο ποσο-
στό τῶν σπουδαστῶν εἶναι ἐργαζόμενοι,ἔρχεται
σέ ἀντίθεση μέ τόν "γυμνασιακό" θεσμό τῶν πα-
ρουσιῶν.'Απ'τήν ἄλλη ἡ διεύθυνση τοῦ ΚΑΤΕΕ,
γιά νά ἀντιμετωπίσει αὐτό τό πρόβλημα, ὀργά-
νωσε τμήματα πρωϊνά καί ἀπογευματινά."Ετσι ὅ-
μως τό πρόβλημα ἔγινε ἀκόμα πιό ἔντονο καί ὅ-
ξύ, γιατί ἔτσι ὁ σπουδαστής εἶναι ἀναγκασμέ-

νος νά δουλεύει πρωί ή ἀπόγευμα καί τόν υπόλοιπο χρόνο του νά παρακολουθεῖ τά μαθήματα στή σχολή. Ἔτσι καταλήγει νά εἶναι ἐντελῶς ἀποξενωμένος καί ἀπό τίς καθαρά ἀνθρώπινεςλειτουργίες του (σεξουαλικό, ψυχαγωγία κλπ.).

Αὐτή ή ἀποξένωση ὑπάρχει καί σέ σχέση μέ τή σχολή καί τά μαθήματα, καί ὁδηγεῖ τόν σπουδαστή στό νά πάρει τό πτυχίο μέ ὁποιονδήποτε τρόπο, χωρίς φυσικά νά τόν ἐνδιαφέρει τό τί εἴδους πτυχίο εἶναι αὐτό, τί μαθήματα κάνει κλπ. Ἡ σχέση του μέ τούς ἄλλους χώρους καί ἀνθρώπους εἶναι ἐλάχιστη καί τά ἐνδιαφέροντά του περιορισμένα. Καταλήγουμε ἔτσι στή δημιουργία ἑνός γκέτο σπουδαστῶν γύρω ἀπό τά ΚΑΤΕΕ πού σ'αὐτό συμβάλει καί τό γεγονός ὅτι ὅλες οἱ σχολές εἶναι ἀρκετά χιλιόμετρα ἔξω ἀπό τή πόλη πού βρίσκονται. Οἱ σπουδαστές ἀποξενώνονται καί ψυχολογικά ἀλλά καί πρακτικά ἀπό τούς ἄλλους χώρους (πανεπιστήμια, γειτονιές) καί φυσικά καί μέ τόν χῶρο γιά τόν ὁποῖο προορίζονται (ἐργοστάσια, ἐπιχειρ σεις κλπ.) γιατί ἀκριβῶς εἶναι ἀρκετά "ἐπικίνδυνο" νά γνωρίζουν ἀπό τά πρίν τό τί ρόλο θά παίξουν αὔριο στήν παραγωγή.

Ἀκριβῶς ἀπό αὐτά τά προβλήματα ξεκινοῦσε καί ή ἀντίδραση ἑνός κομματιοῦ τοῦ σπουδαστικοῦ κινήματος πού μή ἀποδεχόμενο τό νέο αὐτό τρόπο ζωῆς, λειτουργοῦσε σέ σχέση μέ ἀγῶνες πού γίνονταν σέ ἄλλους χώρους, ἔξω ἀπό τίς σχολές, πού τελικά ὅμως ξεκόβονταν ἀπό τούς συγκεκριμένους ἀγῶνες τῶν σπουδαστῶν. Τέλος δέν ὑπάρχει σχολή ΚΑΤΕΞ σέ καμιά πόλη, πούνά ἔχει λέσχη γιά να μένουν οἱ σπουδαστές καί ἀρκετές σχολές δέν ἔχουν ἑστιατόριο. Ἐξ ἄλλου ὅπου ὑπάρχει ἑστιατόριο, τό κουπόνι τῶν70δραχμῶν εἶναι σκέτη κοροϊδία καί ἀνταποκρίνεται στίς ἀνάγκες οὔτε κἄν ἑνός γεύματος. Πιστεύουμε ὅτι εἶναι καιρός νά ἀρχίσουμε νά τρῶμε ὅλοι δωρεάν μέ τήν σπουδαστική μας ταυτότητα καί μόνο, ὅπως γίνεατι ἤδη σέ λέσχες ἄλλωνπόλεων (Θεσσαλονίκη κλπ.).

4)Τελευταῖο πρόβλημα, εἶναι αὐτό πού ἀντιμετωπίζουν οἱ σπουδαστές ὅταν τελειώσουν τήσχολή τους, δηλαδή τό πρόβλημα τοῦ τό κάνουν μετά, τό πρόβλημα τῆς δουλιᾶς. Ἐδῶ, οἱ ἀλλαγές πού ἔχουν γίνει στά διάφορα ἐπίπεδα τῆς ἐκπαίδευσης, δέν γίνονται ταυτόχρονα μέ τίς ἀλλαγές στή παραγωγή (π.χ. ἀνάπτυξη τῆς βαριᾶς βιομηχανίας), ἀλλά ή ἀνάπτυξη αὐτή στή παραγωγή γίνεται πολύ πιό ἀργά ἀπ'ὅτι γιά νά μπορέσουν να βροῦν δουλιά ὅλοι ή οἱπερισσότεροι ἀπό αὐτούς πού βγαίνουν ἀπό τίς σχολές. Ἀπό τήν ἄλλη πρέπει κανείς νά ξεκαθαρίσει τό τί προσωπικό βγαίνει ἀπό τίς σχολές καί τό τίθέσεις στή παραγωγή καλύπτουν. Πιστεύουμε ὅτιδύο εἶναι κύρια οἱ τομεῖς τῆς παραγωγῆς πού ἀπορροφοῦν ὅλο τό δυναμικό τῶν ἀποφοίτωνΚΑΤΕΕ: α. Μεσαῖα στελέχη ἐπιστατικῆς φύσης (ὑπομηχανικοί κλπ.), καί β. Εἰδικευμένο προσωπικό-εἰδικευμένοι ἐργάτες (λογιστές, παραϊτρικά, σχολές τροφίμων κλπ.).

Φυσικά οἱ περισσότεροι ἄν ὄχι ή συντριπτική πλειοψηφία τῶν ἀποφοίτων σπουδαστῶν δέν βρίσκει μέ κανένα τρόπο δουλιά γιατί ἀκριβῶςδέν ὑπάρχουν θέσεις ἀντίστοιχες γιά τό πτυχίοπού παίρνει κανείς. Μ'αὐτό τό τρόπο οἱ περισσότεροι ἀπόφοιτοι κάθε ἄλλο παρά μέ τό πτυχίο τους σχετική δουλιά κάνουν. Ὑπάρχουν περιπτώσεις πού πτυχιοῦχοι ὑπομηχανικοί δουλεύουνσέ σχεδιαστήρια μεγάλων ἐπιχειρήσεων, μέ γελοῖο μισθό ή ἀκόμα περισσότερο σέ δουλιές τελείως ἄσχετες μέ τό πτυχίο τους, σάν ἀνειδίκευτοι ἐργάτες. Πιστεύουμε λοιπόν ὅτι καί αὐτό εἶναι ἕνα πραγματικό πρόβλημα τῶν σπουδαστῶν, χωρίς νά πέφτουμε στή λογική τῆς ΚΝΕ πού λέει ὅτι τό ὑπαριθμό Ι πρόβλημα τοῦ σπουδαστικοῦ κινήματος εἶναι αὐτό τῆς "ἐπαγγελματικῆς κατοχύρωσης" καί ἔτσι βάζει σέ δε τερη μοῖρα κάθε ἀγώνα πού γίνεται μέσα στά ΚΑΤΕΕ, γιά ὅλα τά προβλήματα πού ἀντιμετωπίζουν οἱ σπουδαστές, κατά τήν παραμονή τους στίς σχολές.

Οἱ περσυνές καταλήψεις (ἔστω καί ὅπως κατάληξαν), ἀποτελοῦν τό τέλος καί σύγχρονα τήν ἀρχή γιά μιά νέα κατάσταση στό σπουδαστικόκίνημα(I). Χωρίς νά θεωροῦμε τόν ἑαυτό μας "προφήτη" πιστεύουμε ὅτι ἀργά ή γρήγορα ή κατάσταση θά πάρει μπρός. Γιά τήν ὥρα τό μόνο πράγμα πού κρατάει τούς σπουδαστές "δεμένους" εἶναι ή περσυνή "ἧττα", πού ἀπό τήν ἄλλη ξεκαθάρισε καί ἕνα γεγονός: "Οἱ καταλήψεις ἀπό τά πάνω, δέν εἶναι στήν οὐσία καταλήψεις".-

(I):Κριτική τῶν καταλήψεων βλ: ΡΗΞΗ Νο4 σελ: 64-66.

σχολες νηπιαγωγων: μαμα - συζυγος - νοικοκυρα

'Η ἐποχή πού ἡ γυναίκα ἔμενε μόνο στό σπίτι,ἄρχισε νά σβύνει ἀπό καιρό.Καθημερινά ὁλοένα καί περισσότερες γυναίκες,βγαίνουν στή παραγωγή καί τά προβλήματα πού τούς δημιουργοῦν οἱ οἰκογενειακές ὑποχρεώσεις τους ἔχουν ὀξυνθεῖ. 'Η γιαγιά δέν ἐπαρκεῖ πιά γιά τό μεγάλωμα τοῦ παιδιοῦ, οἱ μπέιμπυ-σίττερ δέν βρίσκονται τώρα ὅπως τίς θέλουμε, στοιχίζουν πολύ.Κάτι ἔπρεπε νά γίνει."Ετσι ἄρχισαν νά ξεπετάγονται,στήν ἀρχή ἐλάχιστα σέ ἀριθμό,τά πρῶτα νηπιαγωγεῖα,οἱ παιδικοί σταθμοί καί νά ἱδρύωνται σχολές πού θά ἑτοίμαζαν πρόσωπα "κατάλληλα" ὄχι ἁπλά γιά τήν ἀπασχόληση τῶν παιδιῶν,ἀλλά καί γιά τήν διαπαιδαγώγησή τους."Αρχισαν νά εἰσχωροῦν ἀπ'τή Δύση οἱ διάφορες θεωρίες πού ὑπῆρχαν γύρω ἀπό τήν παιδική ἡλικία καί τά προβλήματά της,νά φτιάχνονται ἐκπαιδευτικά προγράμματα προσαρμοσμένα ὅσο γίνεται στήν ἑλληνική πραγματικότητα. Τό ἐνδιαφέρον τοῦ καπιταλισμου γύρω ἀπό τό παιδί καί τίς ἀνάγκες του,ἐντείνεται, ἀνακατεύονται διάφορες θεωρίες,ὄχι ἁπλά ἀντιεπιστημονικές,μελοδραματικές θά μποροῦσε νά πεῖ κανείς,γύρω ἀπ' τήν παιδική ἡλικία.Μ'αὐτό τό τρόπο καλλιεργήθηκε ἕνας ἐπικίνδυνος παιδοκεντρισμός. Αὐτό γίνεται κατανοητό,ἄν δοῦμε πῶς βλέπει τό σύστημα τό παιδί καί τά προβλήματά του καί μέ ποιά κριτήρια διαλέγει τά κατάλληλα πρόσωπα πού θ'ἀσχοληθοῦν μ'αὐτό.

Τό παιδί δέν εἶναι τίποτα παραπάνω ἀπό ἕνα μικρό ἀθῶο ἠλίθιο,συνεχῶς ἔκθαμβο καί κατάπληκτο γιά ὅτι συμβαίνει γύρω του,εἶναι αὐτό πού ἔχει ἀνάγκη ἀπό μαζοχιστική ἀγάπη στοργή καί ἀφοσίωση.Δέν εἶναι ἕνα πλάσμα τολμηρό πού ζεῖ σέ ἔνταση,ψάχνει νά ἐξερευνήσει τό κόσμο κινούμενο ἀπ'τό ἔνστικτο τῆς περιέργειας καί ἄρα σάν τέτοιο θάξιζε τήν αὐτονομία του,τήν ἐνθάρρυνση,τήν ἐπιδοκιμασία τον θαυμασμό."Εχοντας σχηματίσει τό σύστημα αὐτή τήν συναισθηματική καί προσποιητή εἰκόνα γιά τήν παιδική ἡλικια δέν ἦταν καθόλου δύσκολο νά βροῦν τό κατάλληλο πρόσωπο πού θά ἀσχοληθεῖ μέ αὐτή.Κι αὐτό εἶναι ἡ γυναίκα.

'Αλλά ἄς δοῦμε πιό συγκεκριμένα,τί ἀκριβῶς εἶναι οἱ σχολές αὐτές,ποιός ὁ τρόπος λειτουργίας τους,ἡ σύνθεση τοῦ κόσμου.

Γιατί μόνο γυναῖκες νηπιαγωγοί;

"Ενα χαρακτηριστικό τῶν σχολῶν νηπιαγωγῶν εἶναι ὅτι φοιτοῦν μόνο γυναῖκες.'Η πλαστή καί γλυκερή εἰκόνα τῆς μητρότητας προστίθεται στήν ἐξίσου πλαστή καί συναισθηματική εἰκόνα τοῦ παιδιοῦ καί τῆς παιδικῆς ἡλικίας.'Εδῶ θριαμβεύει ἡ ρητορική τῆς μητρικῆς ἀγάπης,στήν ὁποία ἄν γίνει μιά ξεκάθαρη ἀνάλυση θά ἀποκαλυφθεῖ πόσο καπαπιεστικό,ἐκβιαστικό καί ἐξοντωτικό μπορεῖ νά εἶναι τό περιεχόμενο της γιά τό παιδί.Γιά ἕνα μεγάλο ἀριθμό κοριτσιών,ἡ καρριέρα τῆς νηπιαγωγοῦ εἶναι ἀρκετά δελεαστική.Οἱ λόγοι εἶναι κοινωνικοί καί οἰκονομικοί.Γιατί τά περισσότερα ἀπ'τά κορίτσια ἐκεῖ μέσα προέρχονται ἀπο ἐργατικά,ἀγροτικά καί μικροαστικά στρώματα,ὁπότε τό νά γίνουν νηπιαγωγοί ἀντιπροσωπεύει ἀπ'τή μιά σημαντική κοινωνική προαγωγή,ἀπ'τήν ἄλλη τό ἐπάγγελμα τῆς νηπιαγωγοῦ εἶναι μιά μερική ἀπασχόληση καί σέ σχέση μέ τόν ἀριθμό ὡρῶν δουλειᾶς,θεωρεῖται ἀρκετά καλοπληρωμένη.'Εξάλλου τό παιδί εἶναι τό καταλληλότερο ὑλικό γιά νά καλύψει τό κενό τῆς ζωῆς τους,νά ὑποκαταστήσει ἕνα χαμένο ἔρωτα,ἀνικανοποίητες φιλολοξίες."Ετσι δέ πού εἶναι δομημένη ἡ σχέση ἐνήλικα-παιδιοῦ καί ἡ ἀντίληψη πού ἐπικρατεῖ γιά τό παιδί σάν πλάσμα ἐξαρτημένο ἀπ'τή δική του κρίση,ὁδηγεῖ εὔκολα στήν οἰκοδόμηση μιᾶς σχέσης αὐταρχικῆς,ὅπου ἡ ἐπιτυχία θά εἶναι ἐγγυημένη,θἄχεις τό πάνω χέρι σ'αὐτή τή σχέση μιά πού σ'ὅλες τίς ἄλλες εἶσαι ἐξαρτημένη.

Οἱ κοπέλλες ἔρχονται στή σχολή με ἐσωτερικευμένους τούς μύθους γιά τή φύση τους ψάχνουν νά βροῦν τήν ἐμπιστοσύνη στή δύναμή τους μέσα ἀπ'τή σχέση με τό παιδί καί ὄχι μόνο τούς δίνεται ἡ δυνατότητα ἐκεῖ μέσα νά ἀμφισβητήσουν τόν ρόλο τους ἀλλά ἡ ὅλη ἰδεολογία πού περνάει μέσα ἀπ'τά μαθήματα ἀπ'τόν τρόπο λειτουργίας τῆς σχολῆς ἀναπαράγει αὐτό τό ρόλο."Ενα ἄλλο χαρακτηριστικο σημεῖο εἶναι ὅτι οἱ σχολές λειτουργοῦν σέ μικρές ἐπαρχιακές πόλεις(π.χ. Καρδίτσα)ἤ αὐτές πού εἶναι στήν 'Αθήνα καί στή Θεσσαλονίκη βρίσκονται ἔξω ἀπό τήν πόλη."Ετσι δέν ὑπάρχει καμμιά σχέση μέ ὁτιδήποτε κινεῖται γύρω τους.Αὐτός ὁ κοινωνικός ἀποκλεισμός καλλιεργεῖ ἔντανα μιά ἐγωκεντρική διάθεση,μιά ἀδιαφορία γιά ὅτι συμβαίνει στόν ὑπόλοιπο χῶρο,ἕναν ἔντονο διαχωρισμό ἀνάμεσα στίς σχολές αὐτές καί τά ΑΕΙ.Τί σχέση ἔχουμε ἐμεῖς μέ κινήματα καί τέτοιες ἱστορίες,ἡ δική μας ἀποστολή εἶναι θεόσταλτη, θά ἀσχοληθοῦμε μέ τό παιδί; Πρέπει νά νοιώθουμε εὐτυχισμένες μέσα στό εἰδυλλιακό περιβάλλον τῆς 'Εκάλης,μακρυά ἀπ'τούς διάφορους κακούς πού παίζουν ξύλο καί κλείνουν τίς σχολές.'Απ'τήν ἄλλη τό ἔντονο κλίμα τρομοκρατίας πού περνάει ἐκεῖ μέ τά πειθαρχικά,τίς ἀπουσίες,τήν ἀπόλυτη ἐξουσία τῶν καθηγητῶν βοηθάει στή διατήρηση αὐτῆς τῆς νέκρας.

Στη σχολή διδάσκονται μαθήματα ψυχολογίας,παιδαγωγικά καί οἰκοκυρικά.Τά περισσότερα εἶναι ἀναχρονιστικά. Χαρακτηριστικότατο παράδειγμα τό βιβλίο παιδαγωγικῆς τοῦ Χαραλαμπόπουλου.Στό βιβλίο του ὁ κύριος δέν εἶναι μόνο πού περνάει ἀπροκάλυπτα τήν φασιστική του ἰδεολογία,γίνεται καί γελοῖος μέ τόν ἠλίθιο τρόπο πού τὄχει γράψει. Γιά νά πάρουμε μιά γεύση περί τίνος πρόκειται,φτάνουν ὁρισμένοι παραλληλισμοί πού κάνει,ὅπως:παιδαγωγός-κηπουρός,παιδί-φυτό,γυναίκα-καντήλα σωτηρίας κλπ. Ὑπάρχουν ὅμως καί βιβλία προσαρμοσμένα στίς σημερινες ἀνάγκες τοῦ καπιταλισμοῦ πού μπορεῖς τουλάχιστον νά ἐνημερωθεῖς γύρω ἀπ'τήν ἀστική ἰδεολογία. Ἀξίζει νά σταθεῖ κανεις ἰδιαιτερα στό μάθημα τῶν οἰκοκυρικῶν ὅπου δινεται ξεκαθαρα ἡ εἰκόνα τῆς καλῆς συζύγου μητέρας καί νοικοκυρᾶς.Στό μάθημα αὐτό μαθαίνουμε νά φτιάχνουμε γλυκά καί νά στρώνουμε τό τραπέζι,γιατί τί στό διάὄλο νηπιαγωγοί θά γίνουμε ἄν πρῶτα δέ γίνουμε καλές σύζυγοι καί νοικοκυρές.

Ἀπ'τή μιά ὅλοι οἱ μηχανισμοί λειτουργίας τῆς σχολῆς ἀπ'τήν ἄλλη τά διάφορα προσωπεῖα τῶν πολιτικῶν παρατάξεων πού δέ κάμουν τίποτε ἄλλο ἀπ' τό νά ἐλπίζουν καί νά παλεύουν γιά μιά ἀνωτατοποίηση, ἡ ὁποία δέν ξέρουν πότε καί πῶς θά γίνει,πού θά τους λύσει τά προβλήματα,διαιωνίζουν τήν οὐσιαστική ἀποχαύνωση μέσα στή σχολή. Ὑπάρχει βέβαια καί ἕνας ἀριθμός κοριτσιῶν πού ξέπεσαν ἐκεῖ,πού δέν ἐνδιαφέρονται νά γίνουν παιδαγωγοί ἤ κι ἄν ἐνδιαφέρονταν ἔπαψαν πιάκαί πού ἐκδηλώνουν τήν δυσαρέσκεια τους εἴτε ἀδιαφορώντας εἴτε μέ τό νά πλακώνονται μέ τούς διάφορους καθηγητές καί συνδικαλίστριες. Ὅλα αὐτά ὅμως σέ ἀτομικό ἐπίπεδο χωρίς νά ἔχει γίνει καμμιά πιό μαζικη καί συγκεκριμένη προσπάθεια παρέμβασης

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΑΡΩ ΤΟ «ΧΑΡΤΙ»

(Μονολογος «αυτονομου» — διαλογος με τον εαυτο του)

- Το σκεφτομαι απ'εξω,απ'εξω.Πρεπει να παρω το χαρτι.Καθε τοσο το ξεχναω.Μου φαινεται πως γινομαι μετεωρος,αϋλος,περα απο ταξη και υλικη υποσταση. "Ζωντας τη ζωη μου".Αλλα καθε κωλοεξετασειςκαι παλι το προβλημα.Τι θαγινει με το χαρτι;

Οι γεροι δε μ'αφηνουνε σε ησυχια.Τους αραδιαζω φεματα συνεχεια.Εδω τοχω,εκει τοχω.... θα το παρω που θα μου παει.Αλλα με πιεζουνε ολο και περισσοτερο. "θα μου κοφουνε τα λεφτα".Ολο και περισσοτερο ακουγεται κι αυτοτο υπονοουμενο.Μου ανεβαινει το αιμα στο κεφαλι τα κωλολεφτατους.

θες δε θες με το χαρτι και παλι.Εξετασεις. Σκονακι.Τουλαχιστο τους την φορεσαμε με το νομο πλαισιο.Την αρπαξε για τα καλα ο Καραμανλης.Αλλα ευκολα-ξεφκολα το χαρτι θα το παρεις.

Παει να μουστριφει.Δικηγορος στην οδο Σαντα ροζα.Το Χριστοτου.

Τον περισσοτερο καιρο το γραφω. "Κριτικη του αστικου Πανεπιστημιου","αυτονομια" και ετσι.Σε μαθημα δεν πατaω και ετσι δεν ειμαι υποχρεωμενος να τους τρωωστη μαπα. Αλλα δυοτρεις φορες το χρονο εστω και με σκονακι, αντιγραφη,δεν σ'αφηνουνε να τους ξεχνας.Καινα πεις οτι τους λογαριαζεις.Αλλα το προβλημα δεν ειναι αυτοι.Το προβλημα ειναι πως αυτοι κρατανε το χαρτι.

Και μεσα μου ολο και κατι μου λεει πως δεν τα παω και πολυ καλα. "Κριτικη του αστικου Πανεπιστημιου" Ποια κριτικη του κολου κριτικη εδω που τα λεμε μαγκα.Μα τα γραφω τα μαθηματα.

- Τα γραφεις αλλα και καθε περιοδο πας και γραφεις. Αμφισβητηση. Αλλα γιατι δεν αμφισβητεις ποτε τις μαπες που πας και γραφεις.

- Τι να αμφισβητησεις,το αστικο δικαιο. Αν φτασεις να το αμφισβητησεις πρεπει να τα παρατησεις.Δεν τρωγεται με τιποτα.

Γι'αυτο λοιπον να ασχολεισαι οσο λιγωτερο γινεται με τα μαθηματα.Περνα οπως μπορειςτις εξετασεις και ζησε "αλλοιως" τη ζωη σου...τωρα.Αυριο....ισως η επανασταση ή η οδος Σαντα ροζα.

- Δηλαδη τελικα δεν ξεκολας απ'το χαρτακι σου;

- Και τι θες δηλαδη να κανω,να τα παρατησω και να παω να γινω ζορρο "στην υπηρεσια της εργατικης ταξης" Βλεπω και κεινους που το καναν στη Γαλλια και στην Ιταλια,που καταντησανε. Ασε,το ζητημα ειναι πως τη βρισκεις σημερα.Κι επειτα εργατης,εχω δουλεφει λιγο σε εργοστασιο, δεν μας παιρνει.Μαζοχιστης δεν εγινα ακομη.Και γιατι λοιπον,το ζητημα ε αι πως ο καθενας θα ξεσηκωθει απ'τη θεση του.Να κοιτα και στην Ιταλια κατι τετοιο λεει κι ο Νεγκρι- "κοινωνικος προλεταριος", " αρνηση της εργασιας"....Οσο για το χαρτι.Παλι το κωλοχαρτο.Τινα γινει,για την ωρα τη βρισκω δεν παω και φανταρος,γι'αργοτερα βλεπουμε.Αργοτερα κατι θα βρεθει.

- Αρα σημερα αρνεισαι να βαλεις σε αμφισβητηση το χαρτακι σου.Πισω απ'το υπερεπαναστατιλικι σου,τους"κοινωνικους προλεταριους ", στους οποιους δεν ανηκεις τι κανεις!Αρνεισαι το αστικο Πανεπιστημιο";Πως το αρνεισαι αφου εξετασεις δινεις,και το χαρτι το θες;

- Το Χριστο σου με μπλεκεις. Να, κανω οτι μπορω για να το διαλυσω.

- Ετσι οι μεγαλυτεροι επαναστατες ειναι οι καφενοβιοι του κρατικου μηχανισμου.Κι αυτοι κανουν οτι μπορο ν για να διαλυσουν το..κρατος!!!Αλλα το κρατος ζει εστω και παναθλιο. Ετσι και το πανεπιστημιο.Το οτι εσυ δεν πατας μπορει να μην το κανει μοντερνο,συγχρονο πανεπιστημιο,με "συμμετοχη",αλλα το ελληνικο πανεπιστημιο παντα μηχανη παραγωγης χαρτιων ητανε.Και χαρτια πα ραγει αβερτα.

- Και τι να κανω,ν'αρχισω να συμμετεχω στο μπουρδελο για να το"κριτικαρω" δηθεν.Αυταπου μας λενε κι'οι Κνιτες.

- Ειχες δεν ειχες τη ξεφουρνισες και τη... μαγικη λεξη.Και εγω σου λεω οτι και συμμετεχεις στο μπουρδελο,γιατι τελικα με τον ενα ή αλλο τροπο στις εξετασεις,στο πτυχιο,στην αδεια,στην εξασκηση-δικηγορακο του κωλου- θα τα μαθεις,και απ'την αλλη δεν τολμας και να τα κριτικαρεις,το αποδεχεσαι.

Το δινεις το αστικο δικαιο,το εργατικο,το ενοχικο,μακροοικονομια και μικροοικονομιακαι κανεις και μωκο. Βαλκανιε επαναστατη!

Ποσα χρονια "αμφισβητεις" το αστικο Πανεπιστημιο;Εχεις ποτε καμμια δουλεια για να το ξεσκεπασεις;Αλλα ταυτοχρονα τεμπελιαζεις κιολας.Σερνεσαι σ'ολους τους διαδρομους.Καμμια φορα διαβαζεις και"μαρξισμο" στο σπιτι σου (σπανιως).Αλλα στη σχολη πεφτει Σαμουελσον στεφανι και μωκο.Εξ'αλλου τι να πεις. Ξερεις και να πεις και τιποτε;

Μου κανεις εργατικο"δικαιο".Φωναξες κανενα εργατη απο εργοστασιακο σωματειο για να μιλησει αυτος για δικαιο;Κανεις οικογενειακο! Το μετετρεφες σε φεμινιστικη εκδηλωση;

- Με ολα αυτα τα ωραια θα μας χωσεις και μας στο Πανεπιστημιο,να συμμετασχουμε σ'αυτο δηθεν αμφισβητωντας το.Ενω το κινημα στην Ελλαδα δεν εγινε οπως εξω μεσα απο κριτικη του αστικου Πανεπιστημιου αλλα απο αρνηση του αστικου εκσυγχρονισμου,απο αρνηση να"μπει"στο Πανεπιστημιο.Ετσι το ζητημα ειναι κεντρικα "εναντια στον αστικο εκσυγχρονισμο"κι οχι"εναντια στο αστικο Πανεπιστημιο".Παει να πει το κεντρο ειναι στο πως θα εμποδισουμε την αστικη ταξη να κανει τον εκσυγχρονισμο κιοχι να αμφισβητησουμε την αστικη γνωση,που ουτως ή αλλως δεν εχει εισχωρησει στις μαζες.

- Ναι,εισαι εξω απ'το"συστημα" γιατι γυρνας στους διαδρομους αντι να μεταβαλεις τις αιθουσες σε χωρο παλης,γιατι προτιμας το "παλιο καλο συστημα ",που ειχες με το χαρτακι σου τη θεσουλα σου και μπορουσες να παιζεις και τον "αντιμπεριαλιστη",και να βγαζεις λογιδρια για τη "μαχομενη δικηγορια", γιατιπροτιμας τον ελληνα κομπιναδορο και την... προαιωνια απο την αναπτυξιακη ελλαδα που θελουν οι αστοι,το ΚΚεξ κλπ. Εσυ προτιμας την παλια καλη ελλαδα του χαρτιου.Γι'αυτο τα βαζεις μονο με τον"αστικο εκσυγχρονισμο",ενω το "αστικο πανεπιστημιο" ειναι πιπιλα και μονο.Γιατι παληεναντια στο αστικο πανεπιστημιο σημαινει να βαλεις σε συζητηση και το"χαρτακι σου"Και καλα μεχρι πριν λιγα χρονια ηταν ολα καλα.Μιλαγες για λαϊκο πολιτισμο,ρεμπετικο και ξενοδουλη αστικη ταξη.Τωρα μιλας για ροκ, " μπουρζουαζια " και παει λεγοντας.Τον"εκσυγχρονισμο"εκει τον τσιμπισες,και μεσα σου-μεσασου θες να βρεθεις και... στην ΕΟΚ,ετσικαι για πειραμα.Αλλα μενεις ανενδοτος σε δυο πραγματα...στα μαγαζια στις δυο και στην αμφισβητηση του χαρτιου σου και της... οδου Σανταροζα που δηθεν βριζεις.Γι'αυτο και τοσο ευκολα σε καπελωνουνε Πανελλαδικη,ΠΠΣΠ,και αλλοι που και αυτοι κενταρουνε στον εκσυγχρονισμο.Γιατι και ας κανεις τον " αυτονομο"την ιδια ιδεολογια εχετε! Πως θα γλυτωσετε τον παλαιοελλαδιτικο δικηγορακο σας απο τον εκσυγχρονισμο του κεφαλαιου. Κι ετσι μ'αυτο το προσχημα και δεν κριτικαρετε το Πανεπιστημιο και τελικα, δεν θ'αποφυγετε τον εκσυγχρονισμο!

- Ναι, κι εσυ που τοσα χρονια μας ξεφουρνιζεις τα ιδια και τα ιδια, τι εκανες γι αυτη την περιβοητη κριτικη εναντια στο χαρτι, που να το παρει και να το σηκωσει;

- Ε;

Ὁ 3ος χρόνος τοῦ λεσχειακοῦ πολέμου (1978-80 μ.Χ.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α': ΜΕΡΙΚΕΣ ΑΠΛΕΣ ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ

Δοίκηση = Λόκ "Αουτ

Ελεγχόμενο σωματεῖο διοικητικοῦ προσωπικοῦ = ἀνακοίνωση ὅτι κινδυνεύει ἡ σωματική τους ἀκεραιότητα

ΦΕΑΠΘ = Μπλά-μπλά-μπλά-ἐμεῖς, μπλά-μπλά-μπλά- συνδιοίκηση, μπλά-μπλά-μπλά, νά φύγει ἡ δεξιά

Μιά ὁλική ἔκλειψη = ΚΝΕ (μά ποιός ἐπί τέλους θά φυλάξει τά λουκέτα;) Καθόλου ἁπλή ἐξίσωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Πρόλογος:

Κόσμος. Πολλοί δίχως κουπόνι. 'Ακόμα περισσότεροι,γιατί οἱ Βιομηχανικάριοι ἦρθαν κι αὐτοί νά φᾶνε. 'Εντολή διοίκησης: κόψτε τούς τζαμπατζῆδες. Κραυγές σέ διάφορους τόνους. 'Υπάλληλοι κατανοοῦντες ὅτι ἐδῶ εἶναι Βαλκάνια. Φεύγουν. Μπαίνει ὁ κόσμος. Τό βράδυ, οἱ ἀμπάρες νιώθουν μοναξιά.Συμβούλιο. Λόκ-"Αουτ. 'Ο Μπέλλος τό σκάει ἀπό τήν πίσω πόρτα. Οἱ φῆμες λένε πώς δέν τό 'θελε, μειοψήφησε, μίλησε γιά κατάργηση τοῦ ἐλέγχου ἤ κατάργηση τῆς λέσχης. "Εκτοτε, στό παρόν κείμενο καί στά ἄλλα, ἡ λέξις Μπέλλος (κύριον ὄνομα) ἀντικαθίσταται διά τοῦ συνθέτου διοίκηση τῆς λέσχης (δύο οὐσιαστικά καί ἕνα ἄρθρο)

Κυρίως θέμα:

ΦΑΣΙΣ Α': "Ωρα I2-I.30 μ.μ.

Κράκ. Κλειδαριές πού σπᾶνε. Κόσμος πού μπαίνει μέσα.Μερικοί κατεβαίνουν στά ὑπόγεια, ἀνοίγουν ψυγεῖα καίβρίσκουν "ξηρά τροφή". Γνωστά ἐξωφοιτητικά στοιχεῖα, καθήμενα εἰς τράπεζαν στρογγυλήν, διαπραγματευόμενοι τό ἄνοιγμα τῆς λέσχης,ἅμα τή ἀνακοινώσει πώς ἔχασαν τό φωμί τους καί δέν υ-

πάρχει πλέον λουκέτο πρός διαπραγμάτευσιν, καταφθάνουν δρομαίως. 'Η ΦΕΑΠΘ δηλώνει μέ δραματικό τόνο πώς ναί, πρέπει νά φύγει ή δεξιά, καί πώς αύτή άναλαμβάνει μέ αύταπάρνηση τό καθῆκον ν'άνοίξει τή λέσχη αὔριο,μέ εὐθύνη της. Ύποσχέσεις. Ό κόσμος άρχίζει νά κράζει. Άπέρχονται οίκαδε. Η προθεσμία πού μπῆκε γιά ν'άρχίσουν τή διανομή φαγητοῦ περνάει, καί ἔτσι, κατ'άνάγκην, τό πανηγύρι γίνεται χωρίς αύτούς.

ΦΑΣΙΣ Β': Ι.30 μ.μ. καί έντεῦθεν.
Τό πανηγύρι τοῦ κόσμου πού κατεβαίνει στά ὑπόγεια, φέρνει φαΐ έπάνω. Ἄλλοι τό μοιράζουν. Γέλια. Τό έργοστάσιο καταστραμένων στομάχων γίνεται τόπος οίκεῖος. Τά σίδερα κι οί άμπάρες ξηλώνονται καί πετιοῦνται ἔξω ὅπου, περαστικός παλιατζῆς άρνεῖται νά τ'άγοράσει καί ἔτσι μένουμε δίχως φωμί γιά τό φαγητό. Τά σίδερα χρησιμοποιοῦνται σάν ὑλικοτεχνική ὑποδομή αύτοσχέδιας παιδικῆς χαρᾶς

<u>Επίλογος</u>:

Μάζωξη μέσα. Συζήτηση γιά τό χαραχτήρα αύτῆς τῆς κινητοποίησης γιά νά βγεῖ καί κάποιο κείμενο. Χάος. Κείμενο δέ βγαίνει. Σκούπισμα καί συμμάζεμα. Πηγαδάκια ὤς τό βράδυ...

ανακοινωση της Ρηξης

Εχει πιά γίνει ρουτίνα, ή άρχή κάθε χρονιᾶς νά σημαδεύεται άπό τά "γεγονότα τῆς έσχης". Καί εἶναι πιά φανερό πώς κάθε χρονιά, Διοίκηση τῆς Λέσχης καί Πρυτανεία προσπαθοῦν νά πάρουν πίσω ὅτι ό σιτιζόμενος κόσμος τῆς Λέσχης κερδίζει τήν προηγούμενη, δηλ. τήν κατάργηση τοῦ ἔλεγχου καί τό δικαίωμα στό φαΐ μέ ἤ χωρίς κουπόνι. Ἔτσι φέτος, τά έπεισόδια ἄρχισαν στό γνωστό μοτίβο: ή διοίκηση τῆς Λέσχης διάταξε τούς υπαλλήλους νά "σφίξουν" τόν ἔλεγχο έπιτρέποντας τήν εἴσοδο μόνο στούς " κατόχους" κουπονιῶν.

Φυσικά ό κόσμος άντέδρασε ό ἔλεγχος καταργήθηκε, οί υπάλληλοι άναγκάστηκαν νά φύγουν. Σ'αύτό προστίθεται καί τό πρόβλημα τῶν φοιτητῶν τῆς Βιομηχανικῆς πού, έπειδή ἔχουν κατάληψη, ή Γραμματεία τους άρνεῖται νά δώσει τόσο κουπόνια ὅσο καί πάσσο, στά πλαίσια τοῦ χτυπήματος τῆς κατάληψης. Ἔτσι, ὅλη ή φιλολογία περί "όργανωμένων ομάδων" πού σπᾶνε, καῖνε καί ξυλοκοποῦν, ἔρχεται νά ξαναδώσει τή ρουτινιάρικη νότα στίς άνακοινώσεις τῶν διάφορων φυλλάδων (τύπου 'Ελλην. Βορρᾶ, κλπ.) έδῶ καί 2 χρόνια. Ὅπως καί τό "γνωστό" Δ.Σ. τῶν διοικητικῶν ὑπαλλήλων πού έλέγχεται άπό τή διοίκηση τῆς Λέσχης, τώρα, ὅπως καί κάθε χρονιά, ἔσπευσε νά έπικροτήσει κάθε ένέργεια τῆς Διοίκησης (σφιχτός ἔλεγχος, λόκ ἄουτ, διακοπή τῆς διανομῆς, καταγγελίες γιά "όργανωμένες ομάδες" πού τρῶνε 30.000: μερίδες) καί νά τῆς παρέχει έπιχειρήματα.

Τά χτεσινά έπεισόδια, γιά πρώτη φορά, βάζουν καί μιά καινούργια διάσταση σ' αύτό πού άποτελεῖ έδῶ καί 4 χρόνια τό κίνημα τῆς Λέσχης. Τό σπάσιμο τῶν άλυσίδων καί τοῦ λόκ ἄουτ, τό ἄνοιγμα τῶν φυγείων, τό ξήλωμα τῶν τουρνικέ, άλλά κύρια η μαζική καί ἄμεση συμμετοχή τοῦ κόσμου στή διανομή, στό καθάρισμα καί στό συγύρισμα τῆς Λέσχης εἶναι καινούργια στοιχεῖα. Η άνάπτυξη τῆς συλλογικότητας, η αἴσθηση τοῦ πανηγυριοῦ, τό κέφι καί ή άμεσότητα στήν άνάληψη τῶν λειτουργιῶν τῆς Λέσχης άπό τούς ἴδιους τούς ένδιαφερόμενους, εἶναι τά στοιχεῖα πού σφράγισαν τίς σημερινές κινητοποιήσεις.

Οί άπαιτήσεις μας παραμένουν:

- <u>στήν κατάργηση τοῦ κουνιοῦ</u>, σάν έξευτελιστικῆς διαδικασίας πού μᾶς χωρίζει σέ "δικαιούχους" καί μή στή βάση τῆς έξάρτησης άπό τήν οίκογένεια καί ὄχι στό γεγονός ὅτι σάν αύτόνομα ἄτομα ἔχουμε δικαίωμα καί άπαιτοῦμε αὐτό πού μᾶς άνήκει.

- <u>στήν κατάργηση τοῦ συστήματος έλέγχου</u> μέ σίδερα, άμπάρες, τουρνικέ καί ότι άμπαροειδές σά σύστημα καταστολῆς κι έλέγχου καί τήν ὑποβίβασή μας σέ πρόβατα καταμετρήσιμα πρίν μποῦν στό μαντρί.

- <u>στήν αὔξηση τῆς ποσότητας καί τῆς ποιότητας τῶν μερίδων</u> (εἶναι γνωστό ότι περίσσιες μερίδες ἤ ὑπολείματα πουλιοῦνται γιά ζωοτροφές, χωρίς βέβαια νά εἶναι γνωστό ἄν π.χ. τά γουρούνια τίς τρῶνε).

- στήν άξίωση νά τρῶνε ΟΛΟΙ ὅσοι θέλουν στή Λέσχη,ὄντας φανερό ὅτι θέλουν ὅσοι ἔχουν πραγματική άνάγκη, μιά πού κανένας. μέ δυνατότητανά φάει ἔξω, δέ διακινδυνεύει τό στομάχι του.

- τέλος, ὅτι ή άνάπτυξη τῆς πάλης μας δέν ἔρχεται σέ <u>ΚΑΜΙΑ ΑΠΟΛΥΤΩΣ</u> άντίθεση μέ τούς έργαζόμενους τῆς Λέσχης καί κύρια τούς προλετάριους τῶν ὑπογείων πού ζοῦνε σέ ἄθλιες συνθῆκες δουλιᾶς, μέ συνεχῶς έπικρεμάμενο τό "μπαμπούλα" τῆς άπόλυσης σέ κάθε τους κίνηση καί τήν ἔλλειψη όποιασδήποτε έπαγγελματικῆς σιγουριᾶς, μιά πού οί συμβάσεις έργασίας τους εἶναι 6μηνες. Μ'αύτούς δέν ἔχουμε τίποτα νά χωρίσουμε, σέ άρκετές δέ περιπτώσεις, στήν πράξη, άλληλοβοηθηθήκαμε.

'Η χτεσινή κινητοποίηση πραγματοποίησε ἕνα καινούργιο καθεστώς:

Ι. τό ξήλωμα κάθε άμπαροειδοῦς σίδερου, σύμβολου έλέγχου καί καταστολῆς.

2. τήν έλεύθερη εἴσοδου ὅποιου θέλει νά φάει.

3. τήν ἔμπραχτη δυνατότητα λειτουργίας καί διανομῆς άπό μᾶς τούς ἴδιους.

4. τή συνείδηση ὅτι δέν έκλιπαροῦμε άλλά άναλαμβάνουμε μόνοι μας ὅτι μᾶς άνήκει.

'Ο κόσμος, ὅπως καθαίρεσε ἔμπραχτα τούς διαπραγματευτές τῶν ὑποθέσεών του (Πρύτανη - ΦΕΑΠΘ),άνοίγοντας καί λειτουργώντας τή Λέσχη τή στιγμή πού αύτοί συζητοῦσαν στό ἴδιο τραπέζι, ἔτσι θά ξανακαθαιρέσει κάθε ὄψιμο διαχειριστή καί άντικαταστάτη τῶν μαζῶν. Κάθε προσπάθεια άνατροπῆς αύτῶν πού καταχτήθηκαν μέχρι τώρα, κάθε προσπάθεια έπιβολῆς έλέγχου καί πάλι θά βρεῖ καί βρίσκει τήν ἄμεση καί μαζική άντίσταση τῶν "έξτρεμιστῶν", "προβοκατόρων" καί "όργανωμένων ομάδων", δηλ. ὅλων τῶν φοιτητῶν πού ὑποσιτίζονται στή Λέσχη.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΗ: 'Η παραπάνω έκτίμηση, ὅπως καί κάθε έκτίμηση, μόνο ΜΕΡΙΚΑ μπορεῖ νά έκφράσει τή διάσταση τῶν γεγονότων τῆς Λέσχης, γιατί άκριβῶς ή ΣΥΝΟΛΙΚΟΤΗΤΑ έκφράστηκε άπό τόν ἴδιο τόν κόσμο σά συλλογικό ὑποκείμενο δράσης καί ἔκφρασης.

Θεσσαλονίκη
7/ΙΙ/80

ΦΟΙΤΗΤΕΣ: ΕΝΑ ΚΑΠΟΙΟ ΑΔΙΕΞΟΔΟ;

Θά μπορούσαμε νά λέγαμε ότι ή φετεινή χρονιά σημαδεύεται άπό δυό βασικά στοιχεία:

'Από τή μιά, τήν άνασυγκρότηση τῆς ΚΝΕ, μετά τήν ύποχώρηση καί τήν ήττα πού γνώρισε στή διάρκεια καί μετά τίς καταλήψεις, άνασυγκρότηση πού σκόπευε στήν έπαναπόκτηση τοῦ χαμένου κύρους της καί δύναμής της.

"Ετσι ήδη άπό τό καλοκαίρι, οί Κνίτες άναπτύσσουν έντονη ίδεολογική και όργανωτική δράση, καταπιάνονται μέ προβλήματα τοῦ έργοστασιου, τῆς γειτονιᾶς, τῆς μόλυνσης τοῦ περιβάλλοντος , συγκοινωνιακό κλπ, ένῶ στό πανεπιστήμιο προωθοῦν, άπό τήν άρχή κιόλας τῆς χρονιᾶς, καταλήψεις στό Πολυτεχνεῖο καί τήν ΦΜΣ μέ άποκορύφωμα τίς, σέ πανελλαδικό έπίπεδο, καταλήψεις γιά"τήν έπανένταξη τῆς Ελλάδας στό ΝΑΤΟ".

Ι: ΤΑΣΕΙΣ ΑΠΟΣΥΝΘΕΣΗΣ

Κι άπό τήν άλλη, τήν άποδιάρθρωση καί μιά κατάσταση σύγχυσης πού ζεῖ τό κίνημα μέ διάφορες μορφές, καί μέσα άπό δυό- τρεῖς κυρίαρχες τάσεις:

α) Ενα κομμάτι τοῦ κινήματος, άφοῦ πέρασε όμορφες διακοπές γιά 2 ή 3 μῆνες ξαναγύρισε στήν Αθήνα, όλο ορμή γιά νά ...στρωθεῖ στό διάβασμα, μέ άποτέλεσμα οί σχολές έκτός βέβαια άπό τούς στημένους νά έρημωθοῦν, καί ή Β'έξεταστική περίοδος , σέ άντίθεση μέ τίς έξετάσεις τοῦ 'Ιούνιου(τίς διαλύσεις έξετάσεων, τίς μαζικές άντιγραφές, τό σπάσιμο τοῦ τσαμπουκᾶ τῶν βοηθῶν καί τῆς έπιτήρησης) νά έξελιχτεῖ πρός μεγάλη ίκανοποίηση καθηγητῶν καί κνιτῶν σ'ένα κλῖμα παραδειγματικῆς πειθαρχίας καί "ήθους".

"Ετσι ένας κόσμος παθητικοποιήθηκε μέσα στή λογική τοῦ "δέ γίνεται τίποτα" καί έγκλωβίστηκε εἴτε στήν μυθοποιητική άναπόλυση τοῦ κινήματος τῶν καταλήψεων περιμένοντας στή συνέχεια τόν άπό μηχανῆς θεό πού θά τοῦ έλυνε τά προβλήματά του, ένῶ όσοι δέν άντεχαν τή λύση τοῦ σπιτιοῦ τους, προσπάθησαν νά γραπωθοῦν άπό τούς λογῆς-λογῆς μηχανισμούς (δεξιούς ή "έξτρεμιστικούς") πού στήνονταν γύρω τους.

β) 'Αλλά καί οί όργανωμένες δυνάμεις τῆς άκρας άριστερᾶς, έζησαν κι αύτοί "παράξενες" στιγμές : άπό τή μιά τήν όριστική διάλυση τοῦ ΕΚΚΕ, άπό τήν άλλη τήν έναγώνια προσπάθεια τῆς ΠΠΣΠ ν'"άνακαλύψει" καινούργιους πολιτικούς προσανατολισμούς καί στόχους, άφοῦ ή άνάλυσή της γιά τό "άγωνιστικό φοιτητικό κίνημα" βρέθηκε άπελπιστικά άστήριχτη καί μή διαφοροποιημένη άπό τίς έπίσης "άγωνιστικές"έκδηλώσεις τῆς ΚΝΕ. Σέ καλύτερη ίσως μοῖρα ή Β Πανελλαδική φαινομενικά, μιά καί λόγω τῆς περσινῆς έκλογοθηρικῆς πολιτικῆς της, κατάφερε νά στήσει τό μαγαζάκι της καί νά κινεῖται πιά άπό φέτος στό έπίπεδο τῆς συγκροτημένης, άξιοπρεποῦς (άλλά τουλάχιστον"άντιεκσυγχρονιστικῆς")όργάνωσης

"Ολοι βέβαια άνεξαίρετα, μιλοῦσαν καί συνεχίζουν νά μιλᾶνε μέ συνταγές γιά τό πῶς θά συγκροτηθεῖ ό χῶρος καί θά βαθύνει ίδεολογικά τό κίνημα μετά τίς καταλήψεις. Καί ένῶ μέχρι πέρσυ άρκετοί θά μποροῦσαν νά εἶχαν όρισμένες έπιφυλάξεις γιά τό πῶς έννοεῖται αύτή ή συγκρότηση καί τό ίδεολογικό βάθαιμα,σήμερα πιά ξέρουμε (κι αύτό τουλάχιστον εἶναι καλό) : έννοοῦνε τή συγκρότηση κι όργάνωση στό δικό τους γκρουπούσκουλο, κι όσο γιά τό ίδεολογικό βάθαιμα....ίσχύει ή χρεωκοπημένη καί "άπό τά πάνω λογική :"μᾶς τή βγαίνει κεντρικά πολιτικά ή ΚΝΕ ; -Καί μεῖς άπό πίσω: Πορεῖες γιά τό ΝΑΤΟ ή ΚΝΕ καί ή ΠΑΣΠ ; - Καί μεῖς άπό πίσω: (γιά νά μήν πάθουμε όμως καί καμμιά κρίση ταυτότητας, ή "δική μας" πορεία γίνεται σάν "μειοψηφίες" τῆς ΕΦΕΕ. Λίγο βέβαια ένδιέφερε τίς όργανώτριες δυνάμεις τό γεγονός ότι άκόμη καί σάν μειοψηφίες τῆς ΕΦΕΕ στήν πορεία γιά τό ΝΑΤΟ, εἶχαν μιά συμπεριφοράβασιλικώτερη τοῦ βασιλέως, κάνοντας μέχρι καί ...άλυσσίδες γιά νά άπομονώσουν τά "φρηκιά"(όσους δηλαδή δέν ταυτίζονταν μέ τήν σούπα τους) γιά νά καταλήξει κι αύτή ή δῆθεν πορεία τοῦ χώρου νά ένταχθεῖ στό ίδιο λούκι

μέ τίς "έπίσημες" πορεΐες.

Γι'αύτό τό κύριο μέλημα τῶν διοργανωτῶν, ἦταν(μπρός στήν ἔλλειψη μιᾶς ἄλλης ἄποψης γιά τό ΝΑΤΟ) νά μήν χαλάσουν τό κυρίαρχο ἤπιο πολιτικό κλίμα, μέ ἀποτέλεσμα, μιά πορεία ὅπου τό κίνημα βρισκόταν ἀπό πάνω καί οἱ μπάτσοι δέν εἶχαν καμμιά διάθεση νά χτυπήσουν, νά μετατραπεῖ σέ μιά ἄθλια συμμάζωξη ἀνθρώπων πού ἔτρεμαν:Οἱ ἴδιοι πού πρίν μερικούς μῆνες ἔκαναν καταλήψεις καί νικοῦσαν, ἦταν πανικοβλημένοι κι ἕτοιμοι νά τό βάλουν στά πόδια, γιατί ἀπό στιγμή σέ στιγμή, τά"φρηκιά" θάριχναν τήν ἀτομική μπόμπα (δηλ. κανένα μπουκάλι) καί τότε δυστυχῶς θά πήγαινε κατά διαόλου ἡ ἐθνική ὁμοψυχία πλειοψηφούντων καί μειοψηφούντων.

'Ιδεολογικό βάθαιμα καί συγκρότηση λοιπόν <u>ἀπό τά πάνω</u>, μιά πρακτική πού τό μόνο πού <u>καταφέρνει</u> εἶναι τελικά νά βαθαίνει τό χάσμα ἀνάμεσα στούς ἐπαγγελματίες πολιτικούς ἀπό τή μιά, καί τά "φρηκιά", ἤ ὅσους δέν ἔχουν ἀποδεχτεῖ : ἀκόμα τά μαγαζάκια καί τίς ἀναλυσοῦλες τους.

II. ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΣΤΟΧΟΥ

Πέρσυ τέτοιο καιρό, τό κίνημα πού πρωτοέκανε τήν ἐμφάνισή του μαζικά, δέν μποροῦσε παρά νά εἶναι ἡ κεντρική ἀντίθεση πού <u>ἐνοποίησε</u>, τόσο σέ πραχτικό ὅσο καί σέ θεωρητικό ἐπίπεδο, τίς διάφορες τάσεις καί ἀντιφάσεις αὐτοῦ τοῦ χώρου, τίς ἐπιμέρους καί διάσπαρτες δυνάμεις του πού δροῦσαν μέχρι τότε υπόγεια καί ἀποσπασματικά σέ μιά αἰχμή πολιτική: τόν 815 καί τίς καταλήψεις.

Σήμερα ἀντίθετα, ἡ κύρια τάση εἶναι ἀντίστροφη: τό κίνημα ἔχοντας χάσει αὐτή τήν αἰχμή του κι ἔχοντας βάλει ταυτόχρονα σέ ὀξύτερο καί μαζικώτερο βαθμό, ἀντιθέσεις πού πρίν τίς καταλήψεις δέν ἦταν ἀντικείμενο προβληματισμοῦ γιά μιά μειοψηφία καί μόνο, ἀκολουθεῖ - ἀκριβῶς λόγῳ τῆς ἀπειρίας του - μιά πορεία φυγόκεντρη· ὅπου τά διάφορα κομμάτια του μή μπορῶντας νά συγκλίνουν καί νά ἑστιαστοῦν σέ μιά πολιτική αἰχμή ἀνάλογη μ'ἐκείνη τοῦ περασμένου Δεκέμβρη, ἔχουν ἀναδιπλωθεῖ τό καθένα στή γωνιά του, ζεῖ τό καθένα γιά λογαριασμότου μιά ἀποπνικτική κατάσταση καί ὅπου ἐπαναλαμβάνονται σκηνές σεχτοποίησης καί κομματιάσματος. Καταστάσεις δηλαδή μή - κινήματος.

Εἶναι χρήσιμο ὅμως νά δοῦμε σύντομα τί ἦταν ἐκεῖνα τά στοιχεῖα πού εἶχε πέρσυ τό κίνημα πού τό ὁδήγησαν στήν σημερινή του ἀμηχανία.

ΟΙ ΠΕΡΣΥΝΕΣ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΔΕΝ ΞΕΠΕΡΑΣΤΗΚΑΝ

α) Ενα καταρχήν στοιχεῖο ἦταν ἡ ἀδυναμία τοῦ χώρου νά ἐκφράσει πολιτικά τήν ἀμφισβήτηση κ ρήξη του μέ τό ἀστικό πανεπιστήμιο καί μέ τίς παλιές δυνάμεις τοῦ φκ. Τό ἀποτέλεσμα ἦταν ἡ συνείπαρξη (ὅσο καιρό διαρκοῦσε τό κίνημα) ἑνός κόσμου πού λειτουργοῦσε κύρια σέ πραχτικό, <u>ἄμεσο</u> ἐπίπεδο ἀφ'ἑνός, καί τῶν παραδοσιακῶν μαρξιστο-λενινιστικῶν ἤ εὐρωκομμουνιστικῶν(μετά ὀλίγου Αλτουσσέρ) ὀργανώσεων, πού ὅμως ἐκ τῶν πραγμάτων <u>ἀντιπροσώπευαν πολιτικά</u> τούς πρώτους. Δηλαδή τό κίνημα μπορεῖ μέν νά ἐπενέβαινε πραχτικά δέν μποροῦσε ὅμως καί νά ἐκφραστεῖ πολιτικά.

β) Τό νέο κίνημα ἦταν ἐνάντια στόν 815 πολύ περισσότερο γιατί μᾶς κόβει μέ τίς ἐξετάσεις καί μᾶς δυσκολεύει στό πτυχίο, καί πολύ λιγώτερο γιατί συνειδητά καί συγκροτημένα εἴμαστε ἐνάντιοι σέ ὁποιανδήποτε νόμο κι ἐκσυγχρονιστική μεταρρύθμιση πού, ἐκτός ἀπό τό κόψιμο, προωθεῖ κύρια καί βασικά τήν μετατροπή τοῦ φοιτητῆ ἀπό περιδιαβαίνοντα καφενείων,στεκιῶν καί πολιτικῶν ὀργανώσεων σέ ὀργανικό (καί καθόλου ἀποχαυνωμένο) ἀποδέκτη τῆς κυρίαρχης ἰδεολογίας πού ἀπό ἕνα σημεῖο κι ἔπειτα θά <u>συμμετέχει</u> (δηλαδή χωρίς πιέσεις, ἐθελοντικά κι ὀργανικά, ἀκόμα κι ἀμφισβητησιακά στόν ταξικό καταμερισμό τῆς γνώσης.

γ) Τό νέο κίνημα ἦταν βασικά ἀντικινίτικο κι ὄχι συνειδητά ἀντικαπιταλιστικό: ἀκόμα κι αὐτή ἡ κριτική στήν ΚΝΕ γινόταν κύρια σέ σχέση μέ τόν ἀρτηριοσκληρωτισμό της, τόν δογματισμό της, τόν φασιτικό τρόπο ἐπέμβασής της, μέ τά ἐξωτερικά της δηλαδή γνωρίσματα περισσότερο, παρά σέ σχέση μέ τήν οὐσία της , πού εἶναι αὐτή τῆς διευκόλυνσης γιά τό κεφάλαιο νά λύνει πιό ἀμβλυμένα κι ἀποδοτικά τίς κρίσεις του.

δ) Τό κίνημα ἦταν σ'ἕνα πρῶτο κι αὐθόρμητο ἐπίπεδο ἐνάντια στίς παραδοσιακές ὀργανώσεις καί τά παλιά ὀργανωτικά σχήματα τοῦ παλιοῦ φ.κ.(Δ.Σ.,ΕΦΕΕ). Ετσι, μέσα στίς καταλήψεις "ξαναανακάλυφε" σαύ ὄργανο πάλης του τίς Γενικές Συνελεύσεις καί τίς ἀνακλητές ἐπιτροπές, χτύπησε τό προνόμιο τῶν ὀργανωμένων νά τό ἐκπροσωποῦν κι ἔσπασε τόν διαχωρισμό ἀνάμεσα σέ ὀργανωμένους κι ἀνεξάρτητους ἤ αὐτόνομους ἑνοποιῶντας τους ταυτόχρονα καί δίνοντας τήν εὐκαιρία στόν καθένα πού συμμετέχει στό κίνημα νά ἐκφράζεται, νά ἐλέγχεται καί νά συναποφασίζει πάνω στά συγκεκριμένα προβλήματα πού ἔβαζε ὁ ἀγώνας. Όμως στή συνέχεια, τό κίνημα μή μπορῶντας νά διατηρήσει ὅτι κατάχτησε, βρέθηκε νά "ψηφίζει" στίς ἐκλογές "λευκές ἕδρες" γιά μιά "λευκή καρέκλα στά Δ.Σ.

ε) Τό κίνημα τέλος δέν κατάφερε ν'ἀποκτήσει κεντρικούς πολιτικούς στόχους, τέτοιους πού νά μήν τό ξεπερνᾶνε καί πού νά δένονται μέ τά ἐπιμέρους προβλήματα καί ἀνάγκες του.Αὐτή τήν γενική πολιτική ἀντίληψη (ἐκτός ἴσως ἀπό τήν ἀντιμετώπιση τῆς κρατικῆς τρομοκρατίας), ἀναγκάστηκε νά τήν δανειστεῖ ἀπό τά παραδοσιακά ὀργανωτικά σχήματα.

III. ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ ΡΕΥΜΑ

Ἔτσι σήμερα πού ὁ παράγοντας κίνημα ἔχει ὑποχωρήσει, βγαίνει στήν ἐπιφάνεια ὁ παράγοντας τῆς διχοτόμησης τοῦ κομματιάσματος τῆς ἀμηχανίας καί τῆς κυριαρχίας τῶν μηχανισμῶν : εἴτε μηχανισμοί παραδοσιακοί πού μή ἔχοντας ξεπεράσει τό κόμπλεξ τῆς μεγάλης ὀργάνωσης πᾶνε νά βγοῦνεστό ἴδιο ἐπίπεδο καί λογική μέ τήν ΚΝΕ καί ἄρα ἀποκτᾶνε χαρακτηρηστικά μικρομεγαλισμοῦ , εἴτε μηχανισμοί"βίαοι ἤ ψευδο-αὐτόνομοι πού προωθοῦνε ὅμως κι αὐτοί μέ τή σειρά τους μιά ἀπό τά πάνω καί περιφρονητική παραβίαση τῶν ρυθμῶν τοῦ μαζικοῦ κινήματος καί φτιάχνοντας κι αὐτοί μερικούς "εἰδικούς τῆς βίας" πού θά καθαρίζουν τούς λογαριασμούς,γιά λογαριασμό καί στό ὄνομα τοῦ κινήματος.

Εἶναι λοιπόν μαύρη ἡ κατάσταση; ἀνάμεσα στή λογική τοῦ γκρουπούσκουλου, τῆς πολιτικῆς μέ μεγάλο Π καί τῆς ἐκλογομανίας, καί σέ αὐτήν τοῦ αὐθορμητισμοῦ, τῆς παιδικότητας κ τῶν ἀπελπισμένων ἐκρήξεων βίας δέν ὑπάρχει ἕνας δρόμος ἄλλος, ἐναλλαχτικός, αὐτός δηλαδή τῆς ἑνοποίησης καί τῆς σύνθεσης τῶν ἐπιμέρους καί διάσπαρτων κομματιῶν τοῦ κινήμα

τος ;

Πιστεύουμε ὅτι ὑπάρχει καί οτι σήμερα, ἔστω καί μειοψηφικά, ἔστω καί ἐνάντια στό ρεῦμα, εἶναι ἀνάγκη νά τραβήξουμε πρός αὐτή τήν κατεύθυνση. Κι αὐτό ὄχι γιατί "τή βρίσκουμε" ἤ γιατί μᾶς ἀρέσουν τά δύσκολα ἀλλά γιατί ἀποδεδειγμένα καί ἡ μιά καί ἡ ἄλλη λογική εἶναι ἀδιέξοδες καί αὐτοκτονικές, ἡ μιά τρέφει τήν ἄλλη σέ βάρος τοῦ κινήματος.

Γιατί τό κίνημα τῶν καταλήψεων δέν ἦταν ἔπος, οὔτε ἡρωϊκή στιγμή: ἦταν τό ξεκίνημα μιᾶς διαδικασίας πού οἱ ἀντιθέσεις καί τά προβλήματα πού ἔβαλε εἶναι ζωντανά καί θά μᾶς καῖνε ὅσο δέν βρίσκεται ἡ λύση τῆς διαλεκτικῆς ἐννοποίησης καί ἀναγωγῆς τῆς αὐθόρμητης ἐξέγερσης σέ θεωρητική ἀνάλυση καί πολιτικό λόγο. Ὅσο συνεχίζουμε νά ἀνεχόμαστε ὀργανωτικές μορφές καί σχήματα πού πᾶνε νά ἐγκλωβίσουνε τό κίνημα σέ μαγαζάκια καί πολιτικαντισμούς ἤ στήν γενικολόγα καί παθητικοποιό ἄρνηση τῆς πολιτικῆς. Ὅσο τελικά δέν προωθεῖται ἡ ἀναγωγή τῶν προβλημάτων πού ξεπηδᾶνε ἀπό τούς κοινωνικούς χώρους σέ μιά σύνθεση μερικότητας καί κεντρικότητας, εἰδικοῦ καί γενικοῦ, ὅσο τελικά οἱ εἰδικές (συγκεκριμένες) κοινωνικές ἀντιθέσεις παραμένουν περιθωριακές καί φθίνουσες καί δέν μποροῦν ν'ἀποκτήσουν ἕνα κεντρικό πολιτικό προσανατολισμό, στά μέτρα καί μέ βαση τίς ἀνάγκες, τοῦ κινήματος.

Εἶναι λοιπόν σημαντικό στή σημερινή κατάσταση τό κίνημα νά προχωρήσει. (Ἄν δέν τό κάνει θά πάει ἀνεπανόρθωτα πίσω) Καί πιό συγκεκριμένα στούς παρακάτω στόχους:

- Επαναλειτουργία καί παραπέρα ἀνάπτυξη τῶν ὁμάδων στά πανεπιστήμια, μέ ὅσο πιό ἀνοιχτές διαδικασίες ἔτσι ὥστε νά ἔρθει καινούργιος κόσμος, καί ν'ἀρχίσει σέ μαζικό καί συστηματικό ἐπίπεδο ἡ παρέμβαση τοῦ κινήματος στήν ἀποδιοργάνωση τοῦ πανεπιστήμιου.

- Οξυνση τῶν συγκεκριμένων ἀντιφάσεων κάθε σχολῆς καί παρεμπόδιση τῆς λειτουργίας τους σάν κέντρα ἀναπαραγωγῆς τῆς ταξικῆς διαχωρισμένης γνώσης (μέ κυνήγι τῶν καθηγητῶν, παρέμβαση στά μαθήματα, χτύπημα τῆς ὁποιασδήποτε πλειοψηφικῆς ἤ μειοψηφικῆς προσπάθειας ἐκσυγχρονισμοῦ κι ἔνταξής μας στόν ἐκπαιδευτικό μηχανισμό, βάθαιμα τῆς ἰδεολογικῆς καί πρακτικῆς ρήξης μέ τήν ΚΝΕ καί τήν καινούργια στροφή της.

- Χτύπημα τῶν δεξιῶν ἤ "ἀριστερῶν" γκρου-πουσκουλιάρικων λογικῶν πού πᾶνε νά ἐγκλωβίσουνε τό κίνημα καί ἄνοιγμα συγκεκριμένων κι ἄμεσων πρωτοβουλιῶν πού νά προωθοῦν ἐπιτέλους τήν συζήτηση τοῦ κινήματος, τήν ἀνταλλαγή ἐμπειριῶν, ἕναν καταρχήν καθορισμό κοινῶν στόχων καί προσανατολισμοῦ (γιά παράδειγμα, κοινή ἀντιμετώπιση καί παρέμβαση τοῦ κινήματος στό Πολυτεχνεῖο, τίς ἐκλογές κλπ)

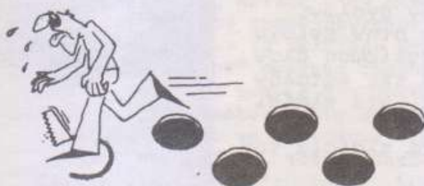
- Ξάπλωμα καί βάθαιμα τοῦ προβληματισμοῦ κ πέρα ἀπό τά στενά φοιτητικά πλαίσια γιά τήν ἀντιμετώπιση μαζικά τῆς κρατικῆς τρομοκρατίας, τήν παρέμβαση τοῦ κινήματος στήν κυρίαρχη πολιτιστική μιζέρια, τήν ἀθλιότητα τῆς ποιότητας ζωῆς μας (λέσχες, κατοικία, προσωπικά προβλήματα), ἀλλά καί ἄνοιγμα συζητήσεων γιά τά προβλήματα πού μπαίνουν στόν ἐργατικό καί διεθνῆ χῶρο (γιατί ὅπως καί νά τό κάνουμε "ὑπάρχει καί ἡ μοναξιά καί ὁ ἰμπεριαλισμός κι ὁ καπιταλισμός").

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΕΙΡΑΙΑ

Στή Βιομηχανική τοῦ Πειραιά ξαναλειτούργησαν φέτος μετά ἀπό καιρό τά <u>πειθαρχικά</u>, καταδικάζοντας <u>4 φοιτητές</u> (3 γιά ἀντιγραφή κι ἕναν γιά ἀπείθια στούς ἐπιτηρητές) σέ τρίμηνες ἀποβολές πού σήμαινε οὐσιαστικά τό χάσιμο μιᾶς ἐξεταστικῆς περιόδου.

Ποινές βέβαια πού δέν εἶναι ἰδιαίτερα βαριές, ἀλλά πού ἡ σημασία τους βρίσκεται ἀλλοῦ. Σημαίνουν ὅτι οἱ καθηγητές καί ὁ πρύτανης προσπαθοῦν νά ἐπιβάλλουν τήν πειθαρχία πού κρίνουν ἀπαραίτητη, σέ μιά σχολή πού ὅμως εἶναι πολύ πειθαρχημένη ἄν τήν συγκρίνουμε μέ ἄλλες. Αὐτό συμβαίνει γιατί τό κίνημα τῆς σχολῆς, παρά τίς περσυνές κινητοποιήσεις καί τήν πολυήμερη ἀποχή πού εἶχε κάνει, δέν βρίσκεται σέ ἱκανοποιητικό ἐπίπεδο.

Ἀπό τή μιά ἡ ἔλλειψη κάθε ἐπαφῆς τῶν φοιτητῶν μέ τή σχολή, ἀφοῦ οἱ περισσότεροι ἐμφανίζονται μόνο γιά νά δώσουν ἐξετάσεις, κι ἀπό τήν ἄλλη, ἡ κοινωνική σύνθεσή τους (πολλοί ἐργαζόμενοι ἤ πού πᾶνε γιά δεύτερο πτυχίο) ἐμπόδισαν μέχρι τώρα τό κίνημα τῆς σχολῆς ν'ἀναπτυχθεῖ βάζοντας αἰτήματα, πέρα κι ἔξω ἀπό αὐτά τῶν συνδικαλιστικῶν παρατάξεων.

Ἔτσι πολύ λίγο ἔχουν προχωρήσει γιά τήν ὥρα σέ μαζικό ἐπίπεδο, ὁ προβληματισμός γιά τόν χαρακτήρα τῆς γνώσης πού παρέχεται (πού ὅμως εἶναι ἐξ αἰτίας τοῦ "ἐπιστημονικοῦ" ἀντικείμενου τῆς σχολῆς, τελείως διάφανοι), ἡ ἀμφισβήτηση τῆς καθηγητικῆς αὐθεντίας, ἡ ἀντίδραση καί τό χτύπημα τῶν αὐθαιρεσιῶν κλπ

Ἴσως ὅμως θά μπορούσαμε νά χαρακτηρίσουμε ἕνα πρῶτο βῆμα πρός τά κεῖ τήν ἀντίδραση στήν ἐπιβολή τῶν ποινῶν ἀπό τά πειθαρχικά, πού ἄν καί ὑποτονική, ἔδειξε ὅτι τά πράγματα μποροῦν στό μέλλον νά γίνουν καλύτερα. Ἔτσι ἐκτός ἀπό ὁρισμένα συνθήματα πού γράφτηκαν γιά πρώτη φορά στή σχολή, ἔγινε παρέμβαση φοιτητῶν (ἔχοντας καί τήν κάλυψη τῶν Δ.Σ. βέβαια, ἀλλά αὐτό δέν εἶχε ἰδιαίτερη σημασία) στίς ἐξετάσεις, μέσα στίς αἴθουσες τήν ὥρα πού μοιράζονταν τά θέματα καί εἰπώθηκαν λίγα πράγματα γιά τά πειθαρχικά καθώς καί γιά τό πῶς πρέπει νά ἀντιδράσει κανείς σέ κάθε εἴδους αὐθαιρεσία, εἴτε τῶν καθηγητῶν, εἴτε τῶν ἐπιτηρητῶν.

Βέβαια ἴσως σέ πολλούς αὐτό νά φαίνεται σχετικά ἀσήμαντο, ἀλλά γιά τή Βιομηχανική ἦταν ἕνα πρῶτο βῆμα.

Η ΞΑΝΘΗ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ

Μετα τις εξελίξεις την περίοδο των καταλήψεων, που έφεραν την Πολυτεχνικη Ξάνθης απο πλευρας θέσεων και πραχτικης στις σχολες της πρώτης σειρας των κινητοποιήσεων, ούτε οι πιο απαισιόδοξοι θα μπορούσαν να προβλέψουν την κατοπινη συνέχεια του φ.κ. της Ξάνθης.

Πολυ περισσότερο, αφου η κατάσταση του Νοέμβρη-Δεκέμβρη δεν ήρθε σαν τελείως αυθόρμητη κι ανοργάνωτη κίνηση, αλλα σαν καρπος που αναδείχτηκε απο την παλιότερη πείρα του φ.κ. της σχολης, που χρόνο με το χρόνο είχε καταχτήσει μια σειρα πολιτικα ζητήματα.

- Την οργάνωση του σύλλογου σε πραγματικες δημοκρατικες βάσεις.
- Το μπλοκάρισμα και τελικα την καθήλωση του ΔΣ σε αυστηρα συγκεκριμένα πλαίσια.
- Την ανεμβέλεια των κομματικων νεολαιων ΚΝΕ και ΠΑΣΟΚ.
- Την οργάνωση του αυτόνομου φ.κ. και το πέρασμα σε ολοένα ριζοσπαστικότερες θέσεις αμφισβήτησης του αστικου εκπαιδευτικου μηχανισμου.
- Την δυνατότητα αυτόνομης δράσης της μειοψηφίας μιας Γ.Σ. όταν η πλειοψηφία (ΚΝΕ-ΠΑΣΠ-Δεξια) αδρανοποιούσε το σύλλογο, σε σημείο που η μειοψηφία αυτη να κάνει μόνη της κατάληψη.

α. κριση

Μετα τις διακοπες των Χριστουγέννων και την εξαγγελία των πρωθυπουργικων μέτρων για τον 815, ακολούθησε η γ΄περίοδος με τις γνωστες φθοροποιες και αφομοιωτικες της επιπτώσεις που όλοι περιμέναμε.

Μέσα στον λίγο αυτο χρόνο κι όπως καθηγητες και κυβέρνηση φρόντισαν να μην μας ανησυχουν με σοβαρα προβλήματα, φτάνουμε στις εκλογες και το Πανσπουδαστικο συνέδριο.

Στην Ξάνθη, στον αυτόνομο χώρο αναπτύχθηκαν δύο αντίθετες λογικες για την παραπέρα πορεία.

Η όλη διαδικασία ανάδειξης μιας κυρίαρχης άποψης και η κατοπινη εφαρμογη της κατάφεραν να αντιγράψουν τις χειρότερες πλευρες των φοιτητικων εκλογων του 78-79 άλλων σχολων.

Συνοπτικα η μία λογικη επέμενε στην ενίσχυση του αυτόνομου φ.κ. και την συσπείρωση όλων των δυνάμεων που αναδείχτηκαν απο τις καταλήψεις, στην πορεία της αμφισβήτησης, στα πλαίσια της Αυτόνομης Συσπείρωσης.

- Την προσπάθεια κατοχύρωσης στα πλαίσια του συλλόγου του ανακλητου Δ.Σ.
- Σε αντίθετη περιπτωση στην συμμετοχη στις εκλογες για ναμπλοκαριστει το νέο Δ.Σ. που θα προέκυπτε.
- Στη συμμετοχη στο πανσπουδαστικο συνέδριο με συγκεκριμένες θέσεις και την αποχώρηση απο αυτο αν μία κομματικη πλειοψηφία επέμενε να διεκδικει την συνδιαχείριση του αστικου εκσυγχρονισμου.

Η άλλη άποψη που υιοθετήθηκε τελικα (κάτω απο διαδικασίες που δεν είναι του παρόντος να εκτεθουν), υποστήριζε την αποχη απο τις εκλογες αν ο σύλλογος δεν υιοθετούσε το ανακλητο Δ.Σ. Εκτιμούσε πως η συγκυρία που θα διαμορφωνόταν μέχρι το καλοκαίρι θάταν θετικη για το φ.κ. και πως στηριγμένοι στη διάθεση των φοιτητων θα αναπτύσσαμε ένα κίνημα έξω απο το σύλλογο, χωρις ανάγκη οργανωτικης βάσης, καταργώντας την "Αυτόνομη Συσπείρωση" (σαν "ξεπερασμένηαπο τα γεγονότα και τον κόσμο") και πως η μάχη δινόταν στο πανσπουδαστικο συνέδριο.

Έτσι προχώρησε στις εκλογες για το Π.Σ., με το καινοφανες για την Ξάνθη σχήμα των "ομάδων φοιτητων", προωθώντας την δημιουργία κατα καιρους και κατα παρέες "ομάδων-πόλων" που θα ξεκινουν και θα συντονίζουν τους υπόλοιπους σε κάποιο ζήτημα. Το σχήμα αυτο οραματιζόταν τις ατελέστερες μορφες οργάνωσης των αυτόνομων φοιτητων στις άλλες σχολες και πόλεις της Ελλάδας την περίοδο 78-79, που εν έτει '80 είχε παραχωρήσει τη θέση του σε ωριμότερα θεωρητικα και οργανωτικα σχήματα.

Φυσικα με διαλυμένη κάθε οργανωτικη μορφη και μέσα σε ένα πανδαιμόνιο ασυντονισμου, χάθηκε το ανακλητο Δ.Σ. όπως και η μάχη (έστω) για το άκυρο.

Όπως επίσης χάθηκε και κάθε Γ.Σ. ως το καλοκαίρι, όχι λόγω ισχυρης δύναμης των ΚΝΕ και ΠΑΣΠ, όσο λόγω της αδυναμίας του όποιου αυτόνομου χώρου να πληροφορήσει και να κινητοποιήσει τον κόσμο στην κατεύθυνση και της πιο απλης πολιτικης πραχτικης.

Οι επι μέρους ομαδοποιήσεις, η ζωη και φυγη στα προσωπικα κανάλια ήταν το κυρίαρχο στοιχείο της ιδεολογικης αστικης επίθεσης μετα την κυβερνητικη υποχώρηση και την αδυναμία του κινήματος των καταλήψεων και της διάλυσης των πειθαρχικων να μεταγράψουν την πείρα σε πολιτικη γραμμη στις νέες συνθήκες.

Η ομαλότητα και ο εφησυχασμος ήταν το κύριο στοιχείο της ζωης του πανεπιστήμιου πανελλαδικα. Η φωτεινη εξαίρεση του Χημειου είναι τόσο φωτεινη όσο και εξαίρεση.

Επίσημα το φ.κ. βάλθηκε να τρέχει στις επιτροπες συζήτησης του νέουν.π., οι κομματικες νεολαίες κατάγγελναν η μία την άλλη για την πραχτικη τους.

Το αυτόνομοφ.κ., μόνο ικανο και διατεθειμένο να προχωρήσει την επέμβασή του, φυσιολογικα για τα μέτρα και τις δυνάμεις του εσίγησε.

Μια επέμβαση έξω πια απο τις καταλήψεις, στην επιμέρους εκπαιδευτικη διαδικασία, αναγκαία ώστε να προετοιμάσει θεωρητικα καί πραχτικα την επόμενη αναμέτρηση με την κυβέρνηση και τον απεργοσπαστικο κομματικο μηχανισμο (ΕΦΕΕκλπ) με την εντατικοποίηση που συνεχίζει να περνα δημιουργώντας τους νέους όρους περάσματος της αστικης μεταρρύθμισης.

β. παρεμβαση στις εξετασεις

Μετα την περίοδο με τα κυβερνητικα και αντιπολιτευτικα σενάρια προεδρολογίας και πρωθυπουργοποίησης που λίγο πολυ φάνηκε τι εξυπερετούσαν, προνομιακο πεδίο επέμβασης τουφ.κ. αναδείχτηκε η εξεταστικη περίοδος του Ιούνη.

Αναδείχτηκε προνομιακη για τους εξης λόγους:

- Για οποιοδήποτε επίπεδο ανάπτυξης του φ.κ. είναι λογικη η αντίθεση σε εξεταστικες διαδικασίες που οδηγουν στο κόψιμο φοιτητων.
- Υπάρχουν πάντα σύγκλητοι και καθηγητες που δεν αφομοιώνουν όσο θάπρεπε την εκσυγχρονιστικη πολιτικη"ομαλοποιήσεως" και "*επιστημονικης γαλήνης*", *ώστε να εφαρμόζουν μία εξε*ταστικη ταχτικη "εξ απαλων ονύχων".
- Υπόγεια, έστω, σε μικρους θύλακες ζωης το φ.κ. της αμφισβήτησης εξακολουθει να ζει, αρνούμενο όσο μπορει και γίνεται να κινητοποιηθεί, την "απλη λογικη" των εξετάσεων. θεσμο που συμπυκνώνει όλη την ουσία της εξουσιαστικης εκπαιδευτικης σχέσης.

Πραγματικα είτε σαν κεντρικο ζήτημα (πχ Χημικο Αθ., Βιομ. θεσ.) είτε σαν περιθωριακο (πχ ΝΟΕ, μαθ. θεσ.), εμφανίστηκε το φαινόμενο ματαίωσης εξετάσεων μαθημάτων ή και περίοδου με άγνωστο μέχρι στιγμης το τι μας επιφυλάσσει η περίοδος του Οχτώβρη στο ζήτημα αυτο.

Πιο συγκεκριμένα στην Ξάνθη η κινητοποίηση πάνω στις εξετάσεις είχε 2 μορφες:

- Την "απλη" αποχη των φοιτητων των μεγάλων ετων απο εξετάσεις δύσκολων μαθημάτων με διαφορετικα ή πολυ δύσκολα θέματα,όταν δεν είχαν δοθει σημειώσεις, κλπ. Όπου εμφανης ήταν η προσπάθεια να"περάσουμε πιο εύκολα το μάθημα" με άλλες συνθήκες και η υποταγη σε εξ ισου δύσκολες συνθήκες όταν ο αρμόδιος καθηγητης φέρθηκε πιο έξυπνα.
- Την συνολικη παρέμβαση στο θεσμο των εξετάσεων του α΄βασικα και τουβ΄έτους, με αίτημα να έχουν δικαίωμα οι φοιτητες και να ψηφίσουν αν δέχονται ή όχι τα θέματα των καθηγητων, πριν γράψουν εξετάσεις.

Το πιο χαρακτηριστικο στην περίπτωση αυτη είναι πως η αντίθεση ανάμεσα στους καθηγητες και τους φοιτητες δεν εκδηλώθηκε μέσα στο φκ της σχολης σαν αντίθεση παραγόντων με "λογικα εκπαιδευτικα αιτήματα" και φοιτητων με ριζοσπαστικες επιδιώξεις, αλλα σαν αντίθεση "καλων και λογικων" φοιτητων και αυτόνομου-ανεξάρτητου φκ. Δηλαδη δεν ήταν η ΚΝΕ και η Δεξια που συσπείρωσε τον κόσμο ενάντια στις ματαιώσεις εξετάσεων, αλλα δημιουργήθηκε απο τα κάτω ένα ετερογενες μίγμα απο "νομοταγεις" φοιτητες που ήταν διατεθειμένοι να κριθουν και να εξεταστουν είτε λόγω οικογενειακης επιβολης, είτε λόγω υποτροφίας, μεταγραφης, κλπ.

Συμπερασματικα εκκρεμουν για τον Οχτώβρη τουλάχιστον 10 μαθήματα, σε πολλα απο τα οποία *ενω επαναλήφτηκαν οι εξετάσεις με ιδιαίτερα ευνοϊκα θέματα, η πλειοψηφία των φοιτητων επέ*μενε να τα ματαιώσει επιμένοντας στο αίτημα να εγκρίνει ή όχι τα θέματα. Αυτο και μόνο δείχνει την νέα φάση που ανοίγεται απο τον Οχτώβρη και το δίλημα που απαλλαγμένο απο κοινοβουλευτισμους προβάλλει ξεκάθαρα μπροστα μας:

Αγωνιζόμαστε σαν φοιτητες μέχρι εκει που κινδυνεύει η ταυτότητά μας;(τις εξετάσεις σαν κοινωνικο εισιτήριο).

Ή αμφισβητούμε ακόμα και τις ίδιες τις διαδικασίες που μας αναδείχνουν σαν τέτοιους με το γνωστο τίμημα της περιφρόνησης ενος βασικου αστικου κατενεμητικου μηχανισμου;

Η πάλη και το ξεκαθάρισμα πάνω σ'αυτα βασικα τα ερωτήματα θα κρίνουν την πορεία προς μία οργανωτικη ανασυγκρότηση και ένα πολιτικο συμπέρασμα. Δύο απο τα βασικα ζητούμενα του αυτόνομου φ.κ. της Ξάνθης.

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ '80: ΤΙ;

Μετα απο καιρο το ΕΜΠ ξαναγινεται καθημερινο ρεπορταζ των εφημεριδων.Συλλογοι,καθηγητες,βοηθοι,τεχνικοι και διαφορα παρομοια υποκειμενα,γραφουν και αναγνωριζουν τη σοβαροτητα του προβληματος,την"αναγκη ουσιαστικου εκσυγχρονισμου των σπουδων" κλπ.

Τι επιτελους συμβαινει;Για να το δουμε ας παμε λιγο παλιωτερα.

α. Εξαμηνα και κριση του παλιου φ.κ.

Τον καιρο του 75-76, τοτε που ολα τα Πανεπιστημια πλεανε σε πελαγη αποδιαρθρωσης και ουσιαστικα μη λειτουργιας (λευτερες και μαζικες αντιγραφες,τρομοκρατιασε βοηθους και καθηγητες αρα και ευκολα πτυχια κλπ.),στο ΕΜΠ αρχισε να μπαινει μπροστα μια διαδικασια ξεπερασματος της κρισης.Αυτη η διαδικασια που ερχονταν σαν απαντηση στο κινημα απ'τη μια και σαν απαραιτητος κρικος στην αλυσιδα του αστικου εκσυγχρονισμου απ'την αλλη,ηταν τα ΕΞΑΜΗΝΑ. Ενα τυπικα "ουδετερο" συστημα σπουδων που φαινομενικα χωριζε στα δυοτο ετος και "διευκολυνε" τις σπουδες.(Εδω πρεπει να τονισουμε το γεγονος πως ΟΛΕΣ οι τοτε παραταξεις μ'ελαχιστες εξεραισεις λιγους αριστεριστες-τα δεχτηκαν σαθετικη λυση).Στην πραγματικοτητα καθε αλλο παρα "ουδετερα" ηταν,γιατι:

I) Αυξανουν τις εξετασεις (αρα την επιλογη και την αποδοχη του ρολου του φοιτητη σαν επακολουθο).Εδω θαπρεπε να τονισουμε λιγο,κατι που ειναι βασικο στον ελληνικο αστικο εκσυγχρονισμο:οτι η αποδοχη των ρολων,δεν γινεται μεσα απο καλυτερα βιβλια,εργαστηρια,εγκαταστασεις κλπ.αλλα ΚΥΡΙΑ, μεσα απ'την ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ (κοψιμο, διαγραφες,βαθμοικλπ.) σαν αρχη, για να μπει σ'ενα ρυθμο το πανεπιστημιο και να ακολουθησει μετα και η"αυξηση των δαπανων για την παιδεια" (οπως θελει και η ΚΝΕ και ο ΣΕΒ).

II) Αυξανουν τον ογκο της διδακτεας υλης και

III) Κατοχυρωνουν σαν βασικη ακαδημαϊκη ακαδημαικη μοναδα οχι το ετος,αλλα το ΜΑΘΗΜΑ.Αυτο ειναι

μαλλον το πιοΒΑΣΙΚΟ:Οι νεες αναγκες στην παραγωγη χρειαζονται πλεον περισσοτερη ειδικευση και λιγωτερες"γενικες γνωσεις".Η εννοια του μαθηματος ερχεται ακριβως αυτη τη νεα αναγκη να καλυψει να διαπαιδαγωγησει τους αυριανους μηχανικους στην ιδεολογια της ειδικοτητας ,του επιστημονα που ψαχνει γυρω απο ενα συγκεκριμενοζητημα (πχ.Αεροδυναμικη)και οχι του μηχανικου που διαχειριζεται απλα (με τις γενικες γνωσεις του), τα υπαρχοντα.Ετσι γινεσαι μηχανικος οχι οταν εχεις περασει 5 ΕΤΗ αλλα οταν εχεις ενσωματωσει μεσα σου ,ταδε ΜΑΘΗΜΑΤΑ .(καταλαβαινουμε πως το προβλημα αυτο ειναι μπερδεμενο και λεπτο.Ειμαστε ομως ακριβως στην αρχη της διαδικασιας.Συντομα θα κυκλοφορησει μπροσουρα προς το κινημα που θα βαλει τις πρωτες θεσεις των αυτονομων του ΕΜΠ για τα ζητηματα εξαμηνων,ΕΜΠ,μηχανικων,εξετασεων, κλπ.).

Ετσι ενω οι φοιτητες των αλλων σχολων περνανε πτυχια χωρις διαβασμα για τους πολυτεχνητες τα πραγματα αρχισαν να σκουραινουν. Η καθημερινη παρακολουθηση,εγινε γεγονος,οι τυποι με τα βαλιτσακια αρχισαν να πληθαινουν,οι συζητησεις περιστρεφονταν γυρω απ' ασκησεις,η παλια αντιφασιστικη - αντιμπεριαλιστικη φιλολογια πηγε περιπατο και η ενσωματωση,αρχισε να γινεται γεγονος.Ακριβως τοτε και μετα απο ενα χαμενο αγωνα(την ανοιξη του '78 για την τριτη περιοδο)εμφανιστηκε το πρωτο κειμενο των αυτονομων του Πολυτεχνειου που εβαζε μια αλλη λογικη.Η συνθλιμενη προσωπικη ζωη,το αβεβαιο (για διαφορες σχολες) οραμα του μηχανικου,τροφοδοτησαν την αλλη λογικη. Με αποτελεσμα σημερα,μετα τη διαλυση ολων των παραδοσιακων αριστεριστικων ομαδων,να ειναι γεγονος η υπαρξη συσπειρωσεων και αυτονομων ομαδων,ιδιαιτερα δε σε Αρχιτεκτονες -Ηλεκτρολογους,ναναι συνηθως και δυναμη πλειοψηφιας.

β. «καταληψεις» και διαθεση προχωρηματος

Μετα την περσυνη της ηττα ηΚΝΕ εμφανιζεται στο ΕΜΠ με διαφορετικο τροπο.Προωθει τα παλια της αιτηματα (καταργηση μερικων ΑΠΑΓΟΡΕΥΤΙΚΩΝ διαταξεων των εξαμηνων) με μορφη ΚΑΤΑΛΗΨΕΩΝ. Ηταν δεδομενη παντως η δυσαρεσκεια του κοσμου απεναντι στους καθηγητες.Αυτη ομως η δυσαρεσκεια δεν ηταν τετοια ωστε να σημαινει καταληψη με το πραγματικο περιεχομενο του ορου.Ετσι η ΚΝΕ παντου (εκτοςαπο Αρχιτεκτονες και Καλων Τεχνων)κερδιζει τις συνελευσεις και παιρνει το πανω χερι. Οι καθηγητες κηρυσσουν λοκ-αουτ αποφασισμενοι να τραβηξουν σκληρα. Ξαναγινονται συνελευσεις οπου αποφασιζεται να μην μπαινουν μεσα οι καθηγητες!! Και ετσι οι"καταληψεις" συνεχιζονται χαρακτηριζομενες απο ελαχιστη συμμετοχη κοσμου και απο κεντραρισμα στην"πορεια στο λαο " μεσα απο μεγαφωνα, πικετοφοριες, κλπ.Ετσι τοΕΜΠ λειτουργει σαν βασικο προεκλογικο πεδιο των ΚΝΕ - ΠΑΣΟΚ προς τα εξω,και σαν πολιτικο-ιδεολογικος πολος τους απεναντι στο φκ προς τα μεσα. Και εδω πανω ακριβως χρειαζεται η παρεμβαση του κινηματος. Ποια ειναι ομως η κατασταση του εσωτερικα;

Βασικο ειναι να δει κανεις οτι τα ατομα του "χωρου" του ΕΜΠ ειναι πιο πολυ δεμενα με το γνωστικο αντικειμενο του αστικου πανεπιστημιου,απ'οτι ο"χωρος"των αλλων σχολων. Επισης μεγαλος αριθμος απ'τους "αυτονομους" του ΕΜΠ πιο πολυ ειναι"ανεξαρτητοι" (με βαση την κριτικη της προσωπικης ζωης και του "καπελου" των παραταξεων)παρα "αυτονομοι".Ετσι μεχρι περσυ τον τονο τον εδιναν οι "ανεξαρτητοι" (αντι-ΚΝΕ,προσωπικη ζωη,καλες σχεσεις) και η τετοιου ειδους κριτικη στο Πανεπιστημιο και την ΚΝΕ ηταν αρκετη για να πολωνει τα πραγματα καινα τα οδηγει στη ρηξη. Φετος ομως η ΚΝΕ ειναι"αγωνιστικη" μιλαει για ολα αυτα αφαιρωντας ετσι το εδαφος κατω απ'τα ποδια των "ανεξαρτητων".Αυτο ακριβως βοηθησε στο να αποκτησει αλλη βαρυτητα ο ρολος των αυτονομων και να αρχισει απ'τις αρχες του Οχτωβρη ενας καινουργιος και βαθυτερος προβληματισμος μεσα στις ομαδες τουΕΜΠ Και ετσι εμφανιζονται νεα χαρακτηριστικα που μπορουν να συνοψιστουν στα παρακατω:

I) Εμφανιση μιας πιο ΒΙΑΙΗΣ διαθεσης ("τρομοκρατικα" συνθηματα γεμιζουν πια τους τοιχους,κατα - στρεφονται αντικειμενα,κλεβονται κλπ.).

II) Μια πρωτη προσπαθεια ΚΡΙΤΙΚΗΣ των ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ οχι απ'την σκοπια πως"μας μαθαινουν πραγματα ασχετα απ'την παραγωγη" αλλα απ' τη σκοπια της αμφισβητησης του χωρισμου χειρωναχτικης-διανοητικης διαδικασιας που μας αποκαλυπτει τελικα οτι μαθαινουμε ναλειτουργουμε σαν μηχανικοι με βαση την ΑΠΟΔΟΣΗ(των μηχανων και του εργατη),την ΙΕΡΑΡΧΙΑ καιτονΡΥΘΜΟ της παραγωγης (πχ. μας μαθαινουν καλο σχεδιο ακριβως για να μπορουμε αυριο στο εργοστασιο, οταν μια μηχανη,να δωσουμε στον τεχνιτη αφογο και στα γρηγορα ενα σχεδιο επιδιορθωσης,ωστε και το κυρος μας να μην πεσει και η βλαβη να διορθωθει γρηγορα-μη τυχονκαι λουφαρουν και λιγο οι εργατες).

III) Διαθεση για συζητηση περα απ'τα στενα συντεχνιακα ζητηματα (αυτο προς το παρον γινεται σιγα -σιγα).

IV) Διαθεση για ΕΞΟΔΟ (σε απεργιες εργατων) και λιγωτερος φοβος στην ΕΙΣΟΔΟ αλλου κοσμου στο Πολυτεχνειο (αγωνιστες απο γειτονιες,νεοι που δεν ειναι φοιτητες, μαθητες,κλπ.).

Αυτες ειναι γενικα οι νεες αναζητησεις. Η βιαιη ομως εισοδος "μεγαλων" ζητηματων πολιτικων (οπως ΝΑΤΟ) σταματησε προς στιγμη τις διαδικασιες αυτες.Ξαναμπαινουν ηδη μπροστα και εχει ωριμασει στη συνειδηση του νεου φκ η λογικη της ΚΑΤΑΡΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΞΑΜΗΝΩΝ (σαν εκφραση της ριζικηςαντιθεσης του προς τους καθηγητες).

Παραλληλα εχει αρχισει η συγγραφη μιας μπροσουρας πανω σε ζητηματα οπως εξαμηνα,εξετασεις,μηχανικος κλπ. Εχει προγραμματιστει μια επισκεψη στο Κερατσινι στην απεργια της ΔΕΗ,εχουν μπει μπροστα εκδηλωσεις-αντιμαθηματα οπου θα"μελετηθει" το θεμα: "Κατασκευη και λειτουργια ραδιοπομπου,πολιτικη του σημασια-Αντιπληροφορηση" (απο φοιτητες και ραδιοπειρατες μαζι).

Τα παραπανω μαλλον δειχνουνμια πιο βαθεια κριτικη που αρχιζει να διαχεεται μεσα στο νεο φκ. Ας ειναι μονο η αρχη.

ΜΕ ΑΝΟΙΧΤΑ ΧΑΡΤΙΑ
(Συνεντευξη με τον Νεγκρι)

'Από τό βιβλίου τοῦ δημοσιογράφου Τζ. Μπόκκα "Η ὑπόθεση 7 Ἀπρίλη", πού κυκλοφόρησε τόν Μάρτη τοῦ '80, καί ἀφορᾶ τή σύλληψη, στίς 7 Ἀπρίλη τοῦ 79, τῶν Νέγκρι, Πιπέρνο, Σκαλτσόνε, κλπ. δημοσιεύουμε τό παρακάτω ἀπόσπασμα τῆς συνέντευξη πού πῆρε ἀπό τόν Τ. Νέγκρι στή φυλακή.

Δημοσιεύουμε αὐτή τή συνέντευξη γιατί δίνει μέ τόν πιό περιεκτικό τρόπο τίς βασικές θέσεις τῆς ἰταλικῆς ἐργατικῆς αὐτονομίας πάνω στά κυριότερα ζητήματα, καί διαγράφει μιά πορεία 20 χρόνων πού ὁ Τ. Νέγκρι τήν ἔζησε ἀπό κοντά σάν ἕνας ἀπό *τούς πρωταγωνιστές της.*

Α. ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑ

Ερ : 'Από τά "QUADERNI ROSSI" ("Κόκκινα Τετράδια", περιοδικό πρόδρομος τοῦ κινήματος τοῦ '68 πού πρωτοβγῆκε τό 1961), μέχρι τήν 7 'Απρίλη τοῦ '79, ἔχουν περάσει περίπου 20 χρόνια: γιά ἄλλα τόσα, ἐσύ καί οἱ σύντροφοί σου, φαίνεται ὅτι παίζετε διανοητικά στά τέσσερα σημεῖα τοῦ ὁρίζοντα. Μεταξύ πρωτοποριῶν ἔξω καί μέσα, κινήματος ἤ κόμματος, κεντρικότητας τοῦ προλεταριάτου καί νέου κοινωνικοῦ ὑποκείμενου. Κάτι, σά νά ποῦμε, σά μιά συνεχή ὑποχρέωση ἤ ἐπαναλαμβανόμενο καθῆκον -ἴσως μιά μονομανία- νά βρεῖτε τόν τρόπο νά τινάξετε στόν ἀέρα αὐτή τήν κοινωνία. Ἔχετε ποτέ ἀναρωτηθεῖ εἰλικρινά -σταματώντας μιά στιγμή στό δρόμο, καί τώρα εἰδικά πού σᾶς ἔχουν ὑποχρεωτικά σταματήσει στή φυλακή- τί ὑπάρχει πίσω ἀπ' αὐτή τήν ἀδιάκοπη ἀνάγκη γιά ἐξέγερση; Πῶς ἕνας ἄνθρωπος -διανοούμενος τῆς δικῆς σας κουλτούρας- μπορεῖ νά πηδάει μέ τόση εὐκολία ἀπό τό ἕνα στήριγμα στό ἄλλο, πῶς μπορεῖ νά σκέφτεται ἀκόμα ὅτι ὁ λενινισμός μπορεῖ νά ἐπιζήσει μέσα ἀπό τό θάνατο τοῦ λενινισμοῦ; Καί πῶς ὁ μαρξισμός μπορεῖ νά 'ναι πιστευτός μέσα ἀπό τήν χρεωκοπία του;

Απ : 'Από τά "Κόκκινα Τετράδια" μέχρι τίς 7 'Απρίλη ἔχουν περάσει εἴκοσι ὁλόκληρα καί γεμάτα χρόνια. Δέ μοῦ φαίνεται καθόλου ὅτι ἔχω παίξει σέ διαφορετικά ταμπλώ. Μοῦ φαίνεται ἀντίθετα ὅτι ἀκολούθησα ἕνα ἀδιάσπαστο σχῆμα ἀνάλυσης τῆς πραγματικότητας πού σιγά-σιγά ἐμπλουτίστηκε ἀπό τά ἀποτελέσματα τῆς ἔρευνας. Ὁ βασικός πυρήνας αὐτῆς τῆς ἀντίληψης παραμένει ἀκριβῶς αὐτό πού ἐπεξεργάστηκε στά "Κόκκινα Τετράδια": δηλαδή, ἡ ἀνακάλυψη τῆς ἐκπληκτικῆς δυνατότητας πού προσφέρει στήν ἐργατική τάξη καί τό προλεταριάτο γενικά, τό γεγονός ὅτι ὁ *καπιταλισμός,* στό σημερινό ἐπίπεδο ἀνάπτυξης, δέ μπορεῖ παρά νά εἶναι μεταρρυθμιστικός. Τό γεγονός ὅτι τό κεφάλαιο ἔπρεπε νά εἶναι (δέ μποροῦσε νά μήν εἶναι) μεταρρυθμιστικό, δέ σήμαινε ὅτι τό κεφάλαιο ἔπρεπε νά εἶναι φιλελεύθερο. Οἱ δύο πρῶτες μορφές τοῦ καπιταλιστικοῦ μεταρρυθμισμοῦ εἶναι ἤδη τό NEW DEAL καί ὁ ναζισμός: ἡ πρώτη κορπορατίστικη, ἡ δεύτερη "ναζιστική". Τό γεγονός ὅτι τό κεφάλαιο ἔπρεπε νά εἶναι μεταρρυθμιστικό δέ σήμαινε ὑποχρεωτικά ὅτι τό κεφάλαιο δέ θά γνώριζε πιά τήν κρίση, ἀλλά μοναχά ὅτι δέ θά μποροῦσε νά τήν ξεπεράσει παρά μόνο μέσα ἀπό τή μεταρρύθμισή του.

Ἡ ἐργατική τάξη καί τό προλεταριάτο, σάν κοινωνικές δυνάμεις, μποροῦσαν λοιπόν νά ἐπωφεληθοῦν πλατιά ἀπ' αὐτή τήν κατάσταση. Μέσα στό μεταρρυθμιστικό κύκλο τῆς ἀνάπτυξης τοῦ καπιταλισμοῦ, ἦταν λοιπόν δυνατό νά στριμώξεις πολιτικά τό κεφάλαιο ἐπιμένοντας σέ οἰκονομικές διεκδικήσεις, καί νά τό βάλεις σέ κρίση στό οἰκονομικό ἐπίπεδο ἐπιμένοντας σέ διεκδικήσεις ἐλευθερίας.

Ἡ ἱκανοποίηση γι' αὐτή τήν ἀνακάλυψη καί ἡ δυνατότητα νά περάσει σέ πραχτική, σ' ἕνα μαζικό ἐπίπεδο, εἶναι γιά μένα περισσότερο ἀπό ἀρκετό γιά νά ἐξηγήσει τί ὑπάρχει πίσω ἀπό τή ζωή ἑνός ἐπαναστάτη. Ἐσύ θά μποροῦσες νά ρωτήσεις ἕναν καπιταλιστή τί ὑπάρχει πίσω ἀπό τή δουλειά του ἔξω ἀπό τήν εὐχαρίστηση νά συσσωρεύει κέρδη;

Ὅσον ἀφορᾶ τά διάφορα θέματα στά ὁποῖα ἔχω περάσει στή διάρκεια τῆς ἔρευνας καί τῆς πραχτικῆς μου κατά καιρούς, δέ νομίζω ὅτι μπορεῖ κανείς νά τά εἰρωνευτεῖ ἰδιαίτερα. Κατά βάθος, σ' ὁλόκληρη τήν ἔρευνά μου, μπορεῖς νά ἐπαληθεύσεις μόνο τήν ὕπαρξη δύο ἐργατικῶν κατηγοριῶν: ἐκείνη τοῦ ἐργάτη-μάζα (ἐργάτης γραμμῆς) καί ἐκείνη τοῦ κοινωνικοῦ ἐργάτη. Τόν ἐργάτη-μάζα τόν καθορίσαμε, σάν πολιτική κατηγορία, μιά ὁλόκληρη τριακονταετία μετά ἀπό τότε πού εἶχε ἤδη γίνει ἡγεμονική κατηγορία τῆς παραγωγικῆς διαδικασίας. Ἀλλά τί νά κάνουμε; Εἴμασταν κυριαρχημένοι ἀπό ἕναν ἀντιφασισμό, ἀπό τήν 'Αντίσταση, ἀπό τήν *ἰδεολογία τοῦ ΚΚ 'Ιταλίας, φτιαγμένοι σέ ἀρ*χαιολογικά μοντέλα. 'Αντιφασισμός, 'Αντίσταση, ΚΚΙ, στηρίζονταν στήν ἀδιαμφισβήτητη ἡγεμονία τοῦ εἰδικευμένου ἐργάτη. Ἔφτιαξαν τό Σύνταγμα μέ βάση αὐτό τό μοντέλο. Στρίμωχναν, τουλάχιστον γιά εἴκοσι χρόνια, τήν ταξική πάλη, καί γενικά τόν πολιτικό καί κοινωνικό ἀγώνα, στίς δικές τους στερεότυπες ἀρχές. 'Ε-

σύ, πιστεύεις ὅτι ἀποτέλεσες ἐξαίρεση; Ἐγώ, ὄχι. Ἔτσι, ἀπό τή στιγμή πού ἀνακαλύφθηκε θεωρητικά ἡ κεντρικότητα τοῦ ἐργάτη-μάζα μέχρι τή διαμόρφωση μιᾶς συγκεκριμένης στρατηγικῆς, χρειάστηκε νά περάσουν δέκα περίπου χρόνια. Θά μποροῦσες νά ἀντιτείνεις πώς καί οἱ πρῶτοι ἀγῶνες πού ὀργανώσαμε στή Φίατ τό '62, στή Μαργκέρα τό '63, στή Τζένοβα τό '65, στό Τορίνο, Ἰβρέα, Μιλάνο, Μαργκέρα, Πίζα τό 67, εἶχαν κιόλας τά χαρακτηριστικά τῶν ἀγώνων τοῦ 69 καί μετά. Ἀλλά αὐτά εἶναι φιλολογία. (Πάντως, μπορεῖς νά ρίξεις μιά ματιά στό περιοδικό "CLASSE OPERAIA" - "Ἐργατική Τάξη"- τοῦ 1964, σ' ὅλα τά ντοκουμέντα ἐκείνης τῆς περιόδου). Φυσικά, οἱ πολιτικές μορφές γεννιοῦνται πειραματικά, καί πάντα σέ σχέση καί μέ τίς δυνάμεις πού ἔχεις γιά νά τίς προωθήσεις. Οἱ πρῶτες ἐπιτροπές πού σχηματίσαμε (τά πρῶτα χρόνια τοῦ '60) ἔμοιαζαν μέ κλασσικές ἀναρχοσυνδικαλιστικές ἐπιτροπές τοῦ περασμένου αἰώνα καί πολύ γρήγορα τίς καταστρέφαμε. Μᾶς ἐνδιέφερε μονάχα μιά μαζική ἐμπειρία. Γι' αὐτό προχωρούσαμε μέσα ἀπό ἀλλεπάλληλες προσπάθειες, μέσα ἀπό τό συνδικάτο, μέχρι πού κατορθώναμε νά τό περιορίσουμε καί νά τό χαλιναγωγήσουμε πολλές φορές. (Προσωπικά δούλεψα σέ πολλές ἐργοστασιακές ἐπιτροπές, κλασσικά δείγματα τοῦ εἰδικευμένου ἐργάτη, ἀντιφασίστα καί λίγο μπάσταρδου). Ἀκόμα, μέσα ἀπό αὐτόνομες πρωτοβουλίες, πού, μόλις ἔφταναν στό σημεῖο νά 'χουν μιά ἱκανοποιητική δύναμη, γίνονταν ὀργανισμοί καί κέντρα μέ διάσταση ἐπεκτατική. Αὐτή ἡ ἐπεκτατική διάσταση εἶναι τό κυρίαρχο στοιχεῖο τῆς δουλειᾶς μας, πού κάθε μελετητής πρέπει νά ἔχει ὑπόψη του. Εἶναι λίγο-πολύ τό κεντρικό σημεῖο τῆς δραστηριότητάς μας, τό ἀποφασιστικό σημεῖο, θά λέγαμε, τῆς πολιτικῆς μας δράσης ἄν εἰδωθεῖ σά μιά ἐπιστημονική ὑπόθεση.

Τό ἄλλο θέμα εἶναι ἐκεῖνο τοῦ κοινωνικοῦ ἐργάτη. Ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ 70 -καπιταλιστική ἀντεπίθεση στή νέα πολιτική ταξική σύνθεση πού σχηματίστηκε στήν περίοδο 68-70- βιομηχανική ἀνασυγκρότηση καί ἀναδιάρθρωση. Τόν κοινωνικό ἐργάτη τόν ἀναγνωρίσαμε ἤδη στή γέννησή του καί ὄχι μέ τήν ἱστορική καθυστέρηση πού εἴχαμε σ' ὅτι ἀφορᾶ τήν πολιτική κατηγορία τοῦ ἐργάτη-μάζα. Τόν εἴδαμε μέσα στή βιομηχανική δομή, εἴτε κεντρική εἶναι αὐτή εἴτε διάχυτη, καί πάνω ἀπ' ὅλα τόν ἀναγνωρίσαμε μέσα στή συνολική δομή τῆς κοινωνίας. Ἡ ὑπόθεση ξεκινᾶ καί εἰσάγεται ἀπό τή Γερμανία καί τίς Ἡνωμένες Πολιτεῖες, μέσα ἀπό τή δουλειά πού οἱ σύντροφοί μας ἔκαναν πάνω σ' αὐτές τίς κοινωνίες. Ἐκεῖ, ἡ ἀναδιάρθρωση εἶχε ἀρχίσει μερικά χρόνια πρίν, καί προχωροῦσε χωρίς τίς τεράστιες δυσκολίες πού συναντοῦσε στήν Ἰταλία. Ἀλλά ἦταν φανερό ὅτι ἡ ὑπόθεση προερχόταν ἀπό τόν πολυεθνικό καπιταλιστικό ἐγκέφαλο (πομπώδικη φράση γιά νά ἐξηγήσουμε τό ἑνιαῖο ἐπίπεδο τοῦ ποσοστοῦ κέρδους πού ἀπαιτεῖ ἡ καπιταλιστική παραγωγή σέ διεθνές ἐπίπεδο, ὅταν ἡ ἀγορά εἶναι συνεχής). Πίσω ἀπό τή διάλυση τοῦ POTERE OPERAIO ("Ἐργατική Ἐξουσία", τό σχῆμα πού προϋπῆρχε καί γέννησε τήν ἐργατική αὐτονομία) ὑπάρχει γιά παράδειγμα, ἤδη ἀπό τή συνδιάσκεψη τῆς Ρώμης τό 1971, αὐτό τό δίλημμα: νά συνεχίσουμε πάνω στήν ὀργάνωση τοῦ ἐργάτη μάζα ἤ νά προλάβουμε τήν καπιταλιστική ἀνάπτυξη στό ἔδαφος τοῦ κοινωνικοῦ ἐργάτη; Προσωπικά εἶμαι ἱκανοποιημένος πού ἀκολούθησα τό δεύτερο δρόμο. Πρέπει στήν ἀρχή νά εἴμαστε πολύ ἀφηρημένοι, ἀλλά ἡ ἱκανοποίηση εἶναι μεγάλη ἄν μετά πιάνουμε τήν οὐσία. Πρέπει νά μέ πιστέψεις, δέν εἶναι ἕνα στοίχημα, ἀλλά μιά συνεχής καί ἐπίμονη δουλειά παρατήρησης καί σχηματοποίησης συγκεκριμένων δεδομένων, ἐκείνων πού εἶναι ἀναγκαῖα σέ τέτοιες περιπτώσεις. Καθώς ἐπίσης, κάθε τόσο, κάποια μεγάλη μαζική ἐμπειρία. Δέν ἔλειψαν οἱ ἀγῶνες: τό 73 στό Τορίνο (ἡ ἑβδομαδιαία κατάληψη τῆς Μιραφιόρι στή Φίατ, τό περίφημο "κόμμα τῆς Μιραφιόρι" πού σήμερα μοῦ φορτώνεται σάν ἔγκλημα). Τό 74-76 στό Μιλάνο (ἡ γέννηση τοῦ νέου προλεταριάτου τῶν μητροπόλεων), οἱ ἐμπειρίες τῆς περιοχῆς τῆς Βενετίας αὐτά τά χρόνια, (ἡ ὀργάνωση ὄχι μόνο, καί ὄχι τόσο, στούς σπουδαστές ἀλλά στό διάχυτο ἐργοστάσιο) καθώς καί στά βόρεια προάστεια τοῦ Μιλάνου. Τό 77, σύνθετες μορφές τοῦ κοινωνικοῦ ἐργάτη βγαίνουν στό φῶς στή Ρώμη καί στό Νότο. Ἐμπειρίες πού γιά μένα ἀκόμα εἶναι δύσκολο νά ἐκτιμηθοῦν.

Ὅπως βλέπεις, ὅλα αὐτά δέ σημαίνουν μιά ὀππορτουνίστικη φαντασία μέ μεγάλη δόση μανίας. Πρόκειται γιά μιά ἑνιαία γραμμή ἀνάλυσης, μέ ὀργανωτικές δυσκολίες καί πρακτικές πού αὐτή ἡ γραμμή ἔβρισκε μπροστά της. Εἶναι καθαρό ὅτι ἐγώ εἶμαι μαρξιστής, καί πιστεύω ὅτι δέν εἶναι δυνατό νά μήν εἶσαι μαρξιστής, καί ὅτι ὁ μαρξισμός εἶναι μιά ἐπιστήμη τήν ὁποία, στόν ἴδιο βαθμό καί ἀπό διαφορετική σκοπιά, χρησιμοποιοῦν τ' ἀφεντικά καί οἱ ἐργάτες. Ἡ οἰκονομική ἐπιστήμη, πού τή γνωρίζω ἀρκετά καλά, κατάντησε νά 'ναι ἕνας ἁπλός μηχανισμός πού δέν ἐπιτρέπει καμιά ἐπιλογή : ὁ μαρξισμός εἶναι ἡ ἐφαρμοσμένη πολιτική ἐπιστήμη τῆς παραγωγῆς, σέ μιά κοινωνία στήν ὁποία ἀκριβῶς ὁ συσχετισμός δύναμης τῶν τάξεων, ὅπως εἶπα στήν ἀρχή, εἶναι "ἐσωτερικός" καί ἀξεχώριστος ἀπό τήν παραγωγή (ὁ μεταρρυθμισμός εἶναι ἀναγκαῖος).

Σ' ὅτι ἀφορᾶ τό λενινισμό, τό θέμα εἶναι διαφορετικό. Γιά μένα ὁ λενινισμός εἶναι τό τίμημα πού πλήρωσε ἡ πολιτική σύνθεση τοῦ ἰταλικοῦ προλεταριάτου. Δέν ὑπῆρχε τρόπο νά μιλήσεις γιά τήν πολιτική παρά μόνο μέσω τοῦ λενινισμοῦ. Μέχρι πού νά παρουσιαστεῖ μιά διαφορετική σύνθεση, βρισκόμασταν στήν κατάσταση στήν ὁποία ἔχουν βρεθεῖ πολλοί νεωτεριστές : ἔπρεπε νά ἐξηγήσουμε τό νέο μέ τό παλιό λεξιλόγιο, διαφορετικά ποιός σέ καταλάβαινε; Μέ τό 77 πιστεύω ὅτι ἡ λενινιστική φάση (ὁλοκληρωτικά;) ξεπεράστηκε. Ἀλλά, σημείωσε καλά : δέ λέμε ὁπωσδήποτε ὅτι πρίν, ὁ λενινισμός, στόν ὁποῖο ἀναφερόμαστε, ἦταν ὁ ὀρθόδοξος. Ἦταν ἡ γλώσσα τῆς τάξης : μπορεῖ νά σ' ἐνοχλοῦσε ἀλλά δέ μποροῦσες νά προχωρήσεις μέ τήν τάξη)κι ὄχι μέ κάποιον ἄλλο) παρα μόνο χρησιμοποιώντας αὐτή τή γλώσσα.

B. Η ΒΙΑ

Ερ : Μεγάλο μέρος τῆς ἀνάλυσής σας μιλᾶ γιά τή βία ἀλλά μέ τόν πιό ἀφηρημένο τρόπο.
Γιά τή βία τῶν μειοψηφιῶν, τῶν πρωτοποριῶν τύπου BR (Ἐρυθρές Ταξιαρχίες) ἤ ἐκείνη τῶν μαζῶν; Ποιά εἶναι τ' ἀποτελέσματα τῆς πολιτικῆς βίας στά κράτη τοῦ ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ; Τί ἔννοια ἔχει ἡ πολιτική βία στόν καιρό τῆς ἀτομικῆς βόμβας; Τί πολιτική βία μπορεῖ νά ἐξασκηθεῖ σέ μιά ἐποχή διεύρυνσης καί σύγχισης τῶν τάξεων; Τί ἔννοια ἔχει, τέλος, αὐτή ἡ λογική τοῦ ἀνθρώπινου εἴδους πού ὁδηγεῖ στά ἐγκλήματα καί στά νεκροταφεῖα; Κι ἄν πρόκειται ἁπλά γιά ἀναγκαιότητα, γιατί σᾶς ἐνθουσιάζει, μ' ἕνα τρόπο λίγο φιλολογικό, θά ἔλεγα, ἐσένα καί τόν Πιπέρνο;

Απ : Ἔχεις ἕνα δίκιο : ἡ βία εἶναι μιά ἀναγκαιότητα, ὁπότε δέν ὑπάρχει λόγος νά ἐκφράζει ἐνθουσιασμό. Γιατί λοιπόν ὁ Νέγκρι καί οἱ ἄλλοι παραληροῦν τόσο στά θέματα βίας; Θά 'θελα νά σοῦ ἀπαντήσω σ' αὐτή σου τήν ἐρώτηση (ἄν καί γι' αὐτή τήν πολεμική θά 'θελα νά σοῦ πῶ νά κοιτάξεις τή LOTTA CONTINUA ἤ τούς Μαρξιστές-Λενινιστές ἤ τούς τριτοκοσμικούς τοῦ '68 γιά νά 'χεις μιά πιό συγκεκριμένη ἐκτίμηση). Θά ἤθελα ὅμως νά ἐπιμείνω σ' ἕνα-δυό σημεῖα.

Τό πρῶτο εἶναι ὅτι ἡ ἔξαρση τῆς βίας ἦταν πάντα δεμένη μέ τή βία τῶν μαζῶν ἤ, τουλάχιστον νομιμοποιήθηκε ἀπό τίς μάζες. Ἀποτελεῖ μέρος τῆς σοσιαλιστικῆς καί κομμουνιστικ ῆς παράδοσης, αὐτό εἶν' ὅλο. Πρέπει νά ὑπενθυμίσω τό ἄρθρο τοῦ Νέννι, "Στούς δρόμους", τοῦ 1960; Γιά μᾶς, ἦταν κιόλας προφανής ἡ ἀπελευθερωτική λειτουργία τῆς προλεταριακῆς βίας : καί ὄχι μόνο σάν ἀντίσταση ἀλλά καί σάν ανανέωση. Ἡ βία σά μαμμή τῆς ἱστορίας, ἔλεγε κάποιος. Αὐτός ὁ προσδιορισμός ταιριάζει τόσο στήν καπιταλιστική συσσώρευση ὅσο καί στή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Οἱ φιλοσοφικές αἰτιολογήσεις, πού ἐσύ προσθέτεις γενικά ἐνάντια στή βία, εἶναι λοιπόν τόσο ἀντισοσιαλιστικές ὅσο καί ἀντικαπιταλιστικές. Παρόλο πού, σ' ὅτι μέ ἀφορᾶ, ἔχω ἰσχυρότατους πολιτικούς λόγους νά ἀπωθοῦμαι καί ἀπό τά δυό συστήματα, δέν πιστεύω ὅτι πρέπει νά δεχτῶ τή φιλοσοφία σου. Γιά μένα λοιπόν, στό βαθμόπου ἡ βία ὑπάρχει σάν ἀναγκαιότητα, τό μόνο πρόβλημα πού μοῦ ἀπομένει, παλιό καλό πρόβλημα τοῦ φυσικοῦ δικαίου, εἶναι τό νά καταλάβουμε πῶς μπορεῖ νά ὀργανωθεῖ : δηλαδή, νά ἀξιοποιηθεῖ, νά δαμαστεῖ, νά κατευθυνθεῖ, κλπ. Τέλος πάντων, ἀφήνω σ' ὅλους τούς προοδευτικούς τήν πεφωτισμένη ἰδεολογία τῆς βίας - μαμμῆς, καί σ' ὅλους τούς φευτο-ευλαβεῖς τήν ἰδεολο-

γία τῆς μή-βίας. Νομίζω ὅτι ἡ συζήτηση πάνω
στή βία θά ἔχει μιά ἔννοια μόνο ὅταν μεταφέ-
ρεται σέ συζήτηση πάνω στίς μορφές ὀργάνωσης
τῆς βίας, δηλαδή τήν πολιτική, τό δίκαιο,τίς
παραγωγικές σχέσεις, τό Κράτος, τήν Ἐκκλησία
κλπ.

Καί τώρα ἐπιστρέφω στήν οὐσία. Πιστεύω ὅ-
τι ὅταν ἐμεῖς μιλούσαμε γιά τή βία, μιλούσα-
με βασικά γι'αὐτό : ὅτι τ'ἀφεντικά μποροῦσαν
νά τή χρησιμοποιοῦν νόμιμα σέ ἀφθονία,καί ἡ
ἐργατική τάξη μποροῦσε νά τήν χρησιμοποιεῖ
νόμιμα πολύ λίγο. Ἦταν δυνατό ν'ἀλλάξουν τά
μεγέθη; Ποιά ἦταν τά μεγέθη μέσα στά ὁποῖα ἡ
ἀλλαγή ἦταν δυνατή; Ὁ Καταστατικός Χάρτης
τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐργαζομένων εἶναι γιά πα
ράδειγμα ἕνας νομοθετικός διακανονισμός τοῦ
συσχετισμοῦ δυνάμεων εὐνοϊκός γιά τούς ἐργά-
τες. Τά ἐγκλήματα τῶν φασιστῶν στήν Πιάτσα
Φοντάνα, στό Μιλάνο, ἤ ὁ διορισμός τοῦ στρα-
τηγοῦ Νταλλα Κιέζα στό ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Α-
σφάλειας εἶναι τό ἀντίθετο. Ἐμεῖς σπρώχναμε
λοιπόν τήν ἐπανάσταση τῶν ἀναπτυσσόμενων προ
σδοκιῶν τοῦ προλεταριάτου πρός μιά νομική
καί καθορισμένη πολιτική διέξοδο. Πρόκειται
γιά μιά ἄποψη πού δέν εἶναι καί τόσο ἀφηρη-
μένη. Ἡ γνώμη μου εἶναι πώς αὐτές οἱ ἀπό-
ψεις καί αὐτές οἱ πρακτικές τῆς βίας θά προ-
χωρήσουν ἀκόμα, πέρα ἀπό τίς δικές μας ἐκκλή
σεις, ἄν αὐτές τίς ἔχουν ἐπηρεάσει καθόλου.
Στήν πραγματικότητα, ἡ γνώμη μου εἶναι ὅτι ἡ
συνθήκη πάνω στά ὅρια τῆς βίας (ὅπως καθορί-
ζεται ἀπό τό Δημοκρατικό Σύνταγμα) ἔχει ἤδη
ξεπεραστεῖ ἀπό τούς κοινωνικούς ἀγῶνες αὐτῶν
τῶν χρόνων. Ἐπίσης, "δομικά", ἡ παλινόρθωση
εἶναι ἀδύνατη. Εἶμαι πεισμένος ὅτι εἶναι ὥρι
μο πιά ἕνα νέο κοινωνικό συμβόλαιο γιά τήν
ὀργάνωση τῆς νόμιμης βίας.

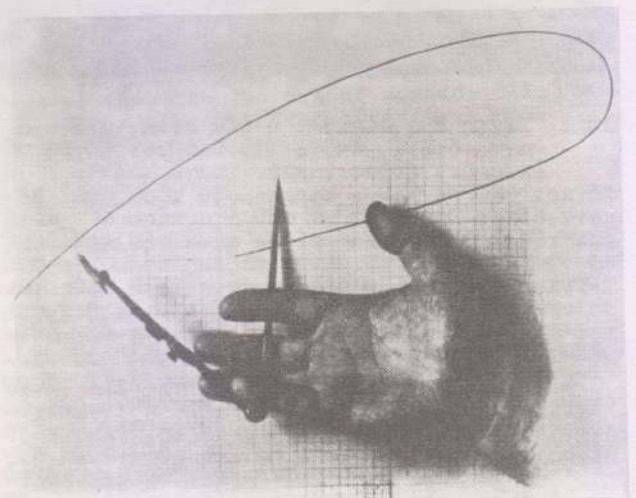
Γ. Η ΜΕΘΟΔΟΣ

Ερ : Οἱ πολιτικές καί ἐπαναστατικές σου θέ-
σεις μποροῦν νά δοῦν τούς ἄλλους καίτόν
κόσμο μόνο κάτω ἀπό τό πρίσμα τῆς ρομπο
τοποίησης τῆς Φίατ καί τῆς παγκόσμιας ἐνερ-
γειακῆς κρίσης. Ἄν ὄχι, εἶναι σχεδόν πάντα
θέσεις πού ἀφοροῦν τήν ἐπαναστατική ἀριστερά
τά διάφορα κομμάτια της καί τά ρεύματά της,
τίς διατριβές καί τίς πολεμικές της. Καί οἱ
ἄλλοι; Γιατί δέν ἀσχολεῖστε μέ τίς ἐπαρχίες
μας, τά γεωγραφικά καί κοινωνικά τους προβλή
ματα; Γιά τό πῶς ζοῦν ἑκατομμύρια ἰταλοί ἱ-
κανοποιημένοι ἀπ'αὐτή τήν κοινωνία, πού βρί-
σκονται ἔξω ἀπό τούς δικούς σας συλλογισμούς;
Πῶς ξεχνᾶς ὅτι οἱ ἴδιες αὐτές περιοχές ὁδή-
γησαν σέ ἀποτυχία τήν ἐπανάσταση τοῦ 1921,ἀ-
κριβῶς γιατί ἀνάμεσα στό ἐργοστάσιο τοῦ Το-
ρίνο καί ἐκεῖνα τῆς Τζένοβα δέν ὑπῆρχε ἡ τσα
ρική ἀγροτιά ἀλλά μιά ἐπαρχίx καθολικῶν μι-
κρομεσαίων ἰδιοκτητῶν;

Απ : Ἀγαπητέ Μπόκκα, κυριολεκτικά μέ ἐκπλήσ
σεις. Πρῶτα : γιατί τό σύνολο τῶν ἀπό-
ψεών μας ἦταν πάντα ἀρκετά πλατύ καί ἱ-
κανό νά συμπεριλαμβάνει ὑπαρκτά φαινόμεναπού
τείνουν ν'ἀλλάζουν ὁλόκληρη τήν ἰταλική πραγ
ματικότητα. Δεύτερο: γιατί ἐμεῖς δέν εἴχαμε
ποτέ τήν ἀλαζονεία νά κάνουμε τήν ἐπανάσταση
καί νά παρουσιάσουμε ἕνα ἐπαναστατικό πρό-
γραμμα. Ἄν εἶχε παρουσιαστεῖ ἡ δυνατότητα,
θά εἴχαμε δοκιμάσει πιθανῶς νά τό κάνουμε,ἀλ
λά αὐτή δέν ὑπῆρξε. Αὐτό εἶν'ὅλο.

Ὅπως καί νά 'χει, γιά νά γυρίσουμε σ' ἐ-
κεῖνο πού κάναμε καί ἐκεῖνο πού δέν κάναμε,
μοῦ φαίνεται σημαντικό νά ὑπογραμμίσω ὅτι ἡ
ἀναλυτική μέθοδός μας προχωράει μπροστά μέ
μεγάλα ἅλματα. Συσσωρεύονται μερικοί βασικοί
μετασχηματισμοί στή δομή τῆς παραγωγῆς καί
τῆς κοινωνικῆς ἀναπαραγωγῆς καί, ξεκινώντας
ἀπ'αὐτούς, βγαίνουν τά συμπεράσματα πού πρέ-
πει. Ἄς δοῦμε γιά παράδειγμα πῶς προχώρησε
ἡ δουλειά πάνω στόν κοινωνικό ἐργάτη. Πρῶτα:
ἐξακρίβωση τῶν δομικῶν ἀλλαγῶν πού ἀπορρέουν
ἀπό τήν καπιταλιστική ἀναδιάρθρωση. Δεύτερο:
προσδιορισμοί τῆς κοινωνικῆς ἔκτασης τοῦ φαι
νόμενου. Τρίτο: ἔρευνα πάνω στά ὑποκείμενα,
δηλαδή στόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο αὐτές οἱ ἀλ-
λαγές κατανοοῦνται σέ μαζικό ἐπίπεδο. Τέταρ-
το: ἀνάλυση πάνω στίς κυρίαρχες ἀξίες (ἐπί-
πεδο συνείδησης, κλπ.). Πέμπτο: ἐξακρίβωση
τῶν δομῶν τῆς κοινωνικῆς ἐξουσίας καί τῆς δυ
ναμικῆς τους (ἐδῶ, γιά παράδειγμα, μιά σειρά
ἐργασιῶν πάνω στόν ἔλεγχο τῶν δημόσιων δαπα-
νῶν ἤ στή δυνατότητα μιᾶς προλεταριακῆς ὑπο-
νόμευσής τους). Ἕκτο: προσδιορισμός τῶν με-
ταβολῶν στίς πολιτικές δομές σέ σχέση μ' ὅλα
τά παραπάνω συνολικά. Κλπ., κλπ. Τελευταῖο :
προσδιορισμός τῶν πιθανῶν ἀγώνων ἀλλά πολύ
περισσότερο ἐπισήμανση τῶν βασικῶν θεμάτων
πολιτικῆς καί διεκδικητικῆς παρέμβασης, κλπ.
Βλέπεις, ὑπάρχουν πράγματα πού ἴσως οὔτε ἐσύ
οὔτε ἡ ἐξουσία γνωρίζουν : ἀλλά, σ'αὐτά τά
χρόνια, μάθαμε σέ χιλιάδες νέους νά θεωροῦν
τίς δημόσιες δαπάνες (μέσα στούς χώρους πού
ζοῦν) σάν ἰδιοκτησία τους, μέ τόν ἴδιο τρόπο
πού ὁ ἐργάτης βλέπει τό μισθό του. Γιά μένα,
εἶναι ἕνας πολύ καλός τρόπος γιά "νά δεῖς
τούς ἄλλους" ἀπό τή σκοπιά τοῦ προλετάριου.

Ἐγώ προσωπικά θά μετέφερα τό πρόβλημαπού
ἐσύ βάζεις, ἀπό τή μέθοδο στήν οὐσία. Πού ση
μαίνει ὅτι, ἀντί νά μᾶς κατηγορεῖς γιά τή μέ
θοδο, καλύτερα θά 'κανες νά μᾶς κατηγορεῖς
ὅτι διαπράξαμε λάθη οὐσίας. Καί πράγματι, αὐ
τό συνέβηκε ἀρκετές φορές. Ἰδιαίτερα, ἔχω
τήν ἐντύπωση ὅτι τά τελευταῖα χρόνια κάναμε
ἀρκετά μεγάλα λάθη σέ σχέση μέ τό παραδοσια-
κό ἐργατικό κίνημα. Αὐτά τά λάθη ἐντάθηκαν
στή συνέχεια ἀπό τίς ἔνοπλες ὁμάδες μέχρι πα
ροξυσμοῦ. Δέν ὑπῆρξε ἀρκετή ἱκανότητα,στό ἐ-
πίπεδο τῆς αὐτονομίας, νά διαχωριστοῦν τά
προλεταριακά συμφέροντα, στό μάξιμουμ τῆς ἱ-
κανότητάς τους γιά κινητοποίηση, ἀπό τίς θέ-
σεις τῆς ἡγεσίας. Ἐπαναλαμβάνω ἀρκετή ἱκα-
νότητα, γιατί μιά σχετική ἱκανότητα,ἰδιαίτε-
ρα στό ἐπίπεδο τοῦ ἐργοστάσιου, ὑπῆρξε.

Δ. ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟ

Ερ : "Ενα ἄλλο πρόβλημα πού ποτέ δέν ἐμβαθύνατε, θά 'λεγα, εἶναι αὐτό : ἡ ἐπανάσταση στίς κοινωνίες τῆς ἀφθονίας εἶναι ἀκόμη,κατά κάποιον τρόπο, ἀνάλογη ἤ σχετική μ'ἐκείνη στίς κοινωνίες τῆς ἀθλιότητας; Τό νά ὁδηγήσεις τίς μάζες ἐκεῖ πού δέν ὑπάρχει φωμί μπορεῖ νά συγκριθεῖ μέ τό νά ὁδηγήσεις τίς μάζες ἐκεῖ πού δέν ἀγαπᾶνε τήν ἠλίθια δουλειά; Δέ θά 'πρεπε νά τονίσετε, στή δεύτερη περίπτωση, ὅτι καμιά ἀνατροπή δέ θά ἐπέτρεπε τήν πολυτέλεια νά γυρίσει ὁ κόσμος στήν πεῖνα; Καί πῶς θά τό ἐμποδίσετε, τινάζοντας στόν ἀέρα τό καπιταλιστικό σύστημα παραγωγῆς, ὅταν δέν ὑπάρχει τίποτα ἕτοιμο νά τό ἀντικαταστήσει; "Η, ἄν θές, μιά μεσαιωνική περίοδος πολέμαρχων, ληστῶν καί σαμουράϊ εἶναι προτιμότερη ἀπό μιά ἐλάχιστα ἀστική κοινωνία;

Απ : Τό πρῶτο μέρος τῆς ἐρώτησης μοῦ φαίνεται ὅτι δέν πιάνει σωστά τήν ἄποψη πού μέχρι τώρα προώθησαν οἱ σύντροφοι. 'Εάν εἶναι ἀλήθεια αὐτά πού μέχρι τώρα εἶπα, ὅτι δηλαδή ἡ ἀνάλυσή μας γιά τόν καπιταλισμό πιστεύει στήν ἀναγκαιότητα τῆς ἀνάπτυξής του σά στοιχεῖο ἀντίφασης, σά στοιχεῖο βασικῆς ἀντίφασης, πῶς μπορεῖς νά ἰσχυρίζεσαι ὅτι ἐμεῖς θέσαμε τό πρόβλημα τῆς ἐπανάστασης μέ ὅρους ἐξαθλίωσης; Θά σοῦ πῶ ἀκόμη ὅτι, ἐγώ καί οἱ σύντροφοί μου,ἀπό πάντα πιστεύαμε πώς τό καπιταλιστικό καθεστώς θά πέσει ὅταν δέν θά εἶναι πιά ἱκανό νά ἐξασφαλίσει στίς μάζες τά ἐπίπεδα εὐημερίας πού οἱ ἴδιες ἔχουν ἐπιβάλει καί πού σήμερα ἔχουν μάθει νά θεωροῦν ἀδύνατο τό νά μειωθοῦν. Τό κεφάλαιο γίνεται ἀνίκανο νά ἐπιβληθεῖ σάν ὀργανωτική καί πολιτική δομή αὐτῆς τῆς κοινωνίας στό μέτρο πού δέν ξέρει νά ἱκανοποιήσει τίς ἀναπτυσσόμενες προσδοκίες τῶν πλατιῶν μαζῶν. 'Η κομμουνιστική ἐπανάσταση σήμερα δέ μπορεῖ νά ἔχει γιά σύνθημά της στίς σημαῖες της : "φωμί καί εἰρήνη" : πρέπει νά ἔχει τό "γκουλάς καί ἐλευθερία", "πλοῦτος καί γνώση". Τό κεφάλαιο δέ μπορεῖ νά εἶναι μεταρρυθμιστικό, ρεφορμιστικό, πέρα ἀπό ἕνα ἐπίπεδο : τό ἐπίπεδο πού ὁ πλοῦτος μετατρέπεται σέ ἐλευθερία, ἐλευθερία τοῦ νά μή δουλεύεις, ἐλευθερία νά εἶσαι ἔξυπνος, νοήμων, ἐλευθερία ἀληθινή καί πραγματική γιατί εἶναι φυτεμένη σέ σώματα μέ καλή τροφή καί ἀναπτυγμένες διανοητικές ἱκανότητες. Αὐτό πού συμβαίνει στή Φίατ, ἀνάμεσα στίς νέες γενιές τῶν ἐργατῶν πού προσλαμβάνονται, δέν εἶναι μιά παραμόρφωση τῆς ὀρθολογικῆς ἀνάπτυξης τῶν βιομηχανικῶν σχέσεων : εἶναι ἀντίθετα τό προϊδέασμα τοῦ τί πρόκειται νά συμβεῖ στό συνολικό κοινωνικό ἐπίπεδο. Σ'αὐτό τό σημεῖο, τό κεφάλαιο πρέπει νά βάλει φρένο: νά ξαναεισάγει αὐστηρότητα, νέους σκληρούς νόμους καί καταπίεση, ἀνελευθερία. 'Αλλά αὐτό εἶναι ἀντιφατικό μέ τήν ἴδια τήν οὐσία τῆς καπιταλιστικῆς ἀνάπτυξης. "Αν σ'αὐτό τό ἐπίπεδο ἀνάπτυξης (δηλαδή μπροστά σ'ἕνα προλεταριάτο καλά τρεφόμενο καί διανοούμενο), τό κεφάλαιο γίνεται φασιστικό (δηλαδή μή ρεφορμιστικό καί ἀνελεύθερο), αὐτό καταλήγει νά ἐκπροσωπεῖ τήν ἡγεμονική μορφή τῆς κοινωνικῆς παραγωγῆς. Δέν εἶναι ἀλήθεια ὅτι δέν ὑπάρχει τίποτα ἕτοιμο νά ἀντικαταστήσει τό καπιταλιστικό σύστημα : ὑπάρχει σάν μίνιμουμ ἡ ἀνησυχία καί ἡ ἀνυπομονησία τοῦ κόσμου. 'Υπάρχει ἕνα τεράστιο πολιτιστικό ἐπίπεδο. 'Υπάρχει ἡ δυνατότητα νά γίνουν μερικές πολιτικές ἐπιλογές πού θά ἐπέτρεπαν μιά συνολική ἀναδόμηση τῆς παραγωγῆς : βασισμένης σέ δυό βασικές ἀρχές, τή δραστική μείωση τοῦ χρόνου ἐργασίας καί ἐκείνη τῆς μάξιμουμ ἐφαρμογῆς τῆς διανοητικῆς δύναμης στήν παραγωγή. 'Εσύ ξέρεις πολύ καλά ὅτι οἱ ἐπαναστάσεις (ἐκεῖνες οἱ κοινωνικές,ἐκεῖνες τέλος πάντων πού ἀξίζουν τό ὄνομα τῆς ἐπανάστασης) δέ γεννήθηκαν ποτέ προσχεδιασμένες,γεννήθηκαν πάντα ἀπό τήν ἀδυναμία νά συνεχίσει νά ζεῖ κανείς ὅπως ζοῦσε πρίν. 'Ο κόσμος εἶναι διατεθειμένος νά ζήσει μέ τόν καπιταλισμό μόνο ὅταν αὐτός τοῦ προσφέρει ἐκεῖνα τά ὑλικά καί πολιτιστικά πλεονεκτήματα πού πάντα τοῦ πρόσφερε, καί μάλιστα σέ αὐξανόμενο βαθμό. 'Εγώ δέν εἶπα ποτέ ὅτι μιά μεσαιωνική κοινωνία τῶν πολέμαρχων, τῶν ληστῶν καί τῶν σαμουράϊ εἶναι καλύτερη ἀπό μιά ἐλάχιστα ἀστική κοινωνία. Θά σοῦ ὑπενθυμίσω μονάχα ὅτι ἡ πρώτη ἰταλική δημοκρατία εἶναι ἡ μεσαιωνική κοινωνία πού ἐσύ περιγράφεις (θά ἦταν ἕνα ἐνδιαφέρον παιχνίδι νά ἀποδόσεις τά παραπάνω ἐπίθετα στούς ἰταλούς πολιτικούς μας ἄνδρες!) Γι'αὐτό προτιμῶ μιά, στό ἐλάχιστο, κομμουνιστική κοινωνία ὅπου θά ἦταν δυνατό νά ἀρχίσεις νά σκέφτεσαι μέ νέους ὅρους. 'Αλλά, κοστίζει πολύ αὐτό τό πέρασμα, θά μποροῦσες νά ἐπιμείνεις. Τό πρόβλημα ὅμως πού τίθεται δέν θά εἶναι τό νά ζυγίσουμε τά ὑπέρ καί τά κατά: ἀλλά νά πᾶμε ὅσο τό δυνατό γρηγορότερα γιά νά μήν καταστρέφουμε τά πάντα στήν κρίση αὐτοῦ τοῦ συστήματος τοῦ κεφάλαιου. 'Ακόμα θά σοῦ ἐπαναλάβω ὅτι, πάει καλά ὅσο τό σύστημα εἶναι σταθερά ρεφορμιστικό καί φιλελεύθερο : ἀλλά ὅταν ἔχει γίνει αὐτό πού εἶναι σήμερα, καθόλου δέ μ'ἀρέσει. Φαντάσου ἕνα στρατηγό τῆς χωροφυλακῆς, διευθυντή στήν ἐφημερίδα πού δουλεύεις (Ρεπούμπλικα). Δέ λέω στήν Κοριέρε ντελα Σέρα, γιατί ἐκεῖ εἶναι ἤδη ἀπό καιρό!

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ δυο αποψεις

Τά δύο κείμενα πού ἀκολουθοῦν ἐκφράζουν δύο διαφορετικές ἀπόψεις γιά τό ποδόσφαιρο. Καί τά δύο ἔχουν γραφτεῖ πρίν ἀπό μερικούς μῆνες. Στό βαθμό ὅμως τά ἐπεισόδια στά γήπεδα ἐξακολουθοῦν μέ ὁλοένα αὐξανόμενη ἔνταση, πιστεύουμε ὅτι διατηροῦν ἀκόμη τήν ἐπικαιρότητά τους, γι'αὐτό τά δημοσιεύουμε.

ΚΑΤΩΤΕΡΟ ΣΠΟΡ;

Δέν ὑπάρχει τίποτα πιό μάταιο ἀπό τό νά παλεύει κάποιος ν'ἀλλάξει τόν κόσμο χωρίς νά τόν ἔχει καταλάβει. Αὐτό τό ἀξίωμα ἐξακολουθεῖ νά ἰσχύει ἀκόμα κι ἄν ἀλλάξουμε τίς θέσεις τῶν δυό κατηγορηματικῶν προσδιορισμῶν του μεταξύ τους. Μέ τήν μιά ἤ τήν ἄλλη μορφή πάλι, μπορεῖ νά ἐξηγήσει τήν ἀνεπάρκεια τῶν διάφορων δημοσιολόγων, κοινωνιολόγων,πολιτειολόγων, ψυχολόγων καί γενικῶς πολιτικολογούντων νά ἑρμηνεύσουν ἀποτελεσματικά τά κοινωνικά φαινόμενα.

Αὐτό συμβαίνει γιατί τά φαινόμενα αὐτά εἶναι οἱ μάζες πού τά δημιουργοῦν στήν -συχνά ἀτελέσφορη - προσπάθειά τους νά ἱκανοποιήσουν τίς ἀνθρώπινες ἀνάγκες τους. Μόνο μέσα ἀπό τήν ὀπτική τῶν μαζῶν, ἀλλά καί μέ τό ξεπέρασμά της συνάμα μπορεῖ νά βρεθεῖ ἡ σωστή ἑρμηνεία τῶν φαινόμενων πού ἀπασχολοῦν τόν ἐρευνητή. Στήν ἀδυναμία της νά ταυτιστεῖ μέ αὐτήν τήν ὀπτική ὀφείλει καί ἡ "λόγια" θεωρία τῆς ἐποχῆς μας τήν ἀποτυχία της νά συμβαδίσει μέ τά γεγονότα τῆς πραγματικῆς ζωῆς,ἰδιαίτερα στήν Ἑλλάδα. Καί ἄν αὐτό ἰσχύει γιά σημαντικά θέματα πού ἔχουν τραβήξει ἐπάνω τους τό ἐνδιαφέρον τῆς διανόησης, εἶναι φυσικό νά ἰσχύει πολύ περισσότερο ἀκόμη γιά ἐκεῖνα τά θέματα ὅπως τό ποδόσφαιρο πού δέν ἔχουν ἀποτελέσει ἀντικείμενο μελέτης καί πού μόνο "ἐν παρόδῳ" ἔχουν συζητηθεῖ ἀπό τίς στήλες τῶν ἐφημερίδων, ὅταν ἡ παλίρροια τῶν γεγονότων τά ἔφερε στήν ἐπικαιρότητα.

Τό γεγονός εἶναι ὅτι τό ποδόσφαιρο στήν ἐποχή μας ἔχει πάρει τήν θέση ἑνός καθόλου ἀμελητέου παράγοντα τῆς ὀργάνωσης τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Ἐκτός ἀπό θέαμα εἶναι συνάμα καί μιά σημαντική παράμετρος τῆς ψυχοκοινωνικῆς συμπεριφορᾶς τῶν μαζῶν. Ἀπό τή μιά γοητεύει σάν θέαμα. Ἀπό τήν ἄλλη φανατίζει σάν τελετουργία. Τήν σύνδεση καί τήν σχέση αὐτῶν τῶν δύο ὅμως δέν μποροῦν νά τήν προσδιορίσουν ἀ-

πόψεις, πού εἴτε ἐξορκίζοντάς το σάν ὄπιο τῶν μαζῶν ἤ σάν ἰδεολογικό μηχανισμό τοῦ κράτους, εἴτε ὑποστηρίζοντάς το σάν ἀποσυμπιεστή τῶν κοινωνικῶν παθῶν, καταλήγουν στό νά ἀποτύχουν νά ἑρμηνεύσουν συνολικά κι ἀποτελεσματικά τό ποδόσφαιρο, σάν μιά μορφή κοινωνικῆς συμπεριφορᾶς πού ἀντανακλᾶ τά προβλήματα καί τ'ἀδιέξοδα τοῦ σημερινοῦ ἄνθρωπου.

ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΙΜΟ

Ἄς ἀντιμετωπίσουμε πρῶτα τό ποδόσφαιρο σάν θέαμα. Κανένας δέν ἀμφισβητεῖ βέβαια ὅτι εἶναι. Ἐκεῖνο πού οἱ περισσότεροι δέν μποροῦν νά ἑρμηνεύσουν ὅμως εἶναι τό γιατί τό ποδόσφαιρο εἶναι τόσο ἐπιτυχημένο σέ σχέση μέ τά ἄλλα θεάματα. Ἀπόψεις βέβαια τοῦ τύπου, ὅτι εἶναι βάρβαρο σπόρ καί ἱκανοποιεῖ τά ἐπιθετικά ἔνστικτα τῶν μαζῶν ἤ ὅτι τό "ποδολάκτισμα" ταυτίζεται στό ὑποσυνείδητό τοῦ θεατή μέ τήν σεξουαλική πράξη κλπ, δείχνουν, ἄν μή τί ἄλλο, ὅτι οἱ ὑποστηριχτές τους πιθανῶς δέν ξέρουν γιά τί ἀκριβῶς πρόκειται.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πώς τό ποδόσφαιρο εἶναι καταναλώσιμο σάν θέαμα περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλο σπόρ (πχ. τό γκόλφ) γιατί συνδυάζει δυό στοιχεῖα πού λείπουν ἀπό τήν καθημερινή ζωή τοῦ μέσου ἀνθρώπου: κίνηση καί φαντασμαγορία. Ο αὐτοσχεδιασμός τοῦ ποδοσφαιριστή, τό τρέξιμό του πάνω στό γκαζόν, ἡ δημιουργικότητα καί ἡ ἁρμονία τῶν κινήσεῶν του εἶναι γιά τόν θεατή ἀκριβῶς ἐκεῖνα τά πράγματα πού στερεῖται στήν καθημερινή του ζωή : ἐγκλωβισμένος στό ἀστικό περιβάλλον, καθισμένος πίσω ἀπό ἕνα γραφεῖο ἤ δουλεύοντας μηχανικά μπροστά στή μηχανή γιά 8 ὧρες, καί μετά στριμωγμένος στά συγκοινωνιακά μέσα, περιορισμένος στά λίγα τετραγωνικά τοῦ διαμερίσματός του, νιώθει τόν ἑαυτό του νά συμπιέζεται ἀπό τόν ρυθμό τῆς καθημερινῆς ζωῆς πού δέν μπορεῖ νά τοῦ προσφέρει τήν ἁρμονία πού ἔχει ἀνάγκη, καί πού αἰσθάνεται νά τοῦ λείπει.

Ἔτσι αὐτό πού δέν μπορεῖ νά κάνει στήν πραγματικότητα, τό πετυχαίνει τήν Κυριακή στό γήπεδο, ὅταν ταυτίζεται μέ τόν ποδοσφαιριστή καί τρέχει, πηδάει, σουτάρει μαζί του, ἔστω κι ἄν αὐτό γίνεται μόνο στή φαντασία του.

Ἄν λοιπόν στήν φαντασμαγορία τῆς κίνησης προσθέσουμε καί τήν φαντασμαγορία τοῦ πλήθους μέ τίς κατάμεστες ἐξέδρες, τό πολύχρωμο καί ἀνέμελο πλῆθος καί ἴσως καί τήν ἡλιόλουστη εἰκόνα τοῦ γηπέδου, πού ὅλα μαζί δημιουργοῦν μιά ἀτμόσφαιρα πού κάθε ἄλλο μπορεῖ νά συναντηθεῖ στήν καθημερινή ζωή, τότε μποροῦμε νά καταλάβουμε ποιός εἶναι ὁ λόγος πού τό ποδόσφαιρο καταναλώνεται σάν θέαμα περισσότερο ἀπό ὁποιοδήποτε ἄλλο σπόρ. Πράγμα πού σημαίνει πώς ὄχι μόνο δέν στηρίζει τήν ἐπιτυχία του στήν ἱκανοποίηση "βάρβαρων" ἔνστικτων, ἀλλά ἀντίθετα ἔχει σχέση μέ τίς πιό λεπτές κι εὐαίσθητες ἀνάγκες τῆς ἀνθρώπινης φύσης.

Ὅμως τό ποδόσφαιρο δέν εἶναι μόνο θέαμα πού θεᾶται παθητικά, εἶναι παράλληλα καί μιά κοινωνική λειτουργία πού φορτίζεται ψυχολογικά καί ἐρεθίζει συναισθηματικά τίς μάζες τῶν θεατῶν-ὀπαδῶν του. Αὐτός ἄλλωστε εἶναι καί ὁ λόγος πού καί τώρα βρίσκεται στήν ἐπικαιρότητα. Οἱ φανατικές ἐκδηλώσεις πού ξεπέρασαν τά ὅρια τοῦ καλῶς ἐννοούμενου "φίλαθλου" πνεύματος. Ἐκδηλώσεις πού φέρνουν μελαγχολία σέ διάφορους "λόγιους" τῆς ἀριστερᾶς γιατί βλέπουν μέ ἀπογοήτευση τίς μάζες νά ἐκτονώνουν τόν δυναμισμό τους κυνηγῶντας τόν διαιτητή καί καταστρέφοντας τά κιγκλιδώματα ἀντί νά πιέζουν γιά "δημοκρατικές ἀλλαγές" νά συμμετέχουν σέ διάφορους ἐκπολιτιστικούς συλλόγους, νά παίρνουν μέρος στά φεστιβάλ καί τίς ἐκδηλώσεις τους καί νά συγκλονίζονται πού ὁ Ἐλύτης πῆρε τό Νόμπελ. Πίσω ἀπό τόν φανατισμό τῶν ὀπαδῶν δέν βλέπουν παρά τήν"ἀνωριμότητα" τῶν μαζῶν, ἤ τό χαμηλό πολιτιστικό τους ἐπίπεδο.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

Καί ὅμως καί ἐδῶ τά κίνητρα τῶν μαζῶν εἶναι πολύ πιό ὑψηλά. Ὁ φανατισμός καί ἡ προσήλωση τοῦ ὀπαδοῦ στήν ὁμάδα του, δέν εἶναι παρά ἡ ἔκφραση τῆς προσωπικῆς του ἀδυναμίας νά νοιώσει αὐτοδύναμος καί ἐπιτυχημένος, καθῶς ἐπίσης καί ἡ ἀντίδρασή του στήν προσωπική του μοναξιά.

Ὁ κοινός ἄνθρωπος τῆς σύγχρονης καπιταλιστικῆς κοινωνίας μέ τήν εὐνουχισμένη , ἀπό τό σύστημα τοῦ κέρδους, προσωπικότητα, πού τίς πράξεις του δέν μπορεῖ νά τίς ἐπιλέγει ἀλλά τοῦ τίς ἐπιβάλλουν, πού ἐνέργειές του τίς προκαθορίζουν ἄλλοι, πού τά ὅρια τῆς αὐτονομίας του σάν ἀνθρώπινη ὑπόσταση μέ κοινωνικό χαρακτήρα γίνονται κάθε μέρα καί πιό περιορισμένα, αὐτός ὁ ἄνθρωπος πού ἀποκτάει συνείδηση τῆς ἀτομικῆς του ἀνεπάρκειας νά κατακτήσει τήν εὐτυχία, χρειάζεται νά βρεῖ ἕνα ὑποκατάστατο ἤ μιά ψευδαίσθηση αὐτῆς τῆς εὐτυχίας.

Ὅτι τοῦ εἶναι ἀνέφικτο σέ προσωπικό ἐπίπεδο, αὐταπατᾶται ὅτι τό πετυχαίνει σέ ὑπερπροσωπικό μέ τήν ἔνταξή τοῦ ἀτομικοῦ ὑπερεγώ του σέ ἕνα συλλογικό ὑπερ-εγώ, πού τοῦ παρέχει περισσότερα ἐχέγγυα κοινωνικῆς ἐπιτυχίας. Αὐτός μπορεῖ νά μείνει μιά μετριότητα, μιά ἀσημαντότητα στήν ζωή του, ἡ ὁμάδα του ὅμως θά πάρει τό πρωτάθλημα, θά γράφει νέες σελίδες δόξας, θά σαρώσει.

Τήν προσωρινή του ἀδυναμία ν'ἀλλάξει τή ἴδια τή ζωή του ἔρχεται νά τήν ἀντισταθμίσει ἡ ἀφοσίωση κι ἡ ἐνασχόληση μέ τήν ὁμάδα του Ἔτσι μέ τήν διοχέτευση τῶν συναισθηματικῶν του φορτίσεων σ'ἕνα ἀντικείμενο - δέκτη, ἀποκαθίσταται προσωρινά ἡ ψυχολογική του ἰσορροπία.

Αὐτές εἶναι λοιπόν οἱ δυό λειτουργίες τοῦ ποδόσφαιρου. Πρῶτα: θέαμα καί φαντασμαγορία κίνησης καί ἁρμονίας σέ μιά κοινωνία ἀπάνθρωπα καί φριχτά μηχανοποιημένη πού ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν μελῶν της στερεῖται κι ἀπό τά δύο. Μετά : ψευδαίσθηση τῆς συλλογικότητας καί τοῦ αὐτοπροσδιορισμοῦ, ἐκεῖ πού βασιλεύει στήν πραγματικότητα ἡ ἀνθρώπινη ἀπομόνωση κι ὁ ἑτεροπροσδιορισμός, ἡ ὁλοκληρωτική στέρηση τῆς ἀνθρώπινης ἐλευθερίας .

Ὅμως ἡ ἀπήχηση πού ἔχει τό ποδόσφαιρο στίς μάζες τῆς ἐποχῆς μας δέν εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἁπλῆς τομῆς αὐτῶν τῶν δύο. Ὑπάρχει κάτι πού λέγεται ψευδαίσθηση τῆς κατακτημένης εὐτυχίας. Τό ποδόσφαιρο συγκινεῖ γιατί εἶναι ἡ αὐταπάτη τῆς γιορτῆς , ἡ αὐταπάτη τῆς ἄρνησης τῆς καθημερινότητας. Στή βάση τῆς μαζικῆς ὑστερίας πού προκαλεῖ, βρίσκεται ὁ ἄλλο τριωμένος ἄνθρωπος τοῦ καπιταλισμοῦ πού ἐνστιχτώδικα, ἀλλά ἀδιέξοδα, προσπαθεῖ νά δώσει νόημα στή ζωή του, παλεύοντας νά τήν ξανακάνει δική του.

ΞΕΣΚΕΠΑΖΕΙ

Τό νά κατηγορήσεις ή νά συνηγορήσεις υ-πέρ τοῦ ποδόσφαιρου δέν ἔχει κανένα νόημα.Ἐ-κεῖνο πού θά μποροῦσε νά κάνει βέβαια κανείς εἶναι νά τό ὑπερασπίσει γιατί ἔστω καί σάν θέαμα λειτουργεῖ καί ξεσκεπάζει τήν μιζέρια καί τήν ἀπανθρωπιά τῆς καθημερινῆς κοινωνί-ας, ἀποτελῶντας ἔστω καί μιά στιγμιαῖα ἄρνη-σή της. Ἀπό τήν ἄλλη μπορεῖ νά τό κατηγορή-σει γιατί ἀποτρέπει -μερικά- τήν δραστηριότη τα τῶν μαζῶν ἀπό τήν προσπάθεια γιά νά καθο-ρίσουν οἱ ἴδιες τούς πραγματικούς ὅρους τῆς ὕπαρξής τους.

Ὅμως πιό μεγάλη σημασία ἔχει νά καταλά-βει κανείς τήν κρυμμένη δυναμική πού ἔχουν οἱ πράξεις πού τό σημειοδοτοῦν καί το χαρακ-τηρίζουν. Ἔτσι μέτό νά λέει κανείς ὅτι τό ποδόσφαιρο ἀποτελεῖ ἕναν ἀκόμη ἰδεολογικό μη χανισμό τοῦ κράτους γιατί ἀναπαράγει τίς κα-πιταλιστικές ἀξίες, δέν λέει τίποτα. Ἄς μᾶς δείξουν κάτι πού σέ μή ἐπαναστατικές ἐποχές δέν λειτουργεῖ σάν τέτοιος μηχανισμός καί δέ ἀναπαράγει τέτοιες ἀξίες(εἶναι γνωστό πώς σέ τελευταία ἀνάλυση οὔτε καί τά κόμματα τῆς "αριστερᾶς" ξεφεύγουν ἀπ'αὐτό τό ρόλο) . Στό κάτω-κάτω τῆς γραφῆς, κράτος δέν σημαίνει τί ποτε περισσότερο ἀπό ἀδυναμία τῶν μαζῶν νά καθορίσουν τήν ὕπαρξή τους.Καί γι'αὐτό σέ κά θε ἐκδήλωση τῆς λειτουργίας του δέν πρέπει νά βλέπουμε μόνο τήν πάγια κατάσταση, ἀλλά καί τήν προσωρινή , πού σημαίνει ἀντιστροφή τῶν ρόλων καί ἀνατροπή τῶν κυρίαρχων ἀξιῶν του.

Στήν συγκεκριμένη περίπτωση δηλαδή, γιά τό ποδόσφαιρο θά ἔπρεπε νά δοῦμε τί ἀκριβῶς συμβαίνει αὐτή τή στιγμή, σ'αὐτόν τόν ἰδεολο γικό μηχανισμό τοῦ κράτους: ὁμαλή λειτουργία ἤ δυσλειτουργία;

ΒΙΑ ΕΞ ΑΙΤΙΑΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Τό γεγονός ὅπως εἴπαμε εἶναι ὅτι τό ποδό σφαιρο ἦρθε στή ἐπικαιρότητα λόγω τῶν ἐπεισό διων στή Τούμπα καί στή Ριζούπολη, καθώς κι πολλῶν ἄλλων ἀκόμη πού εἶχαν μικρότερη κλίμα κα. Πρόκειται ἀναμφισβήτητα γιά ἕνα κῦμα βί-ας στά ἑλληνικά γήπεδα. Βέβαια πάντα ἔπεφτε ξύλο, ἀλλά φέτος τό φαινόμενο παίρνει διαστά σεις. Κι αὐτό κάνει ὅσους ξέρουν νά θυμοῦν -ται μιά ἄλλη περίοδο βίας στά ἑλληνικά γήπε-δα, τήν περίοδο '63-'66.

Ὅποιος τότε παρακολουθοῦσε ποδόσφαιρο,θά θυμᾶται βέβαια τό γήπεδο τοῦ Παναθηναϊκοῦ κα μένο καί ξεχορταριασμένο, τό γήπεδο τῆς ΑΕΚ πολιορκημένο, τά μεγάλα ἐπεισόδια στό Καραϊ-σκάκη καί στήν Καλαμαριᾶ. Ἦταν ἡ ἴδια πε-ρίοδος τοῦ 53 °/ο, τῆς ἀποστασίας, τῶν Ἰουλι ανῶν , τοῦ μεγάλου ἐπενδυτικοῦ μπούμ καί τῆς κορύφωσης τῆς μετανάστευσης.

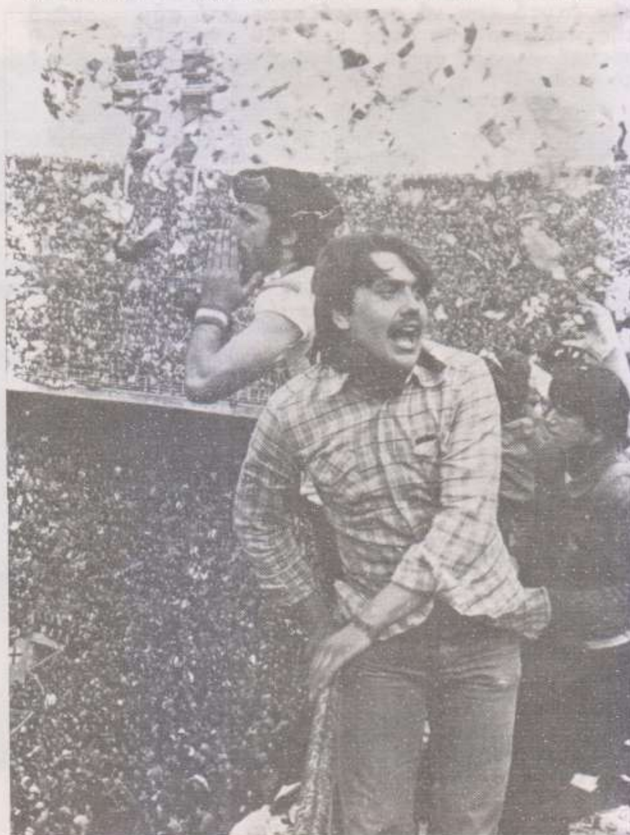
Τώρα πού ἡ βία ξαναμπαίνει στά γήπεδα,εἶ ναι ἡ ἐποχή τῆς βαθιᾶς οἰκονομικῆς κρίσης,τοῦ ἀδιέξοδου τοῦ ἑλληνικοῦ καπιταλισμοῦ, τῆς προ λεταριοποίησης τῶν μεσαίων στρωμμάτων, τῆς ἐναλλαγῆς στήν πολιτική ἐξουσία, τῆς εἰσόδου στήν ΕΟΚ.

Κοινό χαρακτηριστικό τότε ὅπως καί τώρα ἡ ὕπαρξη κοινωνικῆς δυσαρέσκειας, ἡ ἐκδήλωση μιᾶς βαθιᾶς κοινωνικῆς κρίσης, ἡ ἀνακατάταξη στήν κοινωνική διαστρωμμάτωση τῆς χώρας, οἱ κραδασμοί τῶν κοινωνικῶν μετασχηματισμῶν.Εἶ-ναι φυσικό, ὅσο αὐτή ἡ κοινωνική δυσαρέσκεια δέν μπορεῖ νά διοχετευτεῖ σέ κεντρικό πολιτι κό ἐπίπεδο νά ἐκφράζεται ἐκεῖ ὅπου βρίσκει προσωρινή διέξοδο. Ἡ βία στά γήπεδα εἶναι ἄ σφαλτο προμήνυμα τῆς κοινωνικῆς κρίσης πού πρός αὐτήν βαδίζει ὁ ἑλληνικός κοινωνικός σχη ματισμός.

Ὅσο κι ἄν τό σύστημα ἐκτρέπει τήν δραστη ριότητα τῶν μαζῶν πρός ἀκίνδυνους τομεῖς,πρός τήν φανταστική ἱκανοποίηση τῶν ἀναγκῶν τους ἡ πίεση τῶν πραγματικῶν προβλημάτων εἶναι πιά τόσο δυνατή πού δέν ἱκανοποιεῖται μέ ψευδαισ θήσεις. Ἡ παραμικρή πρόφαση ὁδηγεῖ στήν τυ-φλή ἐκτόνωση,ἔξω ἀπό τίς νόρμες τοῦ "παιγχνι διοῦ", πέρα ἀπό κάθε ἔννοια "φίλαθλου" πνεύ-ματος. Ὁ ἡρωϊκός λαός τοῦ Ολυμπιακοῦ, μέ κα τ'ἐξοχήν προλεταριακή σύνθεση (κάτι ἀντίστοι χο μέ τόν "λαό" τῆς Αριστερᾶς) ἔχει γνωρίσει ἀγόγγυστα πίκρες καί ταπεινώσεις ἐπί δύο δε-καετίες. Κι ὡς ἔφθασε μιά ἥττα γιά νά γί-νει ἡ Ριζούπολη πεδίο μάχης. Τό ἴδιο καί μέ τόν ΠΑΟΚ : παρά τήν ποδοσφαιρική του ἀξία πῆρε στή δεκαετία πού μᾶς πέρασε μόνο ἕνα πρω τάθλημα. Ἀφορμές ὑπῆρχαν ἄφθονες γιά ξύλο τόσα χρόνια. Ὅμως πρώτη φορά φέτος ἔγινε στή (προλεταριακή) Τούμπα τό σῶσε.

Καί φυσικά παρόμοια φαινόμενα δέν συμβαί νουν μόνο στό ποδόσφαιρο, ἀλλά σπόρ πού συ-γκεντρώνουν μεγάλο ἀριθμό φιλάθλων. Γιά πα-ράδειγμα στό μπάσκετ, στόν ἀγῶνα ΠΑΟΚ - Αρη ἔπεσε ξύλο μέχρι πρωίας. Καί ἀκόμη περισσότε ρο συμβαίνουν σέ κάθε κοινωνική ἐκδήλωση μα-ζικοῦ χαρακτήρα, μέ πρόσφατο παράδειγμα τήν συναυλία τῶν POLICE στό Σπόρτιγκ.

Ἡ βία λοιπόν στό ποδόσφαιρο ὅπως καί πα-ντοῦ ἀλλοῦ, οὔτε πέφτει ἀπό τόν οὐρανό, οὔτε ὀφείλεται στά αἱμοβόρα ἔνστικτα τοῦ πλήθους, ἀλλά εἶναι ἔκφραση τῆς κοινωνικῆς κρίσης.

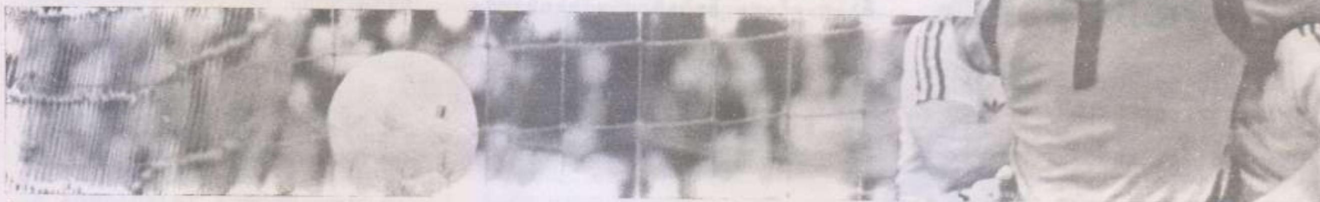
Τό πρόβλημα δέν εἶναι αὐτή καθ'αὐτή ἡ ὕπαρξη τῆς βίας, ἀλλά ἡ σωστή χρησιμοποίηση τῶν δυνάμεων πού ὑπάρχουν μέσα στίς λαϊκές μάζες. Πρός τά κεῖ θά ἔπρεπε νά στρέφουν τό ἐνδιαφέρον τους οἱ διάφοροι ἀνθρωπιστές καί λοιποί πολιτικολογοῦντες ἀντί νά ἐκφράζουν τήν ἀποστροφή τους γιά τούς "ταραξίες" τῶν γηπέδων.

Καί γιά νά ἐπανέλθουμε δ στό ποδόσφαιρο, θεωροῦμε ἀναφαίρετο δικαίωμα τῶν φιλάθλων πού πληρώνουν ἀπό τό ὑστέρημά τους γιά νά δοῦν ἕναν ἀγώνα, νά ἰσοπεδώνουν τά κάγγελα πού φτιάχτηκαν μέ τά δικά τους χρήματα ἄν αὐτό τούς ἱκανοποιεῖ, ἤ νά κυνηγᾶνε τόν διαιτητή καί τόν Βαρδινογιάννηπού τά κάνανε πλακάκια, ὅταν αὐτοί τούς περιπαίζουν.

Ἴσως αὐτοί οἱ "βανδαλισμοί" νά εἶναι πιό ἐλπιδοφόροι ἀπό τόν πολιτισμό πού ἐπιβάλλουν τά ΜΑΤ καί τίς ἀθάνατες Ολυμπιακές ἰδέες πού διακηρύσσουν οἱ ἀδελφοί Καραμανλῆ. Καί ἴσως ἀπό κεῖ ξεκινάει ὁ δρόμος γιά νά γίνει κάποτε τό ποδόσφαιρο, ὅπως καί κάθε παιγχνίδι, ὄχι διέξοδος ἀπό τήν πραγματικότητα, ἀλλά ἡ ἴδια ἡ πραγματικότητα. Ἔτσι πού νά πραγματοποιηθεῖ τό μόνο σωστό πράγμα πού εἶπε στή ζωή του ἕνας πατερούλης τῶν λαῶν πού δέν ζεῖ πιά, παρακολουθῶντας ποδόσφαιρο: "Θἄταν καλύτερα ἄν ἀντί νά καθόμαστε 100.000 κόσμος καί νά κοιτᾶμε 22 νά παίζουν, κοίταγαν αὐτοί οἱ 22 ἐμᾶς τίς 100.000 πού παίζουμε.

ΥΓ. Ἐπεισόδια καί συγκρούσεις γίνονται καί μεταξύ φιλάθλων, πολύ πιό συχνά μάλιστα ἀπ'ὅτι μεταξύ φιλάθλων καί ἀστυνομίας. Πρόκειται φυσικά γιά κάτι πού φανερώνει ἀλλοτρίωση κλπ. καί μπορεῖ νά ἔχει καί ὁρισμένα "φασιστικά" χαρακτηριστικά". Ὅμως ἡ διάθεση γιά βίαιη ἐκτόνωση στίς μάζες σέ καμμιά περίπτωση δέν θά μποροῦσε νά μήν ἔχει καί τέτοια χαρακτηριστικά, ὅταν δέν παίρνει συγκεκριμένη κατεύθυνση πρός τή μεριά τοῦ κράτους, τῆς ἐξουσίας καί τῶν κοινωνικῶν σχέσεων.
Αλλά ὑπάρχει ἕνα πράγμα πού πρέπει νά προσέξουμε: τά ἐπεισόδια μεταξύ φιλάθλων, ἄν καί γίνονται σχεδόν κάθε Κυριακή, δέν γενικεύονται ποτέ καί μένουν πάντοτε στήν εἰδησιογραφία τῆς ἀθλητικῆς στήλης, τήν ἑπόμενη μέρα. Αὐτοί οἱ φίλαθλοι ἄλλωστε δέν εἶναι ποτέ περισσότεροι ἀπό 200-300 σέ κάθε πλευρά, καί σχεδόν ποτέ μεγαλύτεροι ἀπό 17 χρονῶν. Αντίθετα, ὅποτε ἔχουν γίνει συγκρούσεις μέ τήν ἀστυνομία, ἔχουν συμμετάσχει σ' αὐτές ἡ πλειοψηφία ἤ καί τό σύνολο τοῦ κόσμου πού βρίσκονταν στό γήπεδο. Κι αὐτά τά γεγονότα τήν ἄλλη μέρα περνᾶνε στήν πρώτη σελίδα τῶν πολιτικῶν ἐφημερίδων: "Φοβερά ἔκτροπα στήν... Φίλαθλοι συγκρούονται μέ ΜΑΤ ἐπί τρίωρο..."

ΠΑΟΚ : ΣΤΑ ΓΗΠΕΔΑ Η ΕΛΛΑΔΑ ΑΝΑΣΤΕΝΑΖΕΙ...

Ἄν ὁ χῶρος τῶν πολιτικοποιημένων ἐξωκοινοβουλευτικῶν στήν πλειοψηφία του ἀντιμετώπισε μέ κάποιο μούδιασμα ἤ καί ἀντιθετική περιφρόνηση τήν λαϊκή ἐξέγερση τοῦ περασμένου χρόνου στά Μέγαρα, πού ξεκίνησε μέ ἀφορμή τόν ὑποβιβασμό τῆς τοπικῆς ὁμάδας, σήμερα ἡ κατάσταση φαίνεται νάχει ἀλλάξει πρός τήν ἀντίθετη κατεύθυνση: ὕστερα μάλιστα ἀπό τίς συγκρούσεις τοῦ περασμένου Μάρτη στήν Τούμπα, μετά τό μάτς Παοκ-Παο, ὁ ὑπερθεματισμός καί ἡ ἡρωοποίηση δίνουν καί παίρνουν. Ὑπάρχει ἐπιπλέον καί ἡ θεωρητικοποίηση: "Ἀπέναντι στά κόμματα πού δέν κάνουν τίποτα, νά ὁ λαός!"

Τί συμβαίνει μέ τά γήπεδα;
-Στίς 9 Μάρτη, μετά τό μάτς Παοκ-Παο στήν Τούμπα, οἱ φίλαθλοι τοῦ Παοκ, θεωρώντας ἄδικη τήν διαιτησία, ὥρμησαν στόν διαιτητή. Ἐπέμβηκε ἡ ἀστυνομία, ὁπότε ἡ σύγκρουση γενικεύτηκε μέ τά ΜΑΤ καί τίς αὖρες καί ἐπεκτάθηκε μέχρι ἀργά τό βράδυ σ' ὅλη τήν Τούμπα. Φωτιές, ὁδοφράγματα, συνθήματα, "Κάτω ἡ κρατική τρομοκρατία", "Ἔξω οἱ μπάτσοι ἀπό τήν Τούμπα". Τό θέμα, ξεπέρασε τούς ἀγανακτισμένους φιλάθλους, ἔγινε ἀντιπαράθεση τῶν κατοίκων μέ τίς δυνάμεις κρατικῆς καταστολῆς.
- Μετά τήν νίκη καί πρόκριση τοῦ Παοκ ἐπί τοῦ Ἄρη, νεαρά παιδιά, 13-20 χρονῶν, στήν πλειοψηφία τους ἐργαζόμενα, ξεχύθηκαν μέ σημαίες στούς κεντρικούς δρόμους τῆς πόλης, ἔκοψαν ἐπί ὥρα τήν κυκλοφορία, ἐνῶ μέ ἔντονη ἐπιθετικότητα φώναζαν: "Ἔτσι γαμάει ἡ Παοκάρα".
- Τήν ἴδια μέρα κάποιοι Παοκτζῆδες πέτυχαν στό δρόμο τους ἕναν ταξιτζῆ πού εἶχε κρεμασμένη μιά σημαία τοῦ Ἄρη. Ἀποτέλεσμα: Τό ταξί ἔπαθε σοβαρές καταστροφές, ὅσο γιά τόν ὁδηγό τόν στείλαν στό νοσοκομεῖο.
- Ἕνας νεαρός πού φοροῦσε κασκόλ κάποιας ὁμάδας, ὥρμησε ΜΟΝΟΣ ΤΟΥ νά σπάσει ἕνα λεωφορεῖο, ἐπειδή νόμισε ὅτι κάποιος ἐπιβάτης εἰρωνεύτηκε τήν ὁμάδα του.
- Σέ κάθε πια ποδοσφαιρικό ἀγώνα κινητοποιοῦνται ΜΑΤ, αὖρες, πέφτει ξύλο, γίνονται συλλήψεις.

Μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ἀπέναντι στό θέαμα-παιχνίδι κυρίων στή Βουλή, ἀπέναντι στό πολιτικό κενό πού ὑπάρχει, τό ἀνάλογο παιχνίδι-θέαμα τῶν μαζῶν εἶναι τό ποδόσφαιρο, ὅπου ὁ κόσμος ἐκτονώνει τίς κοινωνικές του ἀντιθέσεις.
Μποροῦμε ἐπίσης νά ἀναλύσουμε τό ἴδιο τό ποδόσφαιρο σάν θεσμό τοῦ συστήματος πού ἀναράγει τήν ἰδεολογία καί τήν ἐπιθετικότητά του. Τήν βιομηχανοποίησή του πού προωθεῖται κατά κόρον σήμερα στή χώρα μας. Τούς ποδοσφαιρικούς συλλόγους πού διοικοῦνται ἀπό ἐφοπλιστές καί βιομηχάνους, ἐνῶ οἱ σύλλογοι τῶν φιλάθλων πατρονάρονται συχνά ἀπό γνωστούς φασίστες. Τόν ποδοσφαιριστή πού κατέληξε νάχει ὁ "φορέας" ἑνός καλολαδωμένου σώματος-μηχανῆς, στό ὁποῖο ἔχουν γίνει χρηματι

κές καί ἰδεολογικές ἐπενδύσεις· ὁ ἀγώνας του εἶναι ἀτέλειωτος· ἡ ἀπόδοση καί ἡ παραγωγικότητά του πρέπει διαρκῶς νά αὐξάνονται, ὅσο περισσότερα ρεκόρ σπάει. Τήν καλλιέργεια τοῦ ἀνταγωνισμοῦ πού ἀπαιτεῖ τό σύστημα, τήν ἐξύψωση του "ἀντριλικιοῦ" καί τῆς "δύναμης".

Ὅσο οἱ ἀνθρώπινες ἀνάγκες, γιά κοινωνικότητα, δημιουργικότητα, ἔκφραση, χειραγωγοῦνται καί συντρίβονται ἀπό τήν βιαιότητα τῆς μισθωτῆς δουλ ᾶς, τόν ἐπιστάτη καί τόν χαφιέ στά ἐργοστάσια, τίς ἐξετάσεις καί τούς βαθμούς στά σχολιά μέ τήν ἴδια ἐπιθετικότητα θά ἐκφράζονται καί στόν-ὑποτίθεται-ἐλεύθερο χρόνο: ἡ κοινωνικότητα καί ἡ ἀνάγκη ἀνθρώπινων σχέσεων θά γίνεται λατρεία τῆς "ὁμάδας", ἡ δημιουργικότητα θά περνάει-μέσα ἀπό αὐτήν καί τήν συντριβή τοῦ ἀντίπαλου, πού εἶναι ὁ ἄλλος: ὁ Παοκζῆς, ὁ Άρειανός, οἱ "γκόμενες".

Τό ἴδιο τό κράτος προωθεῖ νά "ἐκφράζονται" οἱ μάζες στά γήπεδα. Φυσικά ἐντός ὁρίων: ἡ ἀστυνομία ἀπό τή μιά ὑποστηρίζει τό πάθιασμα μέ τό ποδόσφαιρο, ἀπό τήν ἄλλη θέλει νά τό ἐλέγχει ὁλοκληρωτικά. Καί μιά καί εἶναι καί χῶρος κλασικά ἀπολίτικος, χρησιμοποιεῖ τό γήπεδο καί σά χῶρο κοινωνικοῦ-πειραματισμοῦ, γιά νά συνηθίζει τόν κόσμο σέ νέες μέθοδες καταστολῆς, ἀκόμα καί ὅταν "διασκεδάζει". Ἔτσι ἔχουν ἀρχίσει, νά ἐφαρμόζουν σωματική ἔρευνα ἐνῶ ἔχουν ψηφίσει τό νομοσχέδιο γιά τά σκυλιά.

Μποροῦμε ἐπίσης νά ποῦμε γιά τό τοπικό φαινόμενο Παοκ, πού ξεκίνησε ἀπό ποδοσφαιρική ὁμάδα τοῦ συλλόγου γειτονιᾶς τῶν μικρασιατικῶν προσφύγων, μέ ρίζες σέ λαϊκό κόσμο, καί κατέληξε σέ ἀνώνυμη ἑταιρεία, πού ἐκμεταλλευόμενη τά τοπικιστικά-αἰσθήματα καθώς καί τήν σχετικά δικαιολογημένη αἴσθηση "ριξίματος" τῶν προσφύγων καί τῶν "βόρειων" ἀπό τό κέντρο, τά μετατρέπει σέ ποδοσφαικό σωβινισμό, ἐξαντλῶντας ἔτσι τή βαθύτερη δυναμική τους.

Λοιπόν, πρέπει νά ἀφορίσουμε τόν κόσμο πού πάει στά γήπεδα, ἡ μιά καί τά βάζει μέ τήν ἀστυνομία, τό ποδόσφαιρο ἔγινε-"ἐξάσκηση ἐξέγερσης";

Οἱ συγκρούσεις πιά στά γήπεδα εἶναι ἕνα σχεδόν καθημερινό κοινωνικό γεγονός. Ὅμως ἡ στάση: "Α! μπράβο, πρωτοπορία οἱ Παοκτζῆδες!", ἤ "Ὁ Πάοκ ἦταν ἡ ἀρχή" καί τά παρόμοια, εἶναι πολύ πίσω ἀπό τά σημερινά δεδόμενα.

Ὁ κόσμος πού πηγαίνει στό γήπεδο καί τή μιά συγκρούεται μέ τά ΜΑΤ ἐνῶ ταυτόχρονα ἀπό τήν ἄλλη εἶναι ἕτοιμος νά λυντσάρει ὅποιον θίξει τήν ὁμάδα του, τήν μηχανή ΤΟΥ, τήν γκομενά ΤΟΥ, δέν εἶναι ἐπαναστάτες, ὅπως δέν εἶναι καί φασίστες. Βγάζει ἐκεῖ τίς ἀντιθέσεις του, σέ ἕνα ἔδαφος ἐλεγχόμενο καί μέ ἀρκετά καναλιζαρισμένο τρόπο ("ἡ ὁμάδα του"), μιά καί ἡ σημερινή κοινωνική στεγνότητα δέν δίνει καί πολλές διέξοδες. Τά νέα παιδιά καί ἰδίως οἱ ἔφηβοι, πού ἡ καθημερινή τους ζωή πνίγεται στό σχολειό ἤ στά κάθε εἴδους κάτεργα, ἐργοστάσια, μηχανουργεία, κοκ. βγάζουν ὅλη τους τή δίψα γιά τήν χαμένη ζωή καί περιπέτεια, στό βδομαδιάτικο μάτς.

Εἶναι δικαιολογημένο νά διακρίνουμε μιά τάση γιά ἀνυποταγή στόν κόσμο πού συγκρούεται μέ τήν ἀστυνομία, ἤ ἀκόμα πού φωνάζει καί συνθήματα ἐνάντια στήν κρατική τρομοκρατία. Ὅμως ἡ ἄκριτη ταύτιση μέ τούς-φίλαθλους καί ἡ μυθοποίησή τους, ἐκφράζει μᾶλλον ἀδυναμία. Ἀδυναμία γιατί ὁ προβληματισμός γύρω ἀπό τό ξεχείλισμα-τῶν ἀντιθέσεων στά γήπεδα θά-πρεπε νά μᾶς σπρώξει ἔξω ἀπό τό παιχνίδι καί τό θέαμα, γιά νά βροῦμε τίς ἴδιες αὐτές ἀντιθέσεις, ἐκεῖ πού μποροῦν, ἔξω ἀπό κάθε ἔλεγχο, νά πάρουν τήν πραγματικά ἐκρηχτική τους διάσταση.

ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ
ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΡΕΜΠΕΤΗ

Τό παρακάτω κείμενο ἀποτελεῖ εἰσήγηση σέ μιά ἐκδήλωση γιά τό ρεμπέτικο τραγούδι πού ἔγινε πρίν ἀπό μερικούς μῆνες στήν Κρήτη.

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ὅπως ξέρουμε τό ρεμπέτικο τραγούδι ἀποτελοῦσε τήν γνήσια πολιτισμική δημιουργία τῶν ὑποπρολεταρίων τῶν ἀστικῶν κέντρων τῆς Ἑλλάδας (συγκεκριμένα ἀπό τά τέλη τοῦ 19ου αἰώνα μέχρι τά μέσα τοῦ 20ου).

Ὑπάρχει διαδεδομένη ἡ ἀντίληψη ὅτι ἡ ἔλευση τῆς βιομηχανικῆς ἐποχῆς ἐπέφερε τό μαρασμό τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ ἐθνολογική ἔρευνα ὅμως ἀπόδειξε ὅτι σέ παγκόσμια κλίμακα μέσα στό ἀστικό περιβάλον ὑπάρχουν ἑστίες παραγωγῆς αὐθεντικῶν λαϊκῶν καλλιτεχνικῶν δημιουργημάτων.(1)

Οἱ ἑστίες αὐτές δημιουργήθηκαν ἀπό διάφορες μειονότητες ἐθνικές, θρησκευτικές, κοινωνικές ἤ φυλετικές-πού μέ τήν εἰσβολή τῶν καπιταλιστικῶν σχέσεων, δέν βρίσκουν θέση στό κρατοῦν σύστημα καί ἀπορίχνονται στό περιθώριο μέ ἀποτέλεσμα τή δημιουργία ἑνός εἴδους αὐτόνομης κοινότητας μέ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά.

Ἡ κατεξοχήν ἐκδήλωση τῆς λαϊκῆς καλλιτεχνικῆς δημιουργικότητας εἶναι τό τραγούδι (μιλᾶμε πάντα γιά αὐτές τίς ὁμάδες). Μέσα ἀπό αὐτό ὁ λαϊκός συνθέτης θά ἐκφράσει τήν πίκρα του γιά τή ζωή του, τήν ὀργή του, πού καταλήγει νά πάρει τή μορφή ἀνοιχτῆς καταγγελίας γιά τίς κοινωνικές ἀδικίες καί διακρίσεις.

Τό ἑλληνικό ρεμπέτικό τραγούδι δημιουργήθηκε ἀπό τούς παράνομους τοῦ 19ου αἰώνα καί ἀποτέλεσε γιά πάνω ἀπό 50 χρόνια τόν πιό γνήσια καλλιτεχνικό τρόπο ἔκφρασης ὅλου τοῦ ἑλληνικοῦ ὑποπρολεταριάτου. Ἡ ἀρχή τῆς δεύτερης μεταπολεμικῆς δεκαετίας εἶναι ἀποφασιστική γιά τήν παραπέρα ἐξέλιξη τοῦ ρεμπέτικου. Οἱ μηχανισμοί τοῦ κυρίαρχου συστήματος ἐπεμβαίνουν στήν ὁμαλή του πορεία καί ἐπιφέρουν τήν παρακμή καί τό θάνατο τῆς λαϊκῆς δημιουργίας.

Μποροῦμε νά διακρίνουμε 3 περίοδες στήν πορεία τοῦ ρεμπέτικου, μέ πολύ ἐμφανῆ τά ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά τῆς κάθε μιᾶς ἀπ' αὐτές:

1. Πρωτογενής περίοδος - περίοδος τῶν παράνομων συναφιῶν <u>(- 1922).</u>

2. Κλασική περίοδος (1922 - <u>1940).</u>

3. Ἐργατική περίοδος (1940- <u>1953).</u>

Τό πέρασμα ἀπ' τή μιά περίοδο στήν ἄλλη, γίνεται σταδιακά καί συνοδεύεται ἀπό πολυάριθμές ἐπιβιώσεις στοιχείων. Πρίν προχωρήσω στό καθαυτό θέμα μου, τήν παρουσίαση δηλαδή τοῦ ἰδεολογικοῦ κόσμου, καί τῶν ψυχοσυναισθηματικῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ ρεμπέτη, κάθε ἐποχῆς (τά στοιχεῖα ἀντλοῦνται ἀπό τά ἴδια τά τραγούδια) καλή θά ἦταν μιά γενική σκιαγράφηση τῶν τριῶν φάσεων.

Στήν <u>πρωτογενῆ περίοδο</u> οἱ ἀπαρχές τῆς βιομηχανικῆς ἀνάπτυξης καί ἡ συσσώρευση τοῦ κόσμου στά ἀστικά κέντρα, προκαλοῦν τήν ἐμφάνιση ἑνός κόσμου παρανομίας πού κινεῖται στή σκιά αὐτῆς τῆς ἀνάπτυξης. Τά τραγούδια, τά περισσότερα ἀνώνυμα, προφορικῆς καί αὐστηρά περιορισμένης διάδοσης, ἀναφέρονται σχεδόν ἀποκλειστικά στό χασίσι, τή φυλακή, τίς ἀξίες τῆς πιάτσας γενικά.

<u>Ἡ κλασική περίοδος</u> ἀρχίζει μέ τή συρροή καί ἐγκατάσταση στά ἀστικά κέντρα, προσφύγων, ἀπό τήν Μικρά Ἀσία, πού ἔχει σάν ἀποτελεσμα τήν διάπλαση τοῦ ρεμπέτικου σύμφωνα μέ τίς ἀνάγκες τῶν νέων μαζῶν πού ἦρθαν νά προστεθοῦν σ' αὐτή τῶν παράνομων. Εἶναι ἡ ἐποχή τῶν πρώτων ἠχογραφήσεων, τῆς ἐμφάνισης τοῦ ἐπώνυμου τραγουδιοῦ, τῆς εὐρύτερης διάδοσης του.

Ἡ τρίτη φάση <u>ἡ ἐργατική</u>, εἶναι ἡ ἐποχή ἄνθισης τοῦ ρεμπέτικου μέσα σέ μιά περίοδο ἀνακατατάξεων καί σύγχισης (μετά τόν ἐμφύλιο). Ἡ κοινωνική βάση τοῦ ρεμπέτικου διευρύνεται, περιλαμβάνει πρώην προλεταρίους πού οἱ μεταπολεμικές συνθῆκες ἐξαθλίωσης τούς ὁδήγησαν στήν ὑποπρολεταριοποίηση. Τά πιό χτυπητά "ἀντικοινωνικά" στοιχεῖα ἀποβάλλονται ἐνῶ τό τραγούδι προσαρμόζεται στίς συνθῆκες ὕπαρξης τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Στή διάρκεια τῆς τελευταίας αὐτῆς περιόδου τό ρεμπέτικο, ἀνακαλύπτεται ἀπό τούς κύκλους τῆς ὑψηλῆς ἀθηναϊκῆς ἀριστοκρατίας πού κυριολεκτικά εἰσβάλουν στήν λαϊκή ταβέρνα. Τό ραδιόφωνο τά ἀποδέχεται καί ἔστω καί λογοκριμένα

τά διαδίδει,"λαΐκοί"συνθέτες έμφανίζονται οί όποῖοι κατασκευάζουν μαζικά"ρεμπετοειδῆ" πού έμπορικοποιοῦνται καί γρήγορα γίνονται τῆς μόδας.

Γιά νά κατανοηθοῦν καλύτερα ό ίδεολογικός κόσμος καί ψυχοσυναισθηματικές στάσεις τοῦ ρεμπέτη κάθε περιόδου,ή παρουσίαση θά γίνει βάσει ένός γενικοῦ πλάνου.θά τόν παρακολουθήσουμε: στή σχέση του μέ τούς έντός καί έκτός τῆς κοινότητας,μέ τόν κόσμο τοῦ μεροκάματου,τήν άντίληψη του γιά τόν έξω κόσμο καί τίς άξίες του,τόν τρόπο ζωῆς καί τά ίδιαίτερα χαρακτηριστικά, τοῦ ρεμπέτη,τή στάση του άπέναντι στό γάμο,στή γυναίκα - καί τόν έρωτα,τό ρόλο πού παίζει τό χρῆμα στή ζωή του.

B. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Χαρακτηριστικό τῆς έποχῆς εἶναι ή ὕπαρξη παράνομων όμάδων (συναφιῶν)μέ δική τους όργάνωση καί προβολή άπό τή μεριά τους ένός συστήματος άντί-άξιῶν καί ήθικῶν άντικανόνων(μετά τήν άποφασιστική άρνηση τῶν παράνομων νά ένταχθοῦν στίς κυρίαρχες άξίες).
Τά συνάφια εἶναι διάφορες - "σπεῖρες" πού βρίσκονται σέ άνταγωνισμό μεταξύ τους καί πού οί άρχηγοί τους έπιλέγονται βάση αύστηρῶν κριτηρίων. Τό σπουδαιότερο ρόλο παίζουν τό κύρος καί τό γόητρο καί οί παράγοντες πού τό δημιουργοῦν εἶναι ή τόλμη,ή πονηριά,ή συχνότητα διαμονῆς στή φυλακή καθώς καί τό ὕψος τῆς ποινῆς,οί "ύψηλές σχέσεις",ή οίκονομική έπιφάνεια.
Μέσα στή σπείρα τά πάντα ύπακούουν σέ μιά αύστηρή έσωτερική ίεραρχία ό ρόλος καί ή θέση τοῦ καθενός εἶναι καθωρισμένα μέ άκρίβεια.Αύτό ίσχύει, τόσο στό χῶρο τῆς πιάτσας όσο καί σ'αύτόν τῆς φυλακῆς- τούς δύο κεντρικούς πόλους τῆς ζωῆς τοῦ συναφιοῦ.
Ή έξουσία μέσα στό σωφρονιστικό κατάστημα έχει διπλή μορφή. Φορεῖς της εἶναι άπ' τή μιά μεριά ή διεύθυνση(φαινομενική έξουσία)κι άπό τήν άλλη ό άρχηγός τῆς κυρίαρχης συμμορίας(πραγματική έξουσία). Ό τσιρίμπασης καί τό έπιτελεῖο του καθορίζουν τήν όργάνωση τῆς ζωῆς,τό μοίρασμα τῶν πόστων(κουρεῖο,καφενεῖο κλπ),τήν προαγωγία τῶν νεαρῶν κρατουμένων,τή έκμετάλλευση τῶν τυχερῶν παιχνιδιῶν,τήν είσαγωγή ναρκωτικῶν......
Παρόμοια εἶναι καί ή όργάνωση τῆς ζωῆς στήν πιάτσα(έκμετάλλευση γυναικῶν καί παιδιῶν γιά έπαιτεία κλπ.)
Ή πρώτη περίοδος εἶναι αύτή τῶν μεγάλων προσωπικοτήτων τῆς μαγκιᾶς πού διακρίνονται γιά τό άνυπόταχτο πνεῦμα τους,τήν παλληκαριά,τή γενναιοδωρία τό νταηλίκι καί τήν έξυπνάδα τους
Οί άξίες τῆς πιάτσας όπως ή *άλληλεγγύη άνάμεσα στούς κατα*τρεγμένους,ή άξιοπρέπεια καί ή τιμή τοῦ ρεμπέτη,ή τόλμη, ή σιωπή μπροστά στούς μεγαλύτερους διατηροῦν όλη τους τή λάμψη.
Ό κλασικός χῶρος δημιουργίας τοῦ ρεμπέτικου εἶναι ό τεκές. Ό χῶρος αύτός εἶναι σχεδόν έκκλησία γιά τόν ρεμπέτη, ένῶ τό μπουζούκι καί ό μπαγλαμάς όργανα ίερά.
Μέσα άπό τά τραγούδια βρίσκουμε έντονη τήν τάση γελοιοποίησης τῶν ήθῶν καί τῶν ήθῶν καί τῶν θεσμῶν τῆς άστικῆς κοινωνίας(σέ ποσοστό 90%),μέ τρόπο έξαιρετικά προκλητικό μάλιστα καί παράλληλα τήν άξιολογική προβολή τοῦ ρεμπέτικου , τρόπου ζωῆς,τόν άκρατο έπικουρισμό. Διακρίνουμε μέσα άπό τό ρεμπέτικο πολλά ήδονιστικά - στοιχεῖα μιά έντονη τάση γιά άπολαύσεις(άναφορά σέ γλέντια, χασίσι,κρασί).
Τά άπαισιόδοξα συναισθήματα, καί οί τάσεις φυγῆς κρατοῦν έλάχιστο χῶρο ένῶ λείπει έντελῶς καί ό παραμικρός ύπαινιγμός στόν κόσμο τοῦ μεροκάματου.
Ή κοινωνική συγκρότηση δέν εἶναι σαφής,γι'αύτό καί όλο - του τό μ. ίσος ό ρεμπέτης τό βγάζει βρίζοντας τούς χωροφύλακες.Οί σχέσεις του μέ τά όργανα τῆς τάξης άρχίζουν καί σταματᾶνε στόν "έπαγγελματικό" χῶρο. Όποιαδήποτε άλλου εἴδους έπαφή μαζί τους θεωρεῖται άτιμωτική.(2).
Τό θέμα"έρωτας"κρατάει έλάχιστο χωρο στό τραγούδι.Χρησιμοποιεῖται μόνο γιά νά δηλώσει τήν κυριαρχία τοῦ άρσενικοῦ πάνω στό θηλυκό μέ τή βία ή γιά νά σατιρίσει τίς γυναῖκες.

Στό θέμα τοῦ χρήματος καί τοῦ κέρδους ύπάρχει ριζική διαφορά άνάμεσα στούς παλιότερους- ρεμπέτες(περιφρόνηση)καί τούς νεώτερους (φετιχοποίηση).
Ή θεοποίηση τοῦ χρήματος άπό τούς νεώτερους ρεμπέτες αίτιολογεῖται σάν έπηρρεασμός άπό τή σύγχρονη κοινωνία πού θεοποιεῖ τό κέρδος.

Κλείνοντας τήν έξέταση τῆς πρώτης περιόδου θά πρέπει νά έχουμε ύπόψη μας ότι ή προσφυγή σέ έναν άλλο κόσμο άντι - κοινωνικό δέν εἶναι προϊόν έλεύθερης έπιλογῆς. Ό κακοποιός εἶναι γέννημα θρέμμα τῆς καπιταλιστικῆς βιομηχανικῆς - κοινωνίας τοῦ 19ου αίώνα,κατασκεύασμα τῆς φυλακῆς.

Ό MEAD λέει χαρακτηριστικά: "ή έχθρότητα άπέναντι σ'αύτόν πού παραβιάζει τό νόμο, έχει μοναδικό προτέρημα νά ένώνει όλα τά μέλη τῆς κοινότητας κάτω άπό τήν ίδια συγκινησιακή- άντίδραση έναντίον τῆς προσβολῆς.

Γ. ΚΛΑΣΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Ένας μεγάλος άριθμός προσφύγων έρχεται νά προστεθεῖ στό ντόπιο λοῦμπεν στοιχεῖο. Τῶρα δέν έχουμε νά κάνουμε μέ μιά άντικουλτούρα αύτόνομη καί χωρίς έσωτερικές άντιφάσεις άλλά μέ μιά θά λέγαμε κουλτούρα παραγωγό άπροσάρμοστων προσωπικοτήτων,διανοητικῆς καί ψυχικῆς άστάθειας,άπελπισίας καί άγχους.Εἶναι ή περίοδος πού οί μάζες τῶν προσφύγων συμβιώνουν μέ τούς καθαυτό παράνομους μέ άποτέλεσμα τή δημιουργία άντιφάσεων πράγμα πού φαίνεται καθαρά άπό τή δίφορη στάση τους άπέναντι στήν κρατοῦσα ίδεολογία,τήν προσπάθεια ταυτισης μέ τήν ίδεολογία τῶν παράνομων - πού όμως δέν όλοκληρώνεται,τή άρνηση άποδοχῆς τῶν άστικῶν άξιῶν πού όδηγεῖ όμως σέ συναισθήματα μόνιμης παθητικότητας κατωτερότητας καί άδυναμίας.
Οί άναφορές στή φτώχ ια καί τήν έξαθλίωση κρατᾶνε ξεχωριστή θέση στό ρεμπέτικο τῆς έποχῆς-στοιχεῖο πού δέν ύπῆρχε πρίν.
Παρόλο πού ό ρεμπέτης διακρίσει τή βασική διχοτόμηση σέ πλούσιους καί φτωχούς,ή όργή του στρέφεται ένάντια στή μοίρα,στή ζωή στήν κοινωνία γενικά. Ή κατάσταση τῆς φτώχιας εἶναι πηγή δυστυχίας καί όδηγεῖ στήν παραίτηση καί τό άδιέξοδο-παράλληλα όμως έξυμνοῦν τίς ήθικές άξίες τῆς φτωχολογιᾶς. (ντομπροσύνη,τιμιότητα,φιλία)
Ή νομική άπαγόρευση εἶναι - γιά τό ρεμπέτη παράγωγο τῆς έγγενοῦς κατάστασης άδικίας πού ύπάρχει στήν κοινωνία.
Τό χασίσι τώρα δέν εἶναι μόνο πηγή άπόλαυσης άλλά καί πρόξενος κατάρευσης,ψυχικῆς καί σωματικῆς.
Όσον άφορᾶ τήν όργάνωση μποροῦμε βέβαια νά διακρίνουμε ένα αἴσθημα κοινότητας καί τοπικισμοῦ άλλά οί δεσμοί δέν έχουν τή συνεκτικότητα τῆς πρώτης περιόδου.
Σχέσεις όπως ή φιλία,άλλοτε- ύπεραξιολογοῦνται καί άλλοτε' άντιμετωπίζονται μέ καχυποψία μαζί μέ κάποια πίκρα γιά τό ξέφτισμα τῶν παλιῶν άξιῶν.

Ὅπως εἶπα παραπάνω, ὁ ἀποκλεισμός ἀπό τήν ἐπίσημη κοινωνία ὁδήγησε στήν ἀπόρριψη τῶν ἀξιῶν της. Αὐτή τή φορά ὅμως ὁ ἀποκλεισμός εἶναι παράλληλα καί βαρειά καταδίκη. Ὡς πρός τή σχέση τοῦ ρεμπέτη τῆς ἐποχῆς, μέ τούς παράνομους ἡ ἀντίφαση εἶναι φανερή. Ἐνῶ οἱ ἀρετές τοῦ παράνομου θαυμάζονται, ἡ ἴδια ἡ κατάσταση τῆς παρανομίας οἰκτίρεται. Ὁ παραδοσιακός τύπος τοῦ μάγκα πού ξέρει νά καθαρίζει κρατάει ἀκόμα μιά ὑψηλή θέση στή συνείδηση τοῦ ρεμπέτη ἀπό τήν ἄλλη ὅμως ὁ νταής γίνεται ἀντικείμενο σάτυρας.

Ἡ θέση τοῦ ρεμπέτη γιά τή θρησκεία καί τήν πολιτική, εἶναι θέση ἐπιθετικότητας ἤ στήν καλύτερη περίπτωση ἀδιαφορίας. Ἀναφορά σέ ἕνα ἀγαθοποιό πνεῦμα πού ἀπονέμει δικαιοσύνη, δέν παρατηρεῖται σέ κανένα ρεμπέτικο τῆς ἐποχῆς. Ἡ ἁμαρτία εἶναι ξένη ἔννοια στή συνείδηση τοῦ ρεμπέτη. Στήν πολιτική στάση του ποικίλει ἀνάμεσα στήν ἀνοχή καί τή γελοιοποίηση.(3). Ἐκτός ἀπό τή βασική διαίρεση ἀνάμεσα σέ πλούσιους καί φτωχούς, εἶναι ἀνίκανος ὁ ρεμπέτης νά συλλάβει ὁτιδήποτε ἔχει σχέση μέ κοινωνικούς, καί πολιτικούς ἀγῶνες, πράγμα πολύ φυσικό ἀφοῦ δέν συμμετέχει στήν παραγωγή.

Γιά τό γάμο καί τήν οἰκογένεια δέν ἔχουμε παρά φευγαλέες νύξεις. Ἀπό τά λίγα δείγματα πού ἔχουμε, μποροῦμε νά δοῦμε κι ἐδῶ τήν ἀστάθεια τοῦ ρεμπέτη. Ὁ γάμος θεωρεῖται μιά ἀπό τίς μεγαλύτερες συμφορές, γιατί στερεῖ τήν προσωπική ἐλευθερία καί ἐπιβάλει καθήκοντα, παράλληλα ὅμως ἡ ἀπουσία οἰκογενειακῆς στέγης εἶναι ἕνα ἀκόμα ντέρτι γι' αὐτόν.

Οἱ δεσμοί καταγωγῆς καί συγκεκριμένα ὁ ρόλος τῆς μάνας ὑπεραξιολογεῖται-καί εἶναι φυσικό ἡ καταπιεσμένη συναισθηματικότητα καί ἡ δίψα γιά στοργή καί αγάπη νά ὁδηγοῦν σ'αὐτήν τήν ὑπεραξιολόγηση.

Ἀντιφάσεις ὑπάρχουν καί στό θέμα τῆς σχέσης μέ τή γυναίκα καί τόν ἔρωτα. (ἀπόρριψη τῆς μικροαστικῆς ἰδεολογίας-ἔντονη ἀνάγκη συναισθηματικῆς ζωῆς, ἀναζήτηση τῆς ἐρωτικῆς σταθερότητας-πίστη στίς σχέσεις μέ γυναῖκες ἐλευθέρων ἠθῶν, θαυμασμός τῆς ἀνεξάρτητης γυναίκας-ὑπεραξιολόγηση τῆς φρόνιμης καί ὑποτακτικῆς γυναίκας).

Ἡ πορνεία γίνεται ἀποδεχτή καί δέν ὑφίσταται κανενός εἴδους ὀστρακισμό. Σ'ὅτι ἀφορᾶ τούς κοινωνικούς ρόλους τῶν δύο φύλων εἶναι φανερή ἡ ἀνεξαρτησία τῆς γυναίκας σέ σύγκριση μέ τά μικροαστικά δεδόμενα. Στοιχεῖα μητριαρχικά εἶναι χαρακτηριστικά στά νοικοκυριά αὐτῶν τῶν κύκλων. Ὅσον ἀφορᾶ τή στάση τοῦ ρεμπέτη ἀπέναντι στό χρῆμα ἐξακολουθεῖ νά παραμένει ἡ ἴδια ὅπως τήν συναντήσαμε τήν προηγούμενη περίοδο. Γιά ἀντιστάθμισμα τοῦ αἰσθήματος κατωτερότητας ἀπέναντι σέ μιά κοινωνία πού θεοποιεῖ τό χρῆμα, ὁ λοῦμπεν ἀγοράζει εἴδη ἐξωτερικῆς ἐμφάνισης ξοδεύοντας "ἀλόγιστα".

Ἡ ἀδιαφορία τοῦ ρεμπέτη γιά τόν κόσμο τοῦ μεροκάματου εἶναι κοινό γνώρισμα μέ τήν πρώτη περίοδο. Αὐτή τήν ἐποχή τά μόνα ἐπαγγέλματα πού ἀναφέρονται στό ρεμπέτικο εἶναι τραγούδια γιά ναυτικούς, γιά γκαρσόνια, γιά σωφεράκια κλπ.

Οἱ ἡδονιστικές τάσεις κρατοῦν ὅπως καί στήν πρώτη περίοδο ὑψηλή θέση. Οἱ τάσεις φυγῆς καί οἱ στάσεις ἀπαισιοδοξίας εἶναι ἔντονες. Πρώτη φορά συναντᾶμε στό ρεμπέτικο μοιρολατρικές τάσεις, αἰσθήματα ἐνοχῆς καί μετάνοιας.

Δ. ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Ἀπό τό 40 καί μετά γίνεται αἰσθητή μιά ἔντονη προλεταριάκη ἐπιρροή στό ρεμπέτικο τραγούδι. Μετά τόν πόλεμο πλατιά στρώματα τῆς ἐργατικῆς τάξης ὑποπρολεταριοποιοῦνται σέ βάρος (ἀπό ἀριθμητική ἄποψη) τῶν παράνομων πού περιορίζονται σημαντικά.

Χαρακτηριστικό τῆς ἐποχῆς εἶναι ὅτι ἀρχίζουν οἱ πρῶτες ἀλλοτριωτικές διεργασίες τοῦ κυρίαρχου συστήματος πού ὁδηγοῦν στήν ἰσοπέδωση τῆς ἰδιομορφίας, τήν καταστροφή τῆς πρωτοτυπίας καί τήν κατάργηση τῆς αὐθόρμητης λαϊκῆς δημιουργίας. Οἱ διεργασίες αὐτές πολλαπλασιάζονται ὡς τήν ἀρχή τοῦ 1950, ὁπότε οἱ ἑταιρεῖες δημιουργοῦν καί προωθοῦν μιά λαϊκίζουσα κουλτούρα, εὔπεπτη καί ἀλλοτριωτική μέ συνεργούς πολλές φορές τούς ἴδιους τούς ρεμπέτες δημιουργούς (πού φυσικά δροῦσαν ὡς ἕνα σημεῖο ἀσυνείδητα, καί πού μεταβάλλονται ἔτσι σέ "πράκτορες ἀποβλάκωσης τῆς ἴδιας τους τῆς τάξης".

Πρόλαβε ὡστόσο τό ρεμπέτικο μέ σημαντικότερο δημιουργό τόν Τσιτσάνη νά δώσει μερικές ἀπ' τίς πιό ἔξοχες δημιουργίες του.

Χαρακτηριστικές εἶναι οἱ νέες τάσεις που δημιουργοῦνται αὐτή τήν περίοδο.

Ἡ παραίτηση καί ἡ παθητικότητα τῆς προηγούμενης περιόδου, παραχωροῦν τή θέση τους σέ μιά διαρκῆ προσπάθεια ἀτομικῆς καί συλλογικῆς καλυτέρευσης. Οἱ λοῦμπεν τῆς τρίτης περιόδου διακρίνονται ἀπό μιά τάση ἰδεολογικῆς καί ψυχολογικῆς ταύτισης, μέ τήν ἐνεργό ἐργατική τάξη. Τώρα ὁ ὑποπρολετάριος ἀρχίζει νά διατυπώνει τίς πρῶτες διεκδικήσεις καί διαμαρτυρίες κοινωνικῆς φύσης.

Εἶναι ἡ ἐποχή τῆς μεγάλης ἄρνησης τῆς περιθωριακῆς ὕπαρξης, μέ ταυτόχρονη ἀπόρριψη τῆς ἰδεολογίας καί τοῦ τρόπου ζωῆς τῶν παράνομων. Ὑπάρχουν βέβαια καί ἐπιβιώσεις ἀπό τό παρελθόν, ἀλλά ἀρκετά περιορισμένες.

Ἡ θεματολογία τοῦ ρεμπέτικου διευρύνεται, ἡ ἀργκώ ὑποχωρεῖ αἰσθητά, τό ποιητικό ὕφος πλουτίζεται, ὁ δημιουργός εἶναι πάντα ἐπώνυμος, ἡ διάδοση γίνεται μέσω τῶν δίσκων-<u>ἀλλά ἡ κύρια ἑστία παραγωγῆς παραμένει ἡ λαϊκή ταβέρνα</u>.

Τονίζεται ὅλο καί περισσότερο ἡ διαχωριστική γραμμή ἀνάμεσα σέ προνομιούχους καί μή. Ὁ πόνος καί ἡ δυστυχία, ἀντιμετωπίζονται κάτω ἀπό τή γενικότερη θέα τῆς κοινῆς μοίρας-τῶν ἀπόκληρων. Τώρα αἰτία τῆς κακοδαιμονίας δέν εἶναι ἡ μοίρα ἀλλά ἡ διχοτόμηση τῆς κοινωνίας σέ δύο στρατόπεδα.(4). Στό τραγούδι τῆς τρίτης περιόδου φαίνεται καθαρά αὐτό καί παράλληλα ὅλο καί πληθαίνουν-οἱ ἀναφορές σέ περιστατικά τῆς ἐποχῆς (ἐμφύλιος, πολιτικοί κρατούμενοι).

Ἡ αἴσθηση τῆς ἀλληλεγγύης πού συναντήσαμε στίς δύο προηγούμενες περιόδους ἀποκτᾶ τώρα ταξικό περιεχόμενο. Ἡ ἀστική ἰδεολογία ἀπορρίπτεται, ἀντιμετωπίζεται μέ καχυποψία: ἐνῶ παράλληλα ἔχουμε μιά κριτική ἀποδοχή ὁρισμένων ἀξιῶν της.

Οἱ ἀναφορές στή ζωή τῶν παρανόμων εἶναι ἐξαιρετικά μειωμένες. Πρότυπο τοῦ λοῦμπεν: ἡ τίμια καί ἁπλῆ ζωή τοῦ ἐργάτη. Ὁ τύπος τοῦ νταή χλευάζεται ὅλο καί περισσότερο, λέξεις φορτισμένες θετικά καί χαρακτη-

ριστικές γιά τό ρεμπέτη τῆς πρώτης καί δεύτερης περιόδου, (ἀλάνης,σερέτης-)ἀντικαθίστανται ἀπό ἄχρωμες καί ἄνοδσιες (μοέμης,λεβέντης-). Ὁ πόνος καί ἡ ἀπελπισία τοῦ ἀπόκληρου ἀντιμετωπίζονται συμπαθητικά ἐνῶ ὑπεραξιολογεῖται ἡ ταπεινή ακί ἁπλῆ ζωή τοῦ ἐργάτη ποῦ συμπυκνώνει ὅλο τόν κόσμο τῶν πόθων καί τῶν φιλοδοξιῶν του.

Γιά τή φιλία ἰσχύουν οἱ ἴδιες ἀντιφατικές θέσεις τῆς προηγούμενης περιόδου.

Οἱ ἀναφορές στό γάμο καί στήν ἥσυχη οἰκογενειακή ζωή πληθαίνουν. Ἡ γυναίκα τείνει νά καταλάβει τήν θέση τῆς μικροαστῆς. Πρότυπο τῆς ἐποχῆς ἡ ὑπάκουη καί φρόνιμη γυναίκα, ἡ σύντροφος στίς φουρτοῦνες καί στίς χαρές, ποῦ φροντίζει τήν οἰκογένεια καί τό σπίτι, ἐνῶ ὁ ἄντρας παίζει τόν ρόλο τοῦ διασυνδετῆ μέ τόν ἔξω κόσμο.

Στά ἐρωτικά τραγούδια ὑπάρχει ἐπίδραση τοῦ γενικοῦ λαϊκοῦ ρομαντικοῦ πνεύματος. Ὁ μεγάλος ὄγκος τῶν ἐρωτικῶν τραγουδιῶν τῆς ἐποχῆς, ἐνισχύει καί σταθεροποιεῖ τό ἐρωτικό ἀνικανοποίητο, τήν ἀπογοήτευση, τήν καχυποψία γιά τήν γυναίκα καί συγχρόνως τή θεώρηση της σάν τό μοναδικό καταφύγιο τῆς ζωῆς.

Ἡ μάνα ἐξακολουθεῖ νά βρίσκεται στήν ἴδια ὑψηλή θέση ὅπως καί στήν προηγούμενη περίοδο.

Ἡ στάση τοῦ λοῦμπεν γιά τό χρῆμα ἐξακολουθεῖ νά εἶναι δίφορη: περιφρόνηση καί σπατάλη ἀπό τή μιά, πίστη στήν παντοδυναμία του ἀπ' τήν ἄλλη.

Οἱ ἡδονιστικές τάσεις καί οἱ τάσεις φυγῆς ὑποχωροῦν. Ἡ μοιρολατρεία μεταστρέφεται σέ μιά τάση διακριτικῆς ἐγκαρτέρησης. Ἡ πεισιθάνατη ἀπαισιοδοξία γίνεται ἁπλῆ μελαγχολική διάθεση καί ἐμφανίζονται κάποιες αἰσιόδοξες τάσεις.

Ἡ ἐποχή ποῦ ἀκολουθεῖ τήν τελευταία περίοδο τοῦ αὐθεντικοῦ ρεμπέτικου, εἶναι ἐποχή μαζικῆς τυποποιημένης παραγωγῆς παραχάραξης, ἀφομοίωσης καί ἰσοπέδωσης. Διοχετεύεται στήν ἀγορά ἕνας τεράστιος ἀριθμός δίσκων μέ "ρεμπετοειδῆ" καί ἡ μορφή καί τό περιεχόμενο τῶν τραγουδιῶν καθορίζονται ἀπό τούς νόμους προσφορᾶς καί ζήτησης.

Ὅλα αὐτά ἔχουν σάν ἀποτέλεσμα τό θάνατο τῆς γνήσιας καί αὐθόρμητης λαϊκῆς δημιουργίας - πράγμα ποῦ φαίνεται ἀπό τούς ἀπλοϊκούς στίχους τῶν καινούργιων τραγουδιῶν, τίς ἀτελεῖς, μουσικές μορφές, τό φτωχό καί στερεότυπο ρεπερτόριο. Ἡ καλλιτεχνική δημιουργία παγιδεύεται ἀπό τό εὔκολο καί τό ἀποδοτικό. Ἡ αἰσθητική γίνεται "ὑπέρ-ταξική". Ἡ ἄμεση ἐπικοινωνία ἐκτελεστή-ἀκροατή καταστρέφεται, μέ ἀποτέλεσμα τήν ἀπώ-

λεια τῆς ἐνσυνείδητης ἀκρόασης.

Τά ὑποκατάστατα ὅμως τῆς βιομηχανικῆς κουλτούρας, προκαλοῦν κορεσμό καί ἀποστροφή μέ ἀποτέλεσμα τήν ἀνάγκη δημιουργίας ὅλο καί πιό καινούργιων μορφῶν. Παράλληλα ἐπιβάλουν τά μικροαστικά πρότυπα ἠθικῆς, ἐξαιροῦν τήν "ἁ.ομική" ζωή, τήν "ὀμορφιά", τή "νεότητα", τίς καταναλωτικές συνήθειες.

Οἱ ἰσχυροί δεσμοί ποῦ ἕνωναν τό ἄτομο μέ τήν ὁμάδα του, παραχωροῦν τή θέση τους σέ ἕναν κούφιο κονφορμισμό, μιά ἰδεολογίας "ἰσότητας" μέ ἔξαρση τοῦ μέσου τύπου. Σ' αὐτό ἐπίσης συντελοῦν τά μαζικά μέσα ἐνημέρωσης.

Ἡ τηλεόραση ἀφαιρεῖ κάθε διάθεση γιά δράση, γιά ἐνεργητική συμμετοχή καί δημιουργικότητα καί ἐπικοινωνία (ὑποκαθιστᾶ τίς σχέσεις γειτονιᾶς).

Τά ἑβδομαδιαῖα περιοδικά "ἐνημερώνουν" γιά τήν ἐπικαιρότητα, μιά ἐπικαιρότητα ἀποσπασματική, στραμένη στά περίεργα αὐτοῦ τοῦ κόσμου, στήν σκανδαλοθηρία, τήν ἰδιωτική ζωή τῶν προσωπικοτήτων καί τόν "σεξουαλισμό".

Ἡ πολιτική ἀπουσιάζει κατά κανόνα, οἱ ἀναφορές ἔχουν πάντοτε πλαίσιο τόν ἀστικό τρόπο ζωῆς, οἱ καθημερινές δυσκολίες ἐπιβίωσης ἀγνοοῦνται συστηματικά. Ὅλα σκοπό ἔχουν νά ἐμποδίσουν τή δημιουργία ἐρωτηματικῶν στόν ἀναγνώστη, ὁ κόσμος γίνεται ἀποδεχτός ὅπως εἶναι καί ἀναπτύσσεται τό αἴσθημα τῆς ἀνευθυνότητας, τῆς φυγῆς, τῆς ὑπακοῆς καί τῆς ἀδράνειας.

Παρόλα αὐτά ὅσο κι ἄν οἱ μηχανισμοί τοῦ ἀστικοῦ-καπιταλιστικοῦ κράτους προσπαθοῦν νά χειραγωγήσουν καί νά κοντρολάρουν τούς ἀνθρώπους, μετατρέποντας τους σέ παραγωγικές μηχανές, δέν καταφέρνουν νά εὐνουχίσουν τήν ἀνθρώπινη ὁρμή γιά ζωή καί δημιουργία. Ἔτσι ὅσο ὑπάρχει καταπίεση, θά δημιουργοῦνται πάντα ἑστίες ἀντίστασης μέ δική τους ὀργάνωση καί κουλτούρα.

1. Τέτοιες ἑστίες εἶναι τά γκέτο τῶν νέγρων στήν Ἀμερική, οἱ λαϊκές συνοικίες τῆς παραγκούπολης τοῦ Ρίο κά.

2. Εἶναι γνωστό ὅτι πολλές φορές οἱ ἀστυνομικοί συνεργάζονταν, κατά κάποιο τρόπο μέ τούς παράνομους (π.χ. ὅταν μία ἀπό τίς ὁμάδες τῶν παράνομων ἔβγαινε γιά ὀργανωμένη ἐπαιτεία σέ ἕνα συγκεκριμένο χῶρο, τά ἀστυνομικά ὄργανα ἐμπόδιζαν τά μέλη ἄλλης ὁμάδας νά μποῦν στόν ἴδιο χῶρο.)

3. Χαρακτηριστικό δεῖγμα γιά τή στάση τοῦ ρεμπέτη ἀπέναντι στήν πολιτική εἶναι τό τραγούδι "πρωθυπουργοί" τοῦ Βαμβακάρη.

4. "τῆς κοινωνίας ἡ διαφορά φέρνει στόν κόσμο μεγάλη συμφορά": ρεφραίν ἀπό ἀπαγορευμένο ρεμπέτικο τοῦ Τσιτσάνη.

κινήματος τοῦ παρελθόντος σέ μιά νέα σύνθεση. Ἔτσι τό κράμμα τῶν ἀπόψεων ἀναρχισμοῦ καί φιλελεύθερου ρεβιζιονισμοῦ, πασπαλισμένο μέ ὀλίγη ψυχολογία, Πετρόπουλο, σεξουαλική ἐπανάσταση καί ἐπιστημονική φαντασία σά γενικώτερες ἀναφορές πρέπει νά ἀντικατασταθεῖ ἀπό κάτι ἄλλο, πού νά ἀνταποκρίνεται στό νέο κίνημα καί τίς προοπτικές του, καί ἐδῶ βρισκόμαστε σέ μεγάλη καθυστέρηση. Τό κίνημα ἦρθε πολύ πρίν ἀπό τή θεωρία του. Καί μέσα στό κίνημα ἡ κοινωνική συμπεριφορά πρίν ἀπό τήν πολιτική. Ἄρα οἱ στόχοι ἀπορρέουν αὐτόματα : Ἰδεολογική διαμόρφωση καί ἐπεξεργασία, πολιτική παρέμβαση, πολιτικοποίηση τῆς αὐθόρμητης συμπεριφορᾶς. Κέντρο τῆς ἰδεολογικῆς καί θεωρητικῆς διαμόρφωσης δέν μπορεῖ παρά νά εἶναι ἡ διαμόρφωση ἑνός "προγράμματος" τῆς ἐπανάστασης σήμερα. Δηλαδή τό βασικό ζήτημα πού θά πρέπει νά ἀπαντηθεῖ εἶναι πιά εἶναι ἡ σημερινή ταξική σύνθεση τοῦ καπιταλισμοῦ καί μέ βάση αὐτή ποιό μπορεῖ νἄναι στίς μέρεςμας τό "πρόγραμμα", ἡ κατεύθυνση, οἱ στόχοι τῆς ἐπανάστασης. Δηλαδή μέσα σ'ἕνα χῶρο πού βάζει σάν κέντρο τήν ἀτομική ἐξέγερση πρέπει νά περάσουμε στήν ἀντίληψη τῆς ἐπανάστασης. Αὐτό εἶναι τό ἕνα ἐπίπεδο τῆς παρέμβασης. Ἄρα σήμερα γίνεται ἀναγκαία μιά δουλειά γύρω ἀπό τήν ἰδεολογική καί θεωρητική διαμόρφωση τοῦ κινήματος, μέ ἐκδόσεις, συζητήσεις, ἄρθρα , καί γενικώτερα μέσα ἀπό τήν προώθηση σ'ὅλο τό χῶρο ἑνός ἀντίστοιχου προβληματισμοῦ.

Τό δεύτερο ἐπίπεδο εἶναι τό πέρασμα ἀπό τήν "κοινωνική συμπεριφορά" στήν πολιτικοποίηση. Πρόκειται γιά ἕνα στόχο τεράστιο, ἀλλά ἀποφασιστικό στήν πραγμάτωσή του. Ἀποφασιστικό στό βαθμό πού ἐξασφαλίζει τήν "πολιτικοποίηση" τοῦ κινήματος καί ταυτόχρονα τήδιατήρηση τῶν δεσμῶν μαζί του. Δηλαδή ἡ "πολιτικοποίηση" δέν μπορεῖ νά ἀφοράει κύρια γενικές πολιτικές ἀλήθειες πού πρέπει νά"φορεθοῦν" στό κίνημα, ἀλλά τήν ἴδια τήν πολιτικοποίηση τῆς αὐθόρμητης ἀντίδρασής του. Ἡ ἄρνηση καί ἡ φυγή ἀπό τό Πανεπιστήμιο πρέπει νά γίνουν κριτική ἑνός συστήματος ἐκπαίδευσης, κριτική τοῦ ἀστικοῦ πανεπιστήμιου, κριτική τῆς διαχωρισμένης γνώσης, **ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ** σέ μαθήματα, ἐξετάσεις, καθηγητές κλπ. Ἡ ἀντίδραση τῶν νέων στό σχολειό καί τή γειτονιά νά μεταβληθεῖ σέ ὀργάνωσή τους γύρω ἀπό τά προβλήματα τῆς ζωῆς τους, ἡ ἄρνηση τῆς τρομοκρατίας τοῦ κράτους σέ μιά πολιτική ἐνάντια στήν τρομοκρατία κλπ. κλπ.,ἡ πάλη ἐνάντια στήν κυβέρνηση, τό ΚΚεξ κλπ. σέ ὅσο τό δυνατώτερο πιό ὀργανωμένη παρέμβαση ἐκεῖ πάνω, ἰδιαίτερα σέ μιά στιγμή πολιτικῆς κρίσης.

Γι'αὐτό εἶναι ἀνάγκη παντοῦ τό κίνημα νά ὀργανωθεῖ συλλογικά γύρω ἀπό τά πολιτικά προβλήματα πού θά μποῦνε. Σέ κάθε χῶρο νά ὀργανωθοῦνε καί νά συστηματοποιηθοῦνε οἱ ὁμάδες, μέ πιό συγκεκριμμένο πιά πρόγραμμα παρέμβασης, γύρω ἀπό τά κεντρικά θέματα νά ἀναπτυχθεῖ ἕνα δίκτυ ἐπιτροπῶν καί πρωτοβουλιῶν.

Κι αὐτές οἱ ἀνάγκες καί ἡ ὡριμότητα τοῦ κινήματος,νά ἀνταποκριθεῖ σ'αὐτές, δέν βγαίνουν ἀπό τό ὅτι "κάποιοι" τό σκέφτηκαν, ἀλλά ξεπηδάει μέσα ἀπό τήν ἴδια τήν πραγματικότητα. Τό ἐνδιαφέρον τοῦ κινήματος γιά τήν Τουρκία ἤ τήν Πολωνία, τό ἐνδιαφέρον γιά μιά θεωρητική ἀντίληψη πάνω στό τοῦ "τί θέλει" εἶναι κάτι τό δοσμένο. Ὅπως καί τό ὅτι τό κίνημα ἐνάντια στήν τρομοκρατία ἔγινε μαζικό πολιτικό κίνημα. Ὅπως εἶναι δοσμένη ἡ τάση γιά ὀργάνωση στή γειτονιά καί ἐκφρασμένη ἡ θέληση μέσα στήν πράξη γιά συσπείρωση σέ κάθε κοινωνικό χῶρο. Ἄρα αὐτός εἶναι ὁ "βασιλικός δρόμος" τῆς ἀνάπτυξης μιᾶς ἰδεολογικῆς δουλειᾶς καί τῆς πολιτικοποίησης τοῦ κινήματος. Ἡ προσαρμογή τῆς παρέμβασης στίς ἐκφρασμένες ἀνάγκες τῆς ἀνάπτυξής του.

γ. Το οργανωτικο μας σχημα

Γιά νά κάνουμε αὐτά τά πράγματα,λέμε,πρέπει νά "ὀργανωθοῦμε". Τί ἐννοοῦμε μ'αὐτό; Νά κάνουμε τήν "ὀργάνωση"; Ὄχι, γιατί ἀκόμαδέν εἶναι καιρός γιά κάτι τέτοιο. Ὄχι γιατί σήμερα ἡ μετατροπή τοῦ κόσμου πού δουλεύει γύρω ἀπό τή ΡΗΞΗ σέ "ὀργάνωση" θά σήμαινε στένεμα τοῦ χώρου πού ἀπευθυνόμαστε, θά σήμαινε ἐσωτερικό φτώχεμα, θά σήμαινε γκρουπούσκουλο. Ἔχουμε πεῖ ἄλλοτε γιατί. Ἄς τό ὑπενθυμήσουμε μέ δυό λόγια. Γιατί ὁ χῶρος αὐτοῦ τοῦ "νέου κινήματος" εἶναι ἀκόμα ἀδιαμόρφωτος, καί ἄρα ἀδιαμόρφωτος καί ἀνομοιογενής - ἔστω σέ μικρότερο βαθμό - καί "μέσα" στή ΡΗΞΗ. Γιατί δέν εἶναι δυνατό νά ὑπάρξει ὀργάνωση ἀπό μιά ὁμάδα καί μόνο - ἔστω κι ἄν εἶναι ἰδεολογικά ἡ περισσότερο συγκροτημένη - ἀλλά ἀπό περισσότερες δυνάμεις πού ἀκόμα δέν μποροῦν νά ἑνοποιηθοῦν. Γιατί, τέλος, δέν εἶναι δυνατό νά δημιουργηθεῖ ὀργάνωση, χωρίς προσανατολισμό, καί δουλειά πρός τήν ἐργατική τάξη. Αὐτοί εἶναι γιά μᾶς οἱ ὅροι γιά τήν δημιουργία ὀργάνωσης, ὀργάνωσης πού θά εἶναι πραγματικά ἔκφραση τοῦ κινήματος.

Ἐμεῖς λοιπόν βοηθᾶμε νά χτίζονται πράγματα "ἔξω" ἀπό μᾶς καί δουλεύουμε εἰλικρινά σέ αὐτά, γιατί ἀποβλέπουμε στήν οἰκοδόμηση ἑνός πραγματικά καί ὅσο γίνεται πιό πλατιοῦ κινήματος καί ὄχι στό μπάλωμα τοῦ μαγαζιοῦ μας (πού ἐξ'ἄλλου στό ὑπόγειο τῆς Δερβενίων μπάζει ἀδιόρθωτα ἀπό παντοῦ), καί γιατί στό κάτω - κάτω ἔχουμε τήν πίστη (ἤ τήν αὐταπάτη), πώς οἱ ἀπόψεις μας θά γίνουν στήν πράξη κτήμα πολύ περισσότερων ἀπό μᾶς. Ξαναλέμε λοιπόν τί πιστεύουμε ὀργανωτικά γιά σήμερα :

I. Ἐνίσχυση ἑνός ἰδεολογικοῦ ρεύματος,ἐξάπλωσή του παντοῦ.

2. Δημιουργία δομῶν σταθερῶν γιά τή δουλειά αὐτοῦ τοῦ ρεύματος στούς διάφορους χώρους.

3. Ἐνίσχυση τῆς δικιᾶς μας παρέμβασης σάν μιᾶς ΟΜΑΔΑΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ γιά τήν προώθηση τῶν παραπάνω στόχων. Αὐτά γιά σήμερα.

ΣΥΝΟΨΙΖΟΝΤΑΣ μποροῦμε νά ποῦμε :

Σήμερα τό προχώρημα τοῦ κινήματος περνάει.

Α. Ἀπό τό ἰδεολογικό καί θεωρητικό του ξεκαθάρισμα. Ἄρα δουλειά πρός αὐτή τήν κατεύθυνση καί ἐνίσχυση κάθε πρωτοβουλίας.

Β. Ἀπό τήν "πολιτικοποίησή" του, πού μπορεῖ νά ἐκφραστεῖ μέσα ἀπό τήν συστηματοποίηση τῆς παρέμβασης σέ κάθε χῶρο (πανεπιστήμιο, σχολειό, γειτονιά) ἤ θέμα (τρομοκρατία, Τουρκία, Πολωνία κλπ. κλπ.).

Γ. Ἀπό τήν δημιουργία σταθερῶν δομῶν τοῦ κινήματος (συνέλευση, ἐπιτροπή, γενικήσυγκέντρωση κλπ.), πού μέσα ἀπό κεῖ περνάει σήμερα ἡ δημιουργικότητα καί ἡ ἑνότητά του καί ἡ ἄρνηση κάθε λογικῆς "χτισίματος τῆς ὀργάνωσης" πού χτυπάει σήμερα τήν ἀποτελεσματικότητα τοῦ κινήματος.

Ὑπεύθυνη γιά τό νόμο:
Χριστίνα Σταματοπούλου
Δερβενίων 39 - Τηλ. 3602644
Ρήξη Θεσ/νίκης: τηλ. 226967

δ. Υστερογραφο

<u>Γιά "αὔριο"</u> :

Δημιουργία μιᾶς πολιτικῆς κίνησης μέσα ἀπό διαφορετικές ὁμάδες καί ἄτομα, πού μέσα ἀπό τήν πράξη θά πλησιάσουν, χωρίς σώνει καί καλά νά ταυτιστοῦνε. Δηλαδή σέ κάποια στιγμή ἕνα σύνολο ἀπό κόσμο παρ'ὅλες τίς διαφωνίες του θά ἐνοποιηθεῖ γύρω ἀπό ἕνα μίνιμουμ πρόγραμμα καί θά οἰκοδομήσει μιά πλατειά πολιτική κίνηση. Πότε ἀκριβῶς καί μέ ποιά μορφή θά ἐμφανιστεῖ αὐτό τό αὔριο δέν μποροῦμε νά τό ξέρουμε. Πάντως αὐτά πού ξέρουμε εἶναι πώςθά ἐμφανιστεῖ <u>ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΑ</u> καί πώς ταυτόχρονα θά ἀποτελέσει ΑΝΑΓΚΑΙΟ στάδιο.

<u>Γιά "μεθαύριο"</u> :

Πέρασμα ἀπό τήν πολιτική κίνηση στήν πολιτική ὀργάνωση μέσα ἀπό διαδικασίες παραπέρα ἐνοποίησης καί ξαπλώματος τῆς πρακτικῆςσέ νέα κοινωνικά στρώματα. Φυσικά θά πρόκειται γιά μιά ὀργάνωση πού δέν θά μοιάζει καθόλου μέ τό στύλ ὀργάνωσης πού μᾶς εἶχε συνηθίσει ἡ ἑλληνική ἄκρα ἀριστερά, ἀλλά αὐτό εἶναι ἄλλου παπά Εὐαγγέλιο.

δρχ. 50